

۶۸۷

منتخب [illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

شکر و سپاس بی قیاس سزاوار حضرت داور آفریدگاریست که [illegible] رحمت که وحدت ذات [illegible] گردید
علم و عالمیان گشت و [illegible] ظهور [illegible] تعینات گوناگون [illegible] او [illegible] و آن ذات [illegible]
مطلق [illegible] که سر [illegible] و [illegible] در رحمت [illegible] آن [illegible] طلق [illegible] این
علم اگر گشت [illegible] لازم [illegible] پیدا [illegible] در میان [illegible] که [illegible] حکیم [illegible]
[illegible] عالمیان [illegible] و [illegible] که [illegible] در [illegible] حقیقت مطلق [illegible] ذات [illegible]
[illegible] و [illegible] نقش و [illegible] صورت [illegible] و [illegible] و [illegible] تغییر و تبدیل [illegible]
[illegible] که [illegible] آن [illegible] صفت [illegible] و [illegible]
[illegible] داده [illegible] صورت [illegible] تغییر [illegible]
[illegible] و [illegible] رحمت [illegible] هر کدام [illegible] در این عالم [illegible] و [illegible] آن [illegible] راه
پذیرد [illegible] که [illegible] پیدا [illegible] حقیقت [illegible] که [illegible]
[illegible] رحمت [illegible] در میان [illegible]
در میان [illegible] و آن [illegible] عالم [illegible] که [illegible] هر کدام [illegible] پذیرد [illegible]
و [illegible] این [illegible] در [illegible]
[illegible] در حقیقت [illegible] این عالم [illegible] حقیقت [illegible] فی [illegible]
[illegible] و [illegible] هست [illegible] این عالم [illegible] و [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible] این عالم [illegible] و [illegible]

بید

پس [illegible] آنکه این [illegible] و این [illegible] که [illegible] شرح [illegible] موجه [illegible] آن [illegible]
عالم و وجود [illegible] عالم [illegible] و [illegible] که [illegible] حقیقت مطلق است که [illegible] در میان [illegible] عالم پیدا [illegible]
و [illegible] حقیقت مطلق [illegible] و [illegible] عالم [illegible] همیشه [illegible]
[illegible] و [illegible] که ذات پاک [illegible] و [illegible] عالم [illegible]
[illegible] چنین [illegible] و اندیشه [illegible] این عالم [illegible] و [illegible] ذات پاک
فی [illegible] گشت [illegible] عالم [illegible] نیست [illegible] ذات
و [illegible] که کمالات ذات او [illegible] نیست [illegible] این عالم [illegible] که [illegible]
[illegible] و [illegible] این [illegible] در عالم [illegible]
[illegible] و [illegible] این عالم [illegible] فی
[illegible] و [illegible] و [illegible] آن [illegible] نیست [illegible]
[illegible] گوناگون و [illegible] صورت [illegible]
[illegible] فی [illegible] پیدا [illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] و [illegible] حقیقت [illegible] که [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible] بهم روی [illegible]
[illegible] حقیقت مطلق است [illegible] و [illegible] که [illegible] شود [illegible]
شعر [illegible] که ذات پاک [illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible] و [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] این [illegible] ذات پاک [illegible] چنین [illegible]
[illegible] فی [illegible] که [illegible] لا
[illegible] آن [illegible] و [illegible] که [illegible]

و دیگر ذات او و نشئه کثرت او را اطلاق [illegible] در حالت بیداری و هشیاری تعقل و تصور می‌کند خود را
و غیر خود را شعور نمی‌کرد [illegible] جمادات [illegible]
خود را و غیر خود را [illegible] که او در [illegible]
در [illegible] سکینت گویند [illegible]
به مرتبه برزخ که در نشأت [illegible] تصور و تعقل [illegible]
ذات [illegible] چنین صور [illegible] در حالت بیداری [illegible] چنین صور [illegible]
و دیگر [illegible] در عالم [illegible]
کرد [illegible] همچنان برزخ [illegible]
برعکس چنین [illegible] عطارد [illegible] نقش [illegible]
اگر [illegible] برزخ که آن [illegible]
[illegible] جیحون [illegible]
[illegible] تغیر و تبدیل [illegible]
بعد از [illegible] تغیر و تبدیل [illegible] حضرت شیخ اعظم [illegible]
این جهان [illegible] لذت [illegible] نفس الامر [illegible]
جهان [illegible] حقیقت این جهان [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
برزخ است [illegible] عالم [illegible]
عطارد [illegible] چنانچه [illegible] حضرت شیخ اعظم [illegible]
[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] حضرت شیخ اعظم است [illegible] عالم [illegible]
[illegible] که آن نفس الامر و حقیقت عالم است [illegible] عالم [illegible]
[illegible] و حقیقت [illegible] فائده [illegible] عالم [illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible] نفس الامر [illegible] عالم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] خیال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] نفس الامر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]

قایم انجمن کرسی [illegible] که [illegible] کسی [illegible] اوست که کیفیت [illegible]

اما [illegible] که [illegible] ست [illegible] شنیده ام [illegible] عالم [illegible]

[illegible] احوال که [illegible] اندیشه است [illegible]

خیال [illegible] این اندیشه [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] هم است [illegible]

[illegible] **سوم کیفیت** [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible] این عالم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **فایده** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **ساحت** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible] این [illegible]

[illegible] **نقطه** [illegible] فلک [illegible]

عکس [illegible] در عالم [illegible] آنچه [illegible] عالم [illegible]

[illegible] فلکی [illegible] عالم [illegible]

[illegible] حقیقت عالم [illegible]

[illegible] **فایده** [illegible]

[illegible]

[illegible] صورت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **سوم کیفیت** [illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **فایده** [illegible]

[illegible]

[illegible]

وتزنه

وتزنه [illegible]

[illegible]

نیز از غلط آن تصور کند و در واقع و نفس الامر که منظور کرده آن نیست [illegible] هر چه هست حقیقت حق [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فان [illegible]

[illegible]

[illegible]

چون مجموع این بحر که آن وجود حق است که عالم را ظهور ذات حق می‌بیند به نظر حقیقت در همه چیز و همه کس جمال او را مشاهده کند و کثرت [illegible]

حق و بر همه را از دیدن تعینات و مجالی مظاهر عالم ببیند غیر حق را نبیند [illegible] در حقیقت یکی [illegible] است

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] فی [illegible] [illegible]

[illegible] فی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] دلیل و کر یاد [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کل

ک

[illegible]

[illegible] چون [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] فی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

او را هیچ جا تعین نبود آن کوفت و هیچ جسم با او نشد [illegible] چون تعین میکرد که آن تعین را [illegible]

[illegible]

[illegible] از **دیو و دد** [illegible]

[illegible]

[illegible] و در آن [illegible] طبقه [illegible]

[illegible]

[illegible] **فرع** [illegible]

[illegible]

که [illegible] و [illegible] انجام [illegible] نشان پیدا [illegible] ه و ببین که آن را [illegible] بزرگ که عظمت و جلال [illegible]

شنید [illegible] این بزرگ [illegible] کار [illegible] در آمده بگوید که [illegible] هیچ [illegible]

[illegible] در آمده [illegible] خوش [illegible]

[illegible] نه [illegible] کار [illegible] صورت [illegible]

[illegible] در آمده [illegible] راه [illegible]

بزرگ [illegible] شنید [illegible]

[illegible]

کارمه

کار [illegible] نیست [illegible] عالم [illegible] نظر در آید [illegible]

[illegible] عالم [illegible] نظر [illegible]

[illegible] خود [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] نیست [illegible]

[illegible] عالم [illegible] آفرینش [illegible]

[illegible]

[illegible]

شوکی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مگر آنکه ابدیت و بالذات از غلطها و نادانیها و جهان و شهرها [illegible] که کیفیت پیدا است سید حیدر بادشاه [illegible] تا آنکه خلق گوهر

ببیند [illegible] آنکه تو هیچ نباشد کسی محرم این سخن نباشد تا آنکه برتر آید همه تو تو در خود آید عقل از این سخن [illegible]

کرد [illegible] دیده کوی آنجا که حرم بی نیازیست اندیشه به خیال اندر است که هند مستی افلاک [illegible] سخن [illegible] و نیکو [illegible]

کهن [illegible] لا اله الا الله ه [illegible] از [illegible] دیده [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] عالم [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] فرد [illegible] عشق [illegible]

نور [illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible] فرد [illegible] عدم [illegible]

مطلق [illegible] ه چون [illegible] مطلق [illegible]

[illegible]

[illegible] قدرت شاه قاسم [illegible]

[illegible] لا اله الا الله ه [illegible]

[illegible] فرد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظر [illegible]

[illegible] لوحی [illegible] حسن [illegible]

[illegible] که تعلق بغیر او [illegible] علم الاکبر [illegible]

نظر [illegible] نظر در آید چون نظر [illegible] دیده [illegible] موجود است [illegible] تعینت [illegible]

[illegible] شاه قاسم انوار [illegible] هو النور [illegible]

ذات [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] فرد از [illegible]

[illegible]

[illegible] مطلق [illegible]

[illegible]

[illegible] تعینت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تعینت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قطره [illegible] فرد قطره [illegible]

[illegible] قطره [illegible]

[illegible] صورت [illegible] تعینت

نظر [illegible] صورت [illegible]

دل [illegible] صورت [illegible]

[illegible] تعینت [illegible] صورت [illegible]

و این تعینات متعدده همان یکی بود در نظر [illegible] گرفت فرق [illegible] گردد [illegible] در [illegible] این نظر او [illegible]

مرتبه [illegible] متعدده [illegible] گذشته آن [illegible] سازد [illegible] دو چیز [illegible] شمار [illegible] در میان [illegible]

او [illegible] جمع دیگر [illegible] **نغز** [illegible] چراغ [illegible] توان یافت [illegible] و چراغ [illegible] **ه** [illegible]

[illegible]

[illegible] **گلشن راز** [illegible]

[illegible]

[illegible]

برهم است که کمال حضرت تیر اعظم منظور اوست در علم نظر و اعتبار است و در مخلوقات تمام [illegible] و طیور و چهارپایان از خزنده و پرنده
پرنده [illegible] رجبی [illegible] سکتی [illegible] تصرف [illegible] کمال اوست [illegible]
پذیره [illegible] گزیده [illegible] عالم [illegible] پذیره [illegible] که [illegible] شد [illegible]
شده [illegible] مثنوی [illegible] اشرفات [illegible] چنانچه [illegible]
است [illegible] که [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شعر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

و نیم

[illegible] کمالات [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

وحدت است پس آن حقیقت مطلق وذات حق در وجود حضرت به هر حالی که هست او را که نیز که نمی‌توان شناخت باید شناخت به شهود و شهودش نیز
گرفته ظهور فرمایید بیرون نماید فد لیکن ذات مست جام تو برباد شده جنبه فکر از نموده ازو لایه نشنیده کرفته پنهان شده تا به خود نمود
کرده بید این اذا یا الهی که اذا به قدسه بانور مطلق که این اذا یا الهی چیچ نیست زیرا که غیر وجود مطلق هیچ نیست به که
مطلق است و هیچ چیز جدا از وی نیست و در اول و بر در و چه کار در فن هیچ دو حیا نبگار است فکار که فنا گردد و نظر در صورت که آخر در عالم
خواهی است که در وی هم نیند در نظر است که هست که چه در کار حقیقت و هیچ حقیقت تعلق نیست اما وجود است هیچ به ظهور حضرت مطلق
جود حضرت کلی که فد لیکن وجود است خیمه جلوه کرده است در همه لیکن وجود است عرش و فرش و دور و فزونی او در ذات
حق و نیز موجود است لیکن وجود است بصید انجمن در وجود است جلوه ذات جهان که یک نیست جز حقیقت تمام وجود تر از دو صد
تو نیست را معلوم که اولین در فن کار جمع قرار داده که در این نظر یک نقطه نیست تا که چو جلوه کند به کار راه جدا در نیست
بلکه حاصل حقیقت است که خود را به صورت مختلف ظاهر ساخت و غیر او هیچ موجود نیست دیگر تمام وجود او یکی است چشم بر چیند در همه نظر
برهم ربوبیت خط بر این چنین کسی صد دولت ... که در نیستی حال که هیچ وقت نه بیند جز علم ازو در شود فد چون او هم حضرت
کشیم هم از نور وهم ظلمت گذشت خیال هر که جز حق نیست هیچ نمود و شود از دل کای نقش بر جز جمع وحدت است و کثرت نیز
مانند ستیز شور است و حقیقت بر کشود هو شیار باشد که نیست هیچ جز نور حق آنکه بر پاید شود بر نظر و هم بیکاره
ذات که نتوان رهبر آن شد و اندیشه نمی‌شود و خیال ظهور به عمر او بیرون آید و اندیشه که در خیال ظهور نمود
می‌کرد چه خود آن هم اندیشه بی که نیز فنا در اندیشه آن ذات که بر شد و عالم راه ظاهر و تعین است تجلی نور او
به هر چیز که به توجه می‌یابد بر شدت او را به کمال است به هیچ وقت جدا از او نیست که چه در این کمال و کمال تر به بقای ذات
و چنین که این همه مظاهر وجود است و تعین است عالم را منظر که ذات حق و تجلی نور بر همه بین به که غیر او نیست که تو به نظر نیکو دارد
که ای دل که در می‌کنی بعید که تمام عالم و عینیت عالم را نظر کرد که ذات حق را بیند که آن همین است که ذات حق نه
آن ذات که مر حق تمام او باقی و پاینده که هر چه در این عالم دیده شود وجود است و ذات که حق بود ذات حق است در کسی
در هر نظر است و دیده دل را بر چیز به لطف حق و مشکی آنچه نیست او را که نیز او هیچ چیز و حکمی واحد ذات
قوه و قدرت هیچ ذات و اگر که فنا در ذات تمام جهان او است و حال ذات کامل او حق و هم چو پنهان فد در فرش

در

در به جنبش ظاهر است و انعکاس در به جمع مظاهر است او است که نظم عالم است سراب فد ظهور فرموده هیچ حجاب این تصرف بی‌پایان
رحمت است جسم و جان نیز ظهور نور کیست بلکه همه عبارت از ظاهر او و اسم او ذات و صفات اوست که به هر کس پیش می‌آید از
سبب همین پرورش می‌کند شعر این است خود همین اندیشه به تو تجلی آن اندیشه که کثرت آن دیده که گفت و بعد از آن تو هم نیست
ه پس آنچه ظاهر و باطن چنین است که هر طرف او نگیرد به تعلق ساخت که نیز است و از وجود هیچ نیست بجز کثرت عین ذات او است
رحمت که هر یا نکشت و هر کجا که در هیچ هست که خیالات و هیچ چیز ذات او بی‌هیچ تعبیر او که در دنیا کسی که آن است بر
که وجود این چیز حق و حقیقت است نقش او مروس و بار نشر فد چون فکر کنی به یک بار ثابت در تعبیر از این ثابت پس علم کسی
نیند در هیچ و علم بی حیات ابدیت ه بر هم که ذات کامل و نعیم تجلی است و منزه در وجود که نه مثال نیست او به
هیچ وجه به ترکیب چه حاجت است و بی‌عیب آثار است که هر چه در این عالم از راه چشم آمد و رفت آن و به جهل حال کسی
کثرت تعینات او ذات که خیال لطیف و منزه است و لا کثرت و کفر و در همه ره از آن چنین او بر نهد چه و نه چه که در آن فنا
دانش و کمال هیچ و در نهی او است و هر چه هست و نقد دل آن ظاهر است چه و هم او و تعدد است و کثرت در همه آن مراد و بر حضرت
حضور و دیدن حقیقت جمال این علم ذات حق همه ترسیم است که کثرت را کمال ایجاد نیست و در عالم هیچ بر کار به
جهت که کمال و لیس تعینات است ضد چون که هر چه در پرده نیست و هر و تو نه ولیکن و از گذشته تمام و بجز چیز نظر کند
بلکه هیچ که نیز را هیچ چیز غیر او هیچ نظر و آنچه از تعینات عالم نیست از هر جنبه و فکر در وی است که نه کسی در او
وجود آن نیز شد فد از تو و تکثر دل او وجود نیز هر که از جمع تجلی بین در هر عالم جلوه ذات است بین در هر ذره او ذات
نه هر ذره که هر شی از ظهور حق است او نور حق ... بلکه آن نقطه خاص که تجلی و حقیقت تمام است که از چه چیز هر دو کاس آن شد
در وجه که هر چیز از آن او که شد منبع و دل بر هیچ حقیقت تمام ذات و هر ذات که شد هر چیز و کسی از دیدن او
او را نور ال حق بود نیز و همین است که با این عالم از هر چیز و هر کس که تجلی و عین است و دل که کثرت است بر وحدت حقیقی
چه از نور حق است و اندیشه هیچ تعبیر و نیست که خود را به کثرت و آثار وجود ظاهر کرد در بر و بحر عالم و تمیز و فرق در اسم و صفات او که
نفی که پیش او کثرت نیست پیدا هر چه هست محسوس و منظر در این حقیقت و ظهور است در وی هیچ چیز نه در آنچه بالا و پایین است آن شاد
با حقیقت جمع است که پیش و پس نیست و اول شد و حقیقت نماید آن صفات از بی نقص و چیز او اول او در کمال او خود دارد

صورت [illegible] کبیر و بعد از آن صفت [illegible] پیدا کند و بعد از آن صفت [illegible] که [illegible] عالم ظاهر [illegible]

[illegible] حق [illegible]

[illegible] شود [illegible] نسبت [illegible]

[illegible] شود **معلوم شود** اگر [illegible]

[illegible]

[illegible]

این

[illegible]

[illegible] مولوی رومی [illegible]

[illegible]

ازینجا

کدام که خوش [illegible] و بکر و مکر و چنین که این دو نسبت حق در آیند ازین سبب آنکه چنین و که این چو خوش دار [illegible] وجود نسبت حق در

شهود حق بهم [illegible] که چنان دو نسبت حق [illegible] از ما [illegible] و کمش بود [illegible] جدا شد نسبت بنده بنده

شد چه [illegible] کو [illegible] بخود جدا [illegible] این مظهر وجود است [illegible] نسبت [illegible] که [illegible] نسبت بخود

[illegible] پیش نیست [illegible] حقیقت [illegible] احوال دو نسبت حق و حقیقت هم است که خود [illegible]

شیخ مغربی [illegible] نیست بینند هر چه هست [illegible] بهر آنها [illegible] بیا [illegible] چون [illegible] که این [illegible]

[illegible] و اینهمه [illegible] دو نسبت حق [illegible] هم است [illegible]

[illegible] قوت [illegible] قوت [illegible] است و لیکن [illegible]

برهان که هر چند این [illegible] چشم [illegible] که [illegible]

کمالات [illegible] و [illegible] دو [illegible] حقیقت حق [illegible] که این [illegible]

و این [illegible] حق [illegible] برهم [illegible] حقیقت حق است که [illegible]

چه [illegible] دو [illegible] برهم است که [illegible]

[illegible] دو [illegible] صورت نقش [illegible]

[illegible] که [illegible] نیست [illegible] صورت نقش [illegible]

آنکه هر چه هست [illegible] مولوی رومی [illegible]

کاینات این روش است [illegible] چنان است [illegible] نسبت شد این راهم [illegible]

[illegible] آنچه [illegible] حقیقت است [illegible] آن حقیقت [illegible] است که این [illegible]

کمال اوست [illegible] و [illegible] این [illegible]

[illegible] تعلق [illegible]

[illegible] این [illegible] تعلق [illegible] حقیقت [illegible] حقیقت [illegible] است که [illegible]

از مرتبه کمال [illegible] و [illegible] که [illegible]

ذکر

ذکر [illegible] حق [illegible] برهم [illegible] برهم [illegible] ازین [illegible]

[illegible] وجود نسبت حق [illegible] این است [illegible] که [illegible] فرد [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] این جان است [illegible]

و [illegible] این نام [illegible] حقیقت نیست و استقلال [illegible] برهم [illegible] در آینه

[illegible] آن [illegible] برهم است [illegible] عکس [illegible]

[illegible] جان [illegible] برهم [illegible] در [illegible]

[illegible] همراه [illegible] [illegible] آینه [illegible]

[illegible] مطلق [illegible] تعین [illegible]

[illegible] اطلاق [illegible] تعین [illegible] این [illegible]

و چنان چنین است فرد که صورت [illegible] صورت [illegible] صورت [illegible]

[illegible] نیست [illegible] این [illegible] نیست [illegible]

نیست [illegible] استقلال [illegible] نسبت [illegible] حق [illegible]

[illegible] آینه [illegible] حق [illegible]

[illegible] تعین [illegible]

[illegible] حال [illegible]

[illegible] فرد [illegible] ذات [illegible] که [illegible]

[illegible] ذات [illegible] کمال اوست [illegible]

[illegible] ذات [illegible] حق [illegible]

[illegible] حال [illegible] یعنی

[illegible] حق [illegible] برهم [illegible]

و باز نشان چهره خوش خود ظهور کند یعنی این کمالات خود ظاهر نموده جمال یکذات او را جلوه گاه شود چه حقیقت در تن بند و دریای [illegible]

مظهر یعنی ابر صد پرده آن ظاهر شود از رخ خوش او بهم رسیده او را مظهری پیدا کرده [illegible] جلوه گاه [illegible]

این است که آن حقیقت منزه و ذات پاک حق را بسبب تنزلات او از رتبه اطلاق و تقید [illegible] نام شده [illegible]

[illegible]

نیز بر او [illegible] هر کس [illegible] شده [illegible]

این [illegible] که [illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

نیز چنانچه امواج دریا روان و دریا هیچ ... فراوان که هر کدام صورت و نقش جداگانه دارند و در ذات دریا این تعینات وجود ...

... بر آن نظر جنبش و حرکت آب ... اگر ... در صورت ... این تعینات دریا ...

و در این ... نیز ... اگر ... عالم ... شود از ... جنبش

[illegible]

... در تعینات ... مظهر ... [illegible]

... فهم و ... [illegible] ... فرد ... نظر ... [illegible]

در مجالی حسن ... [illegible] ... ذات ... [illegible]

[illegible]

آب دریا ... [illegible]

[illegible]

پس حکم کند و او را از کرفت علم [illegible] فنا [illegible] شرح [illegible]

[illegible] نسبت [illegible] اشتباه [illegible]

[illegible] در [illegible] ذات [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] در [illegible] عالم [illegible]

[illegible] علم [illegible] کمال [illegible]

[illegible] از حق [illegible] آن [illegible] علم [illegible]

عالم [illegible]

[illegible] فنا [illegible]

[illegible] احسن [illegible]

[illegible] هست [illegible]

[illegible] وجود [illegible] علم [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] ذات

[illegible] طرف [illegible]

[illegible] شعر [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] ذات [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] شعر [illegible]

[illegible] تعالی [illegible]

[illegible]

[illegible]

وآن

و آن [illegible] اندیشه و خیال [illegible]

[illegible] خدا [illegible]

[illegible] فنا [illegible]

و آن [illegible] عالم [illegible]

[illegible] مردم [illegible]

[illegible] درخت [illegible]

[illegible] درخت [illegible]

[illegible] درخت [illegible]

[illegible] مطلق [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible] تمام [illegible]

مطلق [illegible] حق [illegible]

[illegible] وحدت [illegible]

[illegible] فنا [illegible]

[illegible] حیوان [illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible] مثنوی [illegible]

هست پیدایش از خواب شب تر چون بحق بیدار شد جان ما هست بیدار چو در بند آن ما دیگر طالب [illegible]
در شهوات و فرزند و اسباب فریفته شده باشد چه مجرد و وارسته و بی‌نیاز گردد هر کار در شغل [illegible] پیش [illegible] از این عقیده [illegible]
نفس را [illegible] دل [illegible] و [illegible] دارد [illegible] وقت او [illegible] که [illegible] این [illegible] و [illegible] از [illegible] منزه [illegible]
جمیع [illegible] و [illegible] جمیع [illegible] رتبه بود [illegible] و [illegible] بی تغیر و تبدیل [illegible] است او [illegible] ناید [illegible]
بر هم [illegible] از [illegible] تعلق [illegible] و [illegible] آنکه [illegible] باید [illegible] این عقیده در دل او محکم شود [illegible] را [illegible]
کار [illegible] گشت [illegible] و [illegible] است چون [illegible] باید [illegible] که [illegible] حق مطلق [illegible] در ذره [illegible]
و [illegible] از [illegible] عالم از [illegible] و [illegible] از [illegible] حقیقی [illegible] مطلق [illegible]
و از [illegible] در [illegible] هر [illegible] و هر [illegible] صورت و [illegible] کمال [illegible]
[illegible] هیچ اندیشه و فکر [illegible] الحق [illegible] کما [illegible] النور [illegible] فی الله [illegible]
[illegible] در [illegible] و [illegible] هر [illegible] این [illegible] و [illegible] که [illegible]
ذات [illegible] و [illegible] و [illegible] قد [illegible] ذات [illegible] است
[illegible] در [illegible] معرفت [illegible] معرفت [illegible] است [illegible] است [illegible]
آدم [illegible] الحق [illegible] در [illegible] قد [illegible] که [illegible] عالم [illegible]
[illegible] مطلق [illegible] و [illegible]
[illegible] نفس [illegible] هر [illegible] این [illegible] که [illegible] ذات [illegible] و [illegible]
نیست و [illegible] خویش [illegible] این [illegible] و [illegible] گردد [illegible] آنکه [illegible]
حیوانات [illegible] حیوانات [illegible] که [illegible] حیوانات [illegible]
[illegible] حیوانات [illegible] و [illegible] نفس [illegible] کار [illegible]
فرق [illegible] و [illegible] و [illegible] عالم [illegible] مطلق [illegible]
مطلق [illegible] نفس [illegible] مطلق [illegible] است [illegible]

از خطا [illegible] تو عالم را [illegible] جمال و کمال [illegible] که [illegible] مطلق است [illegible] خود [illegible]
[illegible] کمالات [illegible] و تجلیات [illegible] نیست [illegible]
[illegible] و [illegible] خود [illegible] از [illegible] که [illegible] و [illegible] او [illegible] که [illegible]
[illegible] که [illegible] این عالم [illegible] خویش و [illegible] است [illegible] هر [illegible] خود [illegible]
[illegible] علم [illegible] کمال [illegible] و [illegible] است [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] که [illegible] جمال [illegible] در [illegible] هیچ [illegible]
[illegible] است [illegible] تمام [illegible] مطلق [illegible] که [illegible]
است [illegible] که [illegible] علم [illegible] و [illegible]
[illegible] عالم [illegible] که [illegible] جمال [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] کمالات [illegible] عالم [illegible] ف [illegible]
و [illegible] که [illegible] است [illegible] در [illegible]
[illegible] و [illegible] حق [illegible] شد [illegible] و [illegible]
و [illegible] که [illegible] و [illegible] هیچ [illegible]
و [illegible] است که [illegible] دنیا [illegible] شد [illegible] و [illegible]
[illegible] دنیا [illegible] و [illegible] و [illegible] کمال [illegible]
[illegible] دل [illegible] و [illegible] و [illegible] و [illegible]
و [illegible] حق [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] حیوانات [illegible] عالم [illegible] است [illegible]
[illegible] و [illegible] حق [illegible] و [illegible]
و [illegible] که [illegible] و [illegible] که [illegible]

حکمت الکبری الیق عادت و این رسم شد که هر بار آفرینش شود عالم [illegible] پیدا آید [illegible]
[illegible] گذشت فرشته‌ها و [illegible] حیوانات [illegible] پرنده و خزنده [illegible] آراه آمادت که [illegible]
[illegible] کرده [illegible] و لعل [illegible] پیدا آید و از عالم غیب درین عالم ظاهر [illegible] پیدا [illegible]
آفرینش [illegible] خوش [illegible] اندیشه [illegible]
[illegible] پیدا شد [illegible]
[illegible] همین [illegible]
[illegible] خوش [illegible] کرفتن [illegible]
[illegible] **فاذ** [illegible] نیستی [illegible]
[illegible] **۵** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
در عین [illegible] **مثنوی** [illegible] چون [illegible]
[illegible] **۵** [illegible]

جدا دبا

[illegible] باشد [illegible] بود [illegible]
[illegible] پیدا [illegible]
حق [illegible] نظر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **فرد** [illegible]
[illegible] **۵** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
نیز **خواجه عطار** [illegible]
[illegible] **عطار** [illegible] **۵** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
است والسلام [illegible] تمت الکتاب [illegible] **هذا کتاب حق الیقین جناب العارف [illegible] شیخ محمود شبستری رحمة الله** بسم الله الرحمن الرحیم
[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible]

کنت نبیا و آدم بین الماء والطین [illegible] خاتم النبیین [illegible]

[illegible] محمد المصطفی [illegible]

[illegible]

[illegible] حقایق [illegible]

[illegible] بسم [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

کما قال سبحانه فطرت الله التی فطر الناس علیها لا تبدیل لخلق الله ذلک الدین القیم [illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible] بسم [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

... ادراک ... ادراکات ... [illegible] حقیقة

ادراک ... [illegible] ... فایده ...

... ادراک ... یا ایها الذین آمنوا ... ایمان ... حقیقت ایمان ... [illegible]

... قاعده ... [illegible]

... ادراک ... ادراک ... یا ایها الذین ... [illegible]

... [illegible] ...

[illegible]

... حقیقه ... [illegible]

... [illegible] ... تمثیل ... [illegible]

... [illegible] ... حقیقت ... [illegible]

... فایده ... حقیقت ... [illegible]

... حقیقت ... [illegible]

... فرع ... [illegible]

... حقیقة ... [illegible]

... نکته ... [illegible]

... ادراک ... [illegible]

... حقیقة ... [illegible]

... تمثیل ... ادراک ... [illegible]

... [illegible] ...

... رمز ... [illegible]

... رمز ... [illegible]

... [illegible] ...

... تبصرة ... [illegible]

... دقیقه ... [illegible]

... [illegible] ...

... دقیقه ... [illegible]

... [illegible] ...

... دقیقه ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... رمز ... [illegible]

... سر ... [illegible]

... [illegible] ...

... حقیقة ... [illegible]

کرده و او باطن است از هر باطن که ظهور و بطون او [illegible] فظهوره بطونه بل پس او ظاهر است در عین بطون بل [illegible]

[illegible] **تبصره** [illegible] که صورت ظهور [illegible] ظاهر [illegible]

از نسبت ظهور و خودش [illegible] و لکن هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن **حقیقة** [illegible]

[illegible]

[illegible] **حقیقة الحقایق** [illegible]

[illegible] لا اله الا الله [illegible] **نکته** [illegible]

[illegible]

[illegible] **تمهید** [illegible]

[illegible] **تبصره** [illegible]

[illegible] **حقیقة** [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] وعلم آدم الاسماء کلها [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] ورقه [illegible]
[illegible] خاتمه [illegible]
[illegible] باب پنجم [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] دیگر [illegible]
[illegible] دیگر [illegible]
[illegible]
[illegible] لازمه [illegible] قاهره [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] توحید [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] دیگر [illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible] خاتمه [illegible]
[illegible]
[illegible] باب پنجم [illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible]
[illegible] لطیفه [illegible]

[illegible] حسن تام مستغرق گردد [illegible]

[illegible] تتمه [illegible]

[illegible] باب ششم [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible] تبیین [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقة [illegible]

الی اقتضی تحقیق کرد ازآنکه فیض [illegible] نزول [illegible] [illegible] لازم است

رب [illegible] [illegible] هشتم [illegible]

[illegible]

[illegible] فیره [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کنم

[illegible]

حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] خاتمه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] هشتم [illegible]

کرده که مبدأ اعتبارات [illegible] حقیقت [illegible] و دوست [illegible]

[illegible] لمن الملک الیوم لله الواحد القهار **حقیقت** [illegible]

[illegible] الحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله [illegible] **حقیقت** [illegible]

[illegible] **حقیقت** [illegible]

[illegible]

[illegible] **تمهید** [illegible]

[illegible]

حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible] **رمز** [illegible]

[illegible] **تبصره** [illegible]

[illegible]

[illegible] **حقیقت** [illegible]

[illegible] **حقیقت** [illegible]

[illegible]

[illegible] **قاعده** [illegible]

اول [illegible] **دوم** [illegible]

[illegible] **سوم** [illegible]

[illegible]

[illegible] **حقیقت** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **تذکره** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **تنبیه** [illegible]

[illegible]

[illegible] **حقیقت** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد بی حد و ثنای بی عد حضرت ذو الجلالی را که آثار قدرت او در عالم آفاق و انفس چون آفتاب جهانتاب بر چشم
اهل بصیرت تابانست قوله تعالی **وفی الارض آیات للموقنین وفی انفسکم افلا تبصرون** بر از اوج کنند
خضراء افلاک تا حضیض مرکز غبرا خاک همه آیات و دلایل هستی اوست کقوله تعالی ان فی خلق
السموات والارض واختلاف اللیل والنهار لآیات لاولی الالباب و هیچ ذره از ذرات عالم از فیض
جود و کرم او خالی نیست کقوله تعالی **فاینما تولوا فثم وجه الله** و در نیست قطرات سحاب و بحار بی جوش و خروش
اویند **قوله تعالی** وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم و تسبیح و صلوات و افضل
بر جان پاک انبیاء سید المرسلین شفیع المذنبین ... [illegible] ... بغیر الله الا آن محمد مصطفی
علیه افضل الصلوات واکمل التحیات باد و خصوصا ... [illegible] ... و بواسطه انوار ... خاص
که چون معرفت نفس معرفت حق است ... امیر المؤمنین و امام المتقین علی بن ابی طالب علیه الصلوة
والسلام **من عرف نفسه فقد عرف ربه** بر جان اهل بیت و اولاد و اصحاب او ... تسلیما کثیرا اما بعد
این مختصریست در بیان معرفت نفس و علم خداشناسی و دیدن ... [illegible] ... و رابطه و بدایع
و بدایع و عجایب قدرتست او در عالم ظاهر و باطن و شناختن آیات و بینات او در آفاق و انفس و این که
راست المتحققین ... [illegible] ... آینه ... [illegible] ... صورت ...
روشن ... آینه ... [illegible] ...
نیز ... [illegible] ... قابلیت و استعداد ... [illegible] ...
بجا ... [illegible] ... من عرف نفسه فقد عرف ربه ... [illegible] ... حق تعالی ... رسید و ...

او را در هر ذره از ذرات عالم ... [illegible] ... و بواسطه این ... [illegible] ... وهو فی الآخرة
من الخاسرین ... [illegible] ... از چشمه حیات ... [illegible] ...
منبر ... [illegible] ... **باب اول در بیان نفس طبیعی و نباتی و حیوانی و قوتهای ایشان و خادمان ایشان** بدانکه
نفس طبیعی عبارتست از قوتیست که اجزای جسم را نگاه دارد که از یکدیگر متلاشی نشود و ... پاره پاره جدا نشود و نفس
طبیعی را دو خدمتکار است که یکی را ثقل گویند و یکی را خفت و ثقل عبارتست از قوتی که ... [illegible] ...
... و نفس نباتی عبارتست از قوتی که جسم را از طول و عرض و عمق بزرگ گرداند و نفس طبیعی را
خادمان ... [illegible] ... نفس نباتی ... قوة جاذبه و ماسکه و هاضمه و ممیزه
و دافعه و مصوره و مولده و نامیه **جاذبه** قوتیست که غذا را از ظاهر جسم بباطن جذب کند و **ماسکه** آنرا گویند
که غذا را نگاه دارد و **هاضمه** قوتی را گویند که غذا را بپزد آنچه که ... **ممیزه** آن قوت را گویند که ...
شود و کثیف را از لطیف جدا کند **دافعه** آنرا گویند که ... آنچه کثیف است ... از جسم بیرون کند ...
در ... **مصوره** آنرا گویند که غذا ... جسم ... **مولده** آنست که از
جسم ... [illegible] ... نطفه
نامیه ... [illegible] ... نفس حیوانی
و نفس حیوانی قوتیست که جسم باختیار او حرکت کند ... نفس حیوانی را غیر ازین خادمان که گفتیم
... ده حواس ... پنج ظاهر و ... پنج ...
چشم و بینی و گوش و دهان و دست و پنج در باطن است چون حس مشترک و خیال و وهم و فکر و حفظ ...
... غضب و شهوة ... **لکن بدانکه** نفس طبیعی خادم ...
خادم نفس نباتی است و نفس نباتی ... خادم نفس حیوانی ...
پس مجموع این نفس و قوتها ... [illegible] ...

و الّا آنچه در معرفت نفس ضروری بشر بود از بیان ظاهر و حواس ظاهر و باطن و قوه شهوه و غضب بیان کرده شود تا راه دل
حق این راه روشن و عیان گردد که بعلم الیقین و عین الیقین و حق الیقین انجامد انشاء الله باصره بدانکه حواس
ظاهر پنج است یکی را کار دیدنست و آن مخصوص چشم است دیگری را آنکه کار او شنیدن است و آن قوتیست چنانچه گفته قوه
آنست که بشکل و الوان ادراک کند فرق میان سفیدی و سیاهی و سبزی و زردی و سرخی و کبودی و کوتاهی
درازی و نور و ظلمت تواند کرد و دیگر حواس این عاجزند از **سامعه** و کار حس سمع ادراک صوتست یعنی
آوازها را از یکدیگر فرق کند و بشنود و سخن را بالواسطه او توان دریافت و حواس دیگر از این شنیدن عاجزند
شامه بوی خوش و ناخوش از هم فرق و این شنیدن مخصوص است **ذائقه** حس ذائقه میان شیرینی
و ترشی و تلخی و شوری و چشش و ناچشش فرق تواند کرد و غیر از وی نتواند **لامسه** و حس لامسه در همه اعضا شایع و در
دست بیشتر است و بدو نرمی و درشتی و گرمی و سردی و تری و خشکی و گرانی و سبکی و بصر ... ظاهرست ادراک
تواند کرد و از این تقریر روشن شد که حواس هر یک از کار یکدیگر عاجزند چنانچه از چشم کار گوش نیاید و از گوش
کار چشم و از لامسه کار ذائقه و از ذائقه کار لامسه و در لامسه کار در فرق وجه این قیاس بر ... و درین نوع
این مقدار کافی است انشاء الله تعالی و اما ... بدانکه حواس باطن هم پنج است یکی از آنها حس مشترک است و او در
مقدم دماغ است و ادراک او ... آنرا حس مشترک خوانند که از آن روی که چون چیزی بر دو چشم ادراک کنیم صورت
آنچیز در حس مشترک ... و لکن اگر در حس مشترک ... که کسی یک چیز را دو بیند بجهت آنکه مثلا یک
بیک چشم حس ... که چون ... آن چشم را ... آن چشم دیگر ... پس اگر حس مشترک
این دو صورت را با یکدیگر جمع نکند هر کس یک چیز را دو چیز بیند همچون ... چون ... هر دو چشم
چیز را حس نکنیم ... هر چشم علیحده آنچیز را ادراک میکند و ... صورت آنچیز در حس
مشترک نقش گردد ... یکی بنماید پس ... این **حس مشترکست** و ... آنچه
ظاهرست و در ... حواس باطن است و هر چیز ... ظاهر ... بعد از آن ... حواس باطن

چیزی که از این باطن ظاهر گرداند از حواس باطن و بعد از آن بجز حس ظاهر پس او را بجز این
نوع حس مشترک گویند و از این تقریر معلوم میشود که کار وهم او در مثل ... صورتست و از حواس باطن ...
است هر چیز از حواس ظاهر معلوم شود و ... شخصی را دیده بعد از آن خیال آن صورت را میبیند که
که صورت آن شخص در خیال کسی شهری دیده شده رفته باشد پس هر ... ظاهر آن شخص و آن صورت
بی آنکه چشم آن شخص را ادراک کند ... خیال آن است که ادراک ... صور ... خیال
کاتبی ... آن صورت ... که ... و کاتب ...
دیگر ... در میان ... خیال ... مردم ... ادراک
بشرط آنکه چشم ... از حواس ظاهر آنرا دیده و معلوم ... شنیده باشد امثال آن صورتها ادراک کند
و دیگر از حواس باطن وهم است و کار وهم آنست که چیزی ... دیده ... دروغ ... بنیاد
را در عالم خارج صورتی ... ادراک ... که از ... خواهد ... تصور
کند ... که ... هزار ... در عالم ... از ... و ... آنکه هیچ ... هزار ... از
و در وجود ... کنند ... آنکه غیر واقع ... بغیر از آن ... قوه ...
آنکه ... و ... آنکه ... در ... صد ...
شود ... آنکه ... چنان ... قوه ... قوه وهم ... از ...
... قوه ... شد ... که مطلق ... ملائکه آدم را
سجده کردند مگر ابلیس سجده نکرد و قوه وهم هرگز از دروغ گفتن ... باز ... و ...
حضرت مصطفی علیه الصلوة والسلام فرموده هر آدمی که ... شیطانی ... زاده ...
قوه وهم است که شیطان آدم است ... صدق ... حس ... حواس باطن ... است که
است تابع ... ذاکره ... گویند و ... و هم ... قوه ... گویند ... این

یا آن شهر را

بشنود هر چه از حواس ظاهره رسد و این دو قوه حافظ است که نقش شود و هر گاه چیزها را مشاهده کند و از او غایب شود چیز خیالی
است او هر دو در پیش چشم خیال باشد و آنچه در لوح ظاهر نقش پذیرد شنید حس مشترک از حواس این قوه حافظ است
را هیچ آن چیزی صورت در لوح هر چه از حواس ظاهره رسد و این دو نقش هر چه از چیزها را هیچ خیال نمی رود و هیچ آلت
دایما و از آنها صورت هیچ چیز همچنین بیشتر یکدیگر را می بینند و بعد از مفارقت یکدیگر هم می بینند هیچ که
می بینند چگونه است هیچ در لقای یکدیگر رسیده اند نقش صورت ایشان در قوت حافظ منقش
شده یعنی نقش چیزها دیگر بهم رسیده ذاکره آن نقش اول را که در حافظ است بین نقش و حرکت آ
نقش شده را بر یکدیگر و گفته این شخص را در پیش ایشان دیده است بین قوه او داشته است برقوه
حافظ او حس شود و قوه ذاکره چیز خیالی شنده و قوه خیال او بیان نویسنده و قوه وهم چیز شیطان و حس مشترک چیز در
هر چه این چو میل آب بعد از آب را آنکه یکی شیء و حس مشترک را انطاسیا نیز گویند و درین فصل ذکر حواس این قدر
کافی است اکنون **در بیان** قوه غضب و شهوت جهت هر حرکت را از اسباب دفع مضرت باشد که چون هر چیز در
حیوان جهت قوه آن را غضب خوانند و هر حرکت را از اسباب جذب منفعت باشد این نفس حیوان پیدا کرد آنکه
قوه شهوانی خوانند و معنی این از اینجا معلوم شد و درین مختصر این قدر کافی است اکنون **در بیان** این چیز که
و قوتها و نفسها بیان کرد آنکه هر حال آن نفس این ذات او را بغیر این صورت نفس انسانی را در عالم دیگر
دیگر را قوه عقل نظری می گویند و مثال قوه عقلی نظری چنان است که ظاهر هر چیز بی ذات او از منطق
تصور کند مثلا با لفظ تصور را او کند که هر چیز که خارجی چه منطق و در آن وارد است و در
خارجی و این کارها مخصوص بعقل نظری است و بعد از آنکه عقل نظری تصور کرد بعد از عقل عملی اعمال از قوه
بفعل آورد و جمله صنعتها و شعرها و علم حساب و هندسه و نجوم و طب و معماری بیرون از شعرها و ساحری و مثال اینها
از نقش و نسخ و غیره همه از نظر کردن و عقل عملی نظر عقل کرده از فاعل بعد از عقل عملی مدد فعل یابد از اینها
معلوم شود که عقل عملی خادم عقل نظری است و این هر دو خادم نفس ناطقه اند **بدانکه جمیع موجودات آفرینش معدودات** از بدن کل عقل جزء که

حق

حق تعالی باید فرمود بقوله تعالی **اول ما خلق الله تعالی العقل** و عقل را معرفت ذاتی الله معرفت ذات حق
دوم معرفت شناخت حق سوم معرفت احتیاج او بحق و از هر معرفت چیزی در وجود آید و از معرفت حضرت حق
چیزی پیدا شد و از معرفت خود نفس پیدا شد و از معرفت احتیاج او بحق جسم پیدا شد و از عقل دوم همین
معرفت پیدا شد و از آن هم سه معرفت او هم بر آن طریق عقل و نفس و جسم دیگر نیز پیدا شد و از آن هم
معرفت بدان طریق تا نه مرتبه عقل و نفس و جسم پیدا شد و آن نه جسم نه فلک اند و نفس نفوس ملکی و عقول
افلاک پس هر فلکی را عقلی و نفسی و جسمی شد و آن فلک اعلی را عرش خوانند و فلک اطلس و فلک الافلاک
و جسم کل و فلک نهم نیز و فلک اعظم نیز گویند و فلک هشتم را کرسی خوانند و فلک البروج و فلک الثوابت نیز
گویند و فلک هفتم را که در زیر اوست فلک زحل خوانند و فلک دیگر را که چهارم است فلک شمس گویند و دیگر را
فلک پنجم است فلک مریخ خوانند و ششم را فلک مشتری خوانند و دیگر سیم را فلک زهره خوانند و دیگر را فلک
عطارد گویند و دیگر را فلک قمر گویند و عقل فلک قمر را عقل فعال خوانند و نفس او را واهب الصور خوانند	الصور
و بعد ازین افلاک عناصر اربعه اند که از امتزاج ایشان پیدا آمده اند یعنی آتش و هوا و آب و خاک و بعد از
این بامر الله تعالی کواکب و افلاک به عناصر در هم آمیختند و از امتزاج و ازدواج ایشان موالید ثلثه پیدا شد
یعنی معدن و نبات و حیوانست و بعد ازین مجموع ایشان پیدا هر چیز در عالم پیدا شود از جنبه
کواکب افلاک و حضرات بر حکم تعالی او است که کواکب نجوم ان و کارکنان حضرت الله اند از شب و روز
مسخر امر او بند و بفرمان او کار کنند **کقوله تعالی والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره** و در ترتیب عناصر
چنانست که هر کره آتش پس کره هوا در جنب او و زیر آن کره آب و بعد کره آتش که آتش بالا بود
بالاست چنانکه از چراغ و شمع و غیرها مشاهده می کنیم آتش هیچ بر نمی شود و هوا بالا می رود و مکان هوا بالا
است مکان و لیکن اگر مشک را پر از باد فعل کنی و زیر آب بری قرار نگیرد و بالای آب آید و بالای
خاک است و لیکن آب سنگ و کلوخ را چون بالای آب بری قرار نگیرد و در ته آب می رود پس آنکه عنصر

بکرهٔ خاک این مجموع طریق مبدأ کائنات و زمان آن از آن نفس ارشاد دادن و نیابت حضرت اینست این طریق معلوم است پس
دانکه نفس الهی و فیض او بیرون نیست از عالم ارواح یعنی از قوت حقیقت نفس و النفس الهی که یعنی
مرکز هم بکرهٔ خاک و این بیاید انکه بعد از آن بمعاد رجوع میکنند ارشاد دادن به نیابت و از نیابت یکی
دلالت ان اجمالی و از آن که کامل بحضرت الهی متصل میگردد و همان نور شهود از آن تمام آمده و از نیابت
کامل بحضرت الهی متصل نمیگردد بشود بعد تعلم گذشته و بعد تمام نجی رفته **کقوله تعالی** یا ایتها النفس
المطمئنة ارجعی الی ربک راضیة مرضیة حکماء گفته اند که هر شیء رجوع باصل خود میکند و عناصر اربعه تبدیل صورت
کنند و بصورت دیگر برآیند **چنانکه** آتش از آنکه صورت آتشی رها کند و بصورت هوا برآید و هوا نیز
تغییر صورت آتشی کند و آب نیز بصورت خاک گردد و همه عناصر اربعه بدین طریق از صورت بصورت دیگر تغییر کنند
تا بصورت اصلی بازگردند و این تبدیل صورت عناصر را استحالت خوانند و **بدانکه** طبیعت آتش گرم و خشک
است و هوا گرم و تر و آب سرد و تر و خاک سرد و خشک پس هوا از گرمی با آتش یکی شده و خاک با آتش از خشکی یکی شده پس چون
آتش بر هوا غالب گردد آتش گرم و تر شود و هوا نیز چون گرمی هوا مبدل بآب گردد و هوا بآب شود چون از
نجاست خاک سرد گردد با خاک یکی شود و چون سردی خاک گرمی آتش را مبدل کند و خاک آتش شود و شاید این در آب سیال است از
طرف آتش نیز بآتش برود آب و بخاک و خاک بآتش شود و این طریق را صاعد خوانند و شاید برعکس اول
شود خاک بآب و آب بهوا و هوا بآتش و این طریق را نازل خوانند لکن بر سبیل فطرت و لیکن بحکم تعالی
حوالات حق شدن و اشارت روشن شود و اینکه هوا در زمستان گرم شود و آب در روز گرم
و چند اتشی و هوا نه از وی چون آتش بطرف بالا میرود و هوا نیز بطرف بالا است و درشب این معنی بیک
روشن است شود و این طریق خاک گرمی بآب بدل شود و بخاک گرمی در روز آب بگرمی هوا بدل شود و بسیار
شود در هوا بخار بدل گردد و هوا آتش شود و آتش هوا شود از شمع و چراغ و جز آن روشن بر بقعه
بالا رفته بکرهٔ آتش پیوسته تا چون آتش و هوا در گرمی شریک اند و در تری و خشکی ضد یکدیگر چنانکه آتش این معنی

نسبت

نسبت بهر دو هوا الکلی است فی الجمله خیخ آتش و چراغی و غیرها به تری مبدل میشود لیکن و لایت و پرتوی روشن
و تمام است نیز داحد بصیرت و حق **تا بدانکه** هوا آب میشود آنست که در فصل بهار هوا تر شده به تدریج
و میم و غیره نیز تا نمی بیند تر شده نیز شود و نما شبنم خوانند و گل ها و شجر آب شده در برگها بیت که هوا را
در تری شریک دو در گرمی و سردی ضد یکدیگر مبدل میشود چنانکه گرمی هوا بسبب تبدل گرمی بآب شود و آب بخاک چنین میشود
و چنین بتابد با بود در زمین بهوا و اول قطره آب که بر زمین چکد پیدا شود و آب بخاک می شود آنچنان قطرات
باران آب شود آنکه در زمین گرم شود و دیگر آب بخاک گردد **و دیگر بدانکه** خاک آتش میشود آنست که نباتات
مرکب از دو و این خاکی بیشتر است و چون آتش در هیزم افتد بعضی از اجزا از عنصر العجب هیزم آتش شود
و بعضی بهوا و بعضی خاکستر و دلیل این آنکه صد من هیزم بود و چون سوخته شود و چون نظر کنی اندک خاکستر شود
بهم باقی آتش و هوا شده بر بر رفته باشد و در بعضی نسخه هاست که هیزم اللغوم سنگ است و از آن سنگ نیز
آتش میشود و از آن سخن حقیقت نبود اقرانه **فاتقوا النار التی وقودها الناس والحجارة** دلیل است که
عناصر روشن شده و در این کتاب این قدر کفایت است از جمله عنصر هر چند که صنایع و بدایع و غرایب
عجایب حضرت عزت در ایشان بی نهایت است **باب سوم در بیان واجب الوجود و ممکن الوجود و
ممتنع الوجود** بدانکه هر چند عدم او ضروری باشد او را ممتنع الوجود گویند و هر چه عدم او ضروری نبود او را
واجب الوجود گویند و هر چه عدم او ضروری نباشد او را ممکن الوجود گویند لکن بدانکه هر چه وجود بیست اقرار
الوجود است و ممکن الوجود بجهت آنکه وجود در حقیقت بغیر محتاج است یا نیست لکن در وجود بغیر محتاج
او را واجب الوجود خوانند چنانکه حضرت حق سبحانه و تعالی و لکن در وجود خود بغیر محتاج است او را ممکن الوجود
گویند و این اثبات واجب الوجود ظاهر بجهت آنکه ممکنات موجودند و ممکنات لابد از غیر باشد و هر آینه
آن غیر منتهی میشود بواجب الوجود **و دیگر آنکه** واجب الوجود نیست ممکن الوجود را امکان الوجود گفت
نفی و هم محتاج الیه نیست و ممکن گفت هر فلان چیز فلان چیز محتاج است و ممکن الوجود الکل در بقا و وجود

محتاج نباشد بغیر او را جوهر گویند و اگر محتاج باشد او را عرض گویند و بدانکه نسبت وجود بغیر وجود است جهت آنکه
هر کس را چیزی بینیم که ثابت شود و دیگری تصدیق آن نزد هر دو جهت مشترک است جهت آنکه در حال ایشان
بهره و صادق است که چیز ثابت است و تصدیق این تصدیق است و تصدیق آنکه چیز ثابت است پس
معلوم شد که ثبوت وجود غیر وجود است پس ممکنات یا جوهر باشد یا عرض و جوهر بر پنج قسم است اگر جوهر محل جوهر
دیگر است آنرا هیولی گویند و آن حال را صورت و اگر مرکب باشد از حال و محل آنرا جسم گویند و اگر از این
اقسام نباشد آنرا جوهر مفارق خوانند و جوهر اگر در اجسام متصرف باشد بتصرف آنرا نفس و اگر نه آنرا عقل خوانند
و اگر میان عقل و [illegible] واسطه باشد آنرا عقل اول خوانند [illegible] و اگر در زیر آن عقل
دیگر باشد آنرا عقل فعال خوانند و اگر [illegible] باشد آنرا عقل [illegible] خوانند و نفس نیز اگر در
اجسام بسیطه متصرف باشد آنرا نفس فلکی خوانند و جسم یا بسیط باشد یا مرکب و بسیط آن باشد که از عناصر اربعه مرکب
و اگر از عناصر اربعه مرکب باشد و اگر از عناصر مرکب خوانند و جسم بسیط یا علوی باشد یا علوی [illegible]
و سفلی چون عناصر و علوی [illegible] اگر [illegible] آنرا کوکب گویند و اگر نباشد فلک خوانند و نفس اگر
اجسام متصرف [illegible] حس و حرکت نباشد [illegible] معادن خوانند چون زر و نقره و [illegible]
انچه [illegible] حس و حرکت نباشد آنرا نبات خوانند مثل درختان و گیاهان و اگر حس و
حرکت باشد [illegible] نطق [illegible] حیوانات [illegible] طبیعی [illegible]
و در حیوانات [illegible] نفس [illegible] عرض نه قسم است [illegible]
و نه عرض و این مجموع را مقولات عشره خوانند [illegible] **باب** از مقولات اگر
پرسی [illegible] جوهر است و کم و کیف است [illegible]
[illegible]
خویش [illegible]

جوهر کم کیف اضافه این متی ملک وضع ان یفعل ان ینفعل

مردی دراز و نیکو [illegible] شهر امروز
با جامه نشسته [illegible]

و جسم

جسم مرکب چون معادن و نباتات درختها و سبزها و حیوانات چون جانوران و لذن و آدمیان و جسم بسیط چون
افلاک و عناصر و این ابیات مجموع اشارت است **رباعی** اول [illegible] و صورت است و دیگری
آن نه فلک و عناصر است [illegible] چهار ارکان است پس معدن و پس نبات و پس حیوان ... دیگر
[illegible] درمیان معادن و نبات [illegible] است که [illegible] خوانند [illegible] و صلابت [illegible]
و لیکن در دریا [illegible] چون نبات از میان آب [illegible] چون از آب بیرون آید [illegible] خشک شود [illegible]
سنگ [illegible] میان نبات و حیوان درخت خرما است که چند خاصیت حیوان دارد [illegible]
مذکر و مؤنث است در وی مذکر و مؤنث است و همچنین حیوان مذکر و مؤنث [illegible]
نشود درخت خرما [illegible] مانند [illegible] حیوانات [illegible]
درخت خرما [illegible] سرش [illegible] نشود و متوسط میان [illegible] آنچه ظاهر است [illegible]
[illegible] است یعنی [illegible] خوانند [illegible]
و دم [illegible] این متوسطات [illegible] بحکمه و قدرته [illegible]
[illegible] مرتبه [illegible] ظاهر [illegible] مراتب [illegible]
است [illegible] الحکمة لا تترک [illegible] **دیگر** [illegible] حضرت [illegible]
حرکت [illegible] معادن [illegible] نباتات [illegible] حیوانات
حیوانات [illegible] معادن و نباتات و حیوانات [illegible] رسیدن [illegible]
[illegible] این بیان کنیم [illegible] **باب چهارم در آنکه حکمت آفرینش چه بود** [illegible]
[illegible] آفرید [illegible] و ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون
یعنی نیافریدم جن و انس را مگر [illegible] حضرت خدا [illegible] و در حدیث چنین [illegible] است که داود [illegible]
از حضرت سؤال کرد که [illegible] عالم و آدم [illegible] کنت کنزا مخفیا فاحببت

لان اعرف فخلقت الخلق و معنی این حدیث را شیخ فریدالدین عطار در نظم بیان کرده مثنوی ز رب العزه ابرز
خواست داود • چه حکمت بود که آمد خلق موجود • جواب آمد که تا این گنج پنهان • که آن مائیم بشناسند ایشان
تو از بهر شناسائی گنج • بکن خالی سر خود از بر رنجی ٥ چون معلوم شد تحقیقاً معلوم است که جهت معرفت خود فرزند
هر آینه بشر را لیاقت بیت و استعداد او ملکه شد تا بدان او را بشناسند و الا آدم بی استعداد حق را
نتوانند شناخت و حضرت حق را بدین و دانستن و در یافتن آیات و آثار قدرت او را در آفاق و
انفس توان شناخت و مردم را تمیز بخشیده در معمور دنیا و عروق جبال در روز و آثار قدرت و بها اهل علم
علوی و سفلی مشاهده نمایند و بر فلک برآیند حقایق و دقایق و عجایب و غرایب عالم اعلا را در یابند و در نفس
عالم ملکوت روند و لطائف ارواح و عقول و نفوس معلوم کنند و بر مکنون صفات حضرت الهی مطلع شوند
و فعال ایشان که و قادر ابداع و خالق اشیا بشناسند پس لا تجولوا از غایت غایت از لطف بکر ایشان که
در هر دو عالم آفریده بود از ظاهر و باطن و علوی و سفلی محوی است مثال آفریده بود و جمع صفت آن خود موصوف
محکوم بدان صفت موصوف گردانید همچنانکه عالم مسخر آدم است تن آدم مسخر روح گردانید تا محکوم از ترکیب
و ترتیب اجزا او حقیر عالم علوی و سفلی مطلع گشته و از دانستن صفات حق تعالی را بشناسند و از امر کن
روح ایشان میان ایشان و افعال جان ایشان در تن ایشان همچو فرمان سلطان حق تعالی است در عالم
ملکوت و این معنی را شرح بیان کنیم و محققان گفته اند رباعی ای نسخه نامه الهی که توئی • وی آینه
جمال شاهی که توئی • بیرون ز تو نیست هر چه در عالم هست • در خود بطلب هر آنچه خواهی که توئی ٥ و حضرت
رسالت پناه هم درین چنین فرموده که ان الله تعالی خلق آدم علی صورته صدق رسول الله

باب پنجم در مبدا ایجاد انسان

بدانکه تن مردم را اصل از گلست و خاک بواسطه ادوار افلاک شعاع کواکب
کب امتزاج اعتدال عنصر صورت خاک را کم نبود و بصورت نبات آید و بعد از آن غذای حیوان شود و گاهی
غذای انسان گردد و شاید که آن نبات بواسطه حیوان غذای انسان شود فی الجمله آن غذا بعد از تقدیر قوه

جاذبه جذب کند و ماسکه نگاه دارد و هاضمه هضم کند و ممیزه کثیف را از لطیف جدا کند و دافعه کثیف را از راه
دفع کند و این حالات در معده است آنگاه آنچه لطیف است از معده نقل کند و هر چه کثیف است به قسمت شود قسمی زهره
زرد و صفرا شود و قسمی دیگر به سپرز رود و سودا شود و قسمی دیگر به مثانه رود بول شود و آنگاه آنچه لطیف باشد
بعروق رود و خون گردد و در عروق همین قوتها بکار دیگر حالات عملها کند کثیف از لطیف جدا شود آنچه کثیف
بتر از آن باشد پرده و پیه و خنجره و رگ کشت و قضیب و ناخن و موی سر و اندام شود و چیزی دیگر بعروق
در خبر ذالک در جای برقرار رود و اگر چیزی از آن باز علتی و دنبلها و آماسها در وجود بیرون آید و آنچه لطیف
هر عضوی بعضوی رسد که لایق آن بود لکن آنگاه قوت مصوره هر عضوی را بشکل همان عضو کند و روی فی
بر تو دو حالت تصویر کند بهمان قوتها که گفتیم همین عملها کند و دیگر باره کثیف از لطیف جدا کنند و آنچه
کثیف بود بهتر شود و آنچه لطیف است قوه مولده از اصلاب جذب کند تا منی شود تا آنگاه که منی در
وقت جماع در رحم نقل کند و با نطفه عورت جمع شود و چند روز همان نطفه بر قرار آنکه صورت نطفگی
بگذارد و در صورت علقه در آید و مدتی در علقگی بماند همچون خون بسته بعد از آن مضغه گردد بمعنی چنین گوشت
خایده و در روزی چند تن جنان تا آنگاه در وی عروق و عظام و پوست و گوشت و دیگر اعضا پدید آید و در
چهار ماه روح حیوانی در وی در آید و متصرف شود بعد از آن جنین بود و کان از آن اختلاف بود در ماه
اول که نطفه در رحم افتد در تربیت زحل باشد و ماه دوم در تربیت مشتری و ماه سوم در تربیت مریخ و
ماه چهارم در تربیت آفتاب و ماه پنجم در تربیت زهره و ماه ششم در تربیت عطارد و ماه هفتم در
تربیت ماه و شاید که در ماه هفتم متولد شود و باز در دو نشت اگر در وجود آید بقا یابد
ماه هشتم باز بتربیت زحل رسد و زحل سرد و خشک است و طبیعت موت اگر در ماه
نهم در تربیت مشتری گرم و تر بحیات گرم و تر است و
این طریق را بیان کرده حق تعالی در کلام مجید فرموده کقوله تعالی لقد خلقنا الانسان من سلالة من طین ثم جعلنا

نطفة فی قرار مکین ثم خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما فکسونا العظام
لحما ثم انشأناه خلقا آخر فتبارک الله احسن الخالقین **بدان** ای طالب سالک که چندین هزار هزار ذره
خاک که بوده باشد تا نبات شود و از چندین هزار هزار نبات یکی از سبزها و گلها و اشجار و اثمار جزو حیوان
شود و از چندین هزار هزار حیوان یکی جزو انسان شود و از چندین هزار اجزاء انسان قطرهٔ منی شود
از چندین هزار هزار قطرهٔ منی نطفهٔ منی پیدا شود و از چندین هزار هزار نطفهٔ منی یکی در رحم قرار گیرد و از
چندین هزار هزار نطفه در رحم رفته یکی متولد شود و از چندین هزار هزار مولود یکی بقا یابد و از چندین هزار هزار
یافته یکی اسلام آورد و از چندین هزار هزار مسلمان یکی صاحب ایمان بتحقیق شود و از چندین هزار
هزار اهل شرع یکی طالب شود و از چندین هزار هزار طالب یکی سالک شود و از چندین هزار هزار سالک یکی
واصل شود که او را اهل حق گویند و موحد نیز گویند و مقصود از این جمله وجود است و مراتب آن یک شخص
باقی همه طفیل وجود اوست و در معنی محققان گفته اند **نظم** در صد هزار سال اسیر چو دایر است . از آسمان شوق بزمین
ستاره **شعر** سالها باید تا یک سنگ اصلی ز آفتاب . لعل گردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن . ماهها باید
یک پنبه دانه ز آب و گل . شاهدی را حله گردد یا شهیدی را کفن . هفتها باید تا یک مشت پشم از پشت میش
زاهدی را خرقه گردد یا حماری را رسن ه بدانکه چنین بود معلوم کردی معاد نیز معلوم شد بحکم **کما تنشی یرجع الیه** چنانچه
شخص معاد چنین حاصل کند بدانکه هر چیز منزل معاد را قطع کند آغاز کند چنانکه پیش از این
در کسب کمالات و پیش از آن جوان بود و پیش از آن نوجوان بود و پیش از آن طفل بود و پیش از آن در
رحم بود و پیش مضغه بود و پیش از آن علقه بود و پیش از آن نطفه بود و پیش از آن غذا بود و در
حیوان و نبات بود و پیش از آن عناصر بود و پیش از آن جسم مطلق بود و پیش از آن طبیعت مطلق بود چون
سالک درین مقام سیر کرد منازل اجسام را دانسته و بدین پایان رسید و حجاب ظلمانی را قطع کرد و از هفتاد
هزار حجاب حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله فرموده میان بنده و حق هفتاد هزار حجاب است از نور و ظلمت چون

سالک

سالک تمام حجب ظلمانی را طی کرد و شروع کند بحق رسید و عالم ارواح شروع کند کما قال علیه السلام اذا وصلوا
الصلوة الی ... معلوم شود که روح غیر بدن است بجهت آنکه روح منزل بدن را بهیچ وجه نگذارد
مدرک و مفکر و متعقل است و آن راه نظر کرد و بتحقیق آن کس چیزی از کیسه بیرون آورد که آن کس غیر آن چیز
باشد پس معلوم شد که روح غیر جسم است و بدین معنی روح غیر جسم است و دلیل دیگر این است
آنکه موافق شرع است که چون بخواب رفته باشد جسم او در خانه باشد و گوش او شنود و زبان
او سخن گوید و هر چه حاضر این بدن است کند و هیچ کدام خبر ندارد پس روح غیر بدن است که در شهر دیگر
بخواب رفته و روح او در شهر دیگر خیال این بیند یک چیز دیگر بیان در مکان و محل است پس روح
دیگر و جسم دیگر و روح در شهر دیگر دیده است چیزها میبیند و میگوید که چنین شنیدم چنین دیدم
و گاه باشد که خبر ... الکرام الذی ... رسیده چون بیدار شود ...
در خواب و گاه باشد که شکر کند که نیکو بوده آن در خواب و گاه باشد که افسوس خورد که کاش از خواب
بیدار نشدمی تا آن لذت از من فوت نشدی و جسم او خبر ازین حالات هیچ خبر ندارد پس روشن شد که
روح دیگر است و جسم دیگر و دلیل دیگر آنست که باتفاق روح انسان که در تن است همان
همان نیست بجهت آنکه جسم او از آغاز کودکی تغییر یافته است که هم بزرگ شود و گاه طفل و گاه جوان
و گاه پیر تغییر شده است اما روح همان است که بود زیرا که بدن از عناصر اربعه مرکب شده و بجز قوت این چهار
مختلف جمع آمده است و این اجزا بالطبع هر جزوی از اجزا بجانب ... اصلیت ... و تدریج بیک جانب
میل دارند و جسم آدمی ... جسم است که مردم گرسنه و تشنه میشوند و گرسنه شدن
از آنست که این اجزا بجانب اصل خود میروند و بعضی میروند جسم ضعیف شود و چیز دیگر
بدل ... لاجرم ضعف ... هر چه تحلیل رفته ... عناصر در بدن باز آورد
غذا و ... و در هر ... عناصر اربعه ... پس بتحقیق آن اجزا که در بدن ما

بچه است بر پنج سالگی بتجدید رفته است و این جا که در شش سالگی است همه غیر گشتن ابدان زینت [illegible]

پنجاه سالگی بچه را از غذا و حال بتجدید پیدا آمده و مثال این آنچنان بود که شخصی خرگاهی بزند از چوب جان ان

همه سست شده و در هر پنج روز بیاید و یک چوب را بیاورد بجای چوب سست بنهد و بر ایام چیزی نظر کند خرگاه

همچنان بر پای شده ولکن آن چوبهای خرگاه به چوبهای دیگر متبدل شده و این مباحثه در موضع خود

بیان خواهد شد **فصل** در تمثیل این عالم با آنچه مادر جهان است مثل چنانکه مادر فرزند را یکبار

پرورد و آنگه غذای او از طعمی تواند خوردن مادر بخورد تا در تن او شیر شود و لایق غذای طفل گردد

و آنگاه آن شیر را از پستان بطفل رساند همچنین این عالم نیز [illegible] مادر است و عناصر اربعه را که غذای ما نتواند بود خود

می پرورد تا لایق غذای ما شود از راه نبات و حیوانات [illegible] پستان عالم [illegible] میدهد و ما در حقیقت

این [illegible] در بطن مادر [illegible] عالم است و بچه حضرت رسول علیه السلام فرموده است که **السعید من سعد فی بطن**

امه والشقی من شقی فی بطن امه محققان چنین آورده اند و این معنی موافق این آیت است

که **قال تعالی** من کان فی هذه اعمی فهو فی الآخرة اعمی واضل سبیلا یعنی هر که درین عالم نابینا شد و مراد

ازین نابینایی ظاهر نیست باتفاق علما بجهت آنکه تأثیر کسی درین علم ظاهر [illegible] و مؤمن بوده و صاحب

صالح که حق او را در آخرت چشمهای روشن عطا کند پس معلوم میشود که مراد ازین نابینایی چشم معنی است یعنی

اینجا بحقیقت خدایرا نبیند آنجا نیز [illegible] نبیند [illegible] و حضرت رسول علیه السلام در معنی فرموده اند

کما تعیشون تموتون وکما تموتون تبعثون وکما تبعثون تحشرون و عارفان نیز بنظم گفته اند **نظم**

[illegible] **[illegible]** [illegible] و این معنی ظاهر و روشن است [illegible]

[illegible] که پس سعادت [illegible] اینجا [illegible] هنوز در شکم مادریم یعنی تا درین عالمیم

[illegible] این عالم بردیم در شقاوت [illegible] و این [illegible] ازین [illegible]

[illegible] و حقیقت [illegible] شخن [illegible]

وجه دیگر

وجه دیگر آنکه جهت [illegible] چیزی [illegible] این معنی [illegible] این [illegible]

ازین [illegible] بینا گردند و ازین خواب غفلت بیدار گردند پس از آنکه ازین عالم [illegible]

آنگاه هیچ معالجه سود ندارد و او نیز بدین طریق رفته [illegible]

[illegible] و دلالت میکنند و ازین [illegible] دهند و درین عالم [illegible]

[illegible] و [illegible] بط ریاضات و خلوت و معرفت نفس [illegible] صالح [illegible]

کان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرک بعبادة ربه احدا **باب ششم در بیان**

تن آدم بعالم چون گفتیم [illegible] نسخه عالم است اکنون تن [illegible] زمین است و [illegible] آسمان است

[illegible] و [illegible] بشهرست [illegible] در این [illegible] [illegible]

[illegible] بیان کنیم اول مشابهت [illegible] بزمین آنست که در زمین کوههاست و در تن استخوانها مانند

در زمین درختهای بزرگ است و سر [illegible] مشابه آنست و در زمین [illegible] مانند

و مجموع عالم هفت اقلیم است [illegible] نیز هفت اندام است [illegible] دو دست [illegible]

[illegible] و در زمین چشمهای [illegible] و چشمها [illegible] مانند

مانند آنست و چشمهای عالم بعضی [illegible] و بعضی تلخ و بعضی خوش [illegible] ناخوش است [illegible]

تلخ و چشمه چشم شور [illegible] و چشمه دهان شیرین و چشمه گوش [illegible] تلخ است [illegible]

باشند [illegible] چون [illegible] گوش [illegible] چشمه

چشم [illegible] چشم مردم [illegible] چشمه [illegible] شیرین است

[illegible] و لذت [illegible] چشمه [illegible] خوش است [illegible]

و از آن [illegible] این چشمها [illegible] اگر [illegible] مشغول شویم [illegible]

[illegible] مشابهت تن [illegible] افلاک [illegible] و در [illegible] است [illegible]

ناخوست در تن مردم نیز هفت منفذ است از ظاهر یا باطن چنانچه چشم و گوش و سوراخ بینی و دهان و دو پستان و
عورت و در فلک بیست و هشت منازل است که ادراک منازل قمر گویند چنانچه شرطین بطین الثریا الی آخره و همچنین
در تقویم بیست و هشت مینمایند در تن آدمی نیز بیست و هشت عصب است چنانکه سیصد و شصت درجه است و در تن نیز
سیصد و شصت رگ است چنانکه در فلک هفت سیاره مشهور است مثل زحل و مشتری تا آخر در تن نیز هفت عضو
رئیس است چنانکه مذکور شده چنانکه در فلک ثوابت بسیار است که ستارها بیشمار است و در تن نیز قوتها
طبیعی بسیار است چنانکه جاذبه و ماسکه و حواس و غیرهم که قبل از این گفته شد چنانکه افلاک بر عنصر محیط است
تغییر نیز بر اخلاط اربعه محیط است یعنی صفرا و خون و بلغم و سودا و غیر از این مشابهت بسیار است
لایق این مختصر نیست فصل مشابهت تن با بلاد است هر یک اصطلاحی است و در تن نیز هر اندام چون راه
و سرا و چهار فصل است در تن مردم نیز چهار صورت است و بنا منحصر است بر هفت و در تن نیز منحصر است بر هفت
اعضا و سیصد و شصت روز است رگها در تن سیصد و شصت است و مشابهت جز این بسیار است فصل
تن شهر است هر در شهر پادشاه و دیوان و وزیر و دیوان شحنه و دیوان خراج خواه در آن
رعیت و صانع و محترفه چنین صدا و موذن و زرگر و صانع و طباخ و غیرهم و پادشاه با لشکر
بر در دیوان و چپ و راست شحنه لشکر گویم تن مانند شهر است و روح در وی پادشاه است و
در شهوت خراج خواه و غضب شحنه و قوتها دیگر هر یک شبیه صنعتی است و آلات دیگر مانند
آنچه چنانکه هاضمه طباخ و مصوره نقاش و همچنین گوشها و چشمها و دماغ که از اطراف چیز میشنوند و پادشاه را
میرسانند و باقی حواس هر یکی مانند رسول و جاسوس اند و قوتها دیگر هر یکی گویم هر یکی شبیه صنعتگر اند
چون نجار و نگار و غیرهم و تشبیهات دیگر فراوان است و لا ایشان نیز در کار است همچون مشابهت بدین
عالم مقابله کردیم و معلوم شد اکنون بدانکه مجموع الصفات است و حق تعالی بدان صفات موصوف است و
چنانکه حق سبحانه و تعالی عالم را بدیدار آورد و شنوا و گویا است و حی و قادر و متکلم است آدم نیز دانا و بینا و شنوا و گویا

و قادر

و قادر و حی و متکلم است و لیکن حق تعالی در صفات محتاج آلت نیست و آدمی محتاج آلت است و همچنانکه اراده
با اراده است به تنبیه زبان حرکت کنند و پا نرود و دست نگیرد و گوش نشنود و چشم نبیند و همچنین با اراده حق تعالی
به تنبیه افلاک حرکت کنند و کواکب و عنصر مرکب نشود و موالید بهم نشوند و حضرت مصطفی از این
معنی خبر داده است قوله علیه السلام تخلقوا باخلاق الله واتصفوا بصفاته و مثال آن که تمام این سایه علیه
اکنون بدانکه فرق آن است که حق تعالی در عالم ... روح است در بدن مثال آنکه علیم حرکت نو
... حرکت آدمی ... در حرکت ... اگر خواهد در حرکت آرد و نگهدارد و هر چیز را
در حرکت آرد قلم ... در حرکت آرد و پس آنچه اراده است به فرشته شود و ... و غیرها
از نظم و نثر و همچنین چیزی حق تعالی که در این عالم پیدا شود اول اراده الله بعرش رسد و از عرش
ملائکه و از ملائکه به افلاک و از افلاک به عنصر آنچه اراده الله است پیدا شود و در عالم از نباتات و حیوانات
و معدنیات پس در تن مثال اراده الله ... دل مثال اراده حق است بعرش و همچنین عرش است و کرسی
بجای ملائکه و انگشتان بجای افلاک ... گوئیم که کاتب بجای قلم و مداد بجای عنصر است و ... بجای لوح و دیوان
بجای خطوط چنانچه عارف در این مقام رسد که هر چه چیز بنگرد ... ... الا خط الکاتب ... در
حقیقت خطوط ... گفته ... خط ... خط ... است ... هر چه ... آنچنان ... ... است

دم باب هفتم در تطبیق آفاق و انفس بدانکه مجموع عالم بعضی ظاهر است و بعضی باطن و آنچه ظاهر است
از عالم افلاک است و عنصر و موالید و آنچه باطن است عقول و نفوس است و مجموع انسان نیز ظاهر و
باطن است چنانچه قوتها و جان و قوتها و ادراک ... کنند مثل قوه باصره و سامعه و ناطقه و غیرهم و آن نحو
محققان نسخه ایست ... حق تعالی در شأن موسی فرمود و ... قوله تعالی ولقد آتینا موسی تسع آیات بینات و نیز در
این کتاب جهان نسخه ایست ... کنیم در عالم ظاهر و باطن و عالم ظاهر را عالم ملک خوانیم و باطن را ملکوت ... ملک
این نسخه ایست که در عالم ملک ... آنکه مجموعه افلاک است و چهار عنصر و سه ... و ... و غیر ...

و دیگر معنی آنست این آیات عالم ملک است نه آیات ملکوت کبری از آنجهت نفس ناطقه است و او ملکوت فلکیات است
چهار ملکوت متعلق بجمیع جسم بر بسیط و مرکب بجرم فلکی و عنصری و این ملکوت چهار عنصر است و دیگر ملکوت نفس نباتات
و آن سه موالید را ملکوت هر یک نفس ایشان است پس آیات در عالم ملکوت بتمامه این است که گفته شد و چون گفته
بتعمیم مر آدم نسخهٔ مجمع عالم است هر چه در مجمع عالم ظاهر است در آدم موجود است و باید این نه آیات ظاهر و نه آیت باطن
در آدم بنماییم اکنون در بیان این نه آیت ظاهر در آدم [illegible] گوشت و چشم و دو سوراخ بینی و دهان و [illegible]
و این نه آیت یکی بر افلاک و چهار بر عناصر است چنانکه بیان کرده شد بتمام اما نه آیت باطنی در آدم یکی قوهٔ
شنوایی و دیگر بینایی و دیگر قوهٔ گویایی و دیگر قوت بویایی و دیگر ادراک لمس و فکر و حفظ و وهم و خیال است این
نه آیت باطن پس آیات ظاهر و باطن گفته شد تا دانی اکنون بدانکه ظاهر عالم را آفاق بزرگ گوییم و باطن عالم
نفس بزرگ گوییم و ظاهر آدم را آفاق کوچک خوانیم و باطن او را نفس کوچک و چون ذکر آیات آفاق بزرگ با آفاق
کوچک مقابل کردیم تا هر که دیگری نیز آنکه تا [illegible] معلوم شود مر آدم بحقیقت عالم است الا عالم کوچک و عالم بحقیقت آدم است
الا بزرگ [illegible] از عالم [illegible] بعلم وحدت [illegible] این آیت [illegible] قول الهی هو الاول و الآخر و الظاهر
والباطن و هو بکل شیء علیم و [illegible] چنین گفته رباعی جان مغز حقیقت است و تن
پوست بدان: در کسوت [illegible] صورت دوست بدان: هر چیز که او نشان هستی دارد: یا پرتو نور اوست یا اوست
بدان ۵ لکن [illegible] افلاک و عناصر اربعه [illegible] ظاهر است و در جسد آدم چنانچه گردش بسیار بر افلاک است
و چشم بسیار آتش و [illegible] هوا و [illegible] آب [illegible] و این نسبت [illegible]
[illegible] مجموع [illegible] الکل افلاک گردد و از [illegible] حیوانی جسد نشود و همچنین گردش [illegible] افلاک
است الکل [illegible] نطق [illegible] نشود [illegible] از آنکه [illegible]
[illegible] بزبان [illegible] آنست که هر که [illegible] شود [illegible] زبان [illegible]
[illegible] زبان [illegible] معلوم شد

[illegible] کلام سمع در [illegible] زبان [illegible] یعنی الکل گردش [illegible] نسبت فلک گردش [illegible]
و دلیل مناسبت چشم با آتش آنست الکل [illegible] از نباتات در زمین و بجای [illegible] و همچنین الکل
چشم [illegible] از دوست [illegible] در عالم بزرگ [illegible] افلاک [illegible] حیوان [illegible]
آتش [illegible] و این [illegible] و همچنین در عالم کوچک نیز [illegible] سمع و بصر و ذوق و لمس
نطق و کتابت [illegible] و این نیز [illegible] نفس تعالی [illegible] و این [illegible]
مثال [illegible] گردش بسیار افلاک است و چشم بجای آتش و [illegible] بجای [illegible]
و همچنین [illegible] و [illegible] انواع [illegible] عالم
ظاهر است لکن بدانکه [illegible] ترتیب [illegible] العلا [illegible]
[illegible] عدد [illegible] حیوانی [illegible] عدد [illegible]
[illegible] کمتر از ده [illegible] حیوانات کمتر است [illegible]
از صد کمتر است حیوانی از نباتات کمتر است و همچنین [illegible] کمتر است [illegible] کمتر است [illegible]
صد [illegible] زیاده است [illegible] زیاده [illegible] زیاده [illegible] حیوان زیاده از
[illegible] معلوم [illegible] آیات عالم بزرگ مطابق عالم کوچک [illegible] افق عالم بزرگ [illegible]
عالم کوچک نسخهٔ عالم بزرگ است [illegible] و همچنین فکر [illegible] حفظ بجای [illegible]
و نطق بجای [illegible] و کتابت بجای [illegible] [illegible] دیگر [illegible]
[illegible] چیزی [illegible] چیز [illegible] کتابت [illegible]
[illegible] و همچنین قوت نطق [illegible]
نیز از عالم [illegible] صورت [illegible] این [illegible]
[illegible] حفظ [illegible] حفظ [illegible]

و قوی نیز بی اسباب افتد و کار [illegible] آنست که مردم در خواب دیده احوالات او قوی بر آن نیز و کار نیز در
مقدمات تصور کنند و نتیجه برانگیزد و این مقرر در [illegible] کافیست از مطالب که جمیع عاملین یکدیگر در
جزو عالم بزرگ ملائکه بمنزله افلاک و عناصر را تاثیر و تصرف بمنزله و بجای باشند و این چهار عنصر نیز
بمنزله ارکان حیوانات [illegible] و ارکان نیز چیز مردکان بمنزله باشند و همچنین در عالم کوچک نیز ارکان
و کشش [illegible] دوست بمنزله این حواس نیز که سامعه و باصره و شامه و ذائقه و لامسه از فارغ و منزله باشند و
کار [illegible] بمنزله حواس بدن قوت و قوای نفس انسان و همچنین [illegible] عالم بزرگ
واسطه نفوس عقول بسایط و همچنان [illegible] قوای جسمانی نظر کنیم در
شخص [illegible] دفع شود [illegible] همچنین در طبیعت [illegible] در عالم بزرگ نظر کنیم [illegible]
واسطه فلک و عنصر و موالید جزویات و مرکبات آنچه [illegible] کنیم همه در تصرف امر [illegible]
[illegible] السلام **کتاب صحت و مرض [illegible]** بسم الله الرحمن الرحیم
حمد بی حد [illegible] رب [illegible] حسن [illegible]
[illegible] علم [illegible]
[illegible] کاملی [illegible] حکایت [illegible] چنین نقل [illegible]
برقم [illegible] روح [illegible] جمیع فضیلت [illegible] علم جبروت [illegible]
[illegible] جبروت [illegible]
[illegible] اول [illegible] چهارم [illegible]
[illegible] مذکور [illegible]
[illegible] اسباب [illegible] چهار کار [illegible]
مملکت [illegible] شیرین [illegible] چهار [illegible]

و رطوبت و حرارت و برودت تصرف آنچه طبیعت خوب [illegible] مزاج [illegible] منسوب روح [illegible]
[illegible] مزاج [illegible] وقوع [illegible] حالت [illegible]
[illegible] روح [illegible] شد پس [illegible] مزاج و صحت روح [illegible]
[illegible] آنها [illegible] حواس [illegible]
[illegible] **اول قدرت** [illegible] احوال [illegible]
[illegible] ادراک صفات [illegible] و صوت **دوم باصره** [illegible] تشخیص [illegible]
[illegible] **سیم شامه** [illegible] **چهارم ذائقه** [illegible] که [illegible]
پنجم لامسه [illegible] کیفیت اجسام **ششم حس مشترک** [illegible]
هفتم خیال [illegible] حس مشترک قبول [illegible] **هشتم متصرفه** [illegible] حس
مشترک [illegible] **نهم وهم** [illegible] تمیز نفع و ضرر [illegible] فرق
مخالفت و موافقت [illegible] **دهم حافظه** که هر چه وهم [illegible] تمیز [illegible]
چیز روح [illegible] و کار [illegible] و رغبت [illegible]
[illegible] صاحب اختیار **اول غاذیه** [illegible]
[illegible] شخص [illegible] **دوم نامیه** [illegible] طبیعت [illegible]
[illegible] **سیوم مولّده** که [illegible]
چهارم مصوّره که طرح [illegible] صورت [illegible] **پنجم جاذبه**
[illegible] طبیعت [illegible] **ششم ماسکه** [illegible] **هفتم هاضمه** [illegible]
[illegible] **هشتم دافعه** [illegible] تمام [illegible]
روح را [illegible]

شش کس در و منزل ساخته اول امید که طالب را بمنزل رساند دوم خوف که از دوام اهانت باز دارد سوم
محبت در محرک سلسلهٔ الفت است چهارم عداوت که مظهر آثار غیرت است پنجم فرح در نشاط
است و سرور ششم غم در بود ست محبت و غرور روح را شهرهای خوب ابتدا که از همه شهرها خوشتر
عمارت او در عمارت سلطنت خوش ساخت و بعمارت در رفع فساد او پرداخت امید و فرح و محبت را
اهل صفا بخدمت صبح جنبان او و عداوت و خوف و غم که محض خیانت بودند بمحنت از شهر بیرون ساخت
آن سه عنصر روی کار با دلهای کینه دار آواره جهان شدند و از ملک بیرون رفتند چون روح در شهر دل
خوش حال گردید و با عشرت و کامرانی مهیا در روز طرح مجلس انداخت و صحن میدان ملک را جای
ساخت و مجلسه بستان چون آراست و غنچه بکسوت مکلف تر از اپراست و بلبل سبز پوش کشید و صفا
خلعت زرد پوشید میان رنگ مجلس را منور ساختند و دماغ مجلسیان را بوی بنفشه و سوسن و نسرین و
نرگس معطر ساختند هر کدام را در حال اول منزل تعیین گشت و آن منزل برکت ایشان بیرون گشت سودا
در سپرز قرار یافت و صفرا بتزئین زهره شتافت خون در جگر منزل ساخت و بلغم در شش طرح اقامت
انداخت چون هر کس در نشسته از کام و شادی رسید نتیجهٔ فلاطه اخلاط را بر مدعیان کشید سودا گفت
عقد پیوند جا به تخیل و هر کسی جمع اعضا صفرا گفت و چون غنچه اکسیر زینت بیشتر و دیر خیزی منم بسیار مقام
د هر رقعه لشکر حیات منم خون گفت تو تلخ کام در جگر سریع الحلول بطی العلاج منم واسطهٔ زندگانی منم
و نبات و حیوان را تحقیق بنیم بلغم گفت اینچنین نور من روشن است و هیچ مخالفت از من است رو
از مجادله و اختلاف ایشان کرده و کثرت لاف آن انبوه حال پریشان گشت و از اختلاط ایشان
کشت زبان بطعنه گشاده و داد و امانت داد از شما چه آید و با شما چه کرده گشت همه را بیزار از کجی و دنی
بخطاب غضب کجی آغاز در مجادله بستند و در گوشهٔ خوش نشستند منتظر که اگر فرصت یابند سر از
روح برتابند آن سه عنصر علم عداوت خوف و غم که ساکنان شهر بودند و بحکم روح ...

ره سرکشی و سرگشتگی سپردند و بهر کس که شاهی بیعت دید روی بهم نشستند و شکستن شکوه محبت که واسطهٔ الفت
خوب است بهم جهد بستند عداوت اقبیله بحیله در سر آن قبیله گریز و این و جور و خوف سلطان بخوف شمار
بر سکان طایفه حیرت و دهشت و اضطراب و غم ایشان افتادند بیکران تواریخ محنت و حسرت و هجران
همه جا کس فرستادند و همه سلاطین ملحقه مرا دادند در مجلس خراب غفلت دیده روح البته بیرون
مدارک گسسته بهر سپاه بود شتاب از هر شهر دل سر برآورده و نغمه و دلا در کشیدند چنین اغلاط را روح
بعجز بسیکده معانی نغمه آن واقعه را خبر واقع آن را کنی شتند و علت بطبیعت گذاشتند روح در شهر
ماه ب بر است و تو تمکن کرد و حصار نشست چون نشاط روح بر آمد و دید روح تصرف غم در آمد بیان رو
در تدبیر گشودند و اندیشه مدارک نمودند فرح گفت فرح حسن نام بسر تغنه آشنا دارم الکرفاه بمعاونت
بیارم محبت گفت مرا آشنایست عشق نام و در همه شهر تربیتم الکر اختصاص شش رحمت دهد بعیو بشره را
غم برهم امید گفت مرا بعجب نامی طریقه ایست و حالا محبت مدد کاری است الکرفاه بی فرمان برم
لذا باب پیش یاد رسم روح بمحبت تخفه گفت بعینه در رقعه بدر سالخ اعلی کشیدند و جای آن سر تن
و مجلس بعجز عشق فرستاد او ادا از فرح خواست الجس بار زنانه مطلوب روح الغلام حسن از نفوذ غرور
چهره زلف بخیر بر گشت دو جانب آنرا کشان پرده کشیده چنین گفت که ای عشق بعجز نه از بیر خود صفت
از نشر کرد از عشق بر با دلها عجب غار ایست و با او چه زیبایست عشق اینک در قرار خود بازیا عشق در ضبط
تو الله چهره حسن و دل چار از نشر مند که بخدمت روح باز گشت بعد از آن محبت بعشق
رسید و پیام رسانید مهد بعید عشق از روی استغنا زبان گشاد و این پیام احابت کرد که روح فرقه
و ناییست از عشق بخبر و از حسن پروا است زیرا چنان پند از آن جلوه حسن است انجام محبت نیز
کار را نخورد از سر بار رنج روح که از نخورد بعد از آن امید خیر را بصحبت عجز شوق ساخته و دین
کو نه طرح سخن انداختند روح را واقعه صعب در پیش و از یا مدد در تشویش از تو طلب مدد کند

ومرد او بیمار خواهد کند امید بحران مبتلا نگردد و جمعیت او پریشان نگردد و چیزی امید قوت بسیار کرد و عقلا
او لکار کو از اتفاق نیکو همزیج لعلی هم او در صحت مزاج خود شغلهای شهوانی ساز و کرفتاری شهوانی
را از دوام غم رها از چون لشکر غضب سپاه غم را اشکستند غم و خوف را کرفتند دل بستند عداوت ازو
کرنخت و دفتنه کبیر انکیخت بلاد او بی مرض لقب داشت و بسبب همه غضب در شدت عداوت
او آشنا کو دشمنه از فصد او لاکه مرض کفش هیچ اکر مدار و غذا این سپاه غیرت حیله مر انکیزد و
خمر روح و آبرو در صحت میریزیم هما از افواه شنیده بود که از روح لغت اخلاط رسیده
تصرف کند بخلافت و این صورت اغتنمت دانست از عداوت پرسید که بدترین متردد کیست
مرغوب ساکنی آنچ چیست عداوت گفت جنس غیر است که بهم آنکاه اشتت عمارت ملک برزد او
موقوف است و اوقات ساکنی بتصرف او صرف چیزی مرضا این صورت عیان شد بجهت هذا
وطلح ترش غذا را باید هدم آن دیگر کرد و بقا بکار کرد جلوه کرد لعل غذا سرد و خشک یبوست وجود
را بهر از حیله بدست کرفت ار حقیقت هم جبر فلک و لا حال چیزی جهت کرمای از موکلان روح
بهانه بزبان بر و نبود بزبان که نبود بازی دارم و از ضرورت کار در دارم غذا مهار مرض صرف کرد
ولاد دادر میان نبود والحمد که چیزی رونق بود از مرض فرقه تیغ و سایر لغات الطاف بخرج در فتنه باز
کو و فنا در میان آنکه زکو و صداع را اسپهسالار ساخت و بعد میان ترلزل اندوخت صحت را از نقل
اکر هر فت و بجهت روح شگفته بود هر کمالی دلاله و قصد ملک اخشاهی روح بعقد این صورت تا
اعلام کرد نقض تدبیر صحت اقدام کرده دانست ضرورت انچه محرک بود ازست پرهیز را از
خاصه ان مخو بحفظ در ولایها حرس کماشت چنان مقرر داشت که ذائقه از مثال زیتون و سامعه از
صدای قانون تمتع نکیرد و باصره چیزی نبیند و شامه کافور نبوید بود را این تدبیر نظیر ساخت و به
ترتیب خیزی که جهت مرض دیر بود از بهر کشت و شک خیز فرون سرادر بود اکشیده بحظ بیرون

دیر

و دیر با نیرف نی خالف دانی مرض فاد و بسر خاطر سانیدن خوانی فاده در مزخرفات اکر مقدمه لشکر کو بهر جا
و رسانها صحت را رحم بعقد پناه کرد و خواب دیر بر لعل پیرد عقل اتفاق کرد و تدبیر کرد جایگه
این علت که پرهیز را کف بر ذائقه او از مثال ترابت و سامعه را از کمال اسپیل عفراز و قرابت بند
و شامه را از بوی سبزه و نوفیز و سامعه را از نرحیو نشاط اکثر منع نمایند چیزی خوانا او بر فرد است
مفتوح ساز دو مرض را آب بغذا وست بدمع نماز پس مرض بر دبلغم بر اختر کشت و با وعده هم شد
ادرا نیز اخلاط اندوخت و مرکب فاد ساخت تا استسقا را سپاه را که و تهیج در بدن
وسنانه و طریق فساد اظهار چیزی این صورت ساز بصحت پیوست سختی ابتدای عقد
سوم معاودت نمود پرهیز را فرمود که اسباب بلغم را انقطاع ساز از باب قوه ارقوه اندازد
ذائقه را از مثال ترابت و شامه ارطیبور و سامعه تمتع برد و باصره از مشاهده
استشمام بنوی فرکبری مرض فردید معزول از ترلزل آفت باشد وصول شکفت هر زمان که
که وطبع صوا از چنان که در بر فنا بشکر مرض بر ساخت و تهییج در بدن مقرر ساخت و صحت
باز از نقض و مرد خوانت و بار چهارم عقد بعود کار صحت بر عاقبت پرهیز را فرمان داد که از
فواید صوار افروخت و طریق تمانعت او کر نیند ذائقه از مثال شکر و سامعه نغمه
رغبت نبیند ان دامره بی طراوه ززه و شامه بشمیم کل سیر اسباب این و چیزی قوت صوا
نماید صحت را بر مرض اضرار و مضار مرض خواست که بر بدن کیرد دو از غم دیر رفته اکثر
ضعف مرض بر فرزند مرض بی در آن اثنا رد بی نهد کو بر ابدی بی باک و بجهت ضعیف سبک روح و
کفت این چه بر عدت است بر راه میمی برین تو ایم حالا که آمدم جمعیت بجهت پریشان
مرض از ضعف قوه تمام رفت روی از راه کرکیتی بر آفت اخلاط نیز بجنبد نهیز در بر دفعت
او بهم اتفاق نمی نهد اسباب فتنه تمام شد للقه جمیع را عقد حجره جسر صحت بی و دو

و انجمن هر علت بعد این نوبت چاره نه نیز خیال اسیران یافت و حواس اسیر حادثه بنیاد پریشانی فت
لاجرم خوف و غم را اندیشه کرده نشسته و در برابر اعضا از سر صحت در خدمت روح تنها مانده و مدد
در میان آن چند غوغا ... آزاد نشسته و غمزه نیز همراه نیست و از هجوم چنین قوم ... اکنون نیست از
همت خوف و غم را اسباب جنگ بالاست گفت ای روح اکنون نصرت از ذات سلطنت تو رجا
دلگرم است در خدمت ... صلاح تو جای ... است غایب ... لشکر ... در آن معرکه بی نقصان
و تو چون روز بدرشت صحت بازیست جنگ ... ناگاه نغمه ... خراج ... در صحت بیمار ... فال
سابقه لطف بعضی بار ... است صحت ... و شغف ... اخلاط ... مناسبت قدیم ... تمام
و مرض حالا ... اثبات ... فرزند ... لطافت ... حرکت ... دلیل صورت ...
نا مشکور است اخلاط ... شد ... از مرض ... گشته و صحت ... شد ... مرض ... قطع ... حال
فال ... عروق ... ضعف ... ریدن ... رسیده ...
... رسید ... روح رسید و کیفیت ... خلاط
و نصرت صحت شنید ... از ... گشت و ... معنی ... حال ... گشت ... خود
دارند ... مطبخ ... دشمن ... تمام ... بر ... الحکم ...
از ... اساس ... ضبط ... ضعف ... قوت گرفته و ... از ... غایب
نیز معمور شده از دیر ... روح از کمال عظمت ... رسید و کیفیت او ... وجه ... اد
جسم و جسم او ... لطافت تمام بخشید ... و جهه ... از ... قدیم ... وقت
صحبت او ... تماشای ... است ... خرد ... جسم ... وقت ...
موست ... روح ... گشت ... گفت ... حسن ... دل فروز ... شمع ... رد ... اعیان
دار مفارقت روح ... وقت ... طریق ... که ... دلبرستان قدیم ... حسن از ...
گفت

گفت ای ... از روح گفت ... غمزه ... را ... بینم و ... کل ... دل
معروف ... بحیله نوعی ... است ... گفت این کار ... است ... غضب ... و روز
همه کار ... است حسن گفت ... طاقت ... طاقت ... ولطف ... میدانم
لکن ... تصرف در روح ... توقف ... که ... خاک ... حسن ... حسن را
بوی روح ... بنده ... حسن را ... لب ... و وصل ... بوی
... لطف ... خاک ... روح ... لطافت حسن ... الکن ... نیست
... غمزه ... حسن ... روح ... لطافت ... بعض ...
... حسن ... و ابرو ... للقصه ... روح ... زیاده شد از ... نگاه
پرتو ... جهت ... که نظر ... محبت ... عشق ... عشق ... این ... ما
... رسید ... حسن ... عشق ... در ... قریب ... غرض
و کار ... و ... گوش ... سنبل
غلام ساخته ... ترکمان ... غمزه چشم و ابرو ... از ... خط ... نرگس
ریحان ... آب ... لب ... خانه ... گونه ... خط ... لب
نقطه ها ... خط ... منظوم ... مرکب ... و ... ساخته
... بعضی ... شیوه ... بعضی ... حرکت ... که این ... روح
... سخنه ... سخن ... و ... ساق ... دروغ ... خفته
محبت روح را این لطافت ... در ... حسن روح ... دور
وصال ... عشق ... حسن ... محبت ... تو ... دیگر ... روح
... حسن ... روح ... ساخته ... حسن ... زبان روح ...

کشود و او را طلوع جستن تو روح را صحبت عشق دلپذیر افتاد و بمصاحبت او میل تمام از دو سوی کرد
در این جهان که من شدم بحکم امر گرفت سوی او هیچ قرار نداد را کیفیت آن تحقیق کرد و معرفت او
دانست عشق مر او را فرمود و از خود نشان داد بر سر گفت او را مقام در عالم بی‌نشانی است و سبب
او را نحو صدا است روح گفت ای عشق این که میگوئی نمودیست بی‌نمود مطالب آنکه سودیست اگر
صدق سخن خود عیان کنی و منظر این بیان کنی صد اشکی بینه در و عشق و شمع این ولایت بفروغ عشق گفت
از نمونه دارم اگر فارغ نظر آرم روح را چهره بشوق غالب بحقیقت این صورت بالطلب نمودیده
تماشا کشود و با حضار نمونه از الحاح نمود عشق حقیقت آئینه صفا بدست پاک بر این لوح چشم ایشان چون
از نمونه نقش شد عکس حسن بالغ بحقیقت نشست بکر دین انواع از جمیع بجمع حسن از طرفه که منظر
عشق را که فیه شعبده‌ها است روح در آن هر آینه زد حیرت او را باز هر ساعت زمزمهٔ عشق عیان خیمه از دست داد
و بطلوع بی‌خودی افتاده تا آن عکس نقش از نظر رخت و رابطه آن صورت با جمیع نظر رخت عشق گفت
ای روح لنواز دین نیاز مندی باز دشمن این صورت پسندیده است و مرا نیز ثمر در سلسلهٔ محبت
با او بسالها نسق دیدار طلب باد این صورت را استاندند و گشت روح را مانند او چاک نمی‌زند او را
ب روبرد و مهر داشت بکرد روح گفت مشاهده مرا ضرورت است و عیان کو این اد بعقد عشق گفت
خیال این صورت آنکه بنگاه و در برابر نظر تو داد روح بصحبت عشق التماس نمود و خیال را از نقش
صورت حسن کشید و از آئینهٔ صفا نمودن ادراک او و مهر داشت بر دستگاه تصور بر خیال
قائم او دیرین وقت عشق عاقبت از صورت خیال گشاید در بر منزل را از نیاز گفت این
جلوه بساط نمود را با او وصال حسن لبریز عشق گفت در این راه تشویش بسیار است و سیر بمنزل حسن
روح گفت بشعشعه فرقت ندارم چاره مرا کن چه چاره چون روح بصدق و التماس شد عشق را از
نیاز و جد بشد هر دو باتفاق علم عزیمت بر افراشتند چنان مقرر داشتند هم بادیهٔ معشوقه را طی سازند

وهم

و هم که از کشور عشق گذر کنند الفصه او را بادیهٔ معشوقه در بجا که دور از گلو پیچ عجیب افتاده در آنجا سفر
بجای رسیدند نو غیبت پیا صافی از هوا و زمین از دیگر عاشقان در دیجور و کمال شش بر مجمر نحاس
شهره دیگر زمین نام کوی زمین آن آنجا که گشتند بمنزل رسیدند و مقصود تو را زمینی هیچ سیماب یا رفتار
و پیچ و خم در طول منازلش مرا عزیزی بقعه بنیانش از نسیم فام بصفای تمام و باقی منام از آنجا بعزیمت بستند
بر کب مذاق گذشتند بالعین زمین تمام کوهستان دور دیگر با سر لجه‌ها و در نهایت آن کوه کمر دو بر ذرار
مو سوی پیکر اگر چه دیجور در میان منزل نیش هم وشن شد از آنجا بکر سید بموج پیچ پیکر
و در ده کوه دایره‌ها در مرقد الگلم گذشتند بصحرای رسیدند در صحرا غیبت بیابان دیا بان گشیده
هر کز که در سرا فضا از زمین و بخار سر از میلو بر سرا کار رسیده بگذرد آئینه در آسمان بنفشه و طاق طلع
از جنس بی فرق از دوا نو بر میان سبب منش پسینه مشهور آن آنجا بمنزل رسیدند و از ساکنان ایجا
صدیق حال آسمان بیست به غیبت روز مند و قصر دست پنجه بر پنجه از دور و از جنبه روز و باد بر زاد
بر نام سر حوض خانه عزیمت از آنجا رفتند و منزل اکبر گشتند و تقصیر دیر بر از بسیار تر و قصر شش فرزان
در نسبت آن شش ها بالا تر اسباب لطف فش مرتب نغیب مقعد وی لا منزل عجب تجمه از آنجا نیز مسافر نمی‌شوند
و در راه زیبای خود را بستم پیشه و جفا کار طریق مرحمت از پیش بر جفا پیشه چند نخل و خط شوران
در سر گشته سرا سیمه شدند و شیخ بر ایشان انداختند روح و عشق در حد آنجا که بعد از آنجا در دهر بر او
غیبت و تکبیر و حد و صد هزار دل اسیر او در نحل الام چه نگار بستر از نام ستودر دیگر آنجا که از گرد عزم
از آن گاه که رسیدند سر شتین کرده بر کره میل بر میل بجمع دلها شفقت بحضرت آنجا که از آن مجذوب دلان
رسن رسالاکی خوانند و بعضی زلف گفته‌اند بر آن رسن بستند و از قید چاه زنخدان رستند بحجره
صاف و شیرین فرح بخش دلها جز فیضش از سر شبخیز خضر را نامش لب لعل نر و سعود جوی نغمه
در طلوع لا مهر لعب دور دندان نام الکرچه درج بست آورد زلالی از آنجا سیکا بدیگر گو سر آنجا

کرد که هر دو گلشن را مقام نمود که پیش عندلیب خوانش صفت خضر را ما را در آن باغ بسر برد و از آنجا
به منزل دیگر که بقعه دیگر خرم است بسبب لطف نقش و اقسام سبزه بیش دیده نیز نشاط بخش و فرح انگیز
کوه و صحرا و شفیق نهادش باکمال گفته و از آنجا نظر کاهی رسیدند پر خطر ساکنانش مردم جبله کرچشم شوخ
که منزل دهر بپیش نمره قامت آن منزل دیگر گذشتند شریف دره و در طریق دیدند لطیف مجدد ابا
صنع محبوب ابیضها سر نقد اوصاف جمال دلفریب بقعه وصال قوالب حسن و لطف نقش طاق ابرو
و از آنجا بر صحن رسیدند دو ملک مقام دیدند نموت پر صفا چراگاه جمال بین نام مبارکش چین بعد در آن
والی گشتند و از آنجا نیز گذشتند بیابانی رسیدند بس تیره و تاریک دلها پیش خطرناک در بیکران وحشت زار
پر تپش حیران همه در پریشان نامش کاکل خانه روح اصلا بسته که ظلمت غالب شد در گشته دیدار را
از غیب طالب شد عشق او را از شده ظلمت بجهت و تعقیق شمع نمست باز روح گفت ای عشق غلط
نمای دلکن راه نمی بیابان تیره گذشته که دیدم همه نور بجلوه گاه حسن نگفتی رسیدیم گفت هر قدم و از
لذت موفقت پیچ عجب جلوه گاه حسن بجود اوده عجیبا خواهی چنین تابع بصیرتی نیست چه آنچه حسن
چیست اگر خواهی جمال او را بیابی بدیدۀ صفوت نظر باید و غمی را از بینی دیدۀ بینا و چشم را آشنا بر بیگانگی
از آن سرمه در ملک معشوق باید و معدن او در دیدۀ عاشقی تا شرط است تا به کمک معشوق رابطه
نزد دیدار عاشق گردد تا ندانی القصه از ملک معشوق گذشتند و به دیار عاشق متوجه گشتند اول
به سمت ولایت رسیدند دو روز در کمال اشتیاق و پرده فراق و دیده دیدند و از آنجا متوجه شهرستان به شدند
و محنت دشت آشنا شدند و از آن مقام بادیه عجز مخفی خونین رسیدند بر سر دادند و از آنجا
متوکل گشته بجهالت گشتند که رفیق حیرت که آنجا عیان شد و گم باید ندانستم از کرده و کار دیگر
دل سوز و سازی القصه از سر صدق و طاقت گذشتند و دو ولایت عنایت پیدا گشتند بعد از نظر مانده حیرت
دیار عاشق که شوق دیده و با اتفاق روح عشق آنجا شدند دیده مردم دیار جان است گفت حقا که این چه

است

است شهر دل را دیدند و یران شده و لشکر هوس پریشان گشته آتش افروخته و جگر و دماغ را سوخته خون
آب دیده بر آمیخته از خرابات دیر عشق که ریخته خانه به صحرا و کوه گشته و بنا زبیم سرد گشته قوام را
قوام سازنده و طبع را انتظام سازنده صنعت قوه ایشان و صحت را افسرده روح این وسط اضطرار
که عشق را اخلاط که در این دو اورا دیدیم که و قرار گشته حیران که همه و عده ای در روغ داده
و بقصد ها که نه است آمده حیله نموده باز جستم و ملال افزا دل را برانداختم نگاه داشتم معمور از آن
و حرف سرور و ملال در ملک معشوق فریب عجب و از آنجا در بیابان بیم گذشتی و در روز نگار دیار عاشق فریب کور و
با سر گشتگی نصیب که در آن ملک نیز آبرو بجود نومید بود دل را کارها که نیز زر و بی بهانه و
تراز و رو فا و لالی پر جان پر لوث از آنجا فرار است چه عشق حکایت روح شنید
اول از مصیبت باب دیر گفت ای روح حکایت قرار گیرد حقا که این تغیر از نو نیست صورت در
خزینه اوراک نظر آرد و از حقیقت این صورت حیرت بجود روح بجهت آنکه صورت است فرموده
آنکه صورت جهان هر یک بچنین آینه صفا طاهر ما و پیش نظر دارند بپیر دیده ضعیف و صورت
هر یک تو نیست نه بچه گفت ای عشق این صورت آن صورت نیست معلوم کن که این چه بجود آن حبیب
عشق گفت ای روح این لوح آینه صفات و اله نظر بانعکاس ستم اول صورت چو در دیده
بود صفحه از ما که در تو نقش اول هر نظر نگاه دار خنثی بخواند خفته وراند بود خفیه میدید کیست
لا بر بخت رسید عاشق را منظور بود و هم معشوق را منظور بود معرفت بر سر او اشنا است و قرب
این منزل از عشق صد ابا است چه روح بر سر او آشنا بود بحکم کشید و بسط آینه در نظر دید شاهدی
از صورت و معنی بی نیاز و بر واج قرب و بزرگ در خلوت وحدت نشسته و در به غیر گردش بسته پرده عتب
را بر دلها روح هوس طبع را در دیده او و حسن را با وفا نمود فنا او را عشق نیز چون روح
مقام رسید علامت جبروت و لاهوت دید منزل اصل یافت و اوقید را از زمان رست و حقیقت آن مقام حق

ابر خضر برد و شعر و موشح لذا آن خلق پر فن ... تمت الکتاب بعون الملک الوهاب بسم الله الرحمن الرحیم بدانکه

هر چه در ذهن در آید اگر خالی از حکم باشد آنرا تصور خوانند چون تصور انسان تنها و اگر با حکم باشد آنرا تصدیق خوانند

و حکم نسبت امری است بامری بر وجه ایقاع یعنی ایجاب چنانکه گوئیم انسان کاتب است و یا بر وجه انتزاع یعنی

سلب خوانند چنانکه انسان کاتب نیست هر یکی از تصور و تصدیق اگر بی فکر حاصل شود آنرا ضروری و بدیهی خوانند

چون تصور حرارت و تصدیق باینکه آتش گرم است و اگر با فکر حاصل شود آنرا نظری و کسبی خوانند چون تصور روح

و تصدیق بانکه عالم حادث است و فکر ترتیب امور معلومات است تا منجر شود بترتیب بعضی بمجهول گردد

ادا کنند بدرستی چه بسیار در چیزی فکر کنند و بصواب ادا کنند آنرا منطق و قوت نطق خوانند چنانکه حیوان ناطق

در جوهر جسم نامی حساس متحرک بالاراده است و انسان ... معلومات ... متحرک ... معلوم

پس اگر در آن جمع کنیم حیوان ناطق آنرا تصور انسان حاصل شود و هر چه در وی فکر کنند و تصدیق

کنند آنرا دلیل و حجت خوانند چنانکه گوئیم عالم متغیر است و هر چه متغیر است حادث است پس عالم حادث

است فصل در مبحث معرف هر چه مقصود تحصیل آن کنند از وقوع مشترک یا غیر مشترک آنرا جزئی حقیقی

خوانند چون زید و اگر منع نکند آنرا کلی خوانند چون تصور مفهوم انسان و آن کلی اگر افراد او جزئی

اضافی خوانند چون زید و عمرو و بکر و غیر آن و چون کلی را نسبت کنی با افراد وی تمام حقیقت افراد وی

انسان بزید و عمرو و بکر و غیره آنرا نوع خوانند و جزو حقیقت افراد وی پس اگر تمام مشترک باشد میان آن

حقیقت افراد و میان ماهیت دیگر چون حیوان که تمام مشترک است میان انسان و دیگر حیوانات آنرا جنس

و اگر چنین نباشد آنرا فصل خوانند خواه مشترک نباشد اصلا چون ناطق خواه مشترک باشد لیکن نه تمام مشترک

چون حساس و اگر خارج از حقیقت افراد باشد پس اگر مختص بیک ماهیت باشد آنرا خاصه خوانند چون ضاحک و اگر عام

باشد آنرا عرض عام خوانند چون ماشی و جنس اگر تمام مشترک باشد نسبت بجمیع مشارکات در آن جنس آنرا

جنس قریب خوانند چون حیوان نسبت بانسان و اگر نسبت ببعضی مشارکات تمام مشترک باشد فقط آنرا جنس

بعید

بعید خوانند چون جوهر نسبت بحیوانات و نباتات و جمادات و تمام مشترک نیست مگر نسبت با مجردات و مرتب

بود مختلف شود و همچنین جنس قریب را فصل قریب ... فصل قریب جمع کنی آنرا حد تام گویند چون حیوان ناطق مر انسان را

و اگر جنس بعید را با فصل قریب جمع کنی آنرا حد ناقص خوانند چون جسم نامی ناطق مر انسان را و اگر جنس قریب

با خاصه جمع کنی آنرا رسم تام خوانند چون حیوان ضاحک مر انسان را و همچنین عرض عام با خاصه جمع کنی آنرا رسم

ناقص خوانند چون جسم ضاحک مر انسان را بدانکه جنس و فصل و حد را اشتر در تحقیق و توجه اصل کرده و در

لغت نیز چون اصطلاحات نحویان مثل کلمه و اسم و فعل و حرف و معرب و مبنی پس استعمال کنند

و پیش اهل این فن ... معرف ... و اقسام ... که آن ... و هر قسم در رسم و رسم

ناقص است فصل در مباحث حجت و دلیل تصدیق را قضیه خوانند و قضیه بر دو قسم است اول

حملیه و آن مرکب شود از دو مفرد مثل الانسان کاتب آنرا موجبه خوانند و الانسان لیس بکاتب و آنرا

سالبه خوانند و محکوم علیه را در قضیه حملیه موضوع خوانند و محکوم به را محمول خوانند دوم شرطیه متصله

مرکب از دو قضیه شرطیه میان ایشان حکم کرده باشند باتصال چنانکه کلما کانت الشمس طالعة فالنهار موجود و این را

موجبه خوانند و یا حکم کرده باشند بسلب اتصال چون لیس اذا کانت الشمس طالعة فالنهار موجود و این را

سالبه خوانند سوم شرطیه منفصله و آن نیز مرکب از دو قضیه شرطیه میان ایشان حکم کرده باشند بانفصال

یا بسلب انفصال و منفصله بر سه قسم است اول حقیقیه و در وی حکم کرده باشند بانفصال در صدق و کذب

چون العدد اما زوج و اما فرد و این را موجبه خوانند و یا بسلب انفصال چون لیس العدد اما زوج و اما

منقسم بمتساویین و این را سالبه حقیقیه خوانند دوم مانعة الجمع و آن است در وی حکم کرده باشند بانفصال

در صدق فقط چون هذا الشیء اما حجر و اما شجر و این را مانعة الجمع خوانند و لیس هذا الشیء اما لا حجر و

لا شجر این را سالبه مانعة الجمع خوانند سیم مانعة الخلو و در وی حکم کرده باشند بانفصال در کذب فقط یا بسلب

انفصال چون هذا الشیء اما لا حجر و اما لا شجر و لیس هذا الشیء اما لا حجر و لا شجر این قضیه را سالبه مانعة الخلو

فقط می‌گویند و دلیل چنین مرکب از مجهولات مرتب شد آن را قیاس اقترانی خوانند در چهار شکل منعقد گردد
این مقدمات را اگر در قضیه حملیه نسبت محمول مجهول بشرط الحدّ الاوسط که اول باشد از موضوع محمول
قضیه مطلوبه نسبت دهیم بواسطه این نسبت محمول با موضوع مطلوب معلوم گردد **مثال ج** نسبت به محمول است ب
ب موضوع است محمول شد الحدّ الاوسط شود پس اینجا جزو اول **مثال** موضوع قضیه مطلوبه
است **حدّ ثم** محمول قضیه مطلوبه حد **ثانی** متوسط را گویند پس اگر متوسط محمول باشد در موضوع مطلوب
در موضوع محمول مطلوب را شکل اول خوانند چنین کل ب ا و کل ا ج دلالت کند این شکل را
چهارم خوانند و این بعید طبع است و اگر متوسط محمول شود در هر دو آن را شکل ثانی خوانند چنین **کل ب ا لا شیء**
من ج ا فلا شیء من ب ج و اگر موضوع شود در هر دو آن را شکل ثالث خوانند چنین کل ا ب و کل ا ج فبعض
ب ج و اگر دلیل مرکب شود از متصله از منفصله آن را قیاس استثنائی خوانند مثال متصله چنین کلما کان هذا
الشیء انسانا کان حیوانا لکنه انسان فهو حیوان لکنه لیس بحیوان فلیس بانسان **مثال منفصله** هذا العدد اما
زوج و اما فرد لکنه زوج فلیس بفرد لکنه فرد فلیس بزوج فهو فرد لکنه لیس بفرد فهو زوج لکنه لیس بزوج
تمّ الکتاب بعون الملک الوهّاب **رساله در باب علم موسیقی** بسم الله الرحمن الرحیم بدان ای فرزند
که چون تعلیم موسیقی از رسالات حضرت امیر المؤمنین علیه السلام علی که چنین بعلم موسیقی رسید فرمود عجب
غریب است کل النغم افلاکی است خوب و پسندیده و چنین گفته‌اند که از جمیع این علم اهل دنیا
دستان دانسته‌اند که محض حقیقت شیخ دانسته‌اند و چنین گفته‌اند که قالب آدم را بساخت روح
در قالب آدم نمی‌رفت چنانچه قالب آدم خالی ماند حضرت حق امر کرد در قالب آدم
در رو و تن آدم رفت آواز خوش گفت که آن ملک خالق روح چنین آن حالت را
استماع نمود فرح و شادی داده از آنجا شد پس در قالب آدم در آمد بشارت یافت
چون است امر حق تعالی شد که در بیان حضرت آدم بر جمله شکر خدای تعالی و سجده کرد و گفت الحمد

لله

الله رب العالمین و بر این اساس **باید دانست** که دوازده مقامات جمیع از خوش و خوب برداشته‌اند
چنانچه هر دو مقام را یک آواز است و هر مقامی را چهار گوشه که چهار قرار است از جمیع شعبه و گوشه
و سه و شش بیست و چهار و صول را اصول قرار داده‌اند و چهار بیت و چهار اصول قرار داده و شرح کرده‌اند هر
مقام را در چه آوازی خوانند و نغمه از چه چیز برداشته‌اند و کدام بروج نسبت دارد و از طبایع بروج
و حقیقت طالع مقام هر یک را از چه برداشته‌اند از بیان موجب است **راست عشاق و حسینی**
از کبیر از کوش از اسب
عراق بزرگ کوچک زنگوله حجاز صفاهان رهاوی بوسلیک
از گاو از کبک از طاوس از قزقان از بز از کوه از کلاغ از شیر
نوا و السلام **در بیان طالع مقام و شعبه چهار گوشه در طالع شعبه** مقام از روی عدد شش آمده است
از بلبل
و شعبه هر مقامی راست دوگاه حسینی که مقامات بحر دوگاه که قرقیش بحجاز مقام راست که پنجگاه
است مبرقع و نوروز پنجگاه است چو زیر نوع عشاق را ساز نغم زابل و دو لوح است
نوا را کر و لغت در جهان شوید نفیر بوسلیک نوروز خارا از عجم حجاز را هم بکی تکی شمرده‌اند سه‌گاه است
و حصار آن بحر سالار زر اصفهان که چنین گوید که آن گاه به نیریز و شاه بورک بر شاه مقام کوچک
اردوانی جدا که در کرب دیا شوری خوانند رهاوی شود و نوروز عرب سلام نوروز عجم که زیر افکند آرام
چه آید و بوسلیک است جمله عشاق حسین و صبا را داده آواز عراق عشیرت خلاست محبوب
کری روی مخالف گاه مغلوب پس از زنگوله خوانند محقق است بجای چارگاه بگاه غزال بزرگ
اگر چه کوچک سه نکو همایون و نهفت ارده پیغمبر و نوع از بر اصل و اوجی همه در کیش بود
شوری و دوجی بیان ترتیب آغاز داشتم بر سر داد از این تحریر گشتم **در بیان پست و بلند هر مقام**
و شعبه این است **حسینی راست بزرگ عشاق نوا اصفهان**
دوگاه پنجگاه همایون نهفت اوج زابل نیشابورک نیریز نوروز خارا بور
زنگوله حجاز کوچک بوسلیک عراق رهاوی دیگر حصار بکه آوازه شش بود
غزال چارگاه حصار سه‌گاه بیات درکب عراق روی عراق صبا
برین ترتیب **شهناز گوشت مایه اصلی نوروز کوامینه سلمک** والسلام **در بیان شد**

بدین نسق شد چهار است اول شد راست دوم شد دوگاه سوم شد مخالف چهارم شد چهارگاه بدانکه
خلاصه این علم چهار پرده است اول آنکه اول دوگاه نماید و از وی بچهار پرده در اصفهان دوگاه آید حسینی که پرده از
حسینی بعشیران رود و از عشیران بحجاز آید کوچک نماید و از کوچک ببزرگ در آید بزرگ بنوا و از نوا بصبا و از
صبا بنوروز و از آنجا بحجاز دوگاه ختم کنند آنچه بزرگان این علم اقرار داده اند این است شد یکه اول
راست گویند که صاحب مقام اول است ختم کند به پنجگاه و از آنجا بگردانیه و از آنجا بوسلیک رود
و به پنجگاه عجم سلمک نماید و از سلمک باصفهان و از اصفهان به تبریز باز راست آید و بقیه نهفت رود و از
او بهمایون رود و از وی ببیات و از بیات بنوا آید و عشاق کند و از وی بنشابورک باز گشت به پنجگاه آید و راست
ختم کنند دیگر مخالف شد که از وی بعراق رود و از وی بدوگاه رود و از وی بمغلوب آید و بزرگ انجامد بحجاز
رود و از حجاز بگردانیه و از کوچک بعراق آید و از مخالف ختم کنند دیگر چهارم در ابتدا شد رود
گویند و آن چهارگاه است بر که اول چهارگاه عود نغمه نوروز بزرگ در آید بعزال چهار خاطر بچهارگاه
آید زنگوله نماید و از وی بکوچک و بیات و از وی بعجم و از عجم بنشابورک و از وی بعزال و از عزال بمخالف
رود و چهارگاه ختم کنند این باب چهار شد بود فصل در بیان کواکب متعلق دوازده مقام جوزا راست
سرطان بوسلیک اسد رهاوی سنبله میزان بزرگ عقرب اصفهان قوس عزال جدی زنگوله دلو
حجاز حوت کوچک حمل عشاق ثور حسینی در بیان چهار شد و نوبت چهار رنگ مقرر است دوگاه از
جمیع راست از مخالف از انواع چهارگاه از عزال بعد دانسته در روز [illegible]
دو نوبت حضرت چنانکه راست سه گاه چهارگاه حسینی دوگاه نوروز مخالف عراق
پنجگاه نیشابورک عشاق نوا سه گاه حجاز زنگوله تبریز و باید دانست که هر محفل از اینها
بعضی خوش آینده است چنانکه اول پیش از طلوع آفتاب نوروز و صبا دوگاه حسینی که آید و چاشت پنجگاه و
کوچک آینده و راست و نماز ظهر عشاق و نوا و نیشابورک نماز عصر آخر روز عزال و مخالف و چهارگاه بعد از آن
شب

آید بعشیران و از ماهور و حصار و بزرگ و کوچک بحجاز آید در بیان پیدا شدن دوازده مقام در بیان و پیدا شدن
مقامات اختلافات بسیار است اما باید دانست ارباب این فن و اصحاب این علم بچند وجه روایت کرده اند
و در تسمیه این علم بموسیقی چند وجه است بعضی گویند موسیقی لفظ یونانی است و بعضی گفته اند موسی و دیگر
آب نیز در آمد در میان آب دریا سنگی دید حضرت جبرائیل علیه السلام رسید و گفت این سنگ را بعصا بزن
بکار آید حضرت موسی علیه السلام ... قوم بصحرا رسید چون بر روی سنگ زد
غالب شد و جمیع نغمات که جبرئیل نشان گفت موسی عصای خود را بر آن سنگ بزد چنانچه هفت پاره ...
سنگ دوازده آواز پیدا شد و از آن دوازده نغمه را دوازده مقام نام گذاشتند و لفظ موسیقی
بجهت استعمال علم این علم در بیان مقامات در اصل هفت بوده در حضرت پیغمبر علیه السلام رسیده و پیش تر گفت
حضرت آدم صفی الله در آهنگ راست ... و حضرت ابراهیم در مقام حجاز و حضرت
اسمعیل در آهنگ ... حضرت یوسف علیه السلام در مقام عراق از درد فراق گریه زار کرد و حضرت
در آهنگ کوچک تضرع نموده و موسی در مقام عشاق مناجات کرده و داود در مقام حسینی نغمه ساز کرده
هر روز بردن هزار نفر ... روایت دیگر این است آنچه حکمای متقدم صاحب فن ... و حکیم ...
بتتبع و استقراء روایت دیگر یافته اند این است عشاق راست عراق اصفهان رهاوی کوچک حسینی حجاز
آنچه تحقیق ... است که ... شمس الدین محمد محقق و کمال ... در بیان
مقام دیگر از مقامات ... استخراج نموده اند چنانچه نوا از راست و عشاق از زنگوله و بزرگ از عراق
و کوچک از اصفهان و مجموع دوازده مقام شد ... قرار داده اند که هر کدام از مقام و شعبه
در چه وقت و حضور کدام طبقه و طایفه بخوانند و خاصیت هر مقام و شعبه و طبیعت هر مقام و چیز ... رساله
مختصر بود ... تفصیل ... انشاء الله ... در اسم بعضی مقامات اختلاف واقع است
کوچک را بعضی ... و در رساله ... بعضی حسینی را زیرکش و زنگوله را ... میگویند

وجمعی جمعی ترکیب ساده اند مقامات را نسبت از دو نغمه مجیز وصل کوینده ترکان در بعضی خوانند که گیرند معتدل
نیز گویند و فرقه حجاز اصبهان آنالک دو نغمه در میان عراق و تبریز است بعضی نسبه کنند و عشاق و حجاز بزرگ
را مذکور شد از ترکیبات بیست و چهار شعبه بیرون نهند و راست در پنج مقام عشاق و اصفهان و عراق جدا گوید
فرجنگ بزرگ سه حجاز نیز به نوبتیک میزان عشاق چون حسینی زنکوله و نوا و ملو را در حوت دوکاه
قرار از آن تمام ... مقام ... ابراهیم حسینی هر دو حق بوده از معتبر شعبه وضع کرده اند موافق ... شعبه
در مجموع بیست و چهار شعبه چنانکه پیش مذکور شد در اینجا شعبه زیاده از بیست و چهار نیست و بعضی را مدد
هم میخوانند چنانکه باید ترکیبات و هیچ از عراق و صبا و نوروز صبا میگویند و سه گاه را روح افزا
و نشابورک خوزی و مخالف را در عراق و حجاز نیز میگویند و ... عراق ... گفته چند حالت داده
از دو کوبند و از بیست و چهار شعبه است مثنوی عقد و تر بر رای ارباب این فن پوشیده نماند که نهاوند و ترکیب
اینست از دو نغمه جوانب دلانگیز و جمیع بر دو این علم ... مجموع مقامات و شعبات و ترکیب
ترکیب آن ششگانه و هر ترکیبی را نامی نهاده اند و آنچه قرار داده اند از آن دوازده مقام و بیست و چهار شعبه و شش
آوازه پرده نغمات چون چنین از هر معتبر شعبه ظاهر است یکی از بسیط و آن است ... از نظم در آمده ... علم
لطیفه **نسخه کتاب حسن و عشق** بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذی رتب ترتیب العالم بالخلافة آدم
و کملها بحضرت الخاتم محمد علیه و علی آله الصلوة افضلها و من الکائنات ... و الکلمها ... نعم ... بجهت
فالق الاصباح اوازه **فقطع دابر القوم الذین ظلموا** در آفاق انداخت نفیر صرف ادوار را نفی
بیت بتاثیر شعله نور الانوار دیده روشنان کار دیده صبح را بر افروخت و بر اعلای حضرت خضر را از
فلک رفعت بخاک افلاک اندوخت کوکبه موکب پادشاه شب را در ضمیر تیغ خورشید پیکان پشت کوه
رو در زمین مستور ساخت بساط سلطنت فریدون کرده کشت **بیت** خوش شاهنشاه صبح آمد بر او رنگ * سیاه
فوج بر لشکر زنک * بر آمد و بهر زرینه در دست * ز تیغ سرزنی غدار بکشت ۵ در مقتر سلطان طبیعت از

چون علوی بر دوست سراپرده الیت بر حجرات اعتدال نزول بالاستکبار بر قرار در فرش عطارد برت
بیرون آورد چابکی ساده است بساط سبز خضرا بر بسیط تحرم غبر اکستر انیدن کرفت و در و دیوار روزگار را بر نقوش
و **لطایح منضود و ظلم ممدود و آیات مکتوب** تزیین داده بعضایم دنارق مصفوفه در زرابی مبثوثه آراست
نظم تبارک الله از این جنبش نسیم صبا * ز لطف صنعت لطافت کی است یکجا * الهی دیده دل
تحفه فرستاد و ز * مجاهدان جلیعت درست نشوند ۵ بالجمله زبان بیشتر طیور و سیاه لسان بیت در کمال
نابت نبات در کله نشینان حجره تو عجز و قوق طلال انجمن شخ زمانه کمین و حجاب امکان
در بعضه ظهور و حجاب عیان جلوه دل لطف کرفت بعضی بلطف در فرش تیز کان غنچه را که سیماب و لطف پر دل
نقوش داشته تیز و **بیت** صبا حد بیمن داشته کوشقایق سنگ را بتهمت کوی عروسان
یاسمین دست بر روی سرخ فان شکوفه شانه در موسی ۵ شعله در لان چمن شمع لاله و چراغ جهر فروغ
مطربان طیور و لحن بوستان خجر عجیع قانون با عود قلاده ساخته و سوخته **بیت** لبلب زده بکنج و اله
چنبر چچرلک * در و بکر صبح بهم جلوه ساز **نظم تر** الدهر بین ممکن و معتبر و للاهل مفصل
دلکش ۵ صنوبر و شمشاد از نرم ز دوستان در تجلی ز و لاله از دو کس عیش نرگس جوش کرد و شکوفه
سنگ کشید اندیش **شعر** و حدایق فیها شقایق مفضله کعقایق نظمت بعقد و شیخ یرتوا
الیک عیونها فافق شما * قولم الیک تذل الاقداح **بیت** چنین فصل بر عاشق ثوانی * خطا
بر خطا به عشق بمیز ۵ بر آنید قوة منتج چهره کرد و س معاذات از آنجا که کمال نقش نمیر و صفات
صورت نکار را دوست قضیه منظره و تعایب ابصار صاحبشیخ بقرشد جواهر اعجاز بصفات قرهان
عشق و سلطان او بعهد است تحقیق بود بر لوح حافظه تحریر و تقویر کرد **بیت** در دل عشقش نغمه بیروم
بر سر کوبش حرم بیرون ۵ و هر کس از نفوذ قدرت خویش بچیز نمود دلم نبکی لی طالبان کلاش
نشر داده هر آینه ضمنا حضورت تفصیل این قضیه بیعت عبارت گشته بسته در ملک پاپی کشته **جبت**

شعبهٔ تازه بر انگیخته · نکهتها از غیب لوی بیخته **شعر** ومسک صبح تنفس مینه بوتها لاهیه · بصوغ سمع

الخلقین ضایع **الفقره** و بسیار این نوباوهٔ صلیقه حدایق در روضهٔ ادراک شر دست زده کس خرشه بر وجه

وضع کرده بر محسنات خطابه و جمع آن معقولات شعریه مثال الالتزام تضمن کرده حقایق حکمیه و مطابقه آن

معارف یقینیه در هیچ نوعی رفته با ایکه ارباب جنس ادراک قیاس آنست و خاصیت از انتاج یقینیات

عقیم بهیچ جهت متعرض للمقات مطالب یک کوه اید **بیت** عادت از کس نپذیرفته ام · آنچه در کم گفت

بگو گفته ام خوان تا الابنهٔ فلا انحن · دشمنی بیت و دوست کن · گر نکنی بیسی بجز فرش با

ورنه زبان تو در نهیش باید **آغاز منظرهٔ اصحاب شیخ عتاب جمال سلطان عشق** سحر جو معقصان و توجیه

وجعل اللیب ابناباشارت بچه دارغ · بکاه طبیعت فواش چکیده است و طالب جمع خویش عصابه بر بوالعجب

مادر و مخرج علیه چه بکر اللذ کتر یزه کو للایش تعلقات حیولائی و کرده است جلابه از امر وقت

مجرد آن صوامع بدو قلای بقیقه **نظم** پیش در آن بچه در نهفتند · عرصهٔ تلبیس انداخته اند **ه** مهتر آزادر

غرر بر صومعه بکر و دار سیده است صحبت قندیل دکاه دمغز شور اند جمعیت خانهٔ قصر قریش بروقت ملکوت

زینهٔ الیقین و لولم تمسسه نار برافروختن گرفت شیخ فریش بجرد و تا رهنه از خوشه نیت و انقطاع

متوجه جانب خانه ایرش و اجتماع کرد تا زمانی خانهٔ ادرش و مهیب انس متعاونتش کیسه به سعادت قرب

با پرسی بادرت حضر گشتند **بیت** جبه ابن سر افکند کو کوش ادب حلقه کشش بند · که **ه** شیخ نورالدر آن

صدقهٔ تقدیس اذکار سجلاته کالبدر حقیقه و صحت اللیلم کابر معتقضان و نهج دارز یغیر تحت لاقرین از بدی

اجتماع شرف دست شام فواتح ادوق آن بصیاحه آیت تو شیخ تو دی و احادیث تقریر قرنک الا

لیش حدان و دلیس ایرش تعلقات کالنه از زمره ادراک الثین میزد و کاهی تحوی **و جاد لهم بالتی هی**

احسن از لباس قیس شاهد حقیقی دست اندازی بطون الحمراء کرده در جامه مثلی و نفی فرحت فرداد دائرهٔ

اقفقاء اثر شایان کرهٔ نمبه حقیقی تشکیک فی انفس خرادان تنزیه دارد تمامی الدوامی اکبر جوامع نیه

دائرهٔ لقبس انوار اشراقی از نعشهٔ ام النور الایات تو زید و دانه مغناطیس آثار جذبهٔ قطار انوار

تقدیس اندر بیان آنچه سه الذین فردوس آورد **بر کشیدن عشق نعرهٔ او فرشتگان بر بساط شهر بر بر بغداد**

عشق چه این تحفه ملین مهره دیده · و ابلیس کو دلبا کشید **ه** یکی از زبان او ملائکه مجلس آن زیر آن رمزی ادراک

التصدیق بکار سخت دست بکیش بی ایا بیاید که آتش خرکه کشتهٔ کار چه جهد در قمش نهاد

کرده آن سو قد کار سیدن باب کشتن از دانش هر چه کشیدند سر ضعیفه از زنجیری که شهر بود که شخت حاها

دریابان ایاب جنس برانگیخت محمد زیبی و الکرام لکنه احقات بجالم مرکونی و کیب اقوال و افعالش بر اصول

محکم و قواعدین منطق منطبق و ترتیم و ترتیب حد است ولابد تفتیش بی ادراک چه حاصل عقلی مر کفایه

تعالفه باکت هادی بر ابکب لنفسک خواهر جوعه بیدریست و صومعه ذات ائمه فوجت صبح جمیعه پیچ بار راز

جنت کوفت و داده مجمره عالم شهرت لیخ لوینت نزه و دو دکش ترتش دو هر هند زمین از مصدوه ست

اشارات و لفضله و هوالی با بعد الحقیقیه میکویند تحقیق مر سکرتس ابتها افزود کرده و همواره جرس

جمع گشته و از لاح الفیح علوم و جلالت حقایق الذین در بیان و الا و ادراک فهم حالات در دو حقیقت از این جاها

مر بیر قرت و از عالم کنه کوا نه در نظر سخت و حکایت العقول اینجا در اصنف و توحید عقاید الا

نیکو کوچه حشیته او وضع لا هر ملکه و لقر شحه عالین و الهامش تمام معلوم که جهنش کشت **ع** که اوداه دانش رخت

است و جاده کلا که **ه** در دو الادا اکمل ازی این خودخواهی شهرود و ده اینها شهر دلا کعه متوجه صور جانب

ساختند **رسیدن نعرهٔ بر قد صانع و پیغام ربان فرمی** چه آن کفت جهت و دل از دل نعره گشت بر سطر

لکنه این سر قد محمد و روحی کلام و سر منزل وجود ادراک فرش دوخته این عالم حلولیت نیز دیگر

صدو الباب مرکز بعنایت جمع جابر مه شد و قریش پیش علا اللهم لعنکه تابکاه متعبد پناه

شیخ تا نفقه **ع** جنبیت شر پیشه ای رحمن نشد این **ه** همچنین جهان خویش جمع تا آن امید طولا نه زده لغز

مر شوش بر ایشان بجای مجمعی هیچ جمع که ان بنا بیعت جمع داشت نیکی یا خماغه برشال

او لاق مبتر خلل ازهم فرو ریخته ترجمان وقت همه مخوانی **بیت** چه مستیست ندانم که رو بما آورد
بود ساقی و این باده از کجا آورد ٥ متعجب نه زبان حال هر کس غنچه بگوید **بیت** خیال کنج دهنت بدیدم اغم
نسیم وصلت من یار میبرد دلغم ٥ مکر راه بهشت انجا کرد کوه که چنین [illegible] آثار کوه ٥ ترنم کشتی شیخ از
سر تحیر کوه نگیت پاک ازین بدایت از باد قدس [illegible] و [illegible] صحبت بردر مجامع انس نیز **بیت** مجمع شهر
بگوید بر نغمه ٥ در مجلس ما سنگ میندازد که جام ٥ پر سماع که کن کعبه تعلق تجدید و لو گفته صد
ابیت نغمه ام از طرف شرق میرسد از پادشاه آن ولایت آواز میرسد بوالعجب میدهد دیگر حضرت
حجابات عجیب او امر کند شیخ برقع جمال الهی کشیده و بصفحه غالیه [illegible] بلیده از انکه او
تو کیست و کار تو چیست گفت اگر هر چشم ذات او باشیم صاحب حظوظ حال و پرده ثبت و فرد ذات هر جا که
هول او دل کش و کعبه سبزه بشر معتکف است عهد مجمع زمزمه رعد خود و آوازه شعر هوش نزول نجوم
انباد شمال صوت باشند [illegible] از کوه [illegible] الله [illegible] و جلد در یکی
خانه ببریم [illegible] الله [illegible] هر [illegible] الله [illegible] مجلس [illegible]
ذاکرانه حلقه و صد هم آوازیم و [illegible] در دیر رهبان [illegible] قسیس [illegible] در مناجات سلام بر [illegible] الحان
هم بانیم **بیت** گاه میدان لطف [illegible] گاه چوگان غیر او کوییم ٥ دل ایشان [illegible] تجدید
عهد و آثار و [illegible] سردار همه اهل علم و [illegible] ذکر [illegible] منظم قرآن
باشند چه پر اثر زبان انبیا بود و حکما بیان در یافته از دست غاده حقایق الهی و معارف حکمت
وجود انتش در زبان حضرت رسالت پناه مجری او در میان آمد و بتقویت دفتر حقایق آثار
او نید در جمیع مدارس و جوامع مصر و مجامع ایشان متکلم باشند و دیگر علوم درس کنند و قصص و حکایات
و غیره نیز نکو دانند **بیت** که بر زبان و بر دهن [illegible] شود ٥ ور [illegible] ٥ و قوله
وقعت گاهی بصورت قلم باشند و گاهی [illegible] بلکه در صحیفه قرطاس [illegible]

تجدید درج کنند و گاهی بلباس [illegible] ازنثر کشند و در مراتب معنی عدد و حساب در آیند و حقایق [illegible]
از غرایب حروف و عجایب و دقایق و رصد تبیین اند **بیت** فروغ پرتو معنی ز زیر لفظ مبین [illegible]
[illegible] ٥ و از این ره ایشان در [illegible] ابواب [illegible] تقریب [illegible] **بیت**
[illegible] تر مردم شهر پیش [illegible] ٥ و [illegible] از جمله [illegible]
کیف [illegible] از ایشان [illegible] باشند و [illegible]
[illegible] از خشم [illegible] از [illegible] این [illegible]
[illegible] خارج [illegible] لطف [illegible]
محبت [illegible] کنیم [illegible] در وقت [illegible]
[illegible] که عمر [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] جوف [illegible]
[illegible] ٥ [illegible] **جواب گفتن خیال النعزا** [illegible]
این آواز شنید [illegible]
[illegible]
[illegible]
خارج [illegible] این [illegible]
[illegible]
[illegible] **از فحوی**
الارض خلیفة [illegible]
[illegible] الارض [illegible]

و توقف بسیار است که این است و عرصه فضای بسیط خضر زد و فرش بلون یاقوتی تزیین داده و موکب علا
اعلا و دو فوج ملائکه مسطوره را بقرض سعی باستقبال قدوم و وصول او فرستاده **بیت** کاغذ نقش نثار
فرق تو باد ◦ چون خیال بر چنین راه نثار ◦ چند صاحب نظر را دید جای طالب اصابع کونین حاجت
عقول و طبایع در تحیر طینت حقیقت دفینه لعبتی تا ستهد خلوت **و نفخت فیه من روحی** گشته سجده
حالت **فقعوا له ساجدین** کرده مع حاله هذا الثانی دنبه است امروز اقطار و عوالم ملک سبز
گرد از کرم نوازش بیکی دعوی سلطنت و استقلال الوده گشته بلکه ابدالله هر در مقام عبودیت استقامت
انقیاد و طاعت ارض ایضا رکن لطیف معول گشته **بیت** ای چرخ کبود زیره یافته ◦ دیگر هم برقی
در طاق نهم رواق را ◦ بکشته زکرمت کلاهت **شعر عرب** ان مرقد فرس فیها کری
کرر تنزل له الآراب و تخضع ◦ ادمر فخر سم فیها قیصر ◦ ادمرف و رب فیها تبع ◦ تو در چنین حضرت
زبان حاجت گشیده وعده مستمندی انقا ابن نعمت و داین حق بصنوف الطاف و فنون الطاف هر
و صفت تعبیر فضلا عصر بنشینی تا تخت خراج و ستری این شیمه قوم شده است از تو غریب نیست **ع** ایمنا
تو آیین بچنین توی که **عنان عشق نعمت کلاه افرستمر دیار کت بابطرف حقت** چنین نعمت برگشت
دلان بسط بین اداد حضرت سلطنت پناه عشق خود داشت و دنبال آن تخجیل **بیت** کرکشتی
مردود تو حلقه اوج لطفا تو ◦ لیده نخاست هر یک شربت ◦ چشم کرمانی در که تو سر مردشتی ◦ ره
زهاب چشمه چشم بجگر شده است ◦ ای ترنم نغمه بر کشاده قضیه تغیر حال اصحاب محبس و لعبتی در
وقت شستن چشم لطیفه را که بخت ترنج والتیجه آن مملکت در خراج نیکان حضرت شحنه موجب
لاعطاف لغت المودت هایل بجوب تجدید و ضبط آن گشت در حال که از لجیان این کمال کمال
ام که سجاده کرامت برجاه الذخیره ذالسلطنه ما ملک نوح مطالع اخبار حقایق نقد و دقایق
کشف و معنی تعبیر تا سحر کرمی نعمت حضرت بر آن نصب که مجدد داشته بخشید نغمه حمامه رقیق که بسجاده بخرد

د نجواد

و الغولو را امید گر است و دوربین اهل قلم و ارباب کتابت آمد و جمع کرد در یغوله غربت متمرد گشته از
ارضلال آن آبادغیب بنصر دار السلام معرفت دعوت جمع ثبوت که دیده بنیاع افتاد که در حقوق سط
اقلیم رابع در تو تجلیات محکمی بس وسیع و حصنی بس منیع است در مستوی سلطنت را اشیر و
متولا است و شحنه از طرف خرابات آمده و توابط اوقات بعضی اجلاء حقایق و نقود علوم کسب بخشید
و بذل کرد بر وجه و وجوه اهل آن مملکت می کنند برابر بقیه انفاق و مرتبت کشیده علم آیات شاه
حکومت را ماست که بدست طلب سلطنت خلافت در زیر کلیم شحنه وجه دستی نیز زده کی از جنس
جمع چیش و فرمود بطریق آنست بصورت صاحب نور رزق و ملابس نیز از قرار بر آمید و ارتباط ز بنیاد
جنس در آن مملکت دخل بهر ز و کیفیت اوضاع آن دیار و بعد از من و هیچ آن خوش معلوم کرده عالم بخت و
قطع ازه فرع بدل بر بعض **و ما دلهم الرحمن حسن** بود و تمامی و سخن را بستر بر مشقت مستمره
لایق آن کنی و از حقایق و دقایق چیزی لطایف اثر دقیق **بیت** هر که یک جامه را از نیست ◦ در عمر حصه ای از مرتبت
فی الحال از غایب لطیف نوازش مخلع گشته برکوت دشمنی بالعیذ و بر تخته عنبر تو نو **بیت** کرد چون
در تنگ بگرفته شفقتی ◦ بشب بود نگرشته در یافتی ◦ سواد شد بر زد و مستوجب از طرف گشته چون جوانان
آن مملکت چه هنر ◦ اسر صومعه قصر نیزه بی تخیم زرقل سوختند کاه کسب تیچی ان ناظر نظر کالارقی
انکطاف در آمدند والتقیة را بر تطیه عالم نور احمر محمود ظریف میدان سبع طباق فلک الا بطرفة العین قطعی
مرکشند سوار گردد در آن مملکت در آورده و از عقب طبقه در دروازه نظر کرد نیز بر دروازه ای کسی جا
التجی جب موزه پر در وزه ای شرح نجات وقوف این زبانه الحال نیز ملتفت سلوک شریف گشته خبر اللیالی
و بسیله ترحمان خیال الحانین شیخ رفیع رفیع کرده و ملابس فاخره اللون از ان خلعه که چیزی در بارگاه فلک مثال
خیال برینه بر ملامت کاه و فرار دادن لونی ادب بغیر زده دوم بشفق و اضداع لایق ترجمان خیال را افتاد
گفت چه شخص بنید از که بر آید و قصد را صحت گفتند ما قوم غریب هاشیم مستور را بتجدد شرق منزل استیلا از

غور غریب خبر دهد که مهر لوای افادت بر جانب فسیح فضای وسیع زند و کلکی در تدقیق تحقیق کردست
و شبهه ظلمت علکیر تیره خیمه شور شرابر بر روز آیین زند در سواد اعظم شعر الحرام نسخه تمام مع
سپارد و منزه گشته هیچ کوه که مهان سواد شور تا در کهف صحایف از تفصیل عده اصحاب خبر دهد از
شریف و غزلان قدیم باشند سر دفتر روزنامه ظهور و انجم اظهار بود باری مجموعه شعر و شعار بنام
است **بیت** سخن آن کز انفاس دهد برخاسته جان و تن آنکه بر آن کعبه درخاسته **۵** سیاه عشق و نور دیدن ... مجید
عو نزو لا اصول اللیالی مبین و هشت بر شرح نیست از شانزده پر اند زبان ادریس شیث و آدم
یافته از وارث مشکوة نبوت اقتباس حقایق حکم نموده از دو زبان ابراهیم و اسمعیل رفعت قرینه از ضیای
بنیاد عرب مقتضای فرموده **اذ یرفع ابراهیم القواعد من البیت** و بمعیت شرف نه کبیر از اثر تربیت
ایشان میان منتظم گشت و این بیت و چهار میزد مرة میر باب السنة از بزنه و بیان ذو عرب بود در
میان طوایف حکما و امم نشر حقایق و دقایق معروف و مشهور بود تا صبح فایض از مشرق نبوت بر آمد
تکیه سلطنت آن فانا و علم الاقطاع تمم بعد هم تعز گشت بر مقتضای او تیت جوامع الکلم بیک عجیب گر
مشتمل عمل کامل جمیع حقایق صدهایش را تمام گردانید و بعد از وصول بزمرت و اصطناع اعمال ایشان
با لکشف و نشر فلایح اقبال شان شام رود کار معطر ساخت و تفویض امر خلافه بجانب فرقه ذو الا قربی
مرتب کرد صد و چهارده فرمان منزلت عاطفت مخصوص گردید و سر جریده کار نامه اعمال ساخت و خلافه خاصه
ختم از ابطال خاتم الولایت مختم فرمود بر ایشان سپرده الی یوما هذا مقصد آن امر خطیر ادا شد و ...
و هر کرد ولایت آن تحت بر دو عز گشت بود در تحت دلالت او دین و قت عجز آفتاب ولایت بر تو ختمی
جرم القا بر تیرچ عشق افروخته این خطه الطیف آیین مرکز ولایت حقایق آیت ساخت چند از ...
لعب داشتند کبیر و کبیر شیخ سیر استقبال بنوعی به اقصی مراتب الکمال اوالله که بخود نخزیده در این صحرای فلک
وسعت اطلاق و فضای جنان ... تحقیق کنجکر نیز خود را بنج نرداد اخذ الله میثاق الذین اعطوا

انبیه

لتبیننه للناس و لا تکتمونه فنبذوه وراء ظهورهم واشتروا به ثمنا قلیلا فبئس ما یشترون تجلی کرده
نفد استعداد را بتصور بعضی از مبادی طبیعی و آلی و تصدیق جمعی ازین دو مطالب اظهار لطایف
دقایق و جلایل حقایق در درجه عرفان از حضرت **بیت** گر نموده کرده ایشان شعور و وجدان و **حفظت شیئا و غابت**
عنک اشیاء مر ویکه این گنج نامعینه تجرد تعلق الهی و تقدیس تجدید امثال انفصال روح قربان
اعمال و هوا در کنار اطلاق در آید این خود وحدت کثرت نشان نتیجه کثرت و وحدت ... عمال
بر آید و بر بود مر نحوی **افتؤمنون ببعض الکتاب و تکفرون ببعض** در نهایه تعرفه دقیقه بعد
منتهی گشت و بر امتثال او فرموده لقمو دو عمر آل الاعتام فرصت جسته هر چه نمود تشریف السلطان
مستعد کردند و چنانکه قرآن فرمود **السیف اصدق انباء من الکتاب** نظر بر ندیر **شعر** وجد
بسیف العزم سوف فان تجد تجد نفسا فالنفس انما حیزه حدت ذکر بجاسه کالا رقت فالمغف فی
عین و ابک عاقبت اختراعات **خوب گفتن و نیز خیال بعد کلام را** چون قضیه مبین
انجامید باشارت شیخ شرح خیال صاحب دل ایجاد و صدا است در صدد مباحثه آمد که بقدرت
در ازنور برهان عارف و ازحجه یقین ظاهر و نظر الی و قضا هر که توجیه آن بعضی و باب اباحتی بجهات
و نصوص مجمع نقد و فکر که در چنین مجلس متعرض شدن آن نه از زد اب مجسمات است نه ذلک مردم شناسا
با جمع بحدیث رسیده ایم و استفاده علوم الاولیا از ایشان که بعد از آن که به لحضرت شیخ استفاضه
حقایق بتوانیم کرد و ایشان قرار ایشان از امثال الکرنه متجلیات لا طاید و طاعات نتیجه مر تبه را فهم فنون
اینان علم غریبت و ادب است و خلاص حروف نطق بی آن که در علوم حقیقه مطلق مستظرفه تو بقی و ترجیح مطالب
آن جایگاه است و بعد آن نوع علوم در حضرت شیخ نیست و توجیه **ب** بیش تر سیر از بعضی
مالحوایات **:** نو غیبی که افرط ارغات بقای **۵** تمامی که بیت جستند و استدلال کرد بدان که خود را
برتو فایق است در تمهید مقالات متون و علوم حقیقی در پس پشت انداخته به نقاوه اوقات و

خلاصه اعمار و سرمایه سعادت ابدیست و بدین سبب تبتغون عرض الحیوة الدنیا در استعمال آن صبح و [illegible]
جزئی از بیعة الرضوان صرف نکنی بیت وکثرها کالمتاع الحقیر تمتع · فرانس هلاکه طلب [illegible] بیت این
عمر عزیز صرف در چیز کن · کاین نتیجه این بشارت آنکه بیشتر ده رسول کلام کفت این توفیق ظاهر الجواب
فما الترام فریقه ما على الرسول الا البلاغ [illegible] آنرا شروع در آن جواب [illegible] چند بیت تا آن [illegible]
خیال کفت شیخ [illegible] اذ هم فی الارض خلیفة [illegible] این کبند فرزند [illegible] زد زد علم
معاند ان ایالتش بطور [illegible] علیک [illegible] ساخت هیچ قریه [illegible] آن [illegible] کشت
او بشارت [illegible] چشم [illegible] بوقت شام [illegible] باستاد کتب [illegible] استدلال [illegible]
و حجت [illegible] [illegible] خواهید [illegible] در [illegible] تعرض [illegible]
[illegible] بیت [illegible] قبول [illegible] · [illegible] [illegible] الکر [illegible]
[illegible] منطق است و [illegible] قویم عدالت است قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین و [illegible]
طریق [illegible] پیش [illegible] هدایت و ولایت و حکم [illegible] بینات [illegible]
و لازم [illegible] کرشیده [illegible] در مقابله [illegible] بیت [illegible]
[illegible] امید [illegible] ان عبادی لیس لک علیهم سلطان و [illegible] آیت [illegible]
[illegible] کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة [illegible] بیت [illegible] اکر [illegible]
[illegible] از [illegible] در [illegible] نظره [illegible]
سکوت و [illegible] مرحبا [illegible] کلام و [illegible] چون [illegible]
و [illegible] چنان [illegible] آن [illegible]
[illegible] کفت [illegible] رسیدیم [illegible] در میان [illegible] مرد [illegible]
[illegible] دروازه [illegible] رسیدیم [illegible]

[illegible] مردم [illegible] کند [illegible] دروازه [illegible]
سپاهان صف [illegible] تفرقه [illegible] کنج [illegible]
[illegible] نقش [illegible] تحتها الانهار [illegible]
[illegible] دروازه [illegible] در میان [illegible]
کرده [illegible] دروازه [illegible] ساخته [illegible] دروازه
[illegible] پرده [illegible] پرده [illegible]
[illegible] مردم [illegible] دروازه [illegible]
[illegible] رسیدیم [illegible]
[illegible] مردم [illegible] دروازه
پیش [illegible] الاستجابت [illegible] الحجاب [illegible]
و [illegible] بیت [illegible] در [illegible] [illegible]
[illegible] تو به موذن سلطان عشق و [illegible]
[illegible] کلام [illegible] آن [illegible]
[illegible] بیت [illegible] در [illegible]
[illegible] حضرت [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] الله [illegible]
[illegible]

لغزن خونخوار فتنان آلهٔ زده مرا که ادراک در صید حقایق [illegible] لطایف [illegible] شعر [illegible]

مراد آنکه [illegible] از آن سرزمین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مملکت [illegible]

[illegible] تحقیق [illegible]

[illegible] شعر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

بچنین

بچنین مینجز به پرورده از نخستین فطرت [illegible] سلطنت [illegible]

[illegible] حقیق [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] شعر [illegible]

[illegible]

[illegible] تحقیق

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

چنانچه اکثر شراح حکم بدان کرده‌اند که شیخ فخرالدین عراقی از [illegible] ایات و [illegible] شیخ خواجه [illegible] بیت
دیدن [illegible] که [illegible] بر در این [illegible] کرده که شعر هو المحب [illegible] الحب [illegible] ثم [illegible]
دل [illegible] الکتاب حقایق آن [illegible] کمال [illegible] تصور کرده [illegible]
ای [illegible] در التزام [illegible] الغلط [illegible] و [illegible] این [illegible]
[illegible] الخصوص [illegible] در [illegible] از شجره [illegible] تسبیح [illegible]
چند شعر [illegible] الکنج [illegible] عمر [illegible] اذا [illegible] اذا [illegible]
[illegible] لا تقولوا [illegible] نیایم و [illegible] خویش [illegible] تسبیح [illegible]
[illegible] بیت [illegible] هر دم [illegible] بر [illegible] اکر [illegible]
[illegible] که این [illegible] محض [illegible] بیت [illegible]
[illegible] که [illegible] در [illegible] اللیل [illegible] حاشیه [illegible]
[illegible] مولوی [illegible] علیه [illegible] کرده [illegible] بیت [illegible]
[illegible] که [illegible] بیت [illegible] حضرت [illegible] ثبوت
کرد کنج [illegible] اصحاب [illegible] چون [illegible] شیخ [illegible] کشته [illegible]
[illegible] در [illegible] صحبت [illegible] بسلام [illegible] گرفت [illegible]
و در [illegible] العباد [illegible] کشت [illegible]
[illegible] دعا [illegible] بیت [illegible] که [illegible]
فرزانه [illegible] بود در [illegible] شیخ
[illegible] الامر [illegible] القادر [illegible] که [illegible] و [illegible]
[illegible] الحق [illegible] و [illegible] شیخ
[illegible] شعر [illegible] سنطر [illegible] شطحیات [illegible]

[illegible]

[illegible] و [illegible] مملکت [illegible] صحبت [illegible] و [illegible]
[illegible] الصفات [illegible] محجوب [illegible] عالمین بیت قوم [illegible]
[illegible] حضرت [illegible]
[illegible] فرستاده بود خبر قوه نظری سلطان البصر وسلطان شوق جواب [illegible] الهام [illegible]
قریب [illegible] قوه نظری [illegible] کار [illegible] در فنون علوم [illegible]
[illegible] الهام [illegible] مصروف [illegible]
[illegible] فضلای مملکت [illegible] در [illegible] شیخ [illegible]
[illegible] اوضاع [illegible] بلطف [illegible]
[illegible] در [illegible] شیخ [illegible]
[illegible] علوم [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] ترتیب [illegible] مراتب [illegible] استعمال [illegible]
[illegible] مجلس [illegible] در [illegible] در [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] ترتیب [illegible] در [illegible]
[illegible] تحقیق [illegible] حقایق [illegible] در [illegible]
[illegible] دیگر [illegible] ادراک [illegible]
[illegible] بیت [illegible] دل [illegible] فالمال [illegible]
[illegible] که [illegible] رفته [illegible] مملکت [illegible] در [illegible]
[illegible] ایه لم [illegible] للبلاد
[illegible] مملکت [illegible] ادام [illegible]
[illegible] محمود [illegible] و [illegible]

مشرق

[illegible] لجه لعل [illegible] خمر لذة للشاربین و انهار من عسل مصفی [illegible] از آن که [illegible] محصور شده در ربع [illegible]

گشته و سکون [illegible] میشود و این جبال [illegible] سر هم طبقات [illegible] طبق بعض [illegible] و اعمده [illegible]

را با وتاد [illegible] مستحکم [illegible] بر بالای [illegible] از آن لطیفه بمثابت حیطان و جدران [illegible]

است [illegible] آن جبال [illegible] مستحکم [illegible] در [illegible]

و [illegible] مستحکم [illegible] از [illegible] مملکت [illegible]

[illegible] عمارت [illegible] بتالست [illegible]

دیگر عماده [illegible] آن حصار [illegible] شیده و سطح عظیم [illegible] کنگرهای [illegible]

فرق فرقدان سوده [illegible] کوش کرده [illegible] بیت [illegible] خورشید ۰ [illegible]

سا کرده از ابر و باران ٥ و این شهرستان در این مملکت بمثابت افلاک [illegible] از [illegible]

از جهت اشتمال آن بر [illegible] و بر [illegible] از بعض [illegible] و عجایب [illegible] آن مملکت [illegible]

[illegible] از طرف [illegible] بشیخ [illegible] خوانند [illegible]

حشمت باشند [illegible] مملکت [illegible] دیگر از طرف [illegible] خوانند [illegible]

مملکت [illegible] ولایت [illegible] و دیوان [illegible]

دیگر از اوسط [illegible] مملکت [illegible] تعلق [illegible]

دا [illegible] از [illegible] بپروانه [illegible] گردد [illegible]

[illegible] در مملکت [illegible] فرمان [illegible] مملکت [illegible]

و [illegible] شهرستان [illegible] تخت [illegible]

شهرستان [illegible] طبق افلاک [illegible] مرکز رایت حکومت [illegible]

ممالک شرق و [illegible] از [illegible] خراج [illegible]

[illegible] شهرستان [illegible] که [illegible] تعلق [illegible]

و هم دلالت [illegible] حافظ خوانند او بمنزلت [illegible] واقع [illegible] شیخ را [illegible] بمثابت [illegible]

احاطه لکل [illegible] الا [illegible] و [illegible] آن که [illegible]

و او بمنزلت [illegible] در میان مملکت [illegible] در [illegible] مملکت [illegible]

و این کتاب [illegible] بارگاه ملک [illegible] این [illegible] تعلق [illegible]

و او بمنزلت [illegible] الحجابت [illegible]

خوانند و او [illegible] آن [illegible]

و این کتاب [illegible] تحقیق تطبیق [illegible] در کتاب [illegible] تمام [illegible]

گشته و قصاید دیوان [illegible] شیخ [illegible]

سر زمین نظم آن [illegible] لطایف حقایق [illegible] نظم [illegible]

[illegible] آن مملکت [illegible] عبارت [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] این دیوان [illegible]

[illegible] و این [illegible]

[illegible] دیوان [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] احوال [illegible]

سخن و هم در مجلس [illegible] معروف بیت [illegible]

بصدق دم زنند [illegible] ۰ چون صبح [illegible] ٥ و [illegible] عالم [illegible]

عمارت [illegible] طرف [illegible] طرف [illegible]

[illegible] شرق و [illegible] آن [illegible]

و [illegible] میشود [illegible] آن بارگاه [illegible] باشد

شیخ از نفحت بهجت بیان تو ترتیب تنزه متوجه صفحه لباطلق رج و تنزه تو آن تعلق کرده آن غرفه تسلا و گوهر در حق لطف حقایق
شرق را از ظروف کشف شو کمر غریب بندد در آن بزم شعار فرح آگین مزینه ساقی با شهد و در شنای شاه و لادتناو لاکوس
شیخ اللطایف فواکه شیرین شعار نماید که سقانی فلذت الموزعی للتعلق لبکیه لعات شعار مضموی با شهم چمن و جمن را از دین مجلس
نذت است که باشهر تراه شعر رق الزجاج ورق الخمر فتشابها فتشاکل الامر فکانما خمر ولا قدح وکانما قدح ولا خمر
دست بر ذوق رند و مجلس نما پای کوب و سر انداز در آورد و شیخ را با این چه شوق که شعر قرص قمر دار نقش بجام
بصفحه کاسه لاجورد و قنینه بیت ما سر سبود در مجلس ما که قرص کرده نیم نقش است آن طی نام یک قطره از آن آب که
رسید رقص شد و جمله حال آورد و چون قوه نظریه تو بدین سالمین بزم دست نشان بیاید اگر بهجت
و نشاط در سره بند که حضرت واضح ولایح گشته متبسمانه بدین بیت مترنم گشته بیت تاج تو فرس از
سر هست بادر ریکی قادر تیره از خربست ه لعل ملکن کبیر گفتند است شام رود برنج باید طبله این حکایت شنوان
کو پیش کتاب نظام اللطایف در شیخ تمام خواهد گشت تفصیل خوان قوه نظری اوضاع مملکت از دار بشارت
عشق فاه شده و کبیر اطراف مملکت بمواقف خیریت بگجات تاصبا بعد دو چو خونضه دلو گفت در صدر مملکت بطرف شرق
شهرستان بنتینها دیدکی و اقتضه فضا روح افزا بجو دلکشا بیت زخوی اهوا کهم ه بنوز گیرد اگر بعوض
صورتی کند نظاره از اصفا هوای اوست که بحوان عالم قدس را از معموره تربش تعلق بکار فرو در فته از
خاکی کز طیب طینت اوکه از آن طهارت عالم علوی را بغبار گوان فرو گرفته بیت زهی این خم
کبود دس خوش است قصه بگو که سرخوش است تا سخن از لب دل در داد جان دست زانکه بدرد داد
هر بیند سطح ظاهرش مستور کتابه اجسام محسوس ابر است ولکن رو بر اندرونش سطح اللطایف انوار و مهبط حقایق
اسرار است و اگر چه ظاهر آنموذج بحوانش اهوال و مخوف بصوف و حوادث ظلمت نشست تا در حقیقت به شیخ و
ظهور آب حیوان است عینا فیها تسمی سلسبیلا و جملهی این ظلمات منشیان و خرم اوقات کار ذو ایشان کند چشمه چو
که از آن بقای آب حیوان چه که از و منشعب میشود سیر آن مملکت تحفه جوه از شیخ اللطایف آن است او کنند بیت زیر
ابکی نشان است که آب زنده که در و نهان است و دو نقطه آنکه صد هوای این شهرستان بکرار است

دایم

امرجه که همه کار اکابرش محدود لوقه قصبه در طرف شرق او که مهب ریاح واقع شده محفوف بصنوف اشجار که بر گونهٔ
و سایر کمال آن از دیوان بزرگ اجرا میکند که بتدبیر جو او روح یح انتظام میشد و آن قصبه مشتاق فصاحت آرا
شعار و محط فضلای حقایق دثار است و در دروازه آن گنبدی ساخته از کصدر صحبت آن آورده رفعت در
کرده ان از هفته عبر کاتخمیر از زرنج رده او بگیر از نایلین ملکان الملکت است و بکسیار ... چمن لخزه
بر در میدان پا لی نتواند عالم بر گذشته و چه منکار چابکسوار ایستاده و بکار رها کار مفتوح است یکی
لشکر خواص حقایق خبیر و محرمان انجمن که در شهرستان بزرگ از مکان قوت بمالی جای نسیه بکلاه گوان
و صح جواهر عالی آراسته میشود بچهره گشایش منقش و غلامان او در شعشعه جلوه نو تنند که دیگر انکه در جوار
اولاد الحضرت بتخ شمس و در چو غلام رومی میان شغل استاد که نسیم بیت شاه و تا چو مردار چوکش است
بمن دیدار و خندان شکر فانی هر تیز بخت جست و چالاک همه بکرده روی چهره آرای همه شربت
قدم محکم شش عهد در قیمت رجت لذت الفرز ه هر نفتی که برین دروازه در گشته لعل ابکر خوش
خود نمایش پیر بسند اگر تک قبعت تام خیر آید بعد از آن الفا بکه بر زنند و بعضی دار الجمکت روانه سازند
و در آنجا بسا کاک سالها بشنید لیشان بسبب تکمیل بقضیه آن چه قیام نمایند و نقد آن منقولان بزرگ
روانه کنند لان شهرستان است بنیتها لطیف نزه متمتع بانواع اشجار و شعار و محفوف بصنوف فضایل
دخوجکان هر چند بوجاشت اهل نور شیخ لالا اهالیش قوی مزاج باشند و اگر چه آتش جاه و سر زدنش دلکی نیز
کوار شده و باضم بعد و آنکاه مستغل ایشان یکی از ملوک طبیعت است و دیوان مهر اعلاه و جهانگاه ارغو ارزد
بهم اطراف کناف مملکت اجرا روانه کنند لیشان نقود آنرا بجیب کرده در دفتر تقویم دیوان ثبت گشته بر
چهار پایه قوه هیچ سها ده متوجه لعین امرا و خزاین کوشند لکه نقد دار العیار که قبول رسیدند
که منعقد بواسطه اطراف علایت زیر دلان شهرش ملوک است در طرف شهرستان بزرگ واقع شده متبرکه صنوف
اجناس شده همه اصحاب قوه و ارباب شوکت باشند و میان ایشان تیر اندازان سخت باشند و کار ایشان در خرج
موذیان و جهت اندک مملکت است و در این ولایه تم از خرج اهل دیوان بزرگ طایفه باشند که هر نفسی حلالی

قبایل دیوان باشند بمکان کشند و دو جوشه شهرستان بزرگ و حوالی دار الملک دریاچه ایست که در آن کوهستان گزیده
باشند لیکن در دفع ضرر اعدا و شرار معادل ایشان باشند و در طرف شمال شهرستان بزرگ هم جایست معمور
سپاه ان اخلاط شیطان باشند از نژاد طبیعت که کار ایشان جذب منافع و جلب آن باشد و فرقه که در دار الملک خود
نفوذ ملک طبیعت ایشان افزونی دهد و در شغل خود قیام نمایند و در طرف جنوب مملکت هم قلعه در حوالی کوهستان
دار دیوان بزرگ که خود نوبت روانه انجا کنند و انجا سپاه کارکنان اهستند که بصفات تحلیل و دیگر
نفقه که بطرف شهرستان بزرگ روانه می‌کنند و انچه فضلات است بدریای کبریت در نجا میریزند
و انچه رایحت بطرف شهرستان زیر که مستقر یکی از ملوک طبیعت کبریت دایم مهام و اعمال ایشان چون دل
بر گاه حشمت این خاندان اند و ایشان نیز دیو از مستعان و اعوان چنان بسیار هستند قضایای دیوان
ایشان در تدبیر فتح ممالک و تدبیر امور سلطنت و حشمت باشند [illegible] مملکت اگرچه [illegible]
روح فرمان است که در این مملکت بکار است و کیش اگرچه [illegible] و لیکن در حشمت [illegible]
ایست [illegible] هر چند اصحاب بصر و ارباب نظر باشند اما چون چشم دلبران در چنین [illegible]
دلدارند [illegible] در فتح قلاع [illegible] کشند و [illegible] اگرچه چون [illegible]
افتاده [illegible] لیکن از غایت [illegible] در وقت کارزار [illegible] نشینند [illegible]
و هرچند که [illegible] مملکت [illegible] متوجه [illegible] شوند در بزم جمعیتی بیارایند
مجلس انس است که شراب شوق را در کمند [illegible] و در عین [illegible] در تهیه [illegible]
انتقال مملکت [illegible] باشند و در تدبیر [illegible] سلطنت کوشند اگرچه این نوع [illegible]
اصحاب [illegible] و لیکن چون این گونه تدبیر در چنین جمعیت صورت [illegible] هر آینه [illegible]
در تهذیب [illegible] و [illegible] وقت [illegible] شعر ولاکب [illegible]
فنزل [illegible] ۵ و چیزی [illegible] که [illegible] دیوان بزرگ [illegible] شده هر چه در وجه [illegible]
[illegible] باشند و [illegible] از [illegible] کنند و آن [illegible]

از

از زمین و [illegible] لشکر جمال و [illegible] لقوام [illegible] همه [illegible]
ع [illegible] ۵ بنیان این مملکت و [illegible] آن [illegible] چشم و [illegible]
است و [illegible] این سرمنزل و وصول [illegible] این مملکت [illegible]
آن کوه [illegible] میشود تجهیز سلطان عشق لشکر معشوق را و فرستادن باستفتاح دیار [illegible]
و [illegible] قصه [illegible] کیفیت [illegible] و لیکن [illegible] نمود [illegible]
بنده حضرت سلطان [illegible] را ابر [illegible] شعر و [illegible] الملم [illegible]
۵ [illegible] حضرت [illegible]
[illegible] گرده [illegible] فتنه [illegible]
[illegible] گشتند [illegible] حصن [illegible]
قال [illegible] حسن [illegible] زلف [illegible]
[illegible] عاشق [illegible]
گرد [illegible] دلیران [illegible] که [illegible] مقام [illegible]
[illegible] بیت [illegible] دلدلان [illegible] زلف [illegible]
دلیران [illegible] ۵ [illegible] حسن [illegible]
نظر [illegible] چشم [illegible] خنجر [illegible]
[illegible] زلف [illegible]
و [illegible] بیت [illegible] ۵ [illegible]
[illegible] گرفتن حصار
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] ۵ [illegible]

بنگاه چون ابطال فسخ کرده بهم ملحق گشتند و آتش جنگ قایم گشت گاهی روزمندان [illegible] شریعت پوشیده و
درکشیده و شمشیر تیز نکو گفته و حیز گرفته [illegible] گاهی دلاوران لشکر عشق [illegible] دلدوز
[illegible] **بیت** از زهد بهتر است بسر باید ای حکیم . از [illegible] غمزه خوبان [illegible] ۵ و [illegible]
[illegible] بصیرة [illegible] باعث تفاوت [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] ۵ [illegible]
[illegible] ثابت [illegible]
[illegible] کثیرة [illegible] **بیت** [illegible] افتاد . [illegible]
کردن [illegible] در [illegible] نظر [illegible] شرع [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۵ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

که

آدمی کند که بمقتضای فرموده یا ایها الذین آمنوا اذا لقیتم فئة فاثبتوا واذکروا الله کثیرا لعلکم تفلحون قوی دلی
و استقرار را ممهد دارند [illegible] دنیا [illegible] بر نظر همت خود حقیر [illegible] کون این حجره غدار التفات
نمایند **بیت** دنیا زن پیر است [illegible] ۵ [illegible]
نکرده [illegible] قرآن و حدیث واثق باشند
آفتاب سعادت دیدار [illegible] مجاهدان صف غزا [illegible] ریاض فردوس [illegible] شمشیر غازیان
[illegible] **شعر** [illegible] ۵ و هم چنین این [illegible]
قواعد [illegible] متزلزل گشت [illegible] سرحدهای مملکت [illegible] رعایا و [illegible]
گرفتند [illegible] مبتلا
گشتند [illegible]
[illegible] ۵ [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] ۵ [illegible]
[illegible] ۵ [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] دشمن [illegible]
[illegible] قضیه
[illegible] **ارشاد و هم در**
آمدن وجود درد در مملکت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

صدای نجوای لذا زلزله لالای غزل‌ها از در و دیوار لاله دیر بر آمد بمقتضای فحوای [illegible] آن سکاری و احم [illegible]
اوضاع [illegible] آن چمن کشت ممکن که چهره خساره دلبران [illegible] گاه کوه بوستان چشم ایشان [illegible]
شد [illegible] ریاض ربیع [illegible] نزهت آثار [illegible] فصل [illegible] تحفه و [illegible] کشت
دگر لالای [illegible] منشور خاک بر [illegible] **بیت** [illegible] کرده [illegible] دست [illegible]
رفتن [illegible] باستقبال [illegible] عشق و [illegible] غزل [illegible]
از هم ریخته شده [illegible] عشق [illegible] کشت [illegible]
این [illegible] المضطر اذا دعاه [illegible] ای [illegible] الله [illegible] استظهار [illegible]
[illegible] **شعر**
[illegible] حسن [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
درحال [illegible] خط [illegible]
[illegible] **بیت** عشق [illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] عشق [illegible]
[illegible] دولت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible]

آن

آن خط [illegible] کرامت [illegible] مملکت و ضبط آن مشغول گشت [illegible] این **بیت**
[illegible] **شعر** [illegible] علیک [illegible] صفحه
صفحه [illegible] **مقدمه مناظرات و مقابلات [illegible] مملکت [illegible] در ایام دولت [illegible] حضرت سلطنت**
پناه معشوق [illegible] عشق [illegible]
معشوقه [illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] چشم [illegible]
[illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]

می آید و سمع که ایمان [illegible] و [illegible] تحقیقات احوال و اطوار لا طایل [illegible] بغیر از حکومت معشوق
گوش نمی کند و [illegible] نمی شود **بیت** [illegible] که نه [illegible] شادی چو من [illegible] گوش کردم سر بسر گوش. [illegible]
فذلک خیر من اجتنبه. قدمه سمع سامع شنیدنه و زبان که ادیم ترجمان [illegible] حکایات [illegible] روایات
[illegible] ذکر محبوب [illegible] **شعر** [illegible] لطیفه [illegible]
چو [illegible] زبان [illegible] که [illegible] آمده [illegible] صنوف [illegible]
[illegible] **شعر** [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] اگر [illegible] ذکر [illegible] که هر [illegible]
شعر [illegible]
[illegible] که [illegible] سلطنت [illegible]
[illegible] شده [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
فراد [illegible] که [illegible] نور [illegible] که چون پروانه [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] **افاده ناظره و جمع باصره و عین [illegible]**
[illegible] که [illegible]
[illegible] که [illegible] لطایف
[illegible] **بیت** [illegible]
عشق [illegible]

می آید و [illegible] معارضه [illegible] که نظر [illegible] آن [illegible]
و هم از [illegible] معجزات [illegible]
قاطع از [illegible] لطیف [illegible]
فرو گرفت **بیت** [illegible] عشق [illegible] چو [illegible]
[illegible] طریق [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
آن [illegible] که [illegible]
[illegible] طریق [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] آن [illegible]
[illegible]
[illegible] **نظم**
[illegible]
[illegible] **بیت** عشق [illegible]
[illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]

برنجش جلب کنز رنود باشد. از آنکه بعضی دیده باشد آنجا جعد در کرم آنچه شده عنان اختیار او به مطبعت دادن
و در سهوت اوده بمقتضیات حیوانی و بر ودی نعمات تفرقه جمله لغات مجموعی از غیرت برنجد آنچه هو به سعادت خود
سخن گفته این را طریق پسندیده و راه برگزیده انگاشتن و تک معقولات عامه مجهولات متحجره ایشان کردن
با قصیده ابیات جاهلیات شعر کنان فی فضلات بتقصیر و اشعار بتعدیم الفنون عالم بنجر خود
جوش غفلتها و تسویلات غوایت شیطانیه ... شعر ... لا انسا برشین میان پس نفس **نظم**
رکت این با دیه دست پس. چاره این کار نیست بس فرد او پیه جان یابد. جز بیجت نتوان یافتن
وهم را از خرافات جهد جوی آمده از برای اختیار طریق فکر و شرف مقاصد کرد این سبب امتیاز نفس را
از ... اعمال امر کب ... منقوطه ... بر در زنید و جهات کشتن کار پیش ... عالم است
بیت لا الا ... سود این باز نیست **شعر** ... ذیل اللهو ... الی. چنین ... سید ان ... حلو
و اما حیث اکتب جواهر حقایق و اکثر در معارف توان ذات که ... خطوات ... و اقتباس ... الفاظ
مید شود حقایق را در حیطه ادراک توان آورد ... جوارح جزئیه ... لطایف و ... از
هوای فضای اطلاق ... شعر ... **بیت** ... که چشم ... ضعیف است
بچراغ ... هدایت ... که از اخلاص دست استعداد ... از تبعات و تبیات شریعه ... برداری
از آنجا ... مطالب ... که ... بکمال ... و تحار ... **بیت** ... در ... خود
کرامت ... خاک ... **مقدمه مناظره وهم با خیال** ... آن ... که شیخ ... که حضرت سلطان
پای محبوب ... تا ... بر ... طب ... و در ... اخلاص ... حکمت ... اخلاق ... که در پای
ان سبب وهم ... میشود ... کار ... که ... جابر ... در ایام این ... بمطالع ... نیز
نیز ... حضرت ... للغات ... آنکه ... که منوط
بر ... اقتداء ... قیام ... بر آیه ... اوضاع حکمت ... اسما ... اکرم ... الحواس
... ان ... و ... کرد ...

از کلیم بر بسته و قدر خویش پیش بکشد بتمام وهم که پیشتر از این بغیر از اشراف دیوان حرکات و نظر در جزئیات آن معاملات
و صید تحقیق داد و در هیچ قضیه کبری دخل نداشت و هر چه تحقیق کلیات حقایق و تبیین حوادث دقایق خیال ابنا انسان رد کرد
انشاد دیوان تصویر و تمثیل تعلق با و دارد و لطایف معانی خیره بدو باطل کنایت و اب صوری عرضه تحقیق و تبیین نموده
شد و ... ازو دخل داشت و او نیز هر چند از طلق ... چهره ... از دایره ادب بیرون نهاده و در مقام مغاو
ذاتیات و کلیات ... هم که با وجوه قصور رتبت و قلت بضاعت در اوهام حقایق و کلیات او برخی از نفس معارضه پیش
میاید **شعر** اعلمه الرمایه کل یوم. فلما استد ساعده رمانی در برتر از آنکه قضیه ای که بود برچه جیش برش الوجی
گذشته و جهان خاطر ... در اوقات ... احوال ... اشود این ... بود **ع** علاج واقعه
پیش از وقوع باید کرد چه جزای ... باین کیفیت ... سیر الحال ... رسید ... الحال ... وهم ... شده پر
از لذت ... که ... تقیه ... از شغل ... خویش و ... از آن جهت ... کاسه ... شیخ ... انشا ... گرکند
از آن گیت ... وهم ... اولا ... به درست نمود که پیشتر از آنکه آفتاب طلوع بر ... حضرت ... این سر زمین ... اشعه
اشرقت للارض بنور ربها منور گوید بهمه در ... تفرقه ... گذشته منتظر ... از ... ومت ... بود ... وقت
و قت ... گفته ... اشراق ... مهر ... اقبال ... جهت ... از حضیض ... اوج هوای ... قرب
جلال ... گرفت ... طلعت الشمس ... شعار ... کاران شد ... متصور ... فضل ...
بیت سعدی از این پس که ... نوشت ... گره دیگر ... **شعر** فر اشرقت للارض بنور الاوج
فاستن بصبح ... للصباح ... خیال ... در چنین حضرت که ... در ... افسانه ... از ... کرد
خالص از شوب ... و ... از ... منصف ... **ع** که ... شود هر که در خویش باشد ما
آن که ... قابلیت و استعداد که ... سیر ... حضرت ... رقم قبول ... ایم این
... حضرت ... ادب ... از ... اقتطاف ... از ... جنتی
و ... بخت ... باشد ... لئن شکرتم لازیدنکم و لئن کفرتم ان عذابی لشدید **ع** ... شکر
... وهم ... خطیر ... معقول ... باشد ... کاهر ... گستنده

در دایره تکسیر کتاب شرای عقد و بمقام مقابله بمعارضه بیایند و اغراق فرمود رحم الله امرأ عرف قدره و لم یتعد طوره
غفلت کرده خود را بدان متهم می کنند لا غرو از سنت قدیمه که انگشت حیف که بر سر عقده ها معلوم میشود که دایره استکمال
را از این تقابلات چاره نیست **بیت** درین چمن که بهار و خزان هم آغوشند . چراغ مصطفوی با شرار بولهبیست ه
هر بنده هر چند از نسخ شیخ بکیش معتصم فما آنکه چون اشتغال باشغال خزانه خیرات خاصه سلطانی مجدداً
آنست که بر مقتضای [illegible] هر [illegible] **بیت** هر نفسی جامه دیگر پوشد . هر زمان خانه دیگر جوید ه هر آئینه محدود خواهد
چند هم این باشند گفت این قضایا تو ایراد کرده همه مستدلات است و این مقدمات یکسر بسبب الزام تو میشود حکایات
تعیین [illegible] کرد [illegible] شنیده [illegible] ظاهر است که شمه که خواهد بود لا [illegible] شرح باقی **بیت** [illegible]
بر روی او از راه منع کرده ایم . هر که با البسه صورت شناسد غفلت است ه فاما قضیه [illegible] سپاس در حق
موجه [illegible] گفتن که بعد از [illegible] بشرف فرزندستان را [illegible]
یاران [illegible] ذل [illegible] کند و یاد [illegible] که [illegible] اسباب [illegible] و حفظ و استعمال مواد [illegible] استغنا [illegible]
پشت ارادت [illegible] از [illegible] در میدان [illegible] استشهاد [illegible]
بشرکا [illegible] مذاکره [illegible] استفاده [illegible] که [illegible] جمال او [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] . رود [illegible]
و [illegible] انبساط [illegible] اندازه [illegible]
این معنی [illegible] تحقیق [illegible]
اقرب [illegible] **بیت** [illegible] . [illegible]
[illegible] حکایات [illegible] دنیا [illegible] بصیرت [illegible]
و [illegible] **بیت** [illegible] خانقاه و رباط . [illegible]
[illegible] سلطنت پناه [illegible] چشم [illegible]
شعر [illegible] . [illegible]

[illegible] **بیت** عاشق و معشوق [illegible] عالم [illegible] که از [illegible] ه [illegible] اعلام
[illegible] منوال [illegible] شنیده [illegible] گفت [illegible] اکثر [illegible] صفحه [illegible] که [illegible] حیوان [illegible]
و از [illegible] لطافت او که [illegible] در [illegible] حسرت [illegible] که [illegible] **بیت** [illegible]
کافیست [illegible] که [illegible] ه طریق [illegible] این سالک [illegible] مناظره [illegible] کرده [illegible]
باید [illegible] ازین [illegible] که [illegible] رخنه [illegible]
در [illegible] که [illegible] تنها [illegible] اسباب [illegible]
[illegible] حوادث [illegible] اسباب [illegible]
شعر لم [illegible] . [illegible] . و [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] . [illegible] چشم [illegible] گشته [illegible] ه
[illegible] شاهراه [illegible] الواح [illegible] الکتاب [illegible]
[illegible] استدلال [illegible] از ابتدا . طلوع کوکب [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] .
[illegible] ه [illegible] استفاده [illegible] خصال [illegible]
[illegible] در این میان [illegible] خزانه [illegible]
مقصود [illegible] جزئیات [illegible] کلیات معارف [illegible] جزئیات [illegible]
محروم **بیت** [illegible] . [illegible] ه [illegible]
[illegible] سلوک [illegible] خانقاه [illegible] شاهراه [illegible]
[illegible] طریق [illegible] بیت [illegible]
بیت ادب [illegible] . طریق العشق [illegible] ادب . [illegible]
[illegible] کیمیا [illegible] ه [illegible] حکایت [illegible] استدلالات این سرگشته [illegible] نموده [illegible]

است و استدلال [illegible] آفتاب طلعت حضرت [illegible] ذره [illegible]
جولان نمودم و در فضای ظهور [illegible] گردم بیت آفتاب [illegible] ذره [illegible]
[illegible] ذره [illegible] بیت [illegible]
[illegible] دهم [illegible]
[illegible] آید بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آغاز مناظره سمع و بصر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شعر [illegible]
[illegible]
[illegible] شعر [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]

[illegible] شعر [illegible]
[illegible] جواب گفتن باصره سمع را [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شعر [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] دلیل گفتن باصره بتعظیم شأن خویش و تحقیر سمع [illegible]
[illegible]
[illegible]

مجلس و صدور [illegible] لطائف [illegible] که [illegible] مطالب [illegible] کار [illegible] **بیت**
[illegible] این [illegible] و [illegible] گذشته [illegible]
گذشته و قصه [illegible] **بیت** [illegible] نمی گذشت [illegible] حکایت [illegible]
[illegible] طریقه [illegible] سلوک که [illegible] فضل و افضال [illegible]
[illegible] **شعر** [illegible] و صدقه فیها [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] ارادت [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] کردیم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** اگر [illegible]
جواب گفتن [illegible] حکایت [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
شعر [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] عشق [illegible] **۵** [illegible]
[illegible] جهات [illegible]
[illegible]
بیت [illegible] **۵** [illegible]
[illegible] آیه [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **۵** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **۵** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **سعدی** [illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] **شعر** [illegible]
[illegible] **۵** [illegible]
[illegible]
[illegible] **شعر** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible]

شنیدم که از لیلی [illegible] صحبت [illegible] شعر میشود **بیت** کنم صد هزار [illegible]

جانم جسم [illegible] و [illegible]

[illegible] صورت [illegible]

[illegible] حقیقت

والقمر [illegible]

کمال [illegible] نسبت [illegible] ع

باشد [illegible] **بیت** بر سر [illegible] قرار [illegible] ه [illegible]

[illegible]

[illegible] **شعر** [illegible]

[illegible] **بیت** دریا و کوه [illegible]

[illegible] **مناظره و مقابله عشق و معشوق و**

لیلی [illegible] حضرت سلطان [illegible]

[illegible]

[illegible] **شعر** [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] ه [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] مملکت [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

شعر [illegible] الوصال [illegible] **استیلای جنود محبت بر مملکت عشق و حیرانی**

لیلی دارد [illegible]

سپاه

سپاه [illegible] و بهشت [illegible] صباح [illegible] آتش [illegible]

نهاده [illegible] فراق [illegible] والتفت الساق بالساق [illegible] سیلاب [illegible]

خیال [illegible] **ع** در [illegible] **شعر** [illegible]

[illegible] **شعر** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] **سبب ابن**

خراب [illegible]

[illegible]

[illegible] **ع** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **شعر** [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] **مبدء ظهور معنی عشق از**

حقیقت عاشق [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

رفت بعد از این ما . گر کنه کار در ارجعوند . فروبلی دلبر مرا بتی . فی طریق الهوی کما یاتی ه . چون عقل در
لیلی بکمال القدس و تنزه ممتاز فی وجه نسبت باکل می عشق مرا در مقام مقاومت مقابله ثبت و سنخ بود [illegible]
الی ابد بر خیار کرم اللّه الاکرام در انبوه نظر فقیر و حرام ملحوظ گشته در مجلس مراقبت و مقاربت بساط ما مستحضر
در الکر و اظهار امور راه مستره مشاهده یافت **بیت** فما دمت [illegible] الخوان فی تجمع هر ادری و تقصید بیره
طرت له صفا و ذا تبحیش لا یراها لبور من جوری الحجب ثبت **کیفیت آن علامت عزت بر احوال عاشق**
و مبدان چون اوست کر ترجمان معانی غیبی مخارج خیال و السنه بیان اقتضا کند تعدادا که چون هر ار سطح گشت
و این سخن صد دارد که جان الطور الذی بشر سنه علی [illegible] کرد که در میان علما اعلم کرد و هما حیاد دیبه لیکن خبر
در اندازه و این ترجمان را شعث اعقد **شعر** فاخر من ذات الحرجی ظاهرا . بیان هر دو وجه من احدی حرکت هر
آینه چون این آوازه درین گنبد فیروزه نیان تنزه از کان الاقهار ما کیمطرف صدا یر شنو شت للخوی بهم حیلی
بر آمده از اطراف دیگر تجدید مجاز تقیید و تعیین تنگ آمده اظهار کثرت **شعر** فلاح وحدتش و کثیر تجدید لقرة فلا
نظیر تجدید لقرة **بیت** عشق و رزیم و نعتم علامت بر حدت . هر که عاشق شد از دراه علامت بر جهت . که شیدی
کرد کیفیت بمنزل عشق . که از بعضش که علامت بر جهات ه به ساز ناز معشوقه این آوازه بنقل صحت
تنزل کثرة للعشق آغفر . فدارش دیگر ماده فنون نیاز و عجز انابت کفتو تراته اغفر فلیک من مرا نسیم
لکن کثیر گرفت کر انصراف غمار ز نشاة و فرقت نعوه الیاه بوسیر تقدیس و تسبیح نشئه غیرت در غاشق علا
ورقة بی لسب [illegible] انعام بوجهت والحق سوخته که موری مرا اسباس مهر مسبوق بوجهت عرض ادا ما جهت
با بابه الحرمه ما کر ان تسمی فتذکرینی . سیکون مرذکرک المتی بشارة . قد نقضوا با المحال المحبة . هر کرم
دیگر قالت که **شعر** ز بودم فیض ابر الالان که درش کهن زر دردم فاز غز ازبر هم کرد از درد اندر فعی . ولا نظر
لا مری تسلیم دادن ایما نیغ تغیر و تحیّز در استحلات آب جو بسیاب شب نعت در غفلان و ما لوله حسته و ابط
و بر دندان در اکبر گسست **شعر** نو بیط آب جو دستگ ملامت حیوة کند حاله و پشیمنه نازی و امرکشته که سر
سلامت خویش در دین دولت بار که **نظم** فکان عن کتبه من [illegible] . و قد تسابه و کان سمع ناظرا و

نرم

بزم محبتش همه ارغوان ام عالم برهان بر **شعر** که ادر ذکر انهی و لو بلای . فان احادیث الحب لنا می ه از نیز باران
تغیر و توبیخ را کرمیع کرد **بیت** ملاولیت کر پرا مخطا کرده . چو شمع سار رو چهره دانه در بر کرده . به طریق
بیان نصیحتش بکنید . که او بقول الصحو کی نه بر کرده ه چیز اول اقتضا عزت بعثوه تو بلا م تبلیغ محوری
گشت دانه چون سودای حسنت شغب بو بحوا بن [illegible] **شرح** اضافه دانه فی او مشرعیة **تربیة گوی عاشق از**
در کات بعد و غیبت بر درجات تقریب محاط قطب اللقرب چون بحکم عزت با پیوری ملامت و دستیاب
کرسی عشق بر آوردند و بقیة السیف که از زخم سد ریغ در دو جسته بود بیک بار سبت صدور ملاشگ کشف نیغ
غموم تبعاتش او صدور بخشید در حال قربانی و قتیل الفضا بکا شد که از کنج ناویه تعد بعضا رخصو در آمد و عرضی
صورت حال القرام مهر کنه ترجمان وجدانات فیما علی الشوق والذی کتب بر جنی مست جنات بهوا بخبر رشته مودای که **شعر**
دخوان شانه آیینه نقصه . و تحت لطهاره فوق قدر ما **شعر** فهو کشف الجواد ما تجهیزوا . من اللوح المحفی
ابقت . لما سامدت بتی لصابر هم سوی . تحار سوح بین لؤلؤ شبابیه ه بحر کردن گرفت **بیت** ذکر که غم
بر بادی روی زرد . مقد العبرت لیدهت تفرقت . چون صورت العشق بر نوبه معروف با پیه سر سلطنت بیاده
کشتی الرضا بس قضیه او فرمان داده صاحب دیوان صبر که از صد و رضا الطباع مملکت و کار شیر کر از جمل
اعمال چون صوم و صلوات و غیره بید خضر نقش صورت صدود نو بزه فت با جمع اشعب و صیده ما قرت وتق
و سکر و رضا و غیره متوجه صوب جهت صفت و لیوا خواجه عشق نشد **تیغ** صبر کرز ایشان که صبر ریشه
استیلا ذنوب است سر حقیقت عشق و تشطیح ان و عاشق چون مرتبه نفیس از حضیض در کات
و محنت با دیخ عزلت صاحب دیده و بت لوا الحوا لنحلی او صافت حمیده و ستهات اوضاع پسندیده و درد
و لوب مطالعه مقرب و محبت کشته الفراح الفراغ قنا در نشات تواتر کان و تمکن و وصول بمنزل
نزل کن **تیغ** با بوست و جنه بر سه جانها **شعر** سقوطه و قالی لاتخرج و اوسقوا . جبال اجنبی سقوط
لقت . گاهی از الوضع بانه آتش شوق زبان شکافی بیت **شعر** دمیع شکو من الصرمی . و لی نکت
بی الا عادی و لا نکت ه می گفت **بیت** بعد از این کر بار دیدم دوستت را دستم بیا بگو که رفقت چه طرف

لبم. و کار عروس بسکان لذت بخشی عتاب ز مقام شکر فرماید شعر و ما عند الحبیب محبة فی نعمة. فقد بلغت من حقد
عز نعمتی. قیام می‌نهم بیت چو وا جست بر گذشت ملا اشکری. هزار بسگره حشمت هر از بارم گذشت. و تاره صد بیت طلاع کی
قربان صبر و اجساد از ادب لعمر [illegible] انهزم کو سبیه بصنوف شکایت و انواع فتنه [illegible] بر سر عبارت مینهاد
در پایه تیغ [illegible] که شعر و انفرق لولت لماها. لکیک با فوق اعلی ما تلت. و الوجه ما لعهد
النهود الیا. و قطع الرجا عن غدة مکنت بیت ما از بیت عشق و تمت بلند. که سر بپایه [illegible] فرو مرا ابد بیت
خواهر فراق کوش خواهم وصول. بر وزه غم از هر ملا عشق و بیس. در چندم وقت بحکم شعر لا دعی کل الی
الشوق و للطرب. با درنما کمال وقت تنخ اللطف. اوه از این عجب بحفاوت تیز کرده بورش قصه اعلی قصه را
آغاز تصویر شد که از آغاز که شوی عجز عن تعویق کوی بیت هر که بیش [illegible] جمال [illegible] ز هر بسکه کی
کشتی عوض باز. حتی بیچاره تمهید این معاملات آن قیام نهد شعر عجبا لو صحة للاضعاف قیمت حافظ و تعلق
اذن خطابه کو شعر و حسن [illegible] حرجت فیه لمرکه [illegible] و منی و الحسن [illegible] بر دو غنی
عین لیسر [illegible] لانت بقطع و غایة نعمتی. و [illegible] چه چیزه [illegible] که بیت عشق [illegible] حیدر
بگریزه خوش. از بهر صلاح کار شوره خوش. بو که در از [illegible] پرده بر شب [illegible] دیده خوش در هجر شدل
سپه خطاب شوق بعده عتاب و حجت بود کوکب سیر عشق از اوج غره بحضیض ذلت کار از
کلین کار اظهار [illegible] سر من گرفت و کین لولا آن [illegible] صمصام صد خنجر جلادی کشیده
بیا بچه رو عاشق کرخه از سر گرفت [illegible] بیت گفتم [illegible] در عشق [illegible] هر [illegible] کند از [illegible]
از چه [illegible] شکسته [illegible] آه رنق آلوده [illegible] بیت [illegible] کار
همیشه [illegible] بیت در کبر [illegible] کرم بود [illegible]
ارادت و توفیقات [illegible]
کو حبیب [illegible] شعر [illegible]
دصفا [illegible] چنین [illegible] کشش. زین [illegible] فرخ کردان [illegible]

سر پیچان ز تیر آه کرش ه چه این شیوه و افیه است که [illegible] و آن فرصت [illegible] محصول [illegible]
بجز دو صفحه یکبار [illegible] بیت این کمر [illegible] و میدان خاک
وین راه عاشقان [illegible] مرد باید [illegible] تا بر کرز [illegible] که [illegible]
[illegible] بیت هیچ [illegible]
با شیوه [illegible] شعر [illegible] بیت [illegible]
[illegible]
و لکوان کو شی که شعر [illegible] الکریم [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
کش [illegible] رباعی [illegible]
[illegible] چو اسب گفتن عاشق عتاب معشوق را [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] شعر [illegible]
بیت [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible]

فلان چنین که آراسته بزم عیش و طرب انجمن ز رباب و قانون و چنگ نغمه‌سرایان شعرا، اجابت فتوی ادعای شغف
نسب الهوی و الغیاة قرین راحت. مغز عشق خون بیت انداز کردم. تا بیان شعف چنانکه انا هو الحب فی غم الحب
المحبت بیت عشق تو سراسر سوز و محنت است و این درد که اندازه مرتبت کرامت و ورگردن عجایب حضرت معشوق
عاشق را تیغ صد و خراش چون عاشق بحکم سلسله محبت بدین غایت رسانید بار چنین عشاق اوبار بحضرت رسید
بیت آنکه فراق پسندی. روزی که بحضرت آشنا کنی چه ز انس گرفت و نیست. ز نرمش فراق مثال کن از بطن
باطنه تا بالعمر فی حرام فی قطع کند بیت این حلقه که او هر شد و هر او دو دگر از پیکان چنان شد که سر خویش بنهادند
که در مجلس مقربت بر بساط محبت یا رفته قامت الحوال چون اشرکی که او وصف همی بطرز بطلان لعزاز کلام دیده
لکلامکی المحبوب الاقصی فیه بعید بر تابش برشته اصلاق پسندیده سخن در خز از سال در کوه چو بیت عشق بر صحرا
زر دون آیدار فی بحجابت کظرفیه و آیدار فی که دور کند که روح فراید که دشمن که دوست آید از شوق و ذو
خبر از آنالهوی. آن خنکی کالم مکین چنان و قتعق نواده دقه قیهمانراد الحوادث تحیی ولان سر کن
کو ز نگشت و اد چنینکه بس سیرتر بیر وقف او ابرالتقت بکبر حرام از شعر دالحی عاشق قرح یا شکل سرت بکوی
او بر نسید و چنینکه دیده ترصد بر شاه راه همی وارد که هر که بحکم رفته بازایر این خبر بحکم محی ادیده تپخان که
کان آمد بر نجی میان ترکشت و هر چند دست ز تند دره رضیاد ایرد شعر ازواج نهان هلالیه لیسجی از دما و جلوه
هلاهلة یعنی بنام و مذاق دو قش خز دوادی نحوان شعر و دع بخش وضعی الحب ادنج جزه. فوادک دارنع خلف
نکت با الفی نیز رسید بیت سمندر شه که آتش کرد. که می بخت بید که بزد بیاد سرکشی کردن عشاق این حکایت
عاشق در غیبت حضرت سلطنت معشوق چون ادب اطاعت معشوق از افق حقیقت معشوق تجلی صد در جزئی
تحجز کشت دار شعر جمعیت ضعفا او دیده للتقت آن خرابه برگرفت نظام تفرقه انجام حوالی آن النجوم در گرفت
دلخور و روز بحجب ز بیلدام بود که چو کوکب فی برنطقه لظار در صد جهالان بر آمده و فیر که نمی ادرج خوبش بر نهاد بر آن
کفی چه خداد کند اصحابش در ایام انیدولت بنوا بیکبار و شادی اعمی که در قبالهم بیت حال لکشق وست
نهاد ال کند و راز. معلوم شد که عشق ندارد که فیتی. هر آینه در وقت غیبت بند که حضرت باز بهیجان سودای
حکومت

حکومت و شوق آن ماده خبیثه در دماغ لیتزا محنطاکو بر قابست تحکم و نا خطرات اطراف آن مشغول گشته و بسطوا که
ایل اسیر ملک سر خمیر وقت تعلق بجوار حضرت داشت و حکم او ابتدا آیت الذاف ذلك الدين معاد و شغف
آن هر آینه عاشق درین وقت در میان گرد ببحیرت و غیرت آن حیث لغافة نهال عاشق میان مخوامتر ترنم می بیند بیت
نام تیغ لند و هر بندد لسر برزند. خونم بند ام چه تحکم است نه که درد کاشتی شعر از روح تقلب الصنعة هیم و
اهد و بطرف بالحیاة معانی طرح حضور نرمتح و فرحا تقدم. و لهذا کرده که اشتغال آتش شتیق عاشق برا حاق
کرده خواهد آن سرچه در کونی و نه شجره لین الیست بشکو اهی کر بکند هر آن عادمه بنگرد د شعر است تمنی
جبالنعس جنت لا. قیبحر ترالتری جهت ده شعف بسر الحوش ببایر فتر تبیین عن ترحق الحیره. تا قضیه ا
انه نمیدکه از حضرت عالی ایرنج آجناب رسیده و الیحضرت برنم صمصام حضرت بر حال افتر لاکه در دیوان قصد افغان
بتجرع او وجه حال و استعانت نمود که حال مشغول بحضرت کهف شعر و بعارف طرافی له همت بنظارة ملك سلطنت
الالتباس کفت بیت دلا را حکیم اگر نه بت نمرد دیده چه بیها گر نه ریش کرد از رست چه بحکار نه لزنت بجوفی وفا
چه هنر گر نه بکوه بیت گیرند. و لیکن چون بعضی از این احوال منزع و تو بلکان ارشید از قال بمقدمه قضیه هذا ایشان
سر انطلق لنفیة و از عزل کشیدند و کون ابطحت از شمسیر قهر نه بحیدند و در ایرادت ادعای بچو خدا در بکر دانیدند
بکه مردانه مشهورانه نهاند بیت همچو خنجم سر تسلیم و ارادت در پیش. تو بهر زخم که خواهی بزن و بنوازم. بترنم
کو نیک استقلال ابار ارقال اثر نمونه هر آینه درین هنگام دست تعزیه ونیل اندر بحر حزم حب المضطر زده فریاد
لذا تعالی با قهار النفس ونیاد در بارگاه سلطنت بپناه عشق لذت تند و نیاز تعنت تعجب از شعر و هیبن المحبطین هم و اسوا
نوقل المحیر خطوادنا بوا. دانست حیوتهم خصمت علیهم و هر حیوتهم العجاب. بکشود بزه الی الاجرائه
دهب ایشان الیصوف نور نشر محبو ابتز حش که بابند که شعر فیجیط طرفه بمعنی عقد ذکرها. و تحید الفتنة فی بی متعلقی
منقطع شدن آن ده خارق و منقطع شدن آن تخیم فرار از ممالک حقیقت عاشق و الاکرم را فر ان شر و جادوی حکایت
تحقیق و تفتیش عهد اکبر که نمودار پر چون لعبد از تحقیق تیغ فرج در اعدا و هیر تبت وده لقصاد و قهار لیش جر جسید
نیز کشش حفظ و بجملان فی در قبال حقیقه فی هیچ بود شعر و کم در نجلده ولال دکم بعد لبد لده قرا شب بیت تکفر لها

هر وصف از مهر و کین آن شیر نر سگ در هوس جان قطار قطار سگ گشته بخون اندرون جگر دد. که در ازار خدایم کشته
دیگر بار چشم گشته بمردم از آن عمر کرد. که ای فرزند دیده و گوش مجوز در همچنین بیاید نظر آن و الیه
لا لفات حیوه ای ... سایر الحیوان و الوضع بحکم التی اذا تجاوز ضده انعکس ضده و تیلاف جمیع
جا که موقت اند و نظر اضداد بمحض تفاوت اطراف بتصاحب و تنافی گشت و گوش که بحقیق تراحم و تباعد و تنافر
احوال ... بحضرت ... گشت **شعر** تعرفت الاطراف بحد و لطفه. لیس ما الدین ... الحکم الواحد
لا یجرم ... بتحقیق الصوت گشت ... اجتماع ... سوی ... فی الجمله ... بیزان ...
سبب ... الجزان ... تفرقه الحوال و تشخصت ... النعمین ... محیط ... غیر ... تحقیق
بیت چه ... عشق ... کاندر خرابه ... **منطوی شدن احکام عاشق و معشوق و ظاهر**
شدن بطلان عشق باطلاقه یعنی چون ... ظهور ... تحقیقات ...
بیان ... صحیح ... معشوق ... حقیقت عاشق ... آن ... الاطلاق ... عشق ... مینش
کم گرد ایات ... مقام ... مورد ایات فرقه ... مقابلات ... منظرات ...
از ... خلق ... فروزد **شعر** فانموت ... ثم بقیه ... صفات ... **بیت** سایه دل
ربیم ... کنزالمخفی ... اینجا ... گوهر ... لطایف ... مقابلات ... در
ملتزم ... قلمیه ... حضرت ... الملک الوهاب

کتاب بسم الله الرحمن الرحیم **منطق اکبر**

بدانکه علم بر دو نوع است یکی تصور و دوم تصدیق تصور ادراک ... را گویند و تصدیق حکم را گویند بعد از آن تصور و
تصدیق بر دو نوع است یکی ... علم و دوم ... چون ... **فصل** لفظ بر دو نوع است مفرد و مرکب مفرد لفظی
را گویند که جزء آن لفظ دلالت نکند بر جزء معنی چون زید که جزء او دلالت نکند بر جزء معنی و مرکب لفظی را گویند که جزء
آن لفظ دلالت کند بر جزء معنی چون رامی الحجاره ... در معنی ... **فصل** مفرد ... کلی و جزئی
کلی لفظی را گویند ... چون لفظ انسان ... جزئی لفظی را گویند

و جزئی لفظی را گویند ... **فصل** کلی بر پنج نوع است جنس و نوع و فصل و عرض خاص و عرض عام جنس کلی را گویند
که مقول بر کثیرین مختلف الحقایق ... در جواب ما هو ... مختلف
حد الحقایق ... انسان ... فصل کلی را گویند ... از آن بر نوع ... شود
از نوع دیگر چنانکه ناطق که ... تمیز انسان است از حیوان ... جنس و فصل را ... گویند و عرض عام کلی را گویند
نوع ... چنانکه ... حیوان ... کلی را گویند که ... نوع ... چنانکه ضاحک
انسان ... و حیوان ... **فصل** حد بر دو نوع است حد تام و حد ناقص حد تام آنرا گویند که مرکب از جنس
و فصل ... حیوان ناطق ... جنس ... فصل ... و حد ناقص آنرا گویند
از جنس بعید و فصل چنانکه ... جسم ناطق ... و فصل چنانکه ... شیء ناطق
و ... رسم ... تام و رسم ناقص رسم تام آنرا گویند که مرکب شود از جنس و
خاصه چنانکه ... حیوان ضاحک ... آنرا گویند ... چنانکه ... ضاحک
فصل قضیه بر دو نوع است یکی قضیه حملیه دوم قضیه شرطیه ... آنرا گویند که ... حکم کنند ... جزء دوم
جزء ... موضوع گویند و جزء
محمول ... قضیه ... شخصیه ... قضیه که موضوع او جزء ... چون زید ... قضیه ... محصوره
که موضوع او کلی ... لفظ ... حیوان ... **سیم** محصوره ... قضیه که لفظ ... در
... کل ... و بعض ... کل انسان حیوان و بعض الحیوان ... و لا شیء
من الانسان ... و لیس بعض الحیوان بانسان **فصل** قضیه حملیه ... آنرا موجبه گویند و موجبه
بر سیزده نوع است ... ضروریه مشروطه عامه و مشروطه خاصه دائمه عرفیه عامه عرفیه خاصه وقتیه منتشره
وجودیه لاضروریه وجودیه لادائمه مطلقه عامه ممکنه عامه ممکنه خاصه **ضروریه** قضیه را گویند که محمول او مر موضوع
را ضروری ... ذات موضوع ... بالضروره **مشروطه عامه** قضیه را گویند که محمول او مر موضوع را بحسب وصف
ضروری ... بالضروره ... **مشروطه خاصه** قضیه را گویند که محمول او مر موضوع را بحسب وصف

ضروری شرطیه دائما چونکه کل انسان کاتب لا دائما دائمه قضیه‌یه دیرلر که محمول اول دائما موضوع ایچون ثابت اوله مادام ذات موضوع

کل جسم متحیز دائما عرفیه عامه قضیه‌یه دیرلر که محمول اول موضوع ایچون مادام که وصف عنوانی ثابت اوله دائما کل کاتب متحرک

مشروطه ... وقتیه قضیه‌یه دیرلر که محمول اول موضوع ایچون بالضروره ثابت اوله وقت معیّنده ... بالضروره کل قمر منخسف

لا دائما ... وقت حیلولة الارض بینه وبین الشمس منتشره قضیه‌یه دیرلر که محمول اول موضوع ایچون بالضروره ثابت اوله

بعض اوقاتده لا بعینه بالضروره کل انسان متنفس فی وقت ما لا دائما وجودیه لاضروریه قضیه‌یه دیرلر که

محمول اول موضوع ایچون ... ثابت اوله ... کل انسان ضاحک بالفعل لا بالضروره وجودیه دائمه قضیه‌یه دیرلر که محمول

اول موضوع ایچون بالفعل ... لا دائما ... مطلقه عامه قضیه‌یه دیرلر که محمول اول موضوع

ایچون بالفعل ثابت اوله ... کیفیت ... ممکنه خاصه قضیه‌یه دیرلر که طرفین ...

... ممکنه عامه قضیه‌یه دیرلر که طرف مخالفی

ضروری اولمیه ... بالامکان العام لا ... فصل قضیه

شرطیه ... شرطیه متصله ... شرطیه منفصله ... شرطیه متصله قضیه‌یه دیرلر که حکم ...

... ان کانت الشمس طالعة فالنهار موجود ... اکر ... کانت الشمس طالعة

فالنهار موجود ... مقدم ... تالی ... شرطیه

منفصله قضیه‌یه دیرلر که حکم ... العدد اما زوج واما فرد ... قضیه منفصله

... مانعة الجمع ... مانعة الخلو ... حقیقیه ...

... هذا الشیء اما شجر واما حجر ... مانعة الخلو ...

... مانعة الجمع ... فصل تناقض عبارتدر

... ایکی قضیه‌نک ... صادق ... کاذب ...

... فصل ... عکس ... موضوع ... محمول ...

... فصل تعریف عبارتدر ...

... قضیه‌یه دیرلر ... سالبه ... موجبه ... ایجاب ... وجود ...

... ایجاب ... عدم ... فصل عکس عبارتدر ... محکوم علیه محکوم به ...

... بقاء ... صدق ... کذب ... عکس ... موجبه جزئیه ... کل انسان حیوان ...

... عکسی ... بعض الحیوان انسان ... بعض ... قضیه ...

آیدی ... قضیه ... لا شیء من الانسان بحجر ... عکسی ... لا شیء من الحجر بانسان ...

جزئیه ... عکسی ... بعض الحیوان لیس بانسان ... عکسی ...

... فصل عکس نقیض عبارتدر ... محکوم علیه ... محکوم به ...

محکوم ... صدق ... کل انسان حیوان ... عکس نقیض ... کل ما لیس بحیوان لیس بانسان

... منطق ... استدلال ... حیوان ...

... انسان ... حساس ... استدلال ... استقرا ... حیوان ...

... حکم ... حیوان ... فك اسفل ... حیوان ...

... تمثیل ... صادق ... فصل قیاس ...

... اقتراني ... استثنائی ... قیاس اقتراني ... نتیجه ... نقیض ...

... حیوان ... حساس ... قیاس ...

... قیاس استثنائی ... نتیجه ... نقیض ...

... حیوان ... فصل ... مقدمه صغری ...

... مقدم ... موضوع نتیجه ... اصغر ... محمول نتیجه ... اکبر ...

... حیوان ... حساس ... اصغر ... اکبر ... حد اوسط ...

... فصل قیاس اقترانینک ... شکل اول

... اوسط محمول ... صغری ... موضوع ... کبری ... حیوان ... حساس ...

کما لا شیء من الحیوان بحجر فی الحجار حیوان فلا شیء من الانسان بحجار دیدیکم اوسط مرتفع شد وصغری وکبری کلیه اولان بعض الحیوان لیس

ناطق فبعض الحیوان ناطق وکبعض حیوانم کذا اوسط موضع شد صغری موضع شد کبری کچوک اولان حیوان کلیه ناطق

لکن بعض الحیوان ناطق والله اعلم بالصواب

في ذكر كائنات الجو وما يناسبها اعلم ان عالم العناصر تسع طبقات في المشهور عند الجمهور كالافلاك الاولى
طبقة الارض الصرفة المحيطة بالمركز ثم الطبقة الطينية ثم طبقة الارض التي اختلط بها الماء والهواء التي
تكون فيها المعادن وكثير من النبات والحيوانات ثم طبقة الماء ثم الهواء المجاور للارض والماء ثم الطبقة
الزمهريرية الباردة بسبب تخلخل الهواء من الابخرة وعدم ارتفاع انعكاس الاشعة اليها وهي منشأ السحب
والرعد والبرق والصواعق ثم طبقة الهواء الغالب القريب من الخلوص ثم الطبقة الدخانية التي تتلاشى
فيها الادخنة المرتفعة من السفل ويتكون فيها ذوات الاذناب والنيازك وما يشبهها من النيران المشتعلة وتتحرك بها
لو متحركة بحركة الفلك تبعا له ثم طبقة النار من قسم الهواء يصعد من لطف الابخرة وخصها بين لطيفها
اللطيف الصاعد من الابخرة لانها منتهى ارتفاع الاتصال بخواصه وهو قريب من سبعة عشر فرسخا وفيها تم
الكثيف المحيط بالابخرة ويسمى كرة البخار ومعظم النسيم كرة الليل والنهار لانها محل مهب الرياح والعقبة الحيطة والنور
الزرقة التي تظن انها لون السماء انما تحدث فيها ويحدد الافق بكل ان يوصف الطبقات بسبعة كالسموات
اعلم ان كائنات الجو مركبات غير تامة المزاج بحيث تكون خلقة الهواء بين الارض والسماء ويقال لها الاثار العلوية
ايضا واعلم ان السلام وقت النور الكافي وحصول الشمس في ... ان الله تعالى اذا حركها وفاعلها حصل من حركتها حدث
في اعلى البخار والدخان فتذهب حتى الكثيف بتاثير الحرارة وتخرج الاجسام المائية وتدق من الاجسام الارضية والاثار
لا جزاء من الهوائية ومنه تختلط بين هذه الثلاث والاثار بعضها ببعض كذلك هي الذي حصل منها في الكائنات في
الجو والارض من الغيم والمطر والثلج والبرد والضباب والطل والصقيع والرعد والبرق والصاعقة والرياح وقوس قزح
والهالات والشهب والزلازل والنفخ والعيون ومثل ذلك في الحكم ومعادنه ثم الحال مع ادراك ابنية الجو كثير
من حوادث الجو فيها تفسير ارض ... الانجرار ... ثم ... فتح ... ذلك كل الاعلية
على الحكم الالهية وكيفية حدوث كل الكائنات الجوية اما السحاب والمطر فما يتعلق بها فالسبب الاكثري في تكونه
كذا في اجزاء التي تصعد لان ... الهواء المتقدم المتهيء ... الابخرة فيحصل

كما ينحل الملتقى منه بعينه وصح شعاع الشمس المنعكس من سطح الارض بعيدة في علوها وبعيد القمر له مرتفع الى وجه في
الارض ستيقن كيفية البرد الملاصق الطبقة الزمهريرية من هواء التي تتجاوز عنها تأثير شعاع الشمس بعيدة لبعده المنعكس
لعلو المطلع المانع فبذلك يبخر الهواء فيصعده الى هيكلها ثم بوسطه لصعب البرد والذي وصل الى التكثف الباقية في اقصى الجو
منقطع الشعاع فان لم يكن البرد قويا اجتمع وتكاثف البخار وتقاطر لانعقاد البخار من التكاثف في المجتمع منه ولا يجتمع
لحجم هو السحاب والمتقاطر هو المطر وقد يكون سحابا كالكرة الرقيقة المحيطة بالحجم فيها بسبب صحاب فيحتاج الى
حر جذب المطر فيصير سديدات وان كان البرد قويا فان لم يصعد البخار الى الاجزاء التي الحاثة الاثنية وقد انعقد
المطرات منه وان لم يصعد قبل ان يجتمع بل بعده فان يصعد وقد يزل الملتهب ثلجا وان لم يصعد قبل وصول بعده
لصابة بعيدة جمد قويته البرد ويجد الا البلد من خصص زمانا كالربيع والخريف فيجمد وينزل بردا ويبقى الزاد وكثير
في البلاد الحارة ثم يرد مثل ما ذكرنا اذا لم يصعد البخار الى الطبقة البردة الزمهريرية لقوة حرارة الموجبة للصعود
لكن كثيرا او قليلا فان كان كثيرا فقد يتعقد بلا برد لصابة البرد يسمى ماطرا كما حكى الشيخ انه شاهد البخار قد صعد
من اسفل بعض الجبال صعودا يسيرا الكيفية ان تكاثف كانه مكبة موضوعة على وجهه وكان هو فوق تلك الغيمة والشمس وكان
من لصعد الجزء الاسفل تحت فوتها كثيرة وقد انعقد بكثير متبدد او رقيق سمى ضبابا ولا يكاد يكون البخار لغلبة
حرارة مديدة وقليل الضباب بالشدة يتسرع ولكن قليلا فان اصابه البرد الى تكثف الشعاع المحيط بالجودة من فلا
كثير جمد القلة او لتجمع فيجتمع فان لم يجمد فهو الطل وبقى الى البارد بشدة ثم لا يجمد فهو الصقيع وبقى الى البعد
سواد ويكون شبه اسود وجه البحر يقدر من الكم شبيهة بالمطر فالنسبة بين الطل والصقيع كالنسبة بين المطر
والثلج ما لم توذ الهواء فتحسر بخارات كثيرة لشدة البرد فتسمى الى الالطاف المدكن وقد يتفرق فيما قبل
قال الله ... من جبال فيها من برد ... في الهواء واما الرعد والبرق
الدخان اذا احتبس فيما بين السحاب بارتفاع كثيرة ويختلط الى الطبقة الزمهريرية ... في السحاب
ولا كثر ان يصعد الدخان الى ... ان الدخان الا ... بحرارة التعرض للصعود والهبوط

[illegible marginal note]

بالبرد الشديد الواصل لا يرق الى السحاب صعدا او هابطا تمزق تمزيقا عنيفا فيحصل صوت هائل الريح عاصفة وهو الرعد
بتمزيقه للسحاب وبقية لشدة تكاثفه لكثرة وصف المواد واشتعل الدخان بقوة التسخين وذلك لان في الدخان
لطيفة وفيه نارية وارضية ممازجة فيه الحرارة والحركة عما قرب من الدهنية فصارت يشتعل بادنى سبب
اشتعاله بالتسخين القوي الحاصل من الحركة الشديدة والمصاكة العنيفة فان كان لطيفا ينطفئ سريعا كان برقا والبرق
يرى قبل الرعد وان كان الصوت لابد من حركة الهواء وقد حركة رقيقة فيحتاج الى زمان والكثيف الروية غالبا بين يدركه
يرى حركة في الفضاء قد تراخى مدة وان كان كثيفا لا ينطفئ حتى يصل الى الارض كان صاعقة فربما
صار لطيفا بحيث ينفذ في المتخلخل ولا يحرقه ويذيب المندمج فيحرق الذهب في الكيس دون الكيس ويحرق الذهب وربما
كان كثيفا غليظا جدا فيحرق كل شيء اصابه وكثيرا ما يقع على الجبال فيدكه دكا واما الريح فقد تكون بسبب ان البخار
اذا صعد بوسط البرودة الكائنة في الكرة الزمهريرية واندفع الى الاسفل لتحصن بالحركة الموجبة لسقوطها
حركة هي الريح وقد تكون لاندفاع بسبب تراكم السحاب وتراكمها لعل اختلافها بالقوام فيندفع ... الرقيق
فيصير السحاب من جانب الى جانب اخر وقد تكون لانبساط الهواء بالتخلخل فيخرجه الى ازدياد مقداره ... الاجزاء
الهواء الذي يليه من جهة الى جهة فيندفع الى ما يجاوره وذلك كما في الهواء المختلط يتخلله فيتحرك الهواء وقد يتضعف
شيئا في الاغبرة فيتقف وقد يحدث الريح من تكاثف الهواء لانه اذا صغر حجمه تحرك الهواء المجاور له
لامتناع الخلاء وقد يكون بسبب برد الدخان المتصاعد عند وصوله الى الزمهريرية وقد يكون مبدأ الريح فوقه
وربما عطفه مقاومة الحركة الدورية التي تتبع الهواء العالي فيحصل بينهما من الرياح ما يكون بسمومها الى
حارة محرقة وقد يكون في حركة شعاع الهواء من الارض الى قعر ... وقع تقاوم ... يتكافئ
قويتين تتلاقيا فيستدير ان ... مختلفة الجهة الحادثة فيتدافع ... الريح لاجزاء الارضية
فيمنحها ... على نفسه فيحصل دوران ... الزوبعة والاعصار وربما يشتمل
الزوابع العظام على قطعة من السحاب ... فيرى انها تدور ... وكمهب غلظ الابخرة ثم ...

ثم اليوم الجمعة الرابع يوم شيطان ابليس الجني يرسل الاعصار وفيه الاعصار الريح تنشر التراب الى الهند [illegible]
عجب من الارض كالعمود الى السماء الى [illegible] الصعد وهو الذي الاثير ه وکویند [illegible] باد [illegible] ریح اکثر [illegible]
مقصود [illegible] حرارت [illegible] آنکه [illegible]
هر ریح که [illegible] باد ها چهار است شمال و جنوب و صبا و دبور و هر یک را [illegible] شمال را
خوانند و بعضی از اهل [illegible] نکبا کویند و مهب باد [illegible] الارض [illegible]
خاصیت [illegible] و مهب شمال از مطلع بنات النعش است [illegible] آفتاب و طبیعتش [illegible]
[illegible]
[illegible] و مهب جنوب از مطلع سهیل تا مشرق اعتدال [illegible]
آفتاب [illegible]
[illegible] و مهب دبور از مطلع بنات النعش تا مغرب اعتدال آفتاب و طبیعتش معتدل است [illegible]
[illegible]
اعتدال آفتاب طبیعتش معتدل است [illegible]
صبا [illegible] عن ابي البصير قال سألت ابا جعفر عن الرياح
الاربعة الشمال والجنوب والصبا والدبور وقلت ان الناس يذكرون ان الشمال من الجنة والجنوب من النار
فقال ان لله عز وجل جنودا من رياح يعذب بها من يشاء ممن عصاه [illegible] فاذا اراد ان
[illegible]
فيزجرها الملك فتهيج كما يهيج الاسد المغضب قال ولكل ريح منهن اسم اما تسمع قوله عز وجل كذبت عاد فكيف كان
عذابي ونذر انا ارسلنا عليهم ريحا صرصرا في يوم نحس مستمر وقال [illegible] الريح العقيم وقال ريح فيها عذاب اليم
فاصابها اعصار فيه نار فاحترقت وما ذكر من الرياح التي يعذب الله بها من عصاه [illegible] ذكره رياح [illegible]

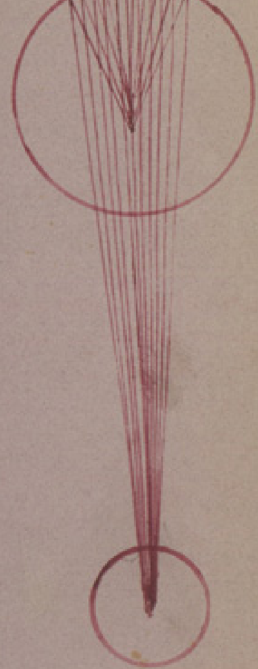
ذلك

وذلك نشرا بين يدي رحمته منها ما يهيج السحاب للمطر ومنها رياح تحبس السحاب بين السماء والارض ورياح تعصر السحاب
فتمطره باذن الله ومنها رياح مما عدد الله في الكتاب فاما الرياح الاربع الشمال والجنوب والصبا والدبور فانما هي اسماء الملائكة
الموكلين بها فاذا اراد الله ان يهب شمالا امر الملك الذي اسمه الشمال فيهبط على البيت الحرام فقام على الركن
الشامي فضرب بجناحه فتفرقت ريح الشمال حيث يريد الله من البر والبحر واذا اراد الله ان يبعث جنوبا امر الملك الذي اسمه
الجنوب فهبط على البيت الحرام فقام على الركن الشامي فضرب بجناحه فتفرقت الريح الجنوب في البر والبحر حيث يريد الله واذا
اراد الله ان يبعث الصبا امر الملك الذي اسمه الصبا فهبط على البيت الحرام فقام على الركن الشامي فضرب بجناحه فتفرقت
ريح الصبا حيث يريد الله عز وجل في البر والبحر واذا اراد الله ان يبعث الدبور امر الملك الذي اسمه الدبور فهبط على
البيت الحرام فقام على الركن الشامي فضرب بجناحه فتفرقت ريح الدبور حيث يريد الله من البر والبحر ثم قال
ابو جعفر اما تسمع لقوله ريح الشمال وريح الجنوب وريح الدبور وريح الصبا انما تضاف الى الملائكة الموكلين بها وعن ابي
جعفر قال ان لله عز وجل رياح رحمة ورياح عذاب فان شاء الله ان يجعل العذاب من الرياح رحمة فعل قال ولن يجعل الرحمة
من الريح عذابا قال وذلك انه لم يرحم قوما قط اطاعوه وكانت طاعتهم اياه وبالا عليهم الا من بعد تحولهم عن طاعته
قال كذلك فعل بقوم يونس لما آمنوا رحمهم الله بعدما كان قدر عليهم العذاب وقضاه ثم تداركهم برحمته فجعل العذاب
المقدر عليهم رحمة فصرفه عنهم وقد انزله عليهم وغشيهم وذلك لما آمنوا وتضرعوا اليه قال واما الريح العقيم فانها ريح عذاب
لا تلقح شيئا من الارحام ولا شيئا من النبات وهي ريح تخرج من تحت الارضين السبع وما خرجت منها ريح قط الا على
قوم عاد حين غضب الله عليهم فامر الخزان ان يخرجوا منها على مقدار سعة الخاتم قال فعتت على الخزان فخرج منها على مقدار
منخر الثور تغيظا منها على قوم عاد قال فضج الخزان الى الله عز وجل من ذلك فقالوا ربنا انها قد عتت عن امرنا انا
نخاف ان تهلك من لم يعصك من خلقك وعمار بلادك قال فبعث الله عز وجل اليها جبرئيل فاستقبلها بجناحيه فردها
الى موضعها وقال لها اخرجي على ما امرت به فاهلكت قوم عاد ومن كان بحضرتهم ه [illegible] ريح [illegible] باد
ريح [illegible] كشجر اولا [illegible] قيل [illegible] من السماء قطرة حتى [illegible] الرياح اللاقح [illegible]

و الجنوب شرقيه والذي بين مهبها والشمال تزعزعة قيل اربع من الرياح رحمة المبشرات والذاريات واللواقح والمرسلات
واربع عذاب الصرصر والعقيم والعاصف والقاصف في البر والقاصف في البحر ه في الحديث جعل الله السحاب غرابيل المطر
للبرد حتى يصير ماء كيلا يضر شيئا يصيبه والذي ترون فيه من البرد والصواعق نقمة من الله تعالى يصيب بها من يشاء من
عباده وسئل عن السحاب اين يكون قال يكون على شجر كثيف على ساحل البحر يأوي اليه فاذا اراد الله ان يرسله ارسل ريحا
فاثاره ووكل به ملكا يضربه بالمخاريق وهو البرق فيرتفع ه وكان يقول في المطر ان تحت العرش بحرا فيه
ينبت ارزاق الحيوانات فاذا اراد الله ان ينبت به ما شاء اوحى اليه فمطر ما شاء من سماء الى سماء حتى يصير الى السماء الدنيا
فيوحي الى السحاب والسحاب بمنزلة الغربال ثم يوحي الى الارض ان احجزيه ولا تذيبيه فلا ينزل الماء ثم القطعة الا في كذا
وكذا وما من قطرة تقطر الا ومعها ملك يضعها موضعها ولن ينزل من السماء قطرة الا بقدر معلوم ه
البرق سوط للملك وفي البرق سوطه وفي الحديث البرق مخاريق الملائكة تضرب السحاب فتسوقه الى الارض التي قدر فيها المطر
ه وفي حديث ان الله ينشئ السحاب فينطق احسن النطق ويضحك احسن الضحك فنطقه الرعد وضحكه البرق وعن ابن عباس
الرعد ملك يسوق السحاب والبرق سوط من نور يزجر به السحاب ه وكفته اند كه اول وقت برق
برق ... بصره ... ازان ... نور ...
فروغ برق ... ه وكفته اند كه ... ذكر ... تسبيح ...
بزمين ... بشتر ... كرد ...
... كه ... از ... كند ... نو ...
... دو ... ابر ... كه ... از ... بصر ...
... بشنوند ... ه و ... بر ... كه ... اكبر ...
... وكفته اند ... كند ...
... ابر ... ارض ... اكر ... كه ...

ارض

ارض شيء ... بر ... سياه ... كه ... وقت ... الحجر ... اكر ... اكر
... ه في مجمع البحرين الصبا كعصا ريح تهب من مطلع الشمس وهو احد الرياح الاربعة ... الصبا ...
... الى ... استقبلت القبلة والدبور ... والريح ... الدبور ريح السحاب ... ثم ...
... بستجات الصبا ... حتى يصير ... والجنوب ... والشمال ...
... بعض ... التحقيق ان الصبا محلها من مطلع الشمس في الاعتدال والشمال محلها من الجدي
... الشمس في الاعتدال والدبور من سهيل الى الجنوب الشمس ... نظم ذلك بعضهم فقال نظم
الصبا من مطلع الشمس ... الجدي والشمال ... بين سهيل والغرب ... ه
... الرياح ... السحاب ... الصبا ... قيل ...
... الارض ه واما قوس قزح فهو ... الشمس ... صيغة ...
واقعة في الغيم ... الوضع ... الشمس ... الغيم ...
... فيصير ... الى ... الغيم ... القوس ... الوضع ...
الخطوط التي بين البصر ... والتي ... هذه الخطوط الا ... فان ...
... ذلك ان اذا ... دائرة الافق ... كرة الغيم ... دائرة ... الكرة ...
ومركز دائرتها مركز الافق ليكون القطع ... هذه الكرة ... الافق ... الكرة
... الشرق ... مركز ... الافق ... مركز الشمس ...
... كرة الغيم ... ب ... البصر ...
... البصر ... كرة الغيم ...
كرة الغيم ... ح ...
... هذه الاشياء ... البصر ...

للبيان قريرة المناظر ليرى نايتي الشمع لا كمخروط الحريدان فاذا فرضنا لصعاده من الافق وسهم مخروط

هو خط ح ب وسيل لصعاده ثم الى بعد نقطة ء وسر الشعاع الاخر عند نقطة ح وتقع فيها جميعها دايرة فيها جزء يكون جزء

من اجزائها تلك الدايرة ضوء الشمس يتخيل كهيئة كل الاجزاء بصفة حقيقية يعتد بها حتى اذا كان سهم المخروط بموضع

على الافق جزم للاكمل الذي يظهر من تحته نصف دايرها بصورة وهكذا ٥

ينكشف مع ذكرناه وتبيان البيان المذكور ان الشمس اذا ارتفعت على الافق يكون اقل من ق

من نصف دايرة وذلك لانه ارتفع اعنيه نقطة ح من الافق الشرقية ثم ان انخفض مركز دايرة القوس الباقي يكون اصغر

على الافق الغربي وان انحطاط مركزها كان ما يظهر منها فوق الافق اقل من نصف دايرة وكلما ارتفع ما طال عن نقطة

ح انحطاط مركز دايرة القوس وصار كلها تحت الافق الا الاقل ينخفض العمود الذي يزيد القوس في اضعف الجهة الى نصفه

لان الشمس تنحدر اشتد على كثير من الافق فيحط مركز دايرة القوس تحطاطا مساويا بالارتفاع الشمس عند ما ترى ح ويخرج

الشمس على الايام الصيفية انتصاف النهار لان ارتفاع الشمس ح بقدر ما يكون حول الجزء المركز القوس في كلية ينحط

معه القوس بمثل هذا البيان تبين انه لا يمكن ان يكون القوس اكثر من نصف دايرة لانه لا يكون كل الادوار الشمس

تحت الافق الغربي والشمس لو كانت تحت الافق لم ينعكس خطوط البصر التي خاذي لا يمكن ان يكون القوس اكثر

من نصف دايرة فيعلم ان اليقين لا يتفاوت ويتوافق بين القوس وكذا لما يرجع له ما يتخيل كما هو جزء بعض الهما

كما سكند وغيره من القدماء لعله خيل بحيث حين انعكاس القوة الباصرة من الغمام الى الشمس كما يراه على الكمال وجود

كانت رؤية الشيء في المراة بخروج الشعاع اذ لا نطيع ان كون الغمام والجزء الوضع الذي ذكرناه شرطا لوجود

هذه الاحوال جميع الذي ذكر يكون من اذنا هو ان الدليل على ان القوس خيال عن شعاع ينعكس البصر وهو انه تحرك اذا

كانت القوس ظهر و رايناها عند هذا انتهى البصر البتة الى ان القوس كما كانت لم يتحد انيابه ثم انتقل من انتقلنا

كانت تتحرك بحركاتنا ويكون اذا انتقلنا عنه تباعد واذا انتقلنا سرنا الى جهته ان انا نرى ان القوس تتباعد عن

هو المعين وانما تتبعد قدر المقدار حتى لا يكون بيننا وبينها الا ذراع ثم ننتقل نحوها ما قدر ذراع فيحصل بيننا وبينها تمام ذراع

وهذا امر للنور القصير الذي يكون في المرايا ومما يشهد بهذا القول يصدق القوس انه ان دخل الشرح الى بيت مظلم اذا

كان الهواء فيه ذا ماء فان يرى من الحيطة طبقات الضعف بصره ان يرى حول السراج دوائر الوان قزحية وذلك

لان اللون الذي يقع من السراج يصير كالمرآة فيمثل الابصار بخط التيرة من الحقيقة ينعكس من المرآة الى البصر الضعيف

من السراج الاثير من جميع الجهات فيتخيل كالدايرة فيما يصير معاذا من قرب من الاثير لم ير تلك الدواير كذلك

ايضا اذا نظر الى الشمس في اليوم البعيد الشديد ايضا يخض الغيم رايناها الوانا قزحية واذا كان بهذا البحر كثير

كهيئة القوس خيالا السيئة الحجوية لم يرفع ان يكون هذا اجزاء من القوس المرشح من غمام وعلم ان

اصناف الوان القوس قزح انما هو بسبب اختلاف ضوء النير والوان الغمام المختلف نوع الغمام المتجمع بقرب

لا مع الهوا يراه الالوان المرتبطة بين الاسود والابيض انما يحدث من اختلاط هذين اللونين حيا الجهة الاخرى

اذا رؤيت تتوسط الابيض لها اللاسود شيئا في ذلك الالوان اللامعة له كان التمر هو الا به على الا

الماء الكثير فان ايراه الحمرة والالوان الوردية في الحمرة الكثيرة والا يجوز لقرب عدم الصفا هو الخضرة

اللون الاخضر الا اذا لم ير الشمس والمخطط اذن يرى شيئا عظيما كان من الغمام الذي يكون الابيض في غاية

في الاسود يراه احمر ولكن ان الشيء لكونه في الاصفر يراه احمر وانما كان الاحمر في الاسود الكثير

والمخضر يراه كراثيا فاذا عقلت هذا لقول وان البصر اليسير منحط الغمام يتمكن التشكل لهذا لا يرى القوس حيا الالوان

ذات الالوان ثلث الاول يشبه ما لا كان والحاجز الذي بين المحرقة سواده كثرة بياضه والا وهو الذي

دونه كراثي الموسط الاحمر والثالث في قلة السواد وكثرة وقلة البياض وكثرة والدور الثالث بعيد الا غواز

كثرة سواده وقلة بياضه في الدور الاصغر الذي فرقوا الى الحاز بين الدور الاحمر والكراثي فانه يتكون بحسب

الانعكاس فانما يرى بمجاورة الاحمر اللون الكراثي والعلة في ذلك ان الابيض اذا وقع الى جنب الاسود واكثر

بياض وما كان الدور الاحمر فيما بين الدور والكراثي الى السواد وعد الطرف الاحمر القريب من الكراثي بكثيرة

بياضا من الاحمر والاصفر فيهذا يرى طرف الدور الاحمر القريب من الكراثي اصفر وقد تظهر احيانا في القوس الاصفر وهكذا

منها ذهبت ثلث الألوان على الترتيب الذي ذكرناه في الدائرة لكن ضعف ألوان القوس الخارجية بالعكس من الداخلة بقي دوره
الخارج الذي يلي السماء احمر والذي يليه [illegible] والذي يلي [illegible] يجب ان يكون اصل القوس [illegible]
وقد وقع في كتب بعض الأصحاب ومع الأنوار اللتين في الكوكب **قوس الله** وتسمية عامة الناس قوس قزح [illegible]
والمنجمين [illegible] كانت [illegible] لكن في [illegible] ذكر [illegible]
انه اذا [illegible] في خلاف جهة الشمس اجزاء [illegible] شفافة صافية كالمرآة وراءها جسم كثيف [illegible] كانت الشمس
في الافق [illegible] على الشمس [illegible] الاجزاء [illegible] الذي [illegible] الصعيد
ينعكس من شعاع البصر اذا [illegible] الصوء والالوان دون الشكل [illegible] الاجزاء [illegible] قوس مستقيمة
من نصف الدائرة [illegible] الشمس [illegible] هذا القوس [illegible] الاجزاء التي ينعكس منها الشعاع البصري الى
الطرفين [illegible] اختلاف الالوان [illegible] التي [illegible] من الشمس [illegible] الاشراق [illegible]
صفراء [illegible] كانت [illegible] الاشراق [illegible] حمرة السواد [illegible]
[illegible] اللونين [illegible] الكرات [illegible] الاجزاء [illegible] الصدوق [illegible]
قزح فان [illegible] قوس قزح فان قزح اسم الشيطان [illegible] قوس الله [illegible] علامة
الطوفان [illegible] الغرق [illegible]
[illegible]
الغرق [illegible] القوس [illegible]
[illegible] الغرق [illegible] قوس قزح فان قزح من اسماء الشيطان
[illegible] قوس
قزح [illegible] الشيء اذا ارتفع [illegible] قوس قزح [illegible]
[illegible] من الغرق [illegible] الحسن [illegible] قوس قزح فان قزح اسم شيطان وهي قوس الله

وهذه

هذه هيئات [illegible] من الغرق ه وقال بعضهم ومنها **المجرة** وهي الدائرة المسماة [illegible]
[illegible] الكبش [illegible] احتراق [illegible] الشمس [illegible] الدائرة [illegible]
[illegible] اذا كانت الشمس [illegible] الحرارة والاحراق وكان [illegible] الاحتراق [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] هذه [illegible]
[illegible]
[illegible]
في الرواية عن الصادق [illegible] الطوفان [illegible] نوح [illegible] السماء
[illegible] الطوفان [illegible]
المجرة [illegible] ه وفي بعض الكتب [illegible] المجرة [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **واما الهالة** [illegible]
[illegible] الضوء [illegible] البصر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

النير على استقامة ثم انعكس الضوء منه فيخرج من نقطة البصر خطوط الى الغمام متى كانت واحد منها الى النير فانه يحدث مخروط شكل

كثيرة متساوية قاعدته كثيرة واحد هو الخط المستقيم الذي انعكس منه خارج من البصر الى النير وضلعاه الخطوط التي

من البصر الى الغمام متساوية بعضها لبعض والى من الغمام الى النير كذلك واذا كان هذا احكم فالخطوط المنعكسة الثلث

من عند الغمام دائرة اضطرارا فالهالة دائرة هذا هو البيان التعليمي وذكر الاصحاب لكون الهالة دائرة

البيان الطبيعي المناسب لكونها لم اجد مستحسنا فيه انه نقل عن بعض الحكماء انه قال يحدث من صعود البخار الرقيق

الرقيق حركة مستديرة مثل ما يرى للماء عند قذف الحجر فانه يحدث من الحجر حركة مستديرة والخط فان التموج

من القمر مثلا ان يلطف الهواء المحاذي له فيلطف ما يحاذيه من الغمام ويكثف لطف الجزء المحاذي للنير غلظ ما حوله

فيرى كالدائرة ومثال ذلك البخار متى [illegible] في تحقيق الموضع الذي يقع فيه تحت الغمام الكثير

المحيط بالموضع الذي يحدث دائرة فهذا ما قد [illegible] السبب يكون تحت القمر على الاكثر وتحت

الشمس على الاقل وذلك لان قوة الشمس تحلل الغمام الذي تحت سحب الهالة الكثير

للقمر [illegible] الا لان يكون السحاب [illegible] المرآة لان تتحلل [illegible] الشيخ انه رأى حول الشمس

دائرة اعظم من دائرة القمر [illegible] قوس قزح تامة مستديرة ناقصة هالة الشمس [illegible] واما

لا يرى [illegible] الدائرة التي [illegible] هو ان محور المخروط هو اقصر الخطوط التي [illegible]

والنير فالبصر بين النير من قرب [illegible] الغمام [illegible] في هذا الموضع [illegible] الاستضاءة والبلة

التي يتوهم خروجها من البصر الى النير [illegible] على الاستقامة وانما يقع عليه بعضها لبعد ان ينعكس من الغمام الى

نفس المسافة [illegible] النير من هذا الموضع [illegible] الاستضاءة [illegible] المحور [illegible] ولذلك يكون [illegible]

كما ان [illegible] النير [illegible] الابيض اذا كان موضوعا الى جنب شيء [illegible]

الابيض [illegible] **واما الشهب** فسببها ان الدخان اذا [illegible] النار [illegible] من الهواء الحار [illegible]

عن [illegible] الارض [illegible] حركة الاثير [illegible] لان اجزاءه [illegible] الحرارة [illegible]

بخلاف

بخلاف البخار فانه لطيف بحرارته وميته يشتعل في النار فينقلب الى النار ويرتب بسرعة لاستحالة الاجزاء

الارضية نارا [illegible] غير مرئية فيظن انها انطفت فان الالطف يحصل استحالة الى الهواء او انفصال

الاجزاء الارضية عنه ولذلك كان استحالة الاجزاء الارضية نارا اشفاف لتلطف البعض لكن السبب الى الرؤية

عنده هو الاشتعال [illegible] الاشتعال فيميل [illegible] حركة الاشتعال من صوب [illegible] يتوهم [illegible] ذكره المحقق الطوسي

في شرح الاشارات [illegible] العلامة [illegible] ذهب الى الاشتعال في [illegible] الاشتعال [illegible]

الى الطرف الاخر ولذلك كان الدخان كثيفا لا في اللطيفة تعلق [illegible] فيحرق من غير اشتعال ويثبت في الافق

فيرى [illegible] العلامات الهائلة [illegible] والحمرة [illegible] غلظ المادة [illegible] الكثيفة ويتعلق النار [illegible]

فيثبت فيه الاشتعال ودوام [illegible] متصلا [illegible] الكثيفة المادة وكثرة الاستعداد فيكون [illegible]

[illegible] كوكب فكان يدور [illegible] الدائرة يدور الفلك فيرى كانه ذو ذنب

الكوكب [illegible] لجزء من [illegible] عليها فضة [illegible] الفلك

[illegible] المحرق [illegible] المرتفع [illegible]

[illegible] من [illegible] النار [illegible]

بالكلية [illegible] فكذلك [illegible] السراج المطفى اذا وضع تحت السراج المشتعل [illegible]

الى الاسفل [illegible] ٥ وكذلك [illegible] كثير [illegible] السماء [illegible] من ناحية القطب الشمالي

والتبت [illegible] وكانت [illegible] العالم [illegible] النهار [illegible]

من [illegible] **واما الزلزلة** فسببها [illegible] البخار اذا احتبس [illegible] في الارض [illegible]

[illegible] فحدث [illegible] مختلط [illegible] البحث [illegible]

[illegible] الارض [illegible]

بان يكون [illegible]

ويفيض وقد يكون انه ينبع كثير من العيون الراكدة من حدوث شق في صخرة لما يلزم من كثرة موادها ويحصل لها حدة

شديدة لو يمنع للاتصال المتلاحق والمياه المتفرقة والابخرة متولدة من صخرة ناقصة القوة عن ان تشق الارض فاذا ارتفعت

الارض عن وجهها صادفت منفذا تنفذ فيه او المياه لا حركة لها لم تجد الحركة سبيلا فهو البئر والحاصل من جميعها القناة

الا انه يكثر العيون السائلة الراكدة ويمكن ان تكون هذه المياه متولدة كما تولد البخارات المتولدة من اجزاء

متولدة من اجزاء متفرقة وتعرف احوال الارض في امر منها لا انه اجتمعت منه الا ان الاكثر مياه العيون والابار والقنوات

زنية يزيدها الثلج والامطار فوق الثلج في البلاد وهذه الكثرة لذا انه يجري في السنين المطار والجلاميد الغزيرة لا

اليها ثم ارتفع من البحر والمالح والالغاز وبطون الجبال فخرجت بجزه اخرى ثم انفجرت شائعة الى الجهات بدلا

منافع للدهر وانها لذا انحطت البحر ويعض الادخنة والرياح والابخرة الحادثة لا يجد منفذا مجالا يستحصل فيها

وكلما قويت اصطكت طالب الخروج ولم يمكن النفوذ فزلزلت الارض وربما شققت الارض فتخرج منها نار شديدة

الحركة الموجبة للاشتعال المادة والنفاذ منها اذا امتزجا من اجتماع الى الاخرى وربما قويت المادة جدا فتحرك

فيحدث صوت هائل من هذه الفتقة [illegible] قوم من الحجر [illegible] وربما حدث الزلازل من سقوط

وهدة شديدة في باطن الارض فيتموج بها الهواء المحتقن فتزلزل الارض وقيل من زلازل [illegible] عليها بعض الكلاب

وقد يوجد في بعض نواحي الارض قطعة كبريتية تخرج منها دخان وقد يعلو المواد [illegible] من اشتعال [illegible]

الكبريت بالاجزاء الدهنية [illegible] وربما اشتعل [illegible] الكواكب وغيرها [illegible]

السافرين [illegible] المذكورات [illegible]

الصور العجيبة **في ذكر عالم الافلاك على سبيل الاجمال** چون از ذکر وجود [illegible] عالم عنصر رسید [illegible]

فراغت حاصل شد [illegible] احوال [illegible] عالم افلاك پرداخته مى شود **اعلم** ان الافلاك كلها كرات [illegible] مجوفة

مستديرة [illegible] العدم [illegible] هذه الكرات محيط بعضها ببعض **والارض** ساكنة في الوسط

بحيث ينطبق مركزها على مركز العالم الحقيقي المطلق وهذا يحجب حد التفاوت الا بالنظر الدقيق [illegible]

مركز

مركز العالم الحقيقي المطلق وهذا يحجب حد التفاوت الا بالنظر الدقيق ويحكم بوجوب انطباق مركز ثقلها [illegible] للاثقال

مركز العالم التداعي فيه من جميع الجوانب الى ان ينطبق مركز ثقلها على [illegible] مركز الارض [illegible]

حركة ثقيلة من جانب [illegible] **ثم الماء** [illegible] ثقيلا [illegible] **ثم الهواء**

لخفة بالاضافة **ثم النار** [illegible] **ثم فلك القمر** وهو [illegible] **ثم فلك عطارد** [illegible] الكتابة [illegible] **ثم**

فلك الزهرة [illegible] **ثم فلك الشمس** وهو [illegible]

ثم فلك المريخ [illegible] **ثم فلك المشتري** وهو السعد الاكبر **ثم فلك زحل** [illegible]

هو النحس الاكبر وهذه [illegible] **ثم فلك**

الثوابت [illegible] **ثم فلك الافلاك** [illegible] ويحرك [illegible]

الافلاك الاعظم والاطلس [illegible] الاجسام [illegible]

[illegible] الترتيب المذكور [illegible]

للاجرام [illegible] والافلاك [illegible] المركبات والكواكب [illegible] العالم الجسماني

[illegible] چون اجمال افلاك [illegible]

[illegible] **فلك اول** [illegible]

[illegible]

[illegible]

پنج فرسنگ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

گفته‌اند **فلک دوم** مقام عطارد است قطر جرمش بقرب الوسطی یک صد و چهار و نیم فرسخ و بعد جرمش چهار صد و پنجاه
و شش فرسخ و نیم و بعد اوسطش از زمین شصت و نه هزار و چهار صد و هفده فرسخ است بحساب این بعد فلکش چهار صد
و شش هزار و سیصد و سی و هشت فرسخ بعد جرم بر بسیط عطارد در شبانروزی یک درجه و پنجاه و هشت دقیقه است بحساب
این فلک فرسخ نود هزار و صد و بیست و سه فرسخ بعد از افلاک سیاره از این اندک حرکت تر نیست و بسطی این فلک بعد
چهار هزار و بیست و چهار فرسنگ است ۵ حال عطارد در ابتدا در حوالی آفتاب است و زیاده از بیست و هفت درجه بعد
قطر نمی‌رسد از آفتاب زیر شعاع او فرصت است تا بر روی زمین چهار فرسخ
از کمترین بلد النظر لغایت کنجی ازعل ابا بموج ... چنین همه جا است از کوکب است و تعلم اول الادرای گرفته
گفته در وقت دیدن او دعا حرجی کرده بود بحمد او ... نظم شد بیت است بیت **نظم** عطا
ایم الله لطال ما ارقتنی صباحا و مساء و کرارا کی فتغشا و ها انا ذا ناصح فی لیج اللیل و درک العلوم اللتی مضادة کثرة
لکل یخ المحفوظ و الترکیبه بعکسه خالی للاعنی لکم ۵ و این ابیات در نسخ مختلف چنانکه در بعضی بکار فرموده
نامد مذکور است و بعضی بیخ ادرک و بعضی درک العلوم بجا العلوم و بعضی مردم گویند که این بیت را نجد ابن ...
بسا بنیه علم بی انفع محلی الادم **پس** بنا بر نسخه اول چنین بر کار عطارد گوید که بخده کیده ای از شب
و صبح شوم تا بنیم تلالی غنیمتی بکینی بصر این حالک مثلا و همانکه بریم از نفعها او که کنم علم ... صحیح
کرم کن ملاک کفت که من شرف شده بر هلاک و شر ... التمام بحق این شهر که او ندیده آسمان و زمین است که
دیگر آنکه ... هزار ... و دعا نکرد در ایام از ... اوی تو بجای شحد دعا غور ... او ... نرخ با کسی کلام ... است
در بعد ... و خدا گوید که انتظار بکشید که تا ... و غنیمت ایام الحال ... شده ... بهی ده ... آن زمان ...
... ... که بر بسیط ... شرف بر هلاک او شر ... ابن تمام ... در رد ... سخن ... اوی ...
نیم است **فلک سیم** ... بعد ماه ... ... قطر جرمش بقرب الوسطی ... شش صد و
فرسخ و نیم و قطر جرمش ... هزار و نوزده فرسخ است و بعد اوسطش از زمین صد و هشتاد و سه هزار و شش صد و پنجاه و

هفت

و اجری لسان الخطیب ... عفی عنه
نفعنا الله ... بها ... [illegible]

هفت فرسخ گفته‌اند و بسیاری این بعد فلکش سه هزار و صد و پنجاه هزار و چهار صد و ده فرسخ است چون بر سطح
زهره در شبانروزی مسافت پنجاه و نه دقیقه و کسری بحساب از زمین و آن سه هزار و صد و هفت
فرسنگ است و بسطی این فلک هر از هزار و هشتاد و هزار و هفتصد و هشتاد و دو فرسخ است **فلک چهارم** و سط
سموات سبع است و در افلاک بمثابه دل در بدن الجرم نجم شمس شده که پیشاه کواکب است آنرا نیز
آفتاب و مهر و خورشید خوانند قطر جرمش بقرب الوسطی یازده هزار و هفتصد و شصت و شش فرسخ بعد جرمش
چهار هزار و هفتصد و سی فرسخ و بعد اوسطش از زمین هزار هزار و دویست و پنجاه و چهار هزار و ششصد
و نه فرسخ که بحساب این بعد فلکش هفت بار هزار هزار و هشتصد و هشتاد و هشت هزار و سیصد و پنج فرسنگ
بعد چون آفتاب با بعد جمل شبانروزی پنجاه و نه دقیقه و هشت ثانیه و بیست ثالثه است و از این فرسنگ چهار بیست
یک هزار و هفتصد و نود و سه فرسنگ بعد یکی بعد است بعد فلکش بر سطح زمین کشیدن آدمی بود در هر نفسی تقریبا
فرسنگی می‌رود و بسطی این فلک هزار و چهار صد و هشت هزار و چهار صد و بیست و یک فرسنگ است **فلک پنجم** مقام
مریخ است آنرا اهل فارس بهرام نامند قطر جرمش بقرب الوسطی یک هزار و هفتصد و پنجاه و دو فرسخ و قطر جرمش
پنج هزار و پانصد و هشت فرسخ و بعد اوسطش از زمین دو بار هزار هزار و ششصد و شصت و سه هزار و سیصد و شصت
و یک فرسخ است و بنابراین بعد فلکش شانزده بار هزار هزار و هفتصد و چهل و یک هزار و صد و بیست و شش فرسخ
بعد چون بر سطح مریخ در شبانروزی سی و یک دقیقه تقریبا از برای حساب بیست و سه هزار و سیصد و شصت فرسخ
فرسنگ بود و در افلاک سیاره هیچ از آن تیز حرکت تر نیست و فلک مریخ هیچ کوکب از آن بزرگتر نه
بسطی این فلک هفت بار هزار هزار و بیست و پنجاه و شش هزار و سیصد و هشتاد و دو فرسخ است **فلک ششم** دلو آنرا مشتری است
و آنرا اهل فارس برجیس نامند قطر جرمش بقرب الوسطی نه هزار و هشتصد و هشتاد و یک فرسخ و قطر بعد جرمش سی و سه هزار
و پنجاه و چهار فرسخ و بعد اوسطش از زمین نه بار هزار هزار و سیصد و نوزده هزار و چهار صد و چهل و سه فرسخ است
و بریدن قوس بعد فلکش شصت و چهار بار هزار هزار و سیصد و پنجاه و سه هزار و پانصد و سی و پنج فرسخ است

وچهل بیر بطاشرز هر شبانروزی پنج دقیقه [illegible] این فراخی حجمه که نسبت [illegible] و دو پنج فرسنگ [illegible] بطری آن

فلک هفت بار هزار هزار و هفتصد [illegible] هزار و هفتصد [illegible] هشت فرسنگ است **فلک هفتم** ایوان رفعت آن

لا انفراج کیوان خوانند قطر [illegible] هزار و شصد [illegible] فرسنگ [illegible] سیصد

و [illegible] پنج فرسنگ [illegible] ازین [illegible] هزار هزار و هفتصد [illegible] ده هزار [illegible] و چهار فرسنگ [illegible]

حاجب فلک صد و [illegible] هزار هزار [illegible] شصد و سی هزار [illegible] فرسنگ [illegible] بسیط [illegible]

روزی دو دقیقه است این فراخی ده هزار [illegible] بیست [illegible] فرسنگ و نیم [illegible] بطری آن فلک [illegible] هزار

هزار و چهار صد [illegible] هزار و هفتصد [illegible] فرسنگ **فلک هشتم** [illegible] ثوابت [illegible] کواکب [illegible]

درین فلک [illegible] مرصود [illegible] اما ابو الحسین [illegible] کواکب [illegible]

[illegible] و شرح [illegible] جمله کواکب [illegible] است [illegible] شش [illegible]

مقدار [illegible] تعیین کرده اند [illegible] مرتبه [illegible] اعظم و اوسط [illegible]

کواکب [illegible] تفاوت [illegible] شش [illegible] چنانچه [illegible] قدر [illegible] شش [illegible] که [illegible]

و قدر [illegible] شش [illegible] مرتبه [illegible] اعظم و اوسط [illegible] که [illegible] ۵ قال ابو الحسین عبد الرحمن

الرازی في كتابه [illegible] صور الکواکب الثابتة [illegible] مختلفة المقادیر کثیرة العدد لکن علماء [illegible]

[illegible] المتوالية الف و [illegible] و عشرین کوکبا [illegible] موقعها [illegible] فلک [illegible] العرض [illegible]

متفاوتة المقادیر [illegible] مراتب [illegible] اقدار [illegible] متزایدة [illegible]

القدر [illegible] الاول [illegible] القدر الثاني [illegible] القدر الثالث [illegible] القدر [illegible] ثلث [illegible] الرابع

[illegible] الخامس [illegible] السادس [illegible] القدر [illegible] کواکب [illegible]

[illegible] الاعظم و الاوسط و الاصغر [illegible] عشر و [illegible] العظیم [illegible] کوکبا [illegible]

[illegible] فی الثانی [illegible] و اربعون [illegible] الثالث [illegible] و فی الرابع [illegible] و [illegible]

[illegible] و سبعة عشر و في القدر السادس تسعة و اربعون فالجميع الف و اثنان و عشرون كوكبا و اما في السادس من المرصودة

لم يثبتوه في ترتيب الاقدار لان كان [illegible] سبعة [illegible] و [illegible] ثلثة كواكب قريبة من المطلقة

الخفاء لم يعدها بطلميوس [illegible] المرصودة [illegible] ابن الصوفي [illegible] القدر السادس و كذا

المرصودة [illegible] عشرون كوكبا [illegible] للكواكب المرصودة [illegible] ثمان و اربعين صورة

۵ و کواکب [illegible] قدر [illegible] اکثر [illegible] در القدر درج کرده اند [illegible] ازان [illegible]

[illegible] و پنج ازان [illegible] اعظم کواکب ثابته اعظم قدر اول [illegible]

قدر سادس است ۵ و این کواکب ثابته که [illegible] اضعاف اضعاف جرم زمین بزرگترند سخت [illegible]

[illegible] نظر آید [illegible] المختصر [illegible] اگر خدا

نجوم [illegible] خوانند [illegible] کواکب [illegible] در نظر آید [illegible] است [illegible]

آن [illegible] که مجره [illegible] است که در [illegible] فلک [illegible] روشن [illegible]

ازین [illegible] هزار [illegible] سیصد [illegible] فرسنگ است بطری آن فلک [illegible]

بر فلک [illegible] ۵ [illegible] چنین معلوم کرده اند که [illegible] زمین [illegible]

فرسنگ [illegible] هفت هزار فرسنگ است [illegible] هزار [illegible]

[illegible] قطر زمین [illegible] هزار و [illegible] صد [illegible] فرسنگ است [illegible] تمام [illegible]

هزار [illegible] سیصد [illegible] شصت [illegible] شش فرسنگ است [illegible] چهار هزار

[illegible] شصد [illegible] چهار فرسنگ است [illegible]

[illegible] شش فرسنگ است [illegible]

فرسنگ است [illegible] پنج هزار [illegible] فرسنگ است [illegible]

زهره [illegible] هزار [illegible] فرسنگ است [illegible]

مقعر فلک برجیس هزار بار هزار و بیست و هفت هزار و نهصد و سی و چهار فرسنگ است و بعد محدب فلک برجیس که مقعر فلک مشتری
بود چهارده هزار بار هزار و هفتصد و نه هزار و سیصد فرسنگ و سیصد و هشتاد و دو فرسنگ است و بعد محدب فلک مشتری که مقعر فلک زحل
بیست و سه هزار بار هزار و هفتصد و پنجاه و یک هزار و بیست و یازده فرسنگ است و بعد محدب فلک زحل که مقعر فلک ثوابت است
سی هزار بار هزار و پانصد و نه هزار و صد و هشتاد و هشت فرسنگ است و بعد محدب فلک ثوابت که مقعر فلک اعظم است
سی هزار بار هزار و پانصد و بیست و چهار هزار و ششصد و نه فرسنگ است آن بعد محدب فلک اعظم را اجزای نیست که کسی منتهی آن داند و
چنین معلوم کرده اند که قطر آفتاب هفده هزار و پانصد و سی و هشت فرسنگ است و جرم او صد و شصت و شش برابر زمین
است و قطر قمر هفتصد و سی و یک فرسنگ است و جرم او یک از سی و نه جزو زمین است و قطر زحل چهارده هزار و چهارصد و
پنج فرسنگ است و جرم او صد و هشتاد و یک برابر زمین و قطر مشتری چهارده هزار و پانصد و شش فرسنگ است و جرم او
صد و هشتاد و هشت برابر زمین است و قطر مریخ سه هزار و هفتصد و پنج فرسنگ است و جرم او یک برابر زمین است و
قطر زهره نهصد و شصت فرسنگ است و جرم او یک جزو از سی و هفت جزو زمین است و قطر عطارد صد و نه فرسنگ است و جرم او یک
بخش از بیست و دو هزار و هفتصد و شصت و نه بخش زمین است و اعظم ثوابت صد و دو بیست و چهار برابر زمین است قیل
للوزن الشمس اعظم من الارض بمائة مرة و ستين مرة و خمسين مرة و القمر ثمانين مرة فی ذکر الصور التی فی الفلک
الثامن و تفصیل بدانکه این هزار و بیست و دو کوکب در صورت ده و چهل و هشت کوکب که از صغیره خوانند
غایت صغر اکثر از هزار صورت گذشته و بعد از آن حصول شد ... پس با هزار و بیست و دو کوکب بیست و پنج
یقین و ترغیب این کوکب چهل و هشت صورت تجاوز کرده اند بعضی تمام و بعضی ناقص چنانکه نهصد و هفده کوکب اینجا
این صورت واقعند ... خطوط که این صور ... شوند و میان آن خطوط و آنها را کواکب داخل صورت گویند
و چون خواهند که این کواکب خبر دهند کوکب که بر ... فلان صورت است ... و
صد و پنج کوکب دیگر ... این صور ... کواکب خارج صورت گویند چون از این کواکب خبر دهند
گویند که کوکب ... فلان صورت ... و این صورت ... بیست و یک در ...

است ادب صغر ۱ دب اکبر ۳ تنین ۱ قیقاوس ۵ جاثی ۱ عوا ۱ فکه ۱ جاثی علی رکبته ۱ شلیاق ۹ دجاجه ۱ ذات الکرسی ۱ برساوش
ممسک العنان ۱ حوا ۱ حیه ۱ سهم ۱ عقاب ۱ دلفین ۱ قطعة الفرس ۱ فرس اعظم ۱ مراة مسلسله ۱ مثلث ۱ بدو مجموع
کواکب این صور سیصد و شصت است سیصد و سی و یک داخل این صور و بیست و نه خارج و پانزده در جانب جنوب است قیطس
جبار ۱ نهر ۱ ارنب ۱ کلب اکبر ۱ کلب اصغر ۱ سفینه ۱ شجاع ۱ باطیه ۱ غراب ۱ قنطورس ۱ سبع ۱ مجمره ۱ اکلیل جنوبی
حوت جنوبی و مجموع کواکب این صور سیصد و شانزده است نود و نه خارج صورت و باقی داخل و دوازده این صور
همه در منطقه بروج و بروج موسوم است که صور آنها چنین است حمل ۱ ثور ۱ جوزا ۱ سرطان ۵ اسد ۱ سنبله
میزان ۱ عقرب ۹ قوس ۱ جدی ۱ دلو ۱ حوت و مجموع کواکب این صور سیصد و چهل و شش است نهصد و بیست هشتاد و
نه داخل صور و پنجاه و هفت است خارج این صورت الکوکب نجمی اصغر ... الصورة الشمالية
در ذکر صورتی که صورت شمالیه است دب اصغر یعنی بنات النعش صغری است و دب اکبر بنات النعش کبری است صغیر
ستاره ... باشد ... مانند دب اصغر صورت شمالیه است ...
باشد تصور کرده ... ستاره ... بیست ...
ایز ... هر یک ... کرده ...
نزدیکترین ستاره ... ستاره ...
اکبر ... الذنب ... ستاره ... در ...
کنند ... این صورت بیست و هفت است و خارج هشت و فی الکواکب ...
عبد الرحمن ... النعش الکوکب ... و ...
قریب ... سمی ... بسم الله الرحمن الرحیم ... صل علی محمد و آل محمد
و ... قال ... العرب ... قال الشیخ ...
فطوبی ... نظم ... الثاقب ... لم ...

ولا يفي الياسق و لا اليوره لسود طارق تنين صورت تنين از شهور امذکه در گرد قطب شمال فلک البروج آمده
و بر سر او چهار کوکب بر هیئت مربع منحرف اند و بعضی جایز خوانند بعضی کوکب او است و گویند که بر سر قوس عوائذ
بعث لي ... الخ ... عوام عرب کجکوس کم ... بر سر غفر و کس ... بر ای دو بین و از پی
و از مبنی ... و انتجیز ... کوکب ... از نفح عوا و لعل ... مرد یر امذ ... کرده
کوی یکی ... کوکب آن ... کوکب نیات النعش کبری ... او ... از
لیکن کوکب صورت ... کوکب ... از یکی آن ... اسماک الرامح
و او را فارس السماء ... کوید که ... ستاره ... ساق ... این
صورت مربع ... فکه جوام ... خوانند ... کوکب
از ... الی اتعاریه ... شیئی
راقص ... کوکب ... از قبح یکی شیق ... واقع
و ... بیستارکان ... از یک طرف ... روشن
بر شمال ... عوام ... خوانند ... کوکب
و کلک ... دجاجه ... شهری ... طیران
... ستاره ... بر سر او کوکبی است ... المعیقی
و بر ... کوکب روشن ... دون ... الرادف کویند ... مستقیم
مجره یکی ... کوکب ... الیمنی ... ستاره ...
تا کوکب ... کویند ذات الکرسی ... اقامه ... قدو
... سیزده کوکب ... صورت ... کوکب ... خانه
... کوکب ... صورت ذات الکرسی ... ملک ... رأس الغول ... بعضی

چنانکه چند کوکب از صورت ذات الکرسی بر خطی از مثلث مستقیم که مجره را قطع کرده است و برین خط ... ولیکن بر سرش
و از طرف جنوب این خط سطری قوس ... از کوکب خفیه تصدر شده ... کوکب ... بر سر ... آن سطر قوس ... بر
کردن او و تحت این کوکب در جنوب مجره دو کوکب بر آید قریب یکدیگر و آن بر دست شرقی و ... کوکب ... که
نفس مجره است و تحت این کوکب بر سر ... و بر این کوکب ... کف الخضیب کف الثریا ... از ...
سطری قوس از کوکب ... کوکب ... مجره ... الثریا کویند ... روشن
بر سر آن دست ... کوکب ... انگشت خضاب کرده ... کوکب ... است
اینها را کف الخضیب کویند ... شرق ... قطب العالم ... اللاداک
کف الخضیب ... الثور ... درین زمان در ...
از دو برج ... حمارات لابن سینا کف الخضیب ... الى ... من ... اداره
لنان ... الاقیم اللاقه حامل رأس الغول ... سیاوش ... نیز خوانند ...
... شمال ... جنوب ... پای ... ایستاده ... کرفته و
دست ... و ... کرفته کوکب ... از قبح ... رأس الغول کوکب
از ... رأس الغول کویند معصم الأعنة ... ایستاده ... کرفته ... دیگر
کرفته کوکب آن چهار ... در جانب جنوب ... روشن ... ازرق ...
العیوق خوانند ... قریب ... کند
دست ... العیوق ... از شمال ... الزایه ... زانو
الغان کویند حیا ... مرد ... کرفته و ... آن
بر جنوب ... کوکب ... از آن ... روشن ... شمال
... رأس الحوا نیز خوانند حیه ... الحیة ... ماروا ... بر دست ... از

... [illegible] **السهم** [illegible] ...

... [illegible] **العقاب** [illegible] ...

... [illegible] **الدلفین** [illegible] ...

قطعة الفرس [illegible] ...

... **الفرس الاعظم** [illegible] ...

... **المرأة المسلسلة** [illegible] ...

... [illegible] **المثلث** [illegible] ...

... **الصورة الجنوبیة** [illegible] ...

... **قیطس** [illegible] ...

قیطس

... [illegible] **الجبار** [illegible] ...

... **ارنب** [illegible] ... **کلب الاکبر** ...

... **کلب الاصغر** [illegible] ...

... **سفینة** [illegible] ...

... **شجاع** [illegible] ...

باطیة [illegible] ... **غراب** [illegible] ...

... **قنطورس** [illegible] ...

فرس بطریق راس ... کوکب است و کوکب روشن از این دابه است قریب بافق جنوب و از ...
از سهیل کمترست ... بس ... اند سبع شراهنده و ... اکرفته نمونده کوکب مجره
... المذکر شعری ... ستاره است کلب جنوبی ... صورت ... از ... نده
ستاره است حوت جنوبی ... مشرق ... کوکب خارج ...
جمله کوکب است روشن ... صورت ... صورت ...
کوکب ... البروج الاثنی عشر صور بروج ... البروج ... حمل ...
مذکور ... مشرق ... مغرب ... شده ... بطرف ...
... ثور کاوی را ... از خارج ...
... بطرف مشرق ... خارج ...
... جوزا و او ...
در شمال ... بطرف شمال ... مشرق است ...
صورت ...
...
هژده است خارج ... سرطان ... مقدم او بطرف مشرق ... مغرب ...
...
...
این کوکب است سنبله ...
خوشه گرفته و کوکب روشن ...
... شش خارج ... میزان ... ترازو ... مغرب ... مشرق

هشت ستاره است خارج ... عقرب ... شمال و ... جنوب ... مشرق ...
بیست و یک خارج ... کوکب روشن ... قلب العقرب ... ابن سینا ...
برای ...
... قوس ... صورت ...
... جدی ...
... بطرف مغرب ... هشت ...
دلو ... جنوب ...
مشرق و ...
کوکب ... خارج ... فرس اعظم ...
... حوت ...
... بطرف مغرب ... بطرف جنوب ...
صورت ...
... از خارج ... بروج ... نظم ...
از مشرق ... حمل ... ثور ... جوزا ... سرطان ... اسد ... سنبله
میزان و عقرب قوس جدی و دلو و حوت ...
...
فلک البروج ...
فرسنگ ...
... فرسنگ ... البروج ... فرسنگ

بود **فلک نهم** فوق فلک ثوابت که افلاک دیگر را از شرق بغرب حرکت دهد و بر آن هیچ کوکب نیست
لهذا او را فلک بی کوکب و فلک اطلس خوانند چون محیطات کلها از افلاک اعظم و فلک اعلی و فلک الافلاک
اقصی و محدد الجهات و در شرع آن را عرش گویند و فلک ثوابت را کرسی نامند و هر یک از افلاک ثمانیه مذکوره را
حرکتست از شرق بغرب متحرک بحرکت فلک اعظم که آن از مغرب بمشرق است ه بدانکه افلاک تسعه مذکوره که
کلیه بعضی از افلاک جزئیه لیکن آن غایبست چهار ذیل بیان شمس **آفتاب** که فلک او ممثل و خارج مرکز و بعضی
گردیت گویند در تحت خارج مرکز **مریخ زحل و مشتری و زهره** هر یک از این افلاک ممثل و خارج و تدویر
که در تحت خارجست و مثل او نیست **قمر** را چهار فلک است جوزهر و مایل و تدویر و خارج **عطارد** را پنج فلک
ممثل مدیر و مایل تدویر پس مجموع افلاک جزئیه فلک اعظم و فلک ثوابت و فلک اعظم همین یک فلک کلی اند دیگر افلاک
جزئیه اند و چون در این دیت و چهار فلک از مغرب بمشرق حرکت کنند که از حرکت تو انا امند سوی چون فلک
فلک اعظم و جوزهر قمر و مدیر عطارد و مایل قمر که این چهار بخلاف توالی از شرق بمغرب حرکت کنند چنانکه گویند
نظم جانب غربست انچه ای سانی اطلس و جوزهر و مدیر و مایل ه و در وی فلک اطلس جز نیست
خلاء و لا ملاء **والنعم ما قیل** از رباعات و چکد نشی دیگر مجموع نیست ه لیس و رامعبدان قریه ه و
در ذکر تکوین موالید ثلثه یعنی معادن و نبات و حیوان اعلم ان العناصر اذا امتزجت
امتزاجا تاما و تفاعلت بصورها النوعیة بکیفیاتها المتضادة و حصل المزاج اللائق بحسب یحدث لکل ممتزج
بما تصیر ذلک الممتزج نوعا من الانواع و حقیقة من الحقائق مغایرة للعناصر فی کمال الاثر لم یترتب علیها کمالات
اخری من الصفات و الاشیاء و ذلک الحاصل المرکب اما ان یکون له نشو و نما اولا الثانی هو المعدن و الاول
اما ان یکون له حس و حرکة ارادیة اولا فالاول هو النبات و الاول هو الحیوان و تعبیرنا لم یتعرض لبیان
ان المعدن والنبات لیس له حس و حرکة ارادیة وان المعدن لیس له تغذ و تنمیة عدم الوجدان و لا
یدل علی العدم و لذا قال شارح التلویحات المرکب ان تحقق کونه ذا حس و اراده فهو الحیوان و الا فان تحقق کونه

دائما وهو النبات والا فهو المعدن وقد یمکن نمو النبات والغیبة فی الحرکة بانها تبلغ من میلانه نحو
استقامته فی الصعود لذا کان نحو کرم فانه قیل انه یصعد الذلک الا نفع بعوج ثم اذا جاوز عاد الی
الاستقامة و فی شجرة التین والیقطین امارات شاهدت بذلک و یمکن الحکم ایضا الاعتدال المعدنی بانه فی المرجان
من هذه البنات **فی تکون المعادن** اعلم ان الابخرة والادخنة المجتمعة فی الارض اذا کثرت یتولد منها الزلازل
والقنوات والعیون والابار واذا لم تکن کثیرة تختلط بعضها ببعض مع الاختلافات المختلفة فی الکم
والکیف فتکون منها الاجسام المعدنیة فان غلب البخار علی الدخان تولد الثلج والبلور والزیبق والرصاص
الابیض وهو القلع والاسود وهو الاسرب وانما ترک الرصاص الاسود الابیض وغیرهما من الجواهر المنفتة
فی الزیبق والرصاص من هذا القسم قطرات الرصاص فیه من الاجزاء الذهبیة التی تتولد من امتزاج الزیبق
والکبریت والانها لا شفیف فیه واما الزیبق فلانه لا شفیف فیه ایضا والفرق بینهم انه یتولد من
مخالطة اجزاء کبریتیة فی غایة اللطافة مع مخالطة شدیدة بحیث لا یوجد لسطح الا وهو مغشی بغلاف من
الکبریتیة کالقطرات المرشوشة علی تراب فانها محفوفة فی غایة التغشی بحیث یصیر کل قطرة منها غشاء یغلف
یحیط به وان غلب الدخان تولد الملح والزاج والکبریت والنوشادر ثم من اختلاط بعض هذه مع الزیبق مع
ای الکبریت تولدت الاجساد السبعة ای الاجسام السبعة المتطرقة وهی المنطبعة تحت المطرقة
ولا تنحرق بالنار و ینطبع مثل الذهب والفضة والنحاس والحدید والخارصینی والاسرب والقلعی وذلک لانه
والزیبق ان کانا صافیین ولم یتم امتزاجهما و نضج الکبریت نضجا کاملا تولد **الذهب** ان لم یکن الکبریت
محرق **والفضة** ان کان ابیض وان لم یکمل الامتزاج بینهما تولد **الرصاص** وان کانا ردیئین تولد **الحدید**
ان قوی الاختلاط و الترکیب **و سرب** ان لم یقو وان کان الکبریت ردیا والزیبق صافیا و صار قبل تمام
النضج بردة فتولد **الخارصینی** و یقال الحارصینی روی تو تیای ابو بکر فیه المشبه المصنوع وان احترق الکبریت تولد
النحاس هذا ما قاله فی بیان تولدها بحسب الحدس والتخمین ولا یعرف التعیین لضعف الاستدلال بالحوال

مع الللنور الطبیعة کما هو بینه ظنون الصبا الکبیره در نزهة القلوب گوید که اکابر حکما متقدم و متاخر متفق اند که لطایف بخره
که از آفتاب متصاعد شود در میان آب و خاک محتبس گردد و از کثرت [illegible] منعقد [illegible] آن [illegible] شود و قوت
علویات ممتزج شده جسمی گردد و آن اجسام را [illegible] اگر [illegible] معدنیات بود و اگر [illegible] باقوت حس و حرکت [illegible]
نباتات بود و اگر [illegible] حیوان گردد و [illegible] قوت نطق و درک [illegible] اگر [illegible] حیوان [illegible] بود و اگر [illegible] بود
بود و اول این [illegible] معادن است که [illegible] خاک [illegible] با نبات [illegible] و اول آن [illegible] مرجان
[illegible] مرتبه [illegible] نباتات [illegible] معادن [illegible] حیوان و اول [illegible] است که
[illegible]
[illegible] که [illegible] خوانند [illegible]
[illegible] آن سنگ [illegible] است که [illegible]
[illegible] آدمی [illegible] مرتبه [illegible]
[illegible] مرتبه اول در معدنیات [illegible]
جنس است [illegible] و آن [illegible] گردد [illegible]
[illegible] ترکیب [illegible] ضعیف [illegible]
[illegible] جنس اول در [illegible]
و آن هفت جوهر است ۱ زر ۲ نقره ۳ مس ۴ قلعی ۵ آهن ۶ سرب ۷ خارصینی [illegible] جنس [illegible] هفت جوش [illegible]
[illegible] زیبق [illegible] است [illegible] زیرا که زیبق [illegible]
[illegible] کبریت و زیبق [illegible]
[illegible] زیبق و کبریت [illegible] کبریت [illegible] کبریت در زیبق [illegible]
در کبریت [illegible]

و این [illegible] نقره گردد و اگر [illegible]
نقره [illegible] خارصینی شود و اگر [illegible] کبریت [illegible]
[illegible] مس شود و اگر [illegible] کبریت [illegible] قلعی گردد و اگر [illegible]
و زیبق [illegible] ترکیب آهن شود و اگر [illegible] ضعیف ترکیب سرب شود [illegible]
برنج [illegible] ترکیب روی سرخ از مس و [illegible] و ترکیب روی سفید از مس و قلعی و [illegible]
[illegible] ترکیب شبه یعنی برنج از مس و [illegible]
[illegible] برنج [illegible]
[illegible] و ترکیب هفت جوش از زر و نقره
و خارصینی و مس و قلعی و سرب و آهن است [illegible] هفت جوش خوانند [illegible]
در ایران خارصینی معدوم است [illegible] الطالیقون خوانند [illegible] الطالیقون [illegible]
است [illegible] نظم [illegible]
[illegible] اشتباه [illegible]
[illegible] الذهب زر طلا [illegible] آتش [illegible]
[illegible] والعمد [illegible]
[illegible] آتش [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] معدن [illegible]

بجز آبرو و قواق و ماوراء فرنوان چنانکه اکثر کار فرمای آن قوم از زر طلا بود معدن [illegible] چنانکه [illegible] کرمانی معدن
بجبال [illegible] زمین کرستان معدن این [illegible] معدن بکوه سمرقند [illegible] معدن [illegible]
[illegible] از [illegible] بسیار [illegible] معدن بکوه ایلاق کرستان معدن [illegible] معدن [illegible]
کوه [illegible] ماند [illegible] در میان خاک [illegible] طلا [illegible] معدن [illegible] الفضة [illegible]
[illegible] طلا [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] معدن نقره بسیارست و [illegible] معدن
[illegible] الفضة مشهورست معدن [illegible] کرستان معدن بکوه [illegible] معدن بکوه
کرمان معدن بکوه [illegible] نقره خوانند معدن بکوه ایلاق [illegible] ولایت [illegible] کرستان معدن [illegible]
معدن [illegible] ماوراء النهر معدن [illegible] معدن [illegible] معدن [illegible]
در ایران [illegible] معدن [illegible] معدن [illegible] الخارصینی [illegible] روی [illegible]
[illegible] کرم در ایران [illegible] گویند [illegible] معدن [illegible] ... در تحفة المومنین [illegible]
[illegible] روی [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] سیاه و [illegible] در میان [illegible] می آید [illegible]
[illegible] گویند [illegible] [illegible]
[illegible] معدن [illegible] النحاس مس [illegible]
[illegible] [illegible] در تحفه گوید نحاس [illegible]
[illegible] معدن [illegible] [illegible]
[illegible] معدن مس [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

سرخ [illegible] اوارنحاس همین نوع است و چون آنرا با [illegible] توتیا بگدازند زرد شود و [illegible] صنعت
گویند چون [illegible] مخلوق قلیل الوجود است بنابر آن مصنوع او را [illegible] و چون مس را [illegible]
[illegible] سفید [illegible] و مغرغ مانند و چون با روی توتیا [illegible] گردد مسمی به بجام است و نحاس صینی [illegible]
مصنوع است و آن مسی است که [illegible] در بوتل [illegible] ریزند که در آن [illegible] [illegible]
[illegible] آنرا نحاس صینی خوانند و نحاس قبرسی مس سرخ [illegible] و مس معدن بسیار دارد
[illegible] در [illegible] معدن [illegible] آذربایجان است [illegible] دارد معدن بجبال [illegible]
[illegible] معدن بکوه [illegible] حلب [illegible] [illegible]
[illegible] معدن بکوه [illegible] آذربایجان [illegible] الرصاص قلعی است که [illegible]
گویند [illegible] سفید [illegible] [illegible]
[illegible] معادن قلعی [illegible] [illegible]
است [illegible] [illegible]
[illegible] معدن [illegible] معدن [illegible]
الحدید آهن است کم قیمت و پر فایده [illegible] [illegible]
بسیار دارد در [illegible] ولایت [illegible] [illegible] فولاد
[illegible] مشهور [illegible] معدن [illegible] معدن بجبال [illegible] معدن [illegible]
فولاد [illegible] معدن [illegible] ولایت [illegible] معدن [illegible] کوه [illegible] معدن
[illegible] معدن [illegible] آذربایجان معدن [illegible] الأسرب [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
معدنش بسیارست [illegible] مشهور [illegible] معدن بجبال [illegible] الکحل [illegible]

هفت جوش سرد گشت الصفر روی بود و بر دو که به وی سفید و سرخ **جنس دوم** در ذکر احجار است و آن از اجزاء
مائیه مستوی است که از امطار در جوف زمین حاصل شده به شرط محتبس کرده و سبب او بر چند نوع گشته بر **نوع اول** آنکه در میان
آب در کوه محتبس شود و از اجزاء ارضی صحیح با مختلط باشد و حرارت معدن و لطافت آن در آن تاثیر کند از اثر اشعه کواکب
برید آب بر و غلیظ یکی کرده و تاب بشود و بحسب طبایع معدن طبایع آن مختلف باشد و بحسب تاثیر است کواکب الوانش مختلف گردد و هم
بعضی سبز از مشتری و سرخ از مریخ و زرد از آفتاب و کبود از زهره و مرکب از عطارد و سفید از قمر **نوع دوم** آنکه
آن آب در زمین محتبس کرده و وقت آب در زمین ساده باشد و حرارت آفتاب در آن مؤثر شود و لطافت آن یا منجمد گردد
حجر شود و تفاوت الوان و طبایع چون نسبت تفاوت معدن باشد و چنانکه اثر کرده معدن در شیر و حجر از
تربت اگر در زمین عنبرینه معتدل المزاج باشد جواهر نفیسه متولد کرده و خلاف آن بسبب اختلاف معدن بعضی سرخ
یکی سفید خواهر اگر در زمین شوره یعنی شوره از شیر انواع املاح و بلورات شوب باشد اگر در زمین حفصه یعنی
از شیر خلط مردم انواع زاج ... اگر در زمین تر باشد سنگ خارا شود و در بعضی مواضع انفعه آب نیز
جمع شود از آنچه که باتش نسوزد و بعضی از دو خشک خوب جمع نشود الوان یاقوت است و بعضی از آتش سفید شود با آنکه
با نیز خارا نشود و لعل و الماس و زمرد و عقیق شود و آنچه در آتش دم از آب سرخ به فیروزه شود و آنچه در
آب مل املاح و زاج و نوشادر و آنچه مانند نبات سفید کند ابد و مرجان و آنچه بسبب حیوان پیدا شود لولو
و لعل حیوانات و آنچه از آنچه بسته شود مثل صوصی و آنچه بصفت بسته شود مثل حجر و آنچه بهم الفت دارد
و الماس و آنچه بطبع الفت خلیم دارد چنانکه از هم گسیخته باشند مثل مقناطیس و آنچه باهم مخالفت دارند به تباعد
دیگر مثل جبر و باهم بالماس و آنچه بقوت تلطیف دارد نوشادر که جبر مرجان از اوساخ بصیقل کند و ذکر اجناس برینگونه
اجود و اوسط و ادون **الاول** جواهر که بخوبی و قیمت مرتبه اعلی دارد از آن بر دو صنف است **صنف اول** آنچه
به سبب حیوان حاصل گردد **لولو** مروارید است و در بحر عمان شهری که اهالی لال و شرین گویند بار بعد از چند که
آب شیرین آن بیشتر شود مروارید بیشتر شود بدین سبب که دریا از آن آب آرام گیرد و صدفها نیز از ارض اسوداد

خوانند بر سر آب آید و بالجمله صدف اهل زجاجی از جنس درخت ابقی که خوانند بر شاخ شاخه که از بحر عمان که در آن از بحر او
فا دریس خوانند به لرده و آن حجر از لحم با شرط خیق مانند قطرات باران بلحق صدف فرو ریزد و در دهان آن
صدف لطف آن را پرورش دهد تا لولو گردد لولو از جواهر اجل در اشیا و آنگاه صدف بر سر آب آید تا هوا شمال لولو را
تربیت دهد چنانکه آن آب از لحم منعقد گردد و بعد از آن دیگر بر دریا نیاید و در زمین چسبیده لولو را بحسب چند مدت
در میان صدف از آن شاخ شاخ بچه بزرگتر و بعد از گفتن فرو رفته باشد مروارید نیکوتر بود و صفا و کدورت لولو بقدر آن
صدف متعلق است اگر در دهن تمام صفا بود لولو آبدار غلطان بود و اگر غیر خوشاب بود بسبب فوت آب و چون فوا
لوندان دارد کنند از جسم کوبیده بعد آن از وزن و صفا خوانند و چون ساعت نیم مثقال رسد از آن نیم لولو خوانند و چون
یک مثقال رسد آن را در کفین و آنچه بر وزن خوانند و آنچه بر ممر بعضی گویند و اغلب مرواریدهای بزرگ
تبتی و ورد به ممر صافی و صفا و غلطان باشد از لفظ و الکرمان بکه در صدف با هیئت لولو و کشافت کرده و صدف
دیگر شوط طبیعت مروارید مکرم است اول و گفته است دوم ۵ در بعضی از کتب آمده که مروارید از صدف نیز و کرم او
بر صدف در دریا محیط است و ضد آن دریا محیط اگر در گرد عالم آفریده است چنانکه در عالم و دریای محیط است و
در دریا کشت و روشنی آفتاب بوی نرسد و از این طرف در دریای محیط جهت دریای کبیر آفرینش پیوسته و متصل در
محیط چون آفتاب بخط استوا رسد به این عظیم بر دریای محیط و زد از شدت حرکت آن باد صدفها مجرا از دریا
محیط بیرون دریای هند افتند و جهت دریا شعبه شاخ بر بسته شوند از دریای محیط چون قوت گیرند بر آسمان آید و باز
گیرد صدفها بر آب بسته و دهان باز کنند و قطرات باران از بخور گشاده هم چنانکه حیوانات نطفه را بخود گیرند
و باز در قعر دریا بر روند و چون آفتاب به نقطه اول جوزا رسد باز بر آیند و دهان باز کنند و نسیم و حرارت آفتاب
بخود گیرند و باز چون آفتاب به نقطه اول سرطان رسد باز بقعر دریا فرو روند و دیگر چون آفتاب به اول ثور رسد باز بر آید و
نسیم و حرارت آفتاب گیرند هم چنین آدمی دم در تنفس نسیم هوا و حرارت آفتاب آن قطرات با لعاب آمیخته و
پرورش یابد چنانچه بچه در شکم مادر تا آنگاه که آن در تمام رسیده شود و صدف آن را از قعر دریا بیرون بیارد و هم مروارید غواص

بنقطه

از حجر الحیه خوانند عزیز الوجود است و در بعضی از ماران بود شکلش مانند فندق بر انتهای لونش بدی شبه و سیاه گونه
بی خاصیتش بر سر زخم مار گزیده نهند در حال بچسبد و زهر را بکشد و لونش متغیر شود و در شیر کنند زهر را پس دهد و بحال خود آید
در آن زخم زهر نماند دیگر در نیچه نهند صنف دوم الحجر یکی از آنست از این جنس **الماس** چنین گویند که یکی سپید شفاف
مانند بلور برآرند و فرعونی خوانند و بعضی گفته اند که بزردی زند از آن تنی گویند سیم آنکه اندک سیاه گونه بود و بلاد ذرکرد آرا
گویند چهارم آنکه بسبزی زند از برودی خوانند و گفته اند ترنج فام و سیاه فام نیز می باشد و در دره‌های کوه سراندیب بروی زمین
افتاده یافته شود و چه بزرگ و کوچک آید و در آنجا از کثرت افعی نمی توان رفت مردم گوشت پاره‌ها بحیله در آن دره‌ها افکنند الماس
در گوشت بچسبد و از آن دره بیرون جنبین عقاب و کرکس در منقار گیرند و پاره بزرگ بیرون نمی توان آمد و بعضی از آن بیابند
و گویند این نیز چون دیگر قسمی در جوف زمین متولد می شود و بهترین الماس مثلث باشد و هر چند شکن در اضلاع آن از مثلث بیشتر
آن کم بود و هیچ سنگ نتوان شکست و آن سنگ صلابت در شکستن ادله اما بر سرب نرم شود و دیگر آنکه سوراخ
کنند طرح الماس سرد و خشک است در درجه اول الماس را قیمت بر جواهرات و یاقوت در قیمت کمتر است **یشب** سنگی
است لونش بیاقوت نزدیک بود و آن را از یاقوت جز در مهر نتوان شناخت که آنچه بجز یاقوت است و در
بلاد شرق پیدا شده و آنچه بهترین بود بقیمت لعل پس ادعای است **دهنج** بفارسی دهنه فرنگ بعضی گفته اند از معدن مس متولد شود
مس و کبریت و زنبور چون از معدن مس بدست آید قوت بود و در حال آنکه چون دهنج خوانند لونش بهترست مانند
بیجاده و بیرونی او دیگر و بهترین زنگ سبز و زنگار است بقیمت فروتر از فیروزه است از معادنش بجنوب شهری و دیگر
فرغانه و مرج و هرگاه بیش سبزی شود و در کرمان شهرست که او را بیسا خوانند معدن دهنج است و دیگر و در فوت
است و در آن دیگر سیاه سرخ سود ولیکن انکه البته از یاقوت بشرح نشود لیکن دهنج حکیم کرده باشد **زمرد** زبرجد است
معدن زبرجد بهترین سبز شفاف صاف و در قیمت فروتر از الماس و در کوه نمط بولایت صعید مصر که کوه ... برقه
زمرد است و در همه جهان غیر از آن معدنی نیست که اکثر زمرد ها فیروزه افغانستان آرند **عقیق** چند نوع است سرخ و زرد
صفرا لونی بهترست و از او بیجاده و آن در کنز شرح ادرست و از شده است که مرتبه و نقش حقیقی عقیق از آن برکه و مرد است کدام

اکثر عقیق بهترین کرد آدم علیه السلام در بهشت که بیرون آورده شده که تختموا بالعقیق فانه ینفی الفقر و عقیق معرفتیه از این اجهار فروتر است و در بیمن
یمن است و عقیق یمانی مشهورست ولیکن معدن ها از اقسام عقیق اند و روایت کرده اند که اکثر عقیق بهتر از هزار رکعت
است که بی آن نماز گزارد روایت که عقیق سرخ و زرد و سفید و سیاه که اندک عرض **فیروزج** بهترینش بود که چون آب اصلی اسمانی فیروزه
لاجوردی رنگ و چون حضرت روایت که بالفیروزج تختموا بالفیروزج روایت که حق تعالی فرموده است که شرم میکنم اندر
اکثر فیروزه دارد که از آنکه دست او فیروزه باشد قیمت فروتر از زبرجد است معادنش بسیار است بهترینش معدن نیشابور فیروزه
سکونی جواهر و یکی هم است معدن بطوس که جوهرش کمتر از نیشابور است معدن دیگر آن ابی بکر است و از کرمان معدن بود است
فرغانه معدنی دیگر از فیروزه و نیز سیده دهد و زیاده قیمت ندارد **لعل** در زمان ما بهترینش ظاهر شده قریب بعهد اسلام جبال معدن
ذر از بدخشان شکسته شده معدن لعل ظاهر گشت لعل الوان است سرخ و زرد و بنفش و سبز و بهترینش سرخ گلنار
خوش است بیاقوت نزدیک و قیمتش بالای زمرد و یاقوت معدن آن جوهر در بدخشان است و در آن کنار بیکی از سر معدن است اما
لونش زردیست و تیره که مرغ بکبود زند **یاقوت** بزرگ بود است که در معدن یافت می باشد و ارسطو گفته است آنکه از تنجیع
غلیظ شود صفا و نقا در وی اکثر پس صافی شود و لونش سفید شود پس بزرگ شفاف شعله گون و سرخ کاوس آنگاه از اینها سرخ خالص هر
بر و سرخ شود پس زرد شود پس سرخ پس انجیری و انگاه از سرخ اصلی که از یکی در هم از سال از برکت آن شود که در
هفت هزار سال در کمال رسد و بر یاقوت بر حکم کند و نیز انجیری و در هرجا سرخ برتری در قیمت است
بر دیگر خواص یاقوت زیرا که اینها رافع حرارت است و یاقوت ابرست حرارت است و در زمستان اوقات ... یاقوت
کم اکثر بیاقوت شمرده اند **یشب** نوعی است بهترینش سبزی که بسی سبز زند که از قسم ساده است و در قیمت از عقیق برتر
بود و نقش در کوه خطا تا ختن معدن است **الاوسط** جوهری که قیمت مرتبه او در دیگر هم هست از آنکه شکسته را که بیم
بسد بقت هندی مرجان است و نیزه است از آنکه فرو خرد و تبدیل بستر بیخ است و گوید آن شاخ و مرجان سرخ و زرد
و سرخ و سفید و سیاه نیز باشد و در مجمع البحرین نیز باشد و **بلور** مانند آبگینه است الا آنکه سنگ است سفید شفاف است و از
آن معدن بهترینش صاف و ... بود و بیشتر از بلاد ... است چون زیر سنگی می تراشند و نیز بود **جزع** هر شکل

است و [illegible] عقیق گویند سفید و سیاه و سرخ و آمیخته [illegible] و بعضی [illegible] بسیار [illegible]
[illegible] نیز [illegible] که در ضمن کتب العقیق و الجزع [illegible] که [illegible]
[illegible] آن [illegible] **حجر الغنی** [illegible]
[illegible] **حجر السم** مانند سنگ جزع است [illegible] اگر زهر [illegible]
سنگ در حرکت آید [illegible] گویند سلیمان بن عبد الملک [illegible]
از سلیمان [illegible] گفت اگر [illegible] سلیمان [illegible]
و نیز [illegible] الکمالات [illegible]
بزرگ [illegible] سلیمان [illegible]
در [illegible] سلیمان [illegible] الحجر السم [illegible]
[illegible] **حجر الماء** [illegible]
[illegible] **حجر یرقان** سنگ [illegible] کنند [illegible]
[illegible] یرقان [illegible]
[illegible] **فاز زهر** [illegible]
[illegible] **کهربا** [illegible]
است [illegible] **لادن** [illegible]
[illegible] **لا الحجر** [illegible]
[illegible] **حجر البقر** [illegible] **حجر الحمار** [illegible] **حجر الحمر**
[illegible] **حجر الخطاف** [illegible] **حجر الدیک** [illegible]
[illegible] **حجر اللازن** [illegible] **صدف**

جانوری

جانوری است که [illegible] صدف [illegible]
[illegible] گوشت [illegible]
[illegible] صدف [illegible]
است [illegible]
[illegible] **صدف** [illegible] صدف [illegible]
و اما الکانیه [illegible] **ارمون** سنگی [illegible]
[illegible] **افرنجش** [illegible]
[illegible] **اقلیما** [illegible] زر [illegible]
[illegible] اقلیمیا [illegible]
[illegible] نقره [illegible] **باجت** سنگی [illegible]
[illegible] النحاس [illegible] سلیمان [illegible]
[illegible]
[illegible] النحاس [illegible]
[illegible] **بورق**
[illegible] بوره [illegible]
[illegible] **تدمر** سنگی [illegible]
[illegible] **تنکار** [illegible] بورق [illegible]
[illegible] **توتیا** [illegible] نقره [illegible] اقلیمیا [illegible]
[illegible] **جالب النوم** سنگی [illegible]
[illegible] **جاذب** سنگی [illegible]

باد هند آرند و آن از نفط سیاه افکنند تا سر خام از وی برود و او را در مس مانند هم کند تا شود **حص** خاک کرکرا
کبوتر آنجا شود و هوا است که بر نظرش سرد و خشک است **حجر ابیض** اگر حمایل رنده بود ماشش صاف [illegible]
فرق کند و اگر سرخ بود کاوش نیکو بر آید و اگر الجبر بود کارساز مردم بود و اگر آسمان کبود بود خوش آب بود و اگر سبز
ماشش نیکو بر آید و دیره نیکو بود و اگر سیاه بود نیز بر وی کار کند **حجر احمر** اگر حماش سفید بود ماشش [illegible]
و اگر سیاه بود فصیح شود و اگر سفید بود در چشم مردم شیرین گردد و اگر الجبر بود بر آنچه رسد و اگر سبز بود سلاح بر کار کند **حجر اخضر**
اگر حماش سفید بود چون او را در کوه یا در بیشه پیچیده در جزیره غال دفع کند از آن حال نیکو بود و اگر سیاه بود [illegible]
دارد و اگر سفید بود شیرین بود و موافق طبع مردم بود و اگر سرخ بود در چشم مردم گرامی بود و اگر الجبر بود بر تجربی [illegible]
کند شفا یابد **حجر ارمنی** لاجورد رنگ است چون کوبند بیخ اسقید در الوان بکار برند **حجر الجبر** [illegible]
اگر حماش سفید بود نیکو آید و اگر سیاه بود کار ماشش ساخته شود و اگر سبز بود چون آب کنند تا در چشم آب
خشک شود و اگر سرخ بود ماشش خیر نماید و اگر سبز بود رونده کمتر و [illegible] **حجر اسود** اگر حماش سفید بود شیرین
دفع هر زهر و کژدم کند و اگر سبز بود دهم سنجه سفید بود و اگر سیاه بود ماشش نیکو آید و اگر سبز بود هوام او را [illegible]
حجر اصفر اگر حماش سفید بود زهر از وی برسد و اگر سبز بود کاوش نیکو بر آید و هر سوال از وی مردم شیرین شود و اگر
بود بر نام هر کس صحبت آرد و هر کس از وی بگریزد **حجر الجبر** اگر حماش سفید بود کحال در چشم مردم شیرین شود و اگر سیاه بود
در چشم نیز که گشته از آن از وی جهت طب و اگر سبز بود در چشم روشنائی کند و اگر سرخ بود از روی [illegible] شود و اگر
سبز بود در مردم کارگر بود **حجر باه** ماشش الا آنکه بر جای کم تر و صبر باشد **حجر بحر** سنگی سیاه و خشن است با فرح نرود و در
کوه بحر است از اجزاء لطیف است و بکار نیاید و شش [illegible] و در دیگر جای است اگر افکنند [illegible] **حجر البغض**
المحارب سنگی است که دشمن بر کسی بود هر جا صلح افکنند بیرون افتد **حجر الحبش** در رنگ سیاه و خشن است سخت و چشم نیک
کند **حجر حصار** در پیش مرغ آن را بجای آرد فکنند تا بیضه نهد و آن است **حجر حی** سنگی سیاه است و در کوه بود
و بسود در بعضی خطها است که گرد را شاید **حجر حیة** سنگی زرد است و چون برابر بینند سفید بود مانند زر

لعل است از بهر آنکه **حجر آدم** آن است که چون بسایند رنگ سرخ از آن بیرون آید و هر که بر تن خود بمالد بر نگ سرخ باشد **حجر رخام** سنگ [illegible]
افکند **حجر زیت** سنگی است که چون آب بر وی ریزند از وی آتش مشتعل شود و چون روغن زیت بر وی ریزند
آتش از او ساکن شود و او هوام از وی بگریزد **حجر السمور** در کوه ها بر باشد سنگی که از آن خطها کشند که سیاه بود
شود اگر از وی او را بدارد **حجر الشیاطین** سنگی است سرخ رنگ و وزن مانند یاقوت شفاف نیست چون ببیند
زنگ زنند بر وی و اگر کم کنند سرخ تر شود مانند شنگرف **حجر صرف** سنگی سرخ است که چون در زنند در کوه بار کرده [illegible]
بر عیب اندوه بار کنند از آن سنگی خاییز گویند مسحوق آن مانند شنجرف است کتابت را شاید **حجر صنوبر**
زعفران خلط کرده بر یرقان مالند از آن نیکو شود **حجر عاجی** سنگی است زرد و سبز خون بسته خون باز دارد **حجر**
عسلی طعم خوش آن چون عسل شیرین است و لون آن مانند شاه دانج باشد **حجر عقاب** مانند هر که خوبی [illegible]
عقاب باشد چون عقاب بیضه را نهد بیرون شود بیضه تباه آن سنگ را بیاورد و در آنجا نهد را بیاید [illegible]
و لادت را نافع است **حجر الغار** سنگی است بر سنگی مانند هر جا غذا نهند چون جمع آیند **حجر فطیر** سنگی است که در
مانند بر سر آب افکنده در کاغذ نوشته المکتب است از وی برید و هر جا بجای دیگر نهند مغناطیس آهن را هر جا نهند با [illegible]
است **حجر قمر** او را براق القمر خوانند سنگی سفید شفاف است و خطها بر آن بود و بر وی مغز باشد و بر وی نقطه
که در وقت افزون ماه افزاید و در کاهش ماه کاهد چون از موضع او در زمستان بر **حجر قیر** سنگی سیاه است بر رنگ قیر
بر زمین سرخ بود از آن آب بر هم زند و قیر شود چون آتش مشتعل شود و اگر در آب افکنند آب از آن غذا بر آید **حجر قرمز**
بر زمین مصر بود و چون بدست گیرند قرار دارد و اگر فرود آید بیم بود و چنان که زرد کند **حجر کاب** سنگی است
اگر بر سنگی زنند اگر بکست چون بکر و چون بندا در آن سنگ باد در شراب افکنند که از آن غذای ماه معلوم شود و اگر در
کبوتر افکنند هم برد **حجر لبنی** چیز آن را البایذ رنگ سفید و چون شیر بر رنگ علم **حجر مطر** چند گونه است بر رنگ
مکر است آنچه در باشد و چون آب در آب افکنند چون خیمه کرده آنرا بباران بارد و بر شر برف بارد **حجر ناقه** در جوف شتر باشد
چون از دهان بیرون آید و هر غذا زهر که از آن خورد از آن نشاید و اگر از فاق هام در آب غیر سر بر لبند بود

حجر هندی سنگیست تیره رنگ سفید است و سنگ ریزه باشد چون بر سنگ خمیر نهند از او آب ریزد و بر آن اثر تقیا بود **حجر یهودی** سنگیست مانند جوز
کوچک است زیتونی رنگ مخطط که در وی از سر شیو سرخ بمالد بود و در زیر حجر کند و در آلات گوشت بنهد که آرام گیرد و مثانه را
بگدازد گویند **حجر یتولد من الماء المکدر** سحق کرده بخور زیر حفظ نماید کنند **حجر یقوم علی الماء** سنگیست
بر سر آب بایستد و اگر در زیر کنند زیر گیرد از آن بهتر که در شب کیر رخسار بر کردن مرغ بر بندند بگریزد آن جانور از آن
وصف آن سنگیست که از فرق بر کند و بر بندند از حرکت باز ایستد **حجر حیة اللابس** جانش پیش ...
حجر دماطی سنگی سیاه است شبیه در دریا باشد **رخام** سنگی سفید معروف **زاجات** بسبب آنکه اشتقاق الزاج المحرقه
و اراضی است که بهم اختلاط یافت کند و قوه حرارت آفتاب در آن تاثیر کند و جهت کبریتی از آن پیدا
شود لکن چون قوت حرارت ... زاج سرخ و زرد شود و اگر قوه کمتر باشد زاج سبز شود و بعضی گویند که زاج از
زیبق مرده و کبریت تولد شود و گوهرش سرخ و زرد و سیاه و سفید باشد و طعمش شیرین بود و زاج معادن دیار سرخ
سفید بی ... سرخ و سیاه ... و سنگ ... سوختن ... و در جبال ... طبرستان
معادن ... سرخ ... معادن کوه ... زاج الوان ... معدن کوه ...
قزوین **زاج** اکثر ... و سنگ آتش ... شود ... از آنکه ... بیاید ... از آنکه ...
و ... در ... در ظرف ... شرب ... **زرنیخ** زرد
و سرخ و اخضر ... معادن ... از جبال کوهستان ... آذربایجان ...
انجمن ... باشد **زنجفر** سنگیست ... **زنگار** که ...
پید ... **شنجرف** ... سنگی ...
و زیبق ... **زاوش** ... **زبد البحر** ...
اسفنج ... **سبج** ... سنگی سیاه است ...
سنباذج سنگیست ... **شادنج** ...

گوید

گویند حجر الدم هم است که ... **شب** انواع است ...
بهترش یمانی ... سفید است ...
شب ... **طارد النوم** سنگی سیاه ...
... **طلق** ...
الیابس غلیظ الجسم ...
شریف ... **طریطاس** در معدن
نقره ... **طین ارمنی** سرد است ... **طلاس** گویند اگر
در ... **عنبری** سنگی ...
... **فرسیس** سنگی سیاه ...
... **فرطاسا** ... **فیلوس** سنگیست ...
... **قرمس** سنگیست ... **فیهار** ...
در معدن ... **قربطیون** ... **قروم** سنگی ... **قلقدیس**
... **قراطیر** سنگی است ... **قیمور** ...
... **قیمولیا** خاک است ...
کحل ...
...
... **کهربای** سنگی ... **کرسی** سنگی سیاه ...
... **کرسان** سنگی ... **کرک** سنگی سفید است **لاجورد**
گرم ... در ایران ... آذربایجان معدن

[illegible] اقط الاجب [illegible]

[illegible] اقط الرصاص [illegible]

[illegible] اقط القمر [illegible]

[illegible] اقط [illegible]

[illegible]

[illegible] اقط [illegible]

[illegible] اقط [illegible] ابلیوس [illegible]

[illegible] قرقوس [illegible]

[illegible] مرداسنج [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الولاده [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کذ

کذ [illegible] فانیذ

[illegible]

[illegible]

[illegible] انگبین [illegible]

[illegible] خار انگبین [illegible]

[illegible]

[illegible] سکنجبین [illegible]

[illegible] شیرخشت [illegible]

[illegible] ترنجبین [illegible]

[illegible] قند [illegible]

[illegible] مرونج [illegible]

[illegible] نبات [illegible]

[illegible] جنس سیم در ذکر ادهان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و خشک بود و اما بوی کبریت شود اگر خشک و فوق و فرو رفته باشد و اگر گرم و خشک [illegible] میل به سیاهی کرده و اگر در این حال خشک گردد [illegible]

لادن شود و اگر معتدل بود به سردی و تری مایل زیبق شود لکن اعم ترکیبات اکثر **زرنیخ** [illegible] گرم [illegible]

سیم و خشک بود و چون خشک شود مبصر [illegible] معدن بسیار دارد و معدن این ما [illegible] معروف [illegible]

فرهنگ **زیبق** اجزاء [illegible] که با هم اختلاط یافته و از آن [illegible] قطرات [illegible] حرارت معدن [illegible]

[illegible] و طول [illegible] و خاصیت [illegible] بدن [illegible] در [illegible] از زیبق [illegible]

طبعش سرد و تر است و زیبق زهر [illegible] معادنش بکوه [illegible] ولایت اندلس است و آن چشمه ایست که زیبق [illegible]

از دور [illegible] و از [illegible] معدن [illegible] ولایت فرهنگ **شب** در معادنش [illegible]

[illegible] چون دیگر [illegible] و [illegible] ایران [illegible] بسیار است [illegible]

در [illegible] و [illegible] شب [illegible]

و اگر بسیار [illegible] معدن [illegible]

[illegible] و در جزیره [illegible] طبعش گرم است [illegible] **قیر** معدنش [illegible] کوه [illegible]

[illegible] چون [illegible] قیر [illegible] در عمارات و دیگر [illegible] دارد و طبعش گرم است [illegible]

[illegible] معدن بسیار دارد و [illegible] در ایران است معدن [illegible] و ولایت [illegible] که آن [illegible]

و [illegible] دارد و معدن [illegible] **کبریت** اجزاء [illegible] بهم مختلط شوند [illegible]

و حرارت معدن [illegible] گوگرد گردد [illegible]

معدن [illegible] و اگر [illegible] گوگرد گرم و خشک [illegible]

معدن [illegible] و [illegible] در ایران است [illegible] گوگرد [illegible]

کبریت [illegible] در [illegible] گوگرد [illegible]

[illegible] معدن [illegible] چشمه ایست [illegible] چون [illegible]

گوگرد

گوگرد شود معدن [illegible] به کوه [illegible] گوگرد [illegible] ولایت [illegible] ولایت اندلس

معدن گوگرد است **لادن** معروف است و از [illegible] طبعش گرم است [illegible] و خشک [illegible] **مومیائی**

[illegible] که در اجزای لطیف [illegible] حرارت [illegible] طبیعت از زمین [illegible] چون [illegible]

[illegible] صعود کند و از زمین بیرون آید [illegible] گرد [illegible] آتش [illegible]

این [illegible] است [illegible] طبعش گرم و خشک است [illegible]

معادنش بسیار [illegible] در ایران است بکوه [illegible] آتش [illegible] قطرات [illegible]

موم [illegible] معدن [illegible] مومیائی [illegible]

[illegible] است [illegible] قیر [illegible] گیلان [illegible]

[illegible] در [illegible] ایران [illegible]

[illegible] کوه [illegible] کرده [illegible]

کرده [illegible]

[illegible] مومیائی [illegible]

[illegible]

[illegible] مومیائی [illegible]

[illegible] **نفط** [illegible] صورت و [illegible]

[illegible] طبعش گرم و خشک است [illegible]

و در ایران [illegible] کبریت [illegible]

نفط [illegible] معدن [illegible] کوه [illegible] فرهنگ **مرتبهٔ دوم** در

شرح انواع نباتات بتفصیل تمام و [illegible] جزء [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] فصل اول در ذکر اشجار [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] صورت اول در شجر ثمره [illegible]
[illegible] آس [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آبنوس [illegible]
[illegible]
[illegible] اترج [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] آزاددرخت
[illegible]
[illegible] اهلیلج [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بعضی خوانده اند آنرا توت اخوانند ال برگ درخت کلهم شیرین دارد **توت** فرصت پرمایه بزین اشجار است برکتی به
ابریشم است وثمرهٔ اش اگر شیرین باشد بعضی صاحب خوانند گرم و تر است و چنین بزرگ بهتر بود و اگر ترش شامی گویند سرد و خشک است
در زیر درخت توت باید زد ... توت سیاه لون شود و توت سفید بشوید ...
گرم و خشک است بدرجهٔ ... بهتر از خشک است **تین** انجیر گرم و تر است ...
خشک ...
در آن ... و طعم انجیر نیست شیرین و لطافت بود و اگر ... درخت کار ... ثمرهٔ اش **غبیرا**
درخت بزرگ ثمرهٔ اش چون انجیر ...
نوعیست از انجیر **جوز** گردکان گرم و خشک است ...
... رنج کنند ...
... درخت جوز ... فستق ...
... **جوز بویا** گرم و خشک است ... **شفتالو خوخ**
سرد و تر است بدرجهٔ ...
...
...
... **خیارشنبر** سرد و تر است ...
... **دبق** ثمرهٔ ... گرم و خشک است بدرجهٔ ... **دهمشت** آنرا
درخت غار نیز گویند ...
... **رمان** انار شیرین گرم و تر است ...
...

بکری ...
...
... ستعال
...
...
...
...
... سید محمد ...
است **قصیده** ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

وشجرة فهو دابغ للمعدة المرخية وهو اشرف الادوية اكرم به فهو دوا وغذاء وفاكهة ملذة بالذی حب
على الثرى والطيب والطعم بالاطيب للذوق واللون فيه حظ وهو كالمثقب وهو حفظنا له انه اللذة
لان يأخذ الوصف للانسان والطائف ... لكنه غاية سعينا ان فاتنا للاكل في الرق تحمده
كانه في روض الجنان فالص صفة منتقع الجمال فابراه في جنة الزرع فواصل وفرحة للبديع ووروده الازهار على
ولون اللالي في اللاوان ترتع في قشره نضيد كانه للصدق العقيق بجنة الجنة وجه للاصحاب في فضل فضل
اشتهرت بغير حافل تنن للانام الجميع وشهد وشد لو كشف القناع من جمع الشريعة للاجماع تمثل اصحاب القلوب
جنة اجبر حبة من الجنة كانه في لونه الياقوت فكلا فهو العقيق قيمت حسبه فضلاء وفخرا وكفى للاخير قيمة
هذا اشتد اهل جاش حيث وللوصف العيش يضعف العيش **زوقال** بکجا بنجدیست ترسیده اش ترش و رسیده اش
شیرین ... طبعش سرد و ترست و ... کند و در بره ... ترش ... **زغرور** کوشیر را قراونه گلگره گویند بر
بیمانی ارجیس کنندش طریست سردست باول خشک ... ودقابضست **زیتون** معروفست ... بار ...
درخت بزرگ ... کبار ... وبسیار ... درخت ... سبز ...
چوب ... درخت ... گرم است باول خشک ... بیم و بهترین او ... رسیده ...
نمک ... **سوجن** ... نامند ... سردست باول خشک ... دوم ... بهم ...
دفع ... داده ... الوان ... رنگ ... خشک ... قال الاصمعی
... فقالوا ... وقال الفخر ... الوزن
فقالوا للمرجانة فقال الاصمعي عرفت ان الدرة ... **سپستان** معروفست ...
سینه ... **سماق** درختی است ... سرخ ... ترش ... فی
... درخت ... **سندروس** درخت
درکم ... گرم و خشک است ...

۴

است که از سوم ... **شاه بلوط** معروفست ... گرمتر ازبنجات گرم است باول و خشک در دوم
صنوبر معروفست ... کاج ... برگ ... صنوبر کویند برش
چون دل ... غذا ... بگرش ... درختش ... ازدرخت
وصنوبر ثمره او است و ... صنوبر ... نوح ... کنار ... ترس
فی ... و ثمره اش ... فندق ... **صرو** ... درخت ... ثمره
مانند ... گرم ... **عرعر** ... کوهی ... اندو قراونه کویند
... سیاه ... خوش ... گرم و خشک است ... درمانات ... بهم
درخت ... کوتاه ... **عشر** ... مانده ...
بیمی و خشک ... **عناب** معروفست گرم ... در ... شل
برگش ... اطفال ... **نظم** ... اگر
... **عود** معروفست ...
مشمومات ... گرم و خشک ... **غبیرا** ... در
است ... خشک ... درخت ...
... **فرنگ** ... **فستق** ... گرم ... اول
باول و خشک در دوم **فلفل** معروفست گرم و خشک است ... رسیده ... و سیاه
دار ... **فندق** معروفست گرم و خشک است ...
... **فوفل** ...
برکتر ... **فلزهج** گرم است باول و خشک ... ثمره ...
قرنفل ... رسیده ... گرم و خشک ... ثمره ...

نمند و آن مخصوص جزایر چین است که از شاخ درخت جمع کنند **قصب السکر** نیشکر است بمصر نیکوتر بود گرم است [illegible] در اول
و تر بدوم **کبابه** دانه ایست قریب بحب بان قدرش مانند درخت مورد از هند خیزد و اطیب نوع صغیر او است گرم [illegible]
بدوم **کرم** رز [illegible] انجارست و در ازبار [illegible] قائم شده ندارد و میوه اش الوان است تا بجائی
نوع گفته اند که [illegible] خاصیت [illegible] بسیار [illegible] که در هم بندند و غرس کنند میوه اش خوش [illegible]
بود و اگر پاره [illegible] سیاه [illegible] و اگر سرکه در بن آن ریزند سرد [illegible] و [illegible]
گرم است میوه اش گرم و تر است باول و مویزش گرم است بدوم و تر باول و انگور [illegible] غذا [illegible]
[illegible] تازه [illegible] نعم الطعام الزبیب [illegible] العصب و یذهب [illegible] و یطفئ الغضب [illegible]
و شراب [illegible] مانند و سرکه اش سرد و خشک است [illegible] خوره اش سرد و خشک است بسیم
شاخ [illegible] گرم و تر است و گرم [illegible] که زرد و مانند [illegible] شاخ تازه او [illegible]
کمثری امرود سرد و خشک است بدوم و ترش او [illegible] **لوز** بادام است چون [illegible] کند میوه اش
و شیرین شود [illegible] گرم و تر است باول و تلخش گرم و خشک است بدوم **لیمو** [illegible] ترنج است و پوست زرد آن
گرم و خشک بدوم و ترشی او سرد و خشک است در دوم **منخب** ثمره ایست [illegible] گرم و خشک است باول **مشمش** زردآلو
سرد و تر است بدوم [illegible] دیگر [illegible] عن النبی [illegible] فیه [illegible] اربعین
فلم [illegible] لهم [illegible] النبی [illegible] قال لهم [illegible]
[illegible] ثیابهم صفرا [illegible] نخورده [illegible]
بمشمش [illegible] النوی [illegible]
[illegible] النوی [illegible] **موز** [illegible] و بعربی طلح مانند درخت [illegible]
و [illegible] میشود [illegible] و [illegible] و پوستش سبز [illegible]
گاه که [illegible] زرد و شیرین گردد و در هند و مصر بسیار [illegible] گرم و تر است در اول و ثمره اش [illegible] خوش [illegible]

از آن نیز [illegible] موقوف [illegible] و طبیعت ثمر او [illegible] و شیرین مانند [illegible] است در [illegible]
چیزی [illegible] غرس [illegible] کنند و [illegible] در [illegible] غرس [illegible] درخت [illegible] **نارجیل** [illegible]
درخت [illegible] خرما [illegible] سال [illegible] عمر کند [illegible] جزیره [illegible]
[illegible] و [illegible] بسیار [illegible] ثمر آن [illegible] بر آن نصب کنند [illegible]
از [illegible] و [illegible] مانند [illegible] تر [illegible]
[illegible] گرم و خشک [illegible] درخت [illegible]
حیوانات [illegible] گرم [illegible] گرم و تر [illegible] گرم و [illegible]
نارنج [illegible] گرم و خشک است و ترشی او [illegible] سرد و خشک
[illegible] درخت [illegible] **نخل** درخت خرما [illegible]
و [illegible]
و [illegible]
است [illegible] آدم [illegible] و درخت [illegible]
[illegible] خرما [illegible]
[illegible] ثمره [illegible] گرم است بدوم و تر باول [illegible]
[illegible] ه [illegible] النخل [illegible]
[illegible] النخل [illegible]
[illegible] ه [illegible]
[illegible] ه [illegible]
[illegible]

الا نخلة کانت هناک فحسن شهادتک للسنة و دست که کرم ان صاحب است ان قطع الاشجار لا ینظر کیف کجیف سقطت
الزهر فاعاده فلم یسقط البیض ه فی الحدیث ان النخل خلقت من فضلة تربة طینة آدم ع و لذلک سمیت بالنخل عمة
آدم یانس بها فی الجنة و لما انزل الطبها فانه جاء جبرئیل فی النخلة فکان یانس بها آدم ع و لما مات اوصی لابنه
لن یضع معه جریدة فی القبر فصارت سنة بین الابناء ه و گویند اگر سرکه بر بیخ او ریزند آب از سر آن بکند و خشک شود
نسرین نوعی از گل است و از مشموم است صاحب الدولة گفته نسرین لطیف است و گل نسرین سفید است و در
گل سرخ و او الطف است و بسیار زرد میباشد و در باد دوام کند که بوی او بیشتر از گلهای دیگر باشد
دفع آن کند **هوفاریقون** ثمره است سرخ رنگ و طعم تلخ دارد و گفته اند گرم و خشک است بدرجه دوم و او مجرب از افعال
یونانیست و آن سه قسم است **شورد** که بانواع الوان است و از مشموم است سفید و زرد و سرخ و بعضی بسیار بزرگ
خوانند و در هم جنس کلمات شجار است و از مطلق او ... باشد که اقسام دیگر زرد و سرخ است
و هرکس از آن بر سر بسته باشد و هرگز بکار حمی نیاید از اقسام سفید است و این نوع سرخ است
ابیض است و بزرگتر از نسرین ... و مفرح است و هر سه گرم و خشک است بدرجه دوم
است درخت او ... و ... که نسرین سفید است و ... درخت او بزرگتر از ...
و در شهر نهاوند ... درخت ... و لطیف تر است ... تمام شکفته است
کرم بود **درس** ثمره است ... گرم و خشک است بدرجه دوم و بعضی گویند از تخم است **وقواق** ثمره است مانند
است بجزایر چین ... و قواق ... بدین نام مشهور شده و بجزایر ... **سیمین**
معروف و او نیز ... گرم و خشک است بدرجه ... و ... اطباء ...
ابرانند و ... درخت ... و ... گرم و خشک است ...
صورت نوم در ذکر اشجار غیر مثمره اگرچه بعضی از آنها ... هست آنچه ثمر ندارد ...
لا اثیر اوند ... آنها نیز از ... و ... ثمره است ... قال لم یخلق

نعم

نعم الشجرة النخل لا ... لها ثمرة ... فلما اتخذه ... الا امر ... **الشجره** روی انه ... قدر ... الکرک
الشجر ... الاسلحة ... آدم ... فی الاثنی ... فی الحلقة
... **اراک** از جنس
... شجر ... درخت ... سیاه
در ... **اجوان** ... **سپستان** درخت
بو ... **ام غیلان** مغیلان درخت ... **انزروت** ... گویند
گویند صمغ درختی است ... گرم است ... خشک است ... بدرجه دوم ...
... **بان** درخت ... **بشام** درخت ... **تنوب** درخت
کوهی است ... درخت ... گرم و خشک است ... **جاودشیر** صمغ
درختی است ... گرم است ... **حماما** گرم و خشک است ... **خدنگ** چوب ... درخت
بزرگ است **خلاف** بید ...
... گرم و خشک است ...
و بید ... **خیزران** ... نرم
و برگ ... گرم و خشک است ... چوب ... درخت است
دار شیشعان درخت ... گرم و خشک است ...
... **دردار** ... درخت بزرگ است ...
رسیده ... گرم و خشک است ...
... **دلب** ... بزرگ ...
نظم ...

[illegible] … بلوط [illegible]
رند [illegible] … رتم
[illegible] … زبیر … زغرور [illegible] … ساج [illegible]
[illegible] … سرو
[illegible] … سکبینج [illegible]
[illegible] … سلم [illegible] … سلیخه [illegible]
[illegible] … سمره [illegible]
[illegible] … سپیدار [illegible] … شمشاد [illegible]
[illegible] … صمغ [illegible] … صندل [illegible]
[illegible] … ضال [illegible]
طرخون [illegible] … طرفا [illegible]
[illegible] … عصفر [illegible] … عوسج [illegible]
[illegible] … غرب [illegible] … غنم [illegible] فا

دانیا

فاوانیا [illegible]
[illegible] … فرفیون [illegible] … قاقله
[illegible]
[illegible] … قت [illegible]
[illegible] … قصب [illegible]
[illegible] … کاج [illegible] … کافور [illegible]
[illegible] … کاکل [illegible] … کندر [illegible]
[illegible] … کبر [illegible]

الیسه درختی است گرم و خشک در سیم و الیاس شبیه است به عقیق بانات برگش ... و کلش بند ... برنج ... شیر ... گرسن ... بخورند
و خشخاش مانند خشخاش لالان درختی است سپید و درختی ... است ریشه اش بالا رفته و برگش ... بود ... گویند که درختی است لیان
الصفیره کویند درختی است درازی ... عظیم است برگش شبیه برگ ... ثمرش ... عریض ... طعام و تعرق ... و در ...
هر کس اندازه تخم خربزه در ... شیر ... کنجد ... سرخ ... کوچک ... ریزدی و ... ولی ... کرم و خشک در سیم
ماهیزان گرم و خشک است در سیم مروح و غار دو درختی است در بادیه چون شاخش بر هم زنند از ان آتش بیرون آید هر
شاخ که بسوزند ... مصطکی معرب کینه ... درختی است ... سفید ... و ... ببط گویند در
ان ... و تخم ... برگ او مانند درخت ... برگ ... و ... ثمرش ... و ... تا ...
بده است کرم و خشک ... و ... مقل ... اما ... خوانند ... را ... مانند ... درخت ... مانند
درختی ... عظیم ... در شجر ... کثیر ... است ... برگ ... بتر ... ازرق ... فایده
را ... الیهود و ... اصیقاد ... اینجا ... گویند طبعش معتدل
بگرمی و تری و ... نوشتن ... سال ... نارون درختی است ... چون ... وی ... برگش
برگ بید مانند است بیخ ... و ... بسازند ... از ... کثیر ... نکشد دوم نکبزن
هر دانه کمد ... نیم از ... کرده ... قوت ... حوالی
... کند ... که اگر ... تخم ... شجره ...
کونه ... قیم ... شجره است ... در روی زمین ... تخم است ... کونه ... فرق میان شجره و نجم ...
در ... زمین ... تخم ... کونه ... ساق ... بر ... قوت
هر ... شجره است ... و ... تخم ... ساق ... سال ... تخم است و لکین ذکر تخم
... صفت ... آن ... گفتیم الا فذیه ... در ...
آید که ... از ... گرده ... انما الفذیه ... هشت ...

چیز

چیزی که گفتیم ارز برنج گرم ... اول ... چیز ... مبارک است ... چیزی خزینه الارز اسفناج معروف است و تر
است در دوم بادنجان گرم و خشک است ... بعضی ... سرد و خشک است و بعضی ... خوانند باقلا معروف است تازه اش
سرد و تر است در اول بذر الکتان بزرگ ... گرم و تر است در اول بصل ... گرم ... سلیم ... و ... کرم ... پوست
... دنبه ... شیرین و ... بطیخ خربزه سرد و تر است ... شیرین ... بود ... سردیش
... اکر ... گرمی ... مشتهی ... ثمره ...
... الطعم ... ببزر ... خربزه ... و ... گرم ...
... گره چنین ... ده اکر ...
در ... خربزه ... البطیخ ... حصل ... الارض ...
... شرب ... و ... وفیه ...
... الثانیه ... البطیخ ... الحصاة ... کان ... الجزر ... الصادق
... البطیخ ... والبطیخ ... نظم ... بطیخ
... الارض ... و ... فطعنا ... و ... ملح
... الثانی ... الجنة ... المصطفی ... علیه ... ده ... درختی
... کوید ... خربزه ... روشن ... روز ... نور ...
خربزه ... نظم ... البطیخ ... والله ... حمده ... للتعارف
... هندوانه ... است ... سرد ... از برنج ...
ثوم سیر گرم و خشک است ... سیر ... سیر ... سیر ...
... جاورس معروف ...
سرد است ... جرجیر ... کلم ... تربزک ... است ... گرم ... و در اول

وخشک در دوم و نیز اگر بدوم و ترا باید رشته در تربت ذکر زنخ کنند [illegible] زرد دارد و [illegible] قوت است و [illegible]
قسم است یکی ساق دراز و برگش از برگ ترب باریک‌تر [illegible] بسیار [illegible] کویند و یکی [illegible] برگ او [illegible]
[illegible] برگش سرخ و [illegible] قسم [illegible] به ترب [illegible] برگش بخشونت [illegible]
[illegible] مانند تخم [illegible] و [illegible] ارشاد [illegible] برگش [illegible] برگ [illegible] سرخ و قسم
دیگر [illegible] برگ و تخمش [illegible] خبر [illegible] **جزر** گزر است گرم است در دوم و تر در اول
و [illegible] **حماض** سرد و خشک در دوم [illegible] **حب الصنوبر** [illegible] گرم و خشک
در دوم **حرف** سپندان گرد [illegible] تیم **حبه** [illegible] گرم و خشک است در اول **حماض** [illegible] سرد و خشک
[illegible] گرم و تر است در اول [illegible] **حنطه** گندم [illegible] گرم [illegible] معتدل [illegible]
[illegible] گرم [illegible] گندم گرم و تر است در اول [illegible] بیت
[illegible] آدم از بهشت [illegible] گندم [illegible] در رزق [illegible]
[illegible] گندم [illegible]
بنی آدم [illegible] مانند تخم [illegible] مانند تخم [illegible]
[illegible] مانند [illegible] که [illegible] است و در [illegible]
[illegible] **خردل** معروف است [illegible] سپندان [illegible] گرم و خشک
است در اول [illegible] **خس** کاهو سرد و تر است در دوم [illegible] سرد و تر است
[illegible] **خشخاش** سفید و سیاه [illegible]
است [illegible] سفید [illegible] سرد و در [illegible] **خطمی** معروف [illegible] گویند [illegible]
[illegible] **ذریح** [illegible] گرم است در دوم و خشک [illegible] **ریباس** سرد و خشک است در دوم
[illegible] گرم و خشک است در اول **زیت** روغن [illegible]
کرم

گرم و خشک است **سرو** [illegible] سرد [illegible] **سلق** چقندر سرد و خشک است در اول
گرم و خشک [illegible] **سمسم** کنجد گرم و تر است در اول **شبت** شبت گرم و خشک است [illegible] **شعیر** جو سرد
و خشک است در دوم [illegible] آورد [illegible]
[illegible] گندم [illegible] **شلجم** شلغم [illegible] گرم است در دوم و تر در اول **شهدانج** [illegible]
[illegible] سیاه [illegible] سفید [illegible] سرد
[illegible] **شیح** [illegible]
[illegible] ساق [illegible] تخم [illegible]
[illegible] گرم و خشک [illegible] **طرثوث** [illegible] گرم و خشک است [illegible]
[illegible] **طرخون** گرم و خشک است در دوم [illegible] **عدس** [illegible] سرد [illegible] است در اول
و خشک در دوم **فجل** ترب گرم و خشک است در دوم **فوتنج** [illegible] سرد و تر است [illegible]
[illegible] **فرفخ** [illegible] سرد است [illegible] **قثاء** خیار سرد
و تر است در دوم [illegible]
[illegible] **قثد** خیار [illegible] سرد و تر است در دوم **قرطم** [illegible]
[illegible] گرم است در دوم [illegible] **قرع** کدو [illegible]
[illegible] سرد و تر است در دوم **قنبری** [illegible] گرم و خشک است [illegible] **قنبیط** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] گرم و خشک است در اول **کاشم** [illegible]
گرم و خشک است **کراث** گندنا گرم است [illegible] و خشک در دوم [illegible] گرم است در اول [illegible]

کرشنه نیکادانه معروفست مانند ماش و عدس بنه گرم است باول و خشک بدوم **کزبره** کشنیز سرد و خشک است باول و کشنیز را
عرب جلجلان خوانند **کرفس** گرم و خشک است بدوم **کرویه** معروف [illegible] روم می روید است و [illegible] گرم و
خشک است ابیم **کموه** ریزه بعضی [illegible] گویند گرم است بدوم و خشک نیم [illegible] ریزه [illegible] بند
بزر و [illegible] و دیگر سالاصناف مختلف است سیاه [illegible] گویند [illegible] بغداد [illegible]
و [illegible] ریزه [illegible] است [illegible] مانند **لصف** گرم است و خشک است بدوم
بناتیست خار دار و [illegible] شاخ [illegible] کاش [illegible] مانند [illegible] و تخم او [illegible] رطوبت
در فراج [illegible] **لوبیا** معروف گرم و تر است باول **ماش** سرد و خشک است باول [illegible]
[illegible] مانند گرم است [illegible] باول **نانخواه** [illegible] گرم و خشک است
بیم **نونع** معروف است گرم و خشک است بدوم **حلبون** [illegible]
کرده [illegible] **هزبا** [illegible] سرد و خشک است بدوم [illegible]
او [illegible] سرد و خشک است باول **الادویه** [illegible]
اگر چه [illegible]
[illegible] **اذخر** گرم است بیم و خشک باول **بارون** گرم [illegible] بدوم **انجبار** [illegible]
است گرم و خشک بیم **انیون** [illegible] گرم و خشک است بدوم **بادرنجویه** [illegible] گرم و خشک است بدوم **برسیاوشان**
کویند [illegible]
[illegible] الصدر [illegible] شعر [illegible] الخنازیر [illegible] الکلاب [illegible]
مانند **بزروشه** تخم [illegible] سرد و خشک است **بوداش** [illegible] **بیش** گرم و خشک است باول [illegible]
[illegible]
کیاه [illegible]

وستند [illegible] کرده و [illegible] است و [illegible] اجزای آن [illegible] **حنظل**
معروفست گرم و خشک است بیم و آن مانند [illegible] و در غایت تلخی **خطل** معروفست و [illegible] **سناء مکی** در
[illegible] فی المصابیح [illegible] **شقایق النعمان**
است که [illegible] گرم و خشک است بدوم **صبر** [illegible] عصاره نباتیست [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible] و در غایت تلخی
[illegible] گرم است باول و خشک بدوم **عبهر** [illegible] **قیصوم** [illegible]
[illegible] گرم و خشک است بیم **کماة** معروفست سرد بدوم و تر باول [illegible]
[illegible] الکماة [illegible]
کماة [illegible] و آن [illegible] است [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **ینبوع** [illegible]
[illegible] جنس [illegible] است و [illegible]
[illegible] ۳ [illegible] ۵ [illegible] ۶ [illegible]
فی النجوم [illegible] ۵ [illegible]
[illegible] الجنة [illegible]
است [illegible] **اراک** [illegible]
و آن [illegible] **استقین** گرم است باول و خشک بدوم [illegible]
اقحوان [illegible] گرم است بیم و خشک بدوم [illegible] **بابونج** گرم و

باقد معرب بوی است در جمیع جزایر چون اقحوان است اکر در کل کی کوچکتر از اقحوان است سفید و زرد بود تفنج معرب خوش بوی
و بوی او فروبونه از ابرونامند سرد و تر است باول حنا سرد و خشک است باب شکوفه از او حنا الحنا نامند و خاکبرها
و تشیه برون باید است شاخش بقدر نیم ذرع و برکش شبیه برک مورد و کلی دارد خوشبوی سرخ مایل بسفیدی که فاغیه نامند
و خوشبویها از ایشان بکار برند خزامی گیاهی است خوش برو بوی شبیه سنبل الطیب و کل او ابنیر و مایل بزردی گرم و خشک است
باول خیری هم بونی است شب بوی فارسی است سپیدی ... و در عراق عرب ... اند ... الخوفلنس بنفش
سفید و زرد و سرخ و بنفش باشد و ارغنی ملاد قسم زرد است و اعلی انواع او قسم سرخ است و آن ... است و ...
او در دوم کرم و خشک است دواله اسم فارسی اشنه است و اشنه نیز جهت ... و بربری از ... اند الا ... نیست
شبیه ... کیاهی ... پیچیده ... درخت صنوبر و بلوط ... باشد ... بیرون ... آن ... سفید بخشی ... قدر ...
است در دوم کرم و خشک و بهترین از درخت ... هم سرد است و در ... آن ... است و بر ... افتد هم
با شیر ... که ... نمی ... رغاب ... که ... از ... شکوفه ... بیدم و
... درخت ... ریحان ... سفید ... خوشبوی ریحان جو هر
شاهسفرم ... آنرا ... که ... دیگر ... بسیار ...
بعد از ... خوانند در عهد کسری انوشیروان پیدا شده ... خوانده اند سرد و تر است باول در دوم
الرتبه الفاسی که ... کسری ... کسری کان ... بعض ... ادعا ... حبه
فانبت ... الذی ... بعض الخ ... النظر ... ذکر ...
... الا الکمان الذی ... و ... الیه ... فی
... فیحص ... الملک ... کان ...
... الملک ... فقال الملک ... لا
... قطع ... الملک ... برکام ... خرمن

مرد فرست

یعنی ... دیگر ... زرین ...

معروف است بسیار ... بود اما بهترینش کهنه است و باغبانان آن هر چه بر فرز منعقد بود طبعش کرم است در دوم
خشک باول زنبق کل او خوشبوترین کلهاست زنبق اصغر کویند یاسمین زرد است و زنبق ازرق یاسمین معروف
و بهترین سوسن ازرق است و دل ... سوسن بعضی ... یاسمین است سداب بونانی ... نامند کرم و خشک
است ... که در ... اند ... است از ... و برکش ریزه و ... و بستانی بزرک
... کلش زرد ... و بری سداب ... کرم و خشک ... بستانی برکش ... کم ... تر و بید بو
تر و تند تر از بستانی و در چهارم کرم و خشک و سموم ... سنبل بعضی خوشه است و بعرف اطبا ... سنبل هندی
و سنبل رومی و سنبل ... و ... از ... و از ... او الهندی است و آن کیاهی است ... ریشه
... و از ... و ... بر ... سیاه ... خوشبو ... سنبل کرم ... باول و خشک
در دوم ... است چنانکه ... نظم ... که ... است سنبل ... کردد و ... بحد
... است و از سنبل الطیب ... الجبال ... رومی ... سنبل ... سنبل ...
... ریشه ... کویند ... خوشبو ... سوسن معرب ... سوسن ... سفید و ... کبود و
سفید و کبود ... از ... سوسن سفید و ... سوسن
ازو است ... هم فارسی زنبق است ... سوسن ... است ... از سوسن
کبود است ... از سوسن ... درختان ... کلش ... خوشبو است سیسبر معرب
... مامیثا ... کرم ... ریز ... و ... الملک ... نامند بری و
... شیر ... برکش شبیه برک ... شبیه ... خوشبو است شوصر ... الجن است
آنرا ... کیاهی ... کوید ... که ... عربی ... اسم ... است ...
اشنه ... و ... اوراق ریزه ... و ... سیاه ... ساوی ... بنفش
... قطع ... است ... کرم و خشک است در سیم ... اقرب ... سنبل الطیب است

وبعراق بسیار بود **شیح** بفارسی درمنه گویند و آن نباتیست که برگش خوشبو و تلخ و بانک [illegible] شبیه [illegible] ریحان

اقسام میباشد جبلی قویتر از دیگر قسم برگش [illegible] گوشت [illegible] سبب دنباش [illegible] که بهتر است ازین اقسام

بهتر که در جاهات [illegible] بهترست شیح جبلیات و [illegible] که برگش سرخ است شیح [illegible] شیح ترکی مانند [illegible]

گرم و خشک [illegible] و اقسام شیح را [illegible] **فرنجمشک** معرب [illegible] فارسی است [illegible] مانند [illegible]

[illegible] از نعناع [illegible] و [illegible] برگش که [illegible] خوشبو است **فیلگوش** لغت [illegible] خوانند و قسم

[illegible] بزرگ که او فی الجمله گویند [illegible] مانند [illegible] برگش [illegible] بسیار [illegible] مختلف و [illegible]

[illegible] و عطر [illegible] خوش [illegible] سفید [illegible] زرد شود [illegible] نمناک است و قسم

[illegible] برگ [illegible] الوان [illegible] و برگش چون قسم [illegible] و

[illegible] و قسم [illegible] الصغیر [illegible] و قسم کبیر [illegible] برگ [illegible]

[illegible] **قسط** [illegible] است [illegible] ابن [illegible] برگش [illegible] برگ

[illegible] بزرگتر [illegible] بسیار [illegible] برگ [illegible] الالوان [illegible] نظر [illegible]

نماید و مشهور است [illegible] **مرزنگوش** لغت [illegible] خوانند و برگش [illegible] است

[illegible] الفار [illegible] برگ [illegible] برگش [illegible] و [illegible] است و در [illegible] اذن الفار

و برگش [illegible] و برگش سفید [illegible] و آن گرم و خشک است **میعه** اسم [illegible] درختیست [illegible] خوشبو [illegible]

درخت [illegible] کند [illegible] و [illegible] اقسام [illegible] از [illegible] درخت [illegible]

[illegible] است و [illegible] آب [illegible] غلیظ [illegible] سیاه [illegible] و [illegible] است [illegible] سفید [illegible]

سرخ و محمد بن زکریا گوید که آن صمغ درختست [illegible] **نرگس** معرب [illegible]

[illegible] و [illegible] سرخ [illegible] سفید است [illegible] دارد [illegible]

[illegible] و [illegible] گرم و خشک [illegible] **نیلوفر** سرد و تر است [illegible]

و در

و در میان آب بود و روز [illegible] آید و شب [illegible] شود و گویند آنجا [illegible] است [illegible] بخش [illegible] که [illegible] نرم [illegible]

[illegible] آنجا و برگش [illegible] سطح آب [illegible] برگش [illegible] شبیه [illegible] و گلش چون [illegible] اکثر او کبود و بعضی

سرخ و آن [illegible] و بعضی [illegible] و [illegible] کبود است [illegible] سیاه [illegible] **[illegible]**

[illegible] که در [illegible] غذا [illegible] دیگر مقصود و منافع است و در اینجا [illegible] **[illegible]**

[illegible] آدمی [illegible] برگش [illegible] و [illegible] وقت

[illegible] گرم [illegible] حیوانات [illegible] بود

اشنان [illegible] برگ [illegible] سبز [illegible] خشک شده [illegible] و [illegible]

[illegible] گرم و خشک [illegible] **[illegible]**

[illegible] گرم و خشک است [illegible] برگ [illegible]

[illegible] **شیطرج** [illegible] است [illegible]

[illegible] **[illegible]** [illegible] گویند و [illegible]

که در [illegible] و [illegible] خشک است [illegible] **خروع** [illegible]

و [illegible] گرم [illegible] سال [illegible]

[illegible] برگش [illegible] برگ [illegible] گرم و [illegible]

[illegible] گرم [illegible] خشک [illegible] **[illegible]** اسم فارسی [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] سرد و خشک است [illegible] **[illegible]**

[illegible] گرم و خشک است [illegible] **قطن** [illegible] است [illegible]

[illegible] **وسمه** [illegible] گویند که برگ [illegible] است [illegible] خضاب [illegible]

و خضاب [illegible] است **در فواید و خواص اثمار و ادویه و حبوب و غیر ان** مروی است [illegible]

روده‌ها را گشاده و بواسیر را قطع کند و روایت است که برنج با ماش پختن و خوردن شکم را دفع کند و روایت است که از طعام نخود
بریان کرده پیش از طعام و بعد از طعام بخورید و روایت است که هفتاد پیغمبر آن برکت فرستاده‌اند روایت است که خوردن عدس دل را
نرم و آب دیده را جاری کند و روایت است که خوردن باقلا ساق را فربه کند و دماغ را زیاده کند و تولید خون تازه بکند
با پوستش خوردن معده را دباغی کند و روایت است که خوردن لوبیا بادهای اندرونی را دفع کند و روایت است که ماش در طعام
کردن برص را بر طرف کند و روایت است که اگر چند طعام پیش پیغمبر می‌آوردند که در آن خرما بود ابتدا بخوردن خرما میکرد
و علی بن الحسین هم چنین میکرد و روایت است که اکثر خرما را دوست میداشت بسبب آنکه پیغمبر خرما را دوست میداشت و از حضرت روایت
که فرمود شیعیان ما دوست میدارند خرما را زیرا که از طینت ما خلق شده است روایت است که هفت دانه خرما عجوه در وقت
خواب خوردن کرم شکم را بکشد و روایت است که پنج میوه که از بهشت آمده انار سیب شامی و به و انگور رازقی و
رطب و روایت است که کراهت دارد پوست میوه را کندن و روایت است که بر هر میوه زهری هست پس بشوئید و بخورید
روایت است که اگر در میوه خوردن سرکشی داری یکدانه یکدانه بخور و دو دو بخور و اگر [illegible]
دو حضرت با دوست انگور و از روایت است که [illegible] انگور را [illegible]
نوح را بعد از طوفان از زمین غم عظیم عارض شد و حق امر کرد انگور سیاه بخور تا غم برطرف شود و
خوردن انگور غم را زایل کند و علی بن الحسین هم انگور را بسیار دوست میداشت روایت است که بیست و یک مویز سرخ ناشتا
خوردن مرضها را دفع کند مگر مرض مرگ و روایت است که میوه صد و بیست قسم است بهتر از همه انار است و خوردن انار
وسوسه شیطان را از دل بیرون برد و ناشتا خوردن دل را تا چهل روز روشن کند و با پرده خوردن دباغی
معده کند و شعور را افزاید و روایت است که سیب معده را صاف کند و دفع زهر و سحر و جن و خون ریختن و
رعاف کند و هیچ دوا از برای دفع زهر ظاهر از سیب نیست و اگر مردم بدانند که چه نفع در سیب است
بیماران خود را دوا نکنند مگر بسیب و خوردن آن مرد جبان را شجیع کند و رنگ را صاف و فرزند را نیکو کند و روایت است که به
به ناشتا خوردن آب نطفه را پاکیزه کند و فرزند نیکو شود و حق تعالی حکمت را جاری کند تا چهل صباح بر زبان کسیکه

به بخورید و بخورید که زنگ دل را پاک کند و روایت است که انجیر گند دهان را زایل کند و استخوان را سخت کند
و موی را برویاند و درد را زایل کند و روایت است که بخورید امرود که جلا دهد دل را و
دردهای اندرونی را و دباغی کند معده را و روایت است که خوردن آلوی تازه حرارت
را فرونشاند و صفرا را ساکن کند و خشکی اخلاط را زایل کند و روایت است که بخورید ترنج
آن قسم را هضم طعام را روایت است که سنجد گوشت را برویاند و
و پوست را محکم کند و روایت است که بخورید خربزه که در آن
ده خصلت است و ناشتا خوردن آن ... روایت است که ... و بهترین سبزیها کاسنی
بر روی ... کرد ... روایت است که هر که خواهد مال و فرزندش زیاد شود بسیار بخورد برگ کاسنی
و نیکو سبزی است کاسنی در هر برگ آن قطره از بهشت بر روی آن هست پس وقت خوردن حرکت بدهید که قطره آب
بریزد فضیلت سبزی بر سایر سبزیها مانند فضیلت است بر جمیع خلایق و خوردن آن شفا در ده است و روایت است که کاسنی
رسول الله است و بادروج سبزی علی است و برگ خرفه سبزی فاطمه است و بهترین سبزیها است و روایت است که
تره را که در آن چهار خصلت است گند دهان را برطرف کند و بادها را دفع کند و بواسیر را قطع کند و از
لین کند و روایت است که بسیار خوردن کرفس خوراک الیاس و یسع و یوشع است و روایت است که خوردن شبت و گشنیز
مویز را ... روایت است که بسیار خوردن کاهو خون را صاف کند و روایت است که کاسنی و بادروج ادبت و تره
تیزک از سبزیهای انبیاست روایت است که نیکو سبزی است چغندر بخورید بیماران خود را برگ چغندر که آن شفا است و در
درد حضرت نیست و اصلش سودا را حرکت آورده و فرزندش صاحب الجب ... و ... چغندر
که بادمجان داخل است که بر بنی اسرائیل نازل شده من و سلوی آمده در بهشت حکمت است و روایت است که پیغمبر
حضرت ... که کدو را بسیار در طعام کنند و بدانید که دماغ را بخوردن کدو زیاد کند
کند و روایت است که در ترب سه خصلت است برگش دفع بادها کند و تخمش طعام را هضم کند و ریشه‌اش قطع بلغم

کند و روایت است که [illegible] کرز [illegible] شلغم [illegible]
[illegible] خیار [illegible]
[illegible] بادنجان [illegible]
[illegible] پیاز [illegible]
[illegible]
[illegible] سیر [illegible]
[illegible] الشلجم [illegible]
[illegible]
[illegible] عناب [illegible]
منقول است [illegible]
[illegible]
منقول است [illegible] سنا [illegible]
[illegible] زنجبیل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سیاه دانه [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] اسفند [illegible]
[illegible]
[illegible] کندر [illegible]
[illegible]
[illegible] هلیله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ذباب [illegible] سیاه دانه [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

والمتنفس يتنفس من طريق واحد كالفم والخيشوم او من شيء ثان فالخارج من الحيوانات ما يحتاج الى الطعم من كالنحل فان غذاءه
زهر والعنكبوت فان غذاءه ذباب ومنه ما يغتذي الطعم ومنه ما يحتاج الى ما هو معين ومنه ما هو كيف اتفق للاكل
يدفع فيهم المضارة ومنه ما هو انس بالطبع كالانسان او بالمولد كالهرة والفرس او بالقهر كا... ومنه ما لا يانس كالنمر ومنه
يمكنه ان يعيش وحده كالانسان والنحل والنمل الا ان النحل يجتمع رئيسا واحدا والنمل لا يجتمع ولا رئيس له ومنه
يحتاج الى ... لمثنين او اربع او ثمانية والكثير والا ان يكون زوجا كالعوامل الحمار والاتن ومنه لا يحتاج
الا كثير بحيث ... كما ذكره الا... ومنه ما يحتاج الى جناحين اثنين او اربع ليطير بهما صفيف او قبضت قال الله تعالى
الم يروا الى الطير فوقهم صافات ويقبضن ما يمسكهن الا الرحمن انه بكل شيء بصير وقال الم يروا الى الطير مسخرات
في جو السماء ما يمسكهن الا الله ان في ذلك لايات لقوم يؤمنون وانتقاد في ... اجتهد فهو على ... السابقة
كالنمل ... فيه الى ... كالضفدع ومنه ما يمشي في قعر الماء كالسرطان ومنه ما يرجع كثير من الكتب الجنة
لدى الحيوان صوت بغير صوت يكون صوت ... الانعام وحركة شهوة الجماع ... الا الانسان ومنه
شبق كالديك ومنه ضعيف ... وقت معين ... فيه ... ما ... بيت ... ومنه ما ... الذي يبيض
بيضا ومنه ما يبيض في بطنه ثم يصير ذلك بعد ... الذي ... وربما كان بيضة في الليل ... قد كان
حيوان كالاكثر لا في ... من الاختلافات الكثيرة ... بلطيف صنعه وبديع حكمته الكل ... الات
وقوى ... وما جاء ... فاختلفت الحيوانات بحسب الاعضاء والالات ... على ...
ومشى ... لكل ... مصالح ... حيوان ... من ... الخ ... من ... ولاد ...
والدود ... من ... الحيوان ... في ... والقوة
والشدة والعقد ومنه ... من الحيوان ... من النبات ... كالقطر ... ولا ... كما ...
كل حاجة ... وما جاء ... ادم كالا ... كالنحل ... صفة و
... الجنين ... كالنبي والذباب

كان يحتاج الى الصنعة كما يحتاج المولود الى ... بعض الحيوان البحري ... محرمة
والالات البدنية ... مختلفة في الاخلاق والحيوانات المتوحشة ... بالطبع ... الغضب والخوف كالنمر
والغضب كالخنزير البري ... كالبعير ... الحركات ... قوي ... كبير ... كالاسد
قوي ... كالارنب ... الحركات كالثعلب ... شديد الغضب ... الا انه ...
كالكلب شديد ... كالفيل والقرد ... كالهدهد ... شديد
والنمر ... من الصفات والاخلاق ... من انواع الحيوانات ... كما يوجد في
الانسان وذلك انه يكون شجاعا كالاسد جبانا كالارنب سخيا كالديك بخيلا كالكلب ... كالغراب
غير ذلك ... ومنهم ... من الملائكة الكرام ... الله تعالى
وراء ذلك ... فائدة ثم هدى قيد كل حيوان يعرف ... يعرف من ... ويعرف ...
يعرف الذكر الانثى ... ويعرف الموت ٥ قيد كل حيوان يتنفس باستنشاق الهواء ... يتنفس من ...
فقط الا الانسان فانه يتنفس من الفم ... وذلك لان الانسان يحتاج الى الكلام ... يقطع ... من
الانف فيحتاج الى نفوذ الهواء ... من ... ٥ وذكر الرازي في
بعض ... من عجيب ... بعض الحيوانات من ... الهيئة ... الفرقة
... ثم ... محتاجة في ... ولو ... المقصود ... الطرائق
والنحل في البيوت المدينة ... ينفق ان ... الاسد ... المدنيات اذا
... النحل ... الاسد ... الملك
... والنحل ... من الالات ... الحيوان
النمل ... كثيرة ٥ ان النمل ...
... كل الوقت ...

لعلمها اذا جرت بنداوة المكان فانها تشق الحبة نصفين لعلمها ان الحبة لو بقيت سالمة حلت النداوة فيها لنبت
منها وتبقى الحبة صحيحة الثمرة لانها اذا صارت مشقوقة بنصفين لم تنبت ومن عجيب شانها اذا وصلت النداوة الى
الاشيا ثم طلعت الشمس فانها تخرج تلك الاشيا من جحرها وتضعها في الشمس حتى تجف ثم انها اذا فرغت في نقلها الى
داخل الحجر تركت في ذلك نزول الامطار وهبوب الرياح ومن ذلك العنكبوت ينسج بيوتها وعجيب ذلك لانها تنسج
لا يدع سعيها الا انها تفرغ تكون منه نسج وضعف ثم يصطاد بها الذباب ومن ذلك الجمل والحمار واذا سلكا طريق
في الليالي الظلماء ففي المرة الثانية يقدر على سلوك ذلك الطريق من غير ارشاد مرشد ولا تعليم معلم حتى ان
اذا اختلفوا في ذلك الطريق وقصدوا الجمال تبعوه وعبروا الطريق المستقيم عند تابعه والقطا يطير في الهوا
الى البلد يطير استوى من غير غلط ولا خطا ومن ذلك الكراكي تقصد من طرف من اطراف الدنيا الى الطرف الاخر لطلب الهوا
الموافق من غير غلط ولا خطا ومن ذلك الذئب اذا اراد ان يفترس الثور يعلم انه لا يمكنه ان يقصده ظاهرا فيحتال
ليستغفله عن ذلك الثور فاذا قرب الثور واراد ان يحتال فيثب بين ذرعيه ولا يزال ينهش بين ذرعيه حتى
تتخنه ولها ايضا انه يأخذ العصا ويضرب الانسان حتى يتوهم انه متحرك بها والثور وتحس نفسه انها تصعد الشجر
لتفر سمو ويأخذ الجوزين بكفيه ويضرب بها كفيه حتى ينكسر الكف ثم يخرج في بين القنود ومن ذلك الثعلب
اذا اجتمع البق الكثير والبراغيث الكثير في بدنه قطعة من صوف ثم يطرحه في الماء ولا يزال
يغوص فيه قليلا قليلا فاذا احس البق والبراغيث بالماء اقتضت الصعود الى الموضع الذي لم يصل الماء اليه من الثعلب
لا يزال يغوص قليلا قليلا وتلك الحيوانات ترتفع قليلا قليلا فاذا اختفى كل جثته في الماء وبقي راسه خارج الماء اجتمع
كل تلك الحيوانات الى الراس ثم انه يغوص راسه في الماء قليلا قليلا فتلك الحيوانات تنتقل الى الكتلة الحبة التي تجمع
فاذا احس الثعلب بانتقالها الى الكتلة الحبة سلخها في الماء وخرج من الماء سليما فتخلص من تلك الحيوانات المؤذية
ولا يرغوس الفرس انه يعرف صوت الفرس الذي قاتله والكلاب تتابع الجيفة المعروفة والفهد اذا
الدواء المعروف ينافق للفهد يطعمه بين الاذن فكهو والسلحفاة يتناول الحية اكلت صعتر جبلي ثم تعود

والبري تقاتل الافعى وتنهزم منها الى نبات تسمى الخس البري وتعلم ان اكلها يزيل مضرة الافعى ثم تعود ولا تزال الى ان تقتلها
تقتله وابن عرس يستظهر بورق السذاب على الحية والكلاب ليعلم ان الدواء لطبعها كانت تبرز الحنظلة واذا خرج
اللقالق بعضها بعضا على جبلك تكسر البراغيث بالصعتر الحجر والقنفذ تحس بريح الشمال والجنوب قبل الهبوب فيغير المدخل
الحجر والخطاف يتخذ العش لفراخه من الطين والخشب فاذا اعوزه الطين يتمرغ في التراب ليجيء بقدر ما يحتاج
من الطين واذا افرخ الخطاف تعهد الفراخ وينقل ذرقها بمنقاره ويرميه من العش ثم تعلم الفراخ التولية لجهة
العش واذا قرب الخطاف من عش فرخ ورأت الملتقط وقربت منه طيور العش الاخر ثم ذهب المذنب الى موضع
فرخها وفاق المذنب فانه يجلس مع الاخر ويجلس مع الصحو ويعز الموضع الذي يعلم انه فيه وفيه والفرانيق تصعد
الجو حذر الطيران فان احس بذئب يسمى الجحجب بعضها مع بعض وصرخت في الجو صرخة يسمع بها جميع الفرانيق
سبيل اجتماعها تنبيها فاذا نامت تنبت على قدم لكي يكون نومها ثقيلا ولو نامت نومها فجناحها اخفها
الجناح اجمع بعضه وتخبطها فاذا اقتلت الايام ولا يزال يغيب عن الجناح فاذا اجتمع بعضها بعضا
تنبها بين والنعامة اذا اجتمع لها من بيضها عشرون او ثلاثون قسمتها ثلاثة اقسام فتدفن ثلثها في التراب وتترك ثلثها
في الشمس وتحضن ثلثها فاذا خرجت الفراخ كسرت ما كان في الشمس تحت اعين الفراخ لما فيه من الرطوبة لاجل قرتها
ورقتها واذا قويت تلك الفراخ اخرجت الثلث المدفون للارض فتفتحها وقد اجتمع فيها النمل والذباب والديدان
والحشرات فتجعل تلك الاشيا طعمة لتلك الفراخ فاذا تم ذلك صارت الفراخ قادرة على المرعى والطلب قال
لانه يانس ابن زاى اعجب في حب الزرق بجوب الرياض الكثير الشجر لاقل الفقع ليرى اجمل كثرة الغراب
الغراب بين زجر لانه يزجر القوس حتى يخرج اليوم ويبرم ذلك الى الغراب يقصد بيض ارواحه فيظن القراقع
ويجيء هذا البيض ليس بكارا لا يصوت الغراب بل مع التقرين والتوق والغراب يطير من ضغينة لعلك
قبل اي الطيور يفرخ لفرخ في حب الزرق في اقل التحفظ من البركة في امر اللحن وكل في الجبانة كلاب الحرث
للاسد كي يذب الحرث لانه كثير الحرث عن كلاب الاكثر للصيد يفرخ التحفظ فرادى وخرافة ابو فروة الرنة للاحتياط فلا

للقرنفل للكاف وفتح الراء والباء قرة كنية الحرباء كني بابي قرة لما فيه من البرودة الشديدة يدور مع الشمس من غاية برودته وما احتاط في

خطاه ومن احتياطه انه يتعلق بغصن في الليل ويمسك بغصن آخر فاذا تم مرسه اراد ان يأخذ الغصن حتى يبلغ الآخر كيلا يسقط الغصن

ثم يأخذ من جهة الآخر الغصن يبعد ذلك كيلا يسقط يضرب به المثل في الحزم يقال افعل الحزم من ابي قرة **وختلت ابا جعدة** الختل

المكر ابو جعدة كنية الذئب يضرب به المثل في المكر يقال فلان اختل واكر من ابي جعدة وذلك لانه اذا الف غنما يجيء تارة من جانب الريح

عن الشمال وتارة يجيء من جهة وتارة يجيء من يمين وذلك مرارا حتى تجري الريح من خلفه ثم يأخذ الغنم كني بابي جعدة لان الجعد

هو الذي فيه الكرم وهو عاج فكذلك فرسخ الذئب لانه يستقيم في شيء من المكر وبجهد لانه كني بابي جعدة ملتوي لانه اذا اخذ

غنما او غيره يأكل جعدة للكرم لان جعد الكف البخيل **وحرشت ابا الحجاج** وهو كنية القنفذ ... عظيم يحتجب

طلب بالكمر اليه وعقاب **ونشطت ابا وثاب** وهو كنية الظبي لانه كثير الوثوب والنشاط **وكربت ابا الحصين** وهو كنية

الثعلب كني به لانه يتحصن في المكر ولاحصان الخفا **وصبرت ابا ايوب** وهو كنية الجمل واصبر حليم يصبر على قلة شرب الماء وقلة

العلف وكثرة الحمل **وتطفلت ابا غزوان** وهو كنية الهرة كني بها لانها تغزو الفارة وابدا الى ... وحالاته في

اي كون وتركها ... تنظر ... تحفظ ... ولا تلتفت يمينا ولا يسارا حتى تخرج

فاخذه **وتلونت ابا براقش** التلون الانقلاب في ... من لون الى لون وابو براقش كنية طائر ولا اسم له ... مختلفة

مختلفة يتلون في اليوم على الوان ... وهو شرف ... على ... واحد في الوان ... تغير

من ابي براقش والبراقش ... وهو ... مختلفة ... كل ... وصفة ... للعالم

على الماء مع ... على ... مع ... الكذا ... وصفة ... ابكم

والصفة كذا قال في شرح المقامات ٥ دركتابي ... درج ... ابو عبد الله ... نوشته است كه ... كرده

كه در بعض از ايام سيحت ... باشم ... كرديم و ... كه ...

... كردم كه ... ديگر كوشت ... آتش ... شديم و ... آمديم

چند روز مانديم ... كه ... شود ... نمانديم ... كرده بود

نخوردم

نخوردم و ... بغداد ... گوشت ... شده و ... از ... كه

و ... مي آمد ... گوشت و ... از ... كه از ... گوشت

آدمي ... كرده ... سوار شده ... تمام ... صحيح ... رسيد

و ... گوشت ... آدم ... گوشت ... ترجمه

را ... آن ... كرديم ... روز ... آمده ... از

... ٥ حرف ... قال ... ذو النون المصري خرج ... فاذا هو ... بعقرب

على ... من الاشياء فخرج ... فاذا ... ضفدع ... فاذا هو

خرج من الماء فحملها على ظهره وعبر بها الى الجانب الآخر فقال ذو النون المصري فاتبعتها ... في الماء لم

... الجانب الآخر ... شجرة كثيرة الاغصان

والطيور واذا غلام امرد نائم تحتها ... فقلت لا حول ولا قوة الا بالله ... العقرب ... ذلك الجانب

... تنين ... يريد ... فطفرت العقرب ... وجعت ... الى الماء ... على

الضفدع الى الجانب الآخر وانشد ذو النون يقول **شعر** يا راقدا والجليل يحفظه من كل سوء يكون في الظلم كيف تنام

... من ... كلام ذو النون ... الثوب ...

وباع ... الى ٥ ... ذو النون ... ٥ ...

المصري ... مصر ... في بعض ... الى ...

... من ... الاعين ... ذهب ...

فجعل ... قتل ... ٥ ...

الى ... سليمان ... لا ... سليمان ...

... الى ... سليمان ... **شعر**

ثم قال انه لم یکن عندی منه شیء فقال ارزقنی کما رزقتم شیئا فلیس عندی ولکن اذا تقدم الطبخ الیوم الا الحمی
فلیکن لم تضعف فاذ بقیت الیوم جائعا حیث کنت ضعیفا ه حکی ابن ملکان وغیره فی ترجمة الامام ابی الحسن
لصحیح ابی ثابت الموصلی انه کان یعمل فی سطح مسجد مصر کیسا یاخذه بعض اصحابه فیحضره بطعام وکان یاکله
ذهب ثم عاد فی الدرس فاخذه وذهب ثم عاد فنظر فاذا کسر ارا کثیرا فی رسول اذهب فیه وغیب ثم یعود فی
فتحوه فاذا هو ... الطعام ... الحروب ... [illegible]
بین یدیه فیحمو ... فقال الشیخ ابن ابی ثابت اذا کان ... [illegible]
وکیف یضع من قطع الشیخ عادته وترک صنعة ... ولزم بیته وترک ... وکان ... الدنیا الا الله
فی شهر ... سنة ... وستین واربعمائة ... ذکره الحموی ... التروره ه ذکر ابن ... ایضا ...
للاشرف ... ان بعض الملوک ... [illegible]
انه اذا احضر الطعام ... [illegible]
فی ... ستة ... ه روی ان ... قال ... سلیمان ... [illegible]
... [illegible]
... ه روی ان ... [illegible]
... سلیمان بن داود ... [illegible]
... قال الامام ...
فی المطالب العالیة ... بعض الکتب ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... ه قال بعض الصیادین ... [illegible]

... صغیر ... [illegible]
... ه ... [illegible]
اسکندر ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
صورت ... ه در اذکار حیوانات ... [illegible]
از حضرت ... حیوانات ... [illegible]
جمیع ... حیوانات پس ... کرکس ... [illegible]
باز ... طاوس ... دراج ... [illegible]
... خروس ... مرغ خانگی ... [illegible]
... کرکره ... عقاب ... شاهین ... [illegible]
... جغد ... کلاغ ... الرزق الحلال کلنک ... [illegible]
... ملک ... اردک ... هدهد ... [illegible]
... قمری ... [illegible]
... سوسق ... کنجشک ... [illegible]
... بلبل ... عقعق ... بوغا ... [illegible]
... کبک ... سمانه ... فاخته ... [illegible]

روى ابو بصير ان ابا عبد الله ع قال انه سمعت ورشان في بيته فاخبرته فقص بيني اما علمت انها تشويش [illegible]

ما تقول انما تدعو على اربابها فيقول افقدكم ... عن محمد بن مسلم قال قال ابو جعفر ع ما من شي‌ء ... حتى من الطيور

ومن اللئيم للارض بزرقه ميكويد مولاى الحقني من آل محمد ع حجت قبره ميكويد مولاى ... عن ... الذين

عن محمد بن مسلم قال ابو جعفر ع ... فاذا قابج مجرّبه ... حصير فرس حول ... قبل

لا ولا كراه ثم صدر المصعد ... من الحجر الاكبر للقابج فاذا العصفير قد طارت ودارت حول ... فيقول

يقول اشربوا ... فنظرت واذا القابج صيخ من الا ... يشيعون في الناس بغتها واليوم يعيقها قال ان الاوام

فا ... القنبر فسيقها ... القبر ... فقلت يا سيدي الفرق بين القنبر والعصفور فقال ...

فانهم موالي لانهم ... القنبر فانهم منهوا اهل البيت ... الى ... صغرهم ... اهل البيت ...

شيعكم ولعن الله اعداكم ... لا ... ولا ... ولا تقطعوا الصبيان ... بيها فانها كثيرة التسبيح

وتسبيحي لعن الله مبغضي آل محمد ع وقال لعن الحيات ... القبرة ... سليمان ع وذكر

ان الذكر اراد ان يسفد انثاه فامتنعت عليه فقال لها لا تمتنعي ما اريد الا ان يخرج الله تعالى ... بي من ... فذكر

... الطلب فلما ارادت ان تبيض قال لها ... قرب الطريق فباضت وحضنت حتى ... لحاجة

فلقي سليمان ع وجنوده والطير ... فقالت لا آمن ... بيضا فقال لها ... اذا

... قال ... حوافر ... قالت ... تعرض ... حتى ...

بحبه ... اليه وهو ... فقبض ... اليها ... الذكر ... اليمين والانثى على اليسرى ... على ... جنازة

... جنبه ... مسح ... عليها ... فدعا ... القبرة ... سليمان ع كبوتر

ميكويد ان لم تغفروني ... شقين ميكويد لا قوة الا بالله العلي العظيم تذرج ميكويد ... ميكويد

سوى ... ميكويد ... التوبين ... الحسين ... ابى عبد الله ع سوى ... التسبيح ...

... الضالين ... محمد المصطفى رزق ميكويد

الله

لا اله الا الله وحده بره ميكويد كفى بالموت ... زغاله ميكويد ... الموت ... ميكويد ... بيت

... شير ميكويد ... ميكويم سبحان ربي سبحان الحي ... والمغفرة

في قلوب ... كاو ميكويد ... ابن آدم ... فيل ميكويد لا نجي

من الموت ولا حيلة يوز ميكويد ... شتر ميكويد سبحان منزل الجبارين ... اسب ميكويد سبحان

سبحانه كرك ميكويد ... شغال ميكويد ... سك ميكويد كفى بالمعاصي ذلا خر كوش

ميكويد ... روباه ميكويد الدنيا دار غرور آهو ميكويد ... كركدن ميكويد ... خشنود

... پلنك ميكويد سبحان ... مار ميكويد ... عقرب ميكويد ...

ثم قال ... شي‌ء الا يسبح بحمده ... الاية ... شي‌ء الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم

... خروس ... كه ... شيطان ... كه اذا سمعتم نهيق الحمار

فتعوذوا بالله من الشيطان الرجيم ... كه ... كويند

... ذكر ... وغير ...

... كلام ... قال

... فقال ... يقول ... الى ... يقول

... اذا ... يقول

... خلق ...

... يقول ... الطيط

... سبحان ... يقول

... المذكور ... يقول ... وقال ... الناس ... في

... الناس ... الضالين ...

يقول سبحان ربي وبحمده والقمري يقول سبحان ربي الاعلى وقيل انه يقول يا كريم والغراب [illegible]
يقول كل شيء هالك الا وجهه والقطاة يقول من سكت سلم والببغاء يقول ويل لمن كانت الدنيا همه والزرزور يقول اللهم اسئلك
رزق يوم بيوم يا رزاق والقنبرة تقول اللهم العن مبغضي آل محمد والخطاف يقول الحمد لله رب العالمين والنسر يقول يا ابن آدم
عش ما شئت فان آخره الموت وفي رواية الفرس يقول اذا التقى الجمعان سبوح قدوس رب الملائكة والروح والحمار
يلعن العشار وكسبه والضفدع يقول سبحان ربي القدوس وفي الرواية ان الضفدع [illegible] ابراهيم
والنمرود [illegible] النار [illegible] الضفدع [illegible]
صوت البلبل تسبيح صوته ه وفي الاختصاص عن امير المؤمنين ع قال ان [illegible] في كل يوم ثلث دعوات [illegible] يقول
في اول النهار اللهم [illegible]
اسئلك [illegible] البهائم والوحوش والطيور [illegible]
والائمة [illegible] عليهم السلام [illegible]
[illegible] ابن ابي طالب ه از حضرت امام حسين ع مرويست كه [illegible] امير المؤمنين سلام الله
[illegible] مقام تسبيح [illegible]
[illegible]
شده [illegible] دشمنان [illegible]
خوانده‌ام نظم [illegible]
فاذا المواد [illegible] **در ذكر مسوخات از انواع حيوانات** بدانكه در تعيين عدد مسوخات [illegible]
[illegible] مسوخات [illegible] خرس [illegible] موش [illegible]
خارپشت چلپاسه سوسمار [illegible] شپش پشه زنبور عنكبوت [illegible] شبپره [illegible]
[illegible] سهيل زهره ه [illegible]

لیثه

ليثان بحري [illegible] صنف [illegible] ده صنف بري [illegible] ه روى الصدوق باسناده الى ابي جعفر
ع ان المسوخ من بني آدم ثلثة عشر صنفا القردة والخنزير والخفاش والضب والدب والفيل والدعموص
والجريث والعقرب وسهيل والزهرة والعنكبوت والقنفذ قال الصدوق والزهرة وسهيل دابتان وليستا
بنجمين ولكن سمي بهما النجمان كالحمل والثور قال والمسوخ جميعها لم يبق اكثر من ثلثة ايام ثم ماتت وهذه الحيوانات على
صورها سميت مسوخا استعارة [illegible] ه
از حضرت موسى ع منقولست [illegible] **فيل** [illegible] **خرس**
[illegible] **موش** [illegible] **شبپره** [illegible]
سهيل [illegible] **زهره** زنی بود [illegible] **ميمون**
جماعتی بودند از بنی اسرائیل [illegible] شنبه شکار [illegible] **سوسمار و چلپاسه** [illegible]
[illegible] **عقرب**
[illegible] **زنبور** [illegible] **خرس** [illegible]
[illegible] **عنکبوت** [illegible] **دعموص** [illegible]
[illegible] **عقرب** [illegible] **شبپره** [illegible] **ميمون** [illegible]
در شنبه شکار میکردند **خوک** [illegible] **موش** [illegible]
[illegible] **پشه** [illegible] **شپش** [illegible]
[illegible] **چلپاسه** [illegible]
[illegible] **خارپشت** [illegible]
[illegible] ه در روایت [illegible]
[illegible] ه ذكر [illegible]

قال

ويجوز وان ... [illegible] الابن عقيم ومن قرأ ... [illegible] ومن قرأ في الاثنين ... [illegible] روى ابن [illegible]

سئلت ابن عبد الله عن الوزغ قال هو [illegible] فاذا قتله [illegible] قال [illegible]

[illegible] قال [illegible] الابرص [illegible] من قبيل المسوخ [illegible] هذه بصورة الوزغ [illegible]

[illegible] الابدان الوزغ [illegible] صورة الوزغ [illegible]

في الاخبار [illegible] الموت [illegible] فقد ذهب [illegible]

[illegible] قال [illegible]

در ذکر مدت حمل حیوانات و انسان [illegible] الفضلا [illegible] که اقل مدت حمل [illegible] شش ماهست [illegible]

و در [illegible] بیت [illegible] و در [illegible] ماه [illegible]

و بعضی هفت سال و بعضی نیز ده سال گفته اند و اکثر مدت حمل آدمی نزد اکثر شیعه نه ماه است و نزد بعضی از شیعه و بعضی [illegible]

یکسال و بعضی از سنیان دو سال قائل اند و نزد شافعی و تمام شافعیه چهار سال است [illegible] از فضلا اهلسنت

قائل است [illegible] امام شافعی چهار سال در شکم مانده [illegible] و در روز وفات ابو حنیفه متولد شده [illegible]

[illegible] امام [illegible] ابن انس [illegible] سال در شکم [illegible] المشهور [illegible]

[illegible] در تاریخ ابن خلکان شافعی مذکورست [illegible] نقل کرده [illegible]

[illegible] مشهور [illegible] سال [illegible] در شکم مانده [illegible]

[illegible] شش ماه [illegible]

[illegible]

[illegible]

شبانروز [illegible]

شده [illegible]

شده

نه ماهه متولد شود [illegible] قال الشيخ [illegible] ان امراة ولدت [illegible]

ولدا قد نبتت اسنانه وعاش وذكر ارسطاطاليس ان [illegible] الحيوانات [illegible]

[illegible] في ذكر عمر الحيوانات

قال [illegible] عمر الذباب اربعين يوما وعمر البعوض ثلثة ايام وعمر الجراد [illegible]

والوزغ [illegible] سنة وعمر الذئب والضبع [illegible] سنة وعمر الخنزير [illegible] سنة [illegible]

وعمر الخنزير [illegible] سنة وعمر [illegible] سنة وعمر العقاب [illegible] سنة وعمر [illegible]

ايام [illegible] سنة [illegible]

[illegible] سنة [illegible]

بالوسم قال ابن خلكان في تاريخه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الحيوانات [illegible]

[illegible] قال ابن [illegible] سنة [illegible]

[illegible] سنة [illegible]

[illegible]

قالوا واما ما صيرنا الى القول بضعف قوى الكهول لما عرف بسبب البلوغ في زمن نقصان البدن تعقب الجدة في البدن
فعند ذلك الحجة واما من السبب الكلي فان الطبيعة تتأدى الى الانتقاص وتتعجل عن الانتقاص وزعم بعض المنجمين ان
كون نهاية العمر مائة وعشرين سنة وان قيام العالم بالشمس كونها اكبر مائة وعشرين سنة تعجب اجمعهم كيف يدين
في قول الطائفتين برهان قطعي لابطال نهاية عمر الانسان بهذا القدر او بقدر معين بغيره وقد جاءت الآثار الصحيحة
بآثار الاعمار الطويلة للامم للذين قال الله تعالى في حق نوح فلبث فيهم الف سنة الا خمسين عاما والمتواتر
مطابق القرآن الحكيم في اثبات الاعمار الطويلة للاديان والامصار مما كان ذلك مرتبطا بالحجر قال الشيخ ابو
الريحان البيروني في الكتاب المسمى بالآثار الباقية عن القرون الخالية وقد ذكر بعض اهل الحجة والتوراة ما وصف من
الاعمار الخالية ونصه فيما اورده ان ابرهيم وذكر شيئا من كلام المنجمين ثم حكى عن ... انه قال في اول كتابه
الموالد يمكن ان يعيش انسان بحسب القرآن الاوساط الى الف ... بحسب القرآن الاعظم ... كانت الملائكة
مع ذكر ان نهج المولود بالقرآن الاعظم ... سنة ... بحسب القرآن الاوسط ... لكن
للامم الماضية ونحوه قال بعض الاطباء العمر الطبيعي للانسان مائة وعشرون سنة فاعترض عليهم بعمر نوح ونحوه
لان الاجزاء قالوا ان ... الف الا خمسين سنة بعث ... اربعين لبعثته فتمت ... وثلاثين
ومن ذهب انه عاش الف واربعمائة سنة ... ان يقال العمر اراد به الطبيعي كان الكثير في انقضاء ... ولا
هذا كون بعض المعمرين من هذا القدر بطريق خرق العادة مع ان العادة ... مختلفة بحسب ... ولا
ولهذا قال الشيخ ... المتين ... في الشرح ... قد يكون ...
لانه لم يكن ... ومتداولا ونقول انه لا قدرة ... الا بعد ... من ... في الكفر
انه ان كان جاريا من طريق القدرة والامكان فانه ... يقطع ... بكونه خارقا للعادة وان الحوادث
اذا ثبت الدليل ... الخرق لا على سبيل العادة ... على صدق نبي من الانبياء ... من
زيادة للاعمار على العادة ... المصنوع للبعث ... البطر ... الطويل ... من جهة الاصلاح

من اسباب ... يقول ظاهر القضايا انه لو علم ما العمر في الحقيقة وما المقتضي لدوامه ولا اداء ... وانقطاعه اذا
لعلم جواز امتداده واطالته والعمر هو استمرار كون من يجوز ان يكون حيا في حياته وشرطه ان يكون ... ممن يجوز
ان يكون غير حي احترازا من الحكم على القديم تعالى لانه تعالى لا يوصف بالعمر ولكن استمر كونه حيا ... على
ان المختص بنفي الحياة هو القديم تعالى او فيما يحتاج اليه الحياة من البنية والمعاني يختص بغيره وبعده ولا بد
لا تحتاج حقوقه تعالى الى الرطوبة وتجري مجراها في القديم تعالى الحياة ولا يحتاج اليه من البنية وغيرها
للبقاء وكذلك لا يحتاج الى غيبة تمنع ... لا ... عليها بضده ... يحتاج اليه ولا قوى انه لا ... ان
ولما ادعى قوم انه ... يحتاج اليه ولو كان يحتاج بضده في الحقيقة ... بما قصده في غلاف ... في العالم المعاني القديم
منها ايضا ما لا يحتاج اليه لان النفس في بنية الحي استمر كونه حيا ولو كانت الحياة ايضا لا تبقى ... من الوجهين
ذلك لكان في قصده صحيحا لانه تعالى قادر على ان يفنيها حالا فحالا ... ما يبقى ... فيما يحتاج اليه في استمرار كونه
فاما ... من الحرم امتداد الزمان ... ... لان ... البدن ولنا ... للعادة
في ... عند تطاول الزمان ولا ... اثر ... وهو ... ان ... الحي
للعادة ولو انه ... هذه الحالة ... ان تطاول العمر ... غير مستحيل وانما ... كذلك ... حتى
استمرار كون الحي حيا ... طبيعته وقوة ... من المادة ... اليه ... ولو انه ...
الانعدام ... عند العادة قد جرت
للاعمار ... خارق للعادة لان ... قد ثبت ان العادة قد تختلف في الاوقات ...
ايضا يجب ... في العادة ايضا فيما ... عادة ... في المكان وفي الوقت ... لان يكون العادة
يجري ... حتى يصير ... خارقا للعادة ... حتى يصير ... غير خارق للعادة ... فاذا
صح ذلك لم يمتنع ان يكون الحوادث في الزمان ... جارية بتطاول الاعمار ... حتى ...
حتى صارت عادية ... جارية ... خارق العادة وهذه ... كافية ...

من المعمرين منهم لقمان بن عاديا قال الاخباريون كان لقمان بن عاديا بن الحي بن عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح
الحمار القاسي عمرا عاش ثلاثة آلاف سنة وخمسمائة سنة ويقال انه عمر عمر سبعة انسر وكان يأخذ النسر الذكر فيجعله في الجبل
فيعيش النسر ما عاش فاذا مات اخذ آخر فرباه حتى كان آخرها لبد وكان اطولها عمرا فقيل فيه طال الابد على لبد فلما
عمر لبد راه لقمان وقد فاداه فنهض اليه فذهب لينهض فلم يستطع فسقط فمات لقمان ومضرب به المثل فقيل طال الامد
لبد ومنهم عمرو بن عامر الملقب بمزيقيا ملك ارض سبا ذي الاصبح وغيره انه عاش ثمانمائة سنة اربعمائة سنة
في حياة ابيه واربعمائة سنة بعد ابيه وكان في سنين ملكه يلبس كل يوم حلتين فاذا كان بالعشي مزق الحلتين لئلا يلبسهما
غيره فسمي مزيقيا ومنهم جلهمة بن ادد بن زيد بن يشجب يقال لجلهمة طي لانه اول من طوى المناهل وكان ابنا لخ يقال
يحابر بن مالك بن ادد وكان قد ادرك عاد وعاش خمسمائة سنة وقيل انما اخاه بسبب الجدب فخاف فلجهه مهلكا كثير الشجر
وطوى المنازل قبيله فهو صاحب اجا وسلمى جبلي طي ومنهم دويد بن نهد بن زيد عاش اربعمائة سنة وخمسين سنة ومنهم عبد
المسيح بن بقيلة الغساني عاش ثلاثمائة وخمسين سنة وادرك الاسلام فلم يسلم وكان نصرانيا ومنهم الحرث بن مضاض الجرهمي
عاش اربعمائة سنة وهو القائل نظم كان لم يكن بين الحجون الى الصفا انيس ولم يسمر بمكة سامر بلى نحن كنا اهلها فابادنا صروف الليالي
والجدود العواثر ومنهم ربيع بن ضبع بن وهب وروي انه عاش ثلاثمائة سنة واربعين سنة فادرك النبي صلى الله عليه وسلم وروي انه
عاش الى ايام عبد الملك بن مروان فدخل عليه فقال له عبد الملك خبرني عما ادركت قال عشت في الجاهلية مائتي سنة
في الجاهلية وستين في الاسلام فقال له لقد طلبك جدك غير عاثر ومنهم عمرو بن لحي وهو الذي سن السائبة والوصيلة والحام
ونقل هبل ومناة من الشام الى مكة فوضعها للعبادة وهو اول من ادخل الاصنام مكة وكان يلي حجابة الكعبة مدة
وعشرة وهلك وهو ابن ثلاثمائة وخمس واربعين سنة ومنهم المستوغر بن ربيعة عاش ثلاثمائة وثلثين سنة حتى قال نظم ولقد
سئمت من الحياة وطولها وعمرت من عدد السنين مئينا مائة حدتها بعدها مائتان لي وازددت من عدد الشهور سنينا هل ما بقي
الا كما قد فاتنا يوم يكر وليلة تحدونا ومنهم اكثم بن صيفي الاسدي عاش ثلاثمائة وثلثين سنة وكان ممن ادرك زمن النبي
وامن به ومات قبل ان يلقاه وكان والده صيفي بن رباح بن اكثم ايضا من المعمرين عاش مائتين
سنة

سنة لا ينكر من عقله شيء ومنهم عمرو بن حممة الدوسي عاش اربعمائة سنة وهو الذي يقول نظم كبرت وطال العمر حتى كانني
سليم افاع ليله غير مودع فما الموت افناني ولكن تتابعت علي سنون من مصيف ومربع ثلاث مئات قد مررن كواملا وها انا
هذا ارتجي مر اربع ومن المعمرين من العرب كثيرون ومن الفرس من ملوكهم ما تقدم جمعه
ومنهم الضحاك صاحب الحيتين عاش الف سنة وافريدون العادل عاش فوق الف سنة ويقال ان الملك الذي
احدث المهرجان عاش الفي سنة وخمسمائة سنة وروي عن اصحاب الاخبار ان سلمان الفارسي عاش ثلاثمائة سنة وخمسين سنة
وقيل عاش اكثر من اربعمائة سنة وقيل انه ادرك عيسى عليه السلام وتوفي سنة خمس وثلاثين من الهجرة والله اعلم ومن المعمرين
عاش اوس بن ربيعة بن كعب مائتي سنة واربع عشرة سنة فقال في ذلك نظم لقد عمرت حتى مل اهلي ثوائي عندهم وسئمت عمري
وحق لمن اتت مائتان عام عليه واربع من بعد عشر يمل من الثواء وصبح يوم يغاديه وليل بعد يسري فابلى جلدتي وتركت شلوا
واجلب ما اصبت بغير عمد وعاش نصر بن دهمان مائة وتسعين سنة حتى سقطت اسنانه وخرف عقله وابيض راسه
فقام قومه فاحتاجوا الى رايه فدعوا الله ان يرد عليه شبابه وعقله فعاد شبابه وعقله فقال في ذلك سلمة بن الخرشب الانماري نظم
لنصر بن دهمان الهنيدة عاشها وتسعين حولا ثم قوم فانصاتا وعاد سواد الراس بعد بياضه وعاوده شرخ الشباب الذي فاتا
وراجع عقلا بعد ما فات عقله ولكنه من بعد ذا كله ماتا وعاش خثعم بن عوف دهرا طويلا فقال نظم حتى متى خثعم في الاحياء
ليس بذي ايد ولا غناء هيهات ما للموت من دواء وعاش ثعلبة بن كعب مائتي سنة فقال نظم لقد صاحبت اقواما
فامسوا خفاتا لا يجاب لهم دعاء مضوا قصد السبيل وخلفوني فطال علي بعدهم الثواء فاصبحت الغداة رهين بيتي و
اخلفني من الموت الرجاء وعاش رداة بن كعب النخعي ثلاثمائة سنة فقال نظم لم يبق يا خذلة من لداتي ابو بنين لا ولا
بنات ولا عقيم غير ذي سبات الا يعد اليوم في الاموات هل مشتر ابيعه حياتي وعاش اباه بن قيس مائتي سنة
سنة فقال نظم لبيت وافنى للزمان وصحبت هنيدة قد ابقيت من بعدها عشرا واصبحت مثل الفرخ لا ذا
ملكة ولا اخي قاصد للبر افقد عشت دهرا اجيز في ظلها شيا تحت القرا وعاش العوام بن المنذر بن زيد
في الجاهلية وادرك عمر بن عبد العزيز وقد اختل ترقوة وسقط حاجباه فقيل له ادركت فقال نظم في الذي

ولقد كبرت لسنة عما عهدتني للقرين ام كنت اقنا. متى تجيئوا ... الحي ... جناية ام ... لجهولا و وعاش سيف بن
وهب الله مائتي سنة فقال نظم الا انني كاهب ذاهب فلا تحسبوا انني كاذب لبست شبابي فافنيته وادركني القدر الغالب
وخصم دفعت ومولى نفعت حتى يثوب له ثائب وعاش ارطاة بن دهية المزني عشرين ومائة سنة فكان يكنى ابا الوليد فقال له
عبد الملك ما بقي من شعرك يا ارطاة فقال يا امير المؤمنين ما اشرب ولا اطرب ولا اغضب ... ولا يجيء الشعر الا من هذه الخصال على
اني لاقول نظم رايت المرء تاكله الليالي كاكل الارض ساقطة الحديد وما تبقي المنية حين تاتي على نفس ابن آدم من مزيد و
اعلم انها ستكر حتى توفي نذرها بابي الوليد فارتاع عبد الملك فقال ارطاة يا امير المؤمنين اني اكنى بابي الوليد وعاش
عبيد بن الابرص ثلاثمائة سنة فقال نظم فنيت وافناني الزمان واصبحت لداتي بنو نعش وزهر الفراقد ثم قتله
النعمان بن المنذر يوم بؤسه وعاش شريح بن هانئ عشرين ومائة سنة حتى قتل في زمن الحجاج وذكر في كبره وضعفه
وقال نظم اصبحت ذا بث اقاسي الكبرا قد عشت بين المشركين اعصرا ثمت ادركت النبي المنذرا وبعده صديقه وعمرا
ويوم مهران ويوم تسترا والجمع في صفينهم والنهرا هيهات ما اطول هذا عمرا وعاش المستوغر بن ربيعة ثلاثمائة سنة فقال
نظم لقد طرقت للآفاق حتى بليت وقد انى لي ان ابيد وافناني ولا يفنى نهار وليل كلما يمضي يعود وشهر مستهل بعد شهر
وحول بعده حول جديد وعاش لبيد بن ربيعة الجعفري مائة واربعين سنة وادرك الاسلام فاسلم فلما بلغ سبعين سنة
انشأ يقول نظم كاني وقد جاوزت سبعين حجة خلعت بها عن منكبي ردائيا فلما بلغ سبعا وسبعين سنة انشأ يقول نظم باتت
الي النفس مجهشة وقد حملتك سبعا بعد سبعينا فان تزادي ثلاثا تبلغي املا وفي الثلاث وفاء للثمانينا فلما بلغ تسعين سنة
انشأ نظم كاني وقد جاوزت تسعين حجة خلعت بها عني عذار لجامي رمتني بنات الدهر من حيث لا ارى فكيف بمن يرمى
وليس برام ولو انني ارمى بنبل رايتها ولكنني ارمى بغير سهام فلما بلغ مائة وعشر سنين انشأ يقول نظم اليس ورائي ان تراخت منيتي
لزوم العصا تحنى عليها الاصابع ... فلما بلغ مائة وعشرين سنة انشأ يقول نظم قد عشت دهرا قبل مجرى داحس لو كان
للنفس اللجوج خلود فلما بلغ مائة واربعين سنة انشأ يقول نظم ولقد سئمت من الحياة وطولها وسؤال هذا الناس كيف
لبيد غلب الرجال وكان غير مغلب دهر طويل دائم ممدود يوم اذا يأتي علي وليلة وكلاهما بعد المضي يعود

فلما

فلما حضرته الوفاة قال لابنه يا بني ان اباك لم يمت ولكنه فني فاذا قبض ابوك فاغمضه واقبله الى
القبلة وسجه بثوبه ولا اعلمن ما صرخت عليه صارخة او بكت عليه باكية وانظر جفنتي التي كنت اضيف بها فاجد
صنعتها ثم احملها الى مسجدك ومن كان يغشاني عليها فاذا قال الامام السلام عليكم فقدمها اليهم يأكلون منها فاذا فرغوا
فقل احضروا جنازة اخيكم لبيد بن ربيعة فقد قبضه الله تعالى ثم انشأ يقول نظم واذا دفنت اباك فاجعل فوقه
خشبا وطينا وصفائحا صما رواسيها يسددن الغضونا ليقين حر الوجه سفساف التراب ولن يقينا
ذكر سبب انوثة وذكورة مولود عن الحسن انه اذا سبق ماء الرجل ماء المراة فالولد يشبه اباه وعمومته واذا
سبق ماء المراة ماء الرجل فالولد يشبه امه واخواله وقد سئل عن الولد فقال ماء الرجل ابيض وماء المراة
اصفر فاذا اجتمعا فعلا مني الرجل مني المراة ولدت ذكرا باذن الله واذا علا مني المراة مني الرجل ولدت انثى
بر ... لذكر اجمع حكماء مجرب الذين ... است كه هرگاه تصوير صورت كودك كه نيكو روي باشد در وقت مباشرت
روي زن دارند بحيثيتي كه نظر وي بدان صورت باشد فرزند كه از آن نطفه صورت بندد شبيه آن صورت بود و در
بعضي ... بود و در بعضي كتب آمده كه در وقت مباشرت هر صورتي كه زن را نظر افتد شبيه آن كس بود و گويند
اندكي چون مني مرد و زن با هم بياميزد و در رحم رسد ... شود و ... علقه گردد ... بسته شود
مضغه شود يعني گوشت پاره و ... پس از آن گوشت پاره صورت دل و جگر و ... پيدا آيد پس صورت دماغ و ...
و پس صورت ركها ... و ديگر ... و ... و ... و ... هيئت ... در مدت سي و پنج يا چهل
شبانروز تمام شود و اگر ... فرزند پسر شود و اگر ... دختر
شود ... از دختر ... و ... زنان كه صورت خلقت تمام شده باشد ... ازين
دم ... حال ... و ... روح حيواني در وي پيدا گردد ... روح ... و ... زنان
كه اكثر ... پيدا شود ... ارواح ... تربيت ... اسباب ولادت
خروج در وي پيدا آيد و متولد شود ... اكثر ... پسر ... و ... دختر ...

مادر دستها بر روی نهاده ونیز نخ برزانو واطراف خیان منقوش ودرهم کرده اشاره بست تا وقت وعجایب بوقی
رحم سنط شود وحرکت زوج پدید کرده تا روی نخ بهم عذاب عجوبه بضیق بیرون کنند ه وفی الخرایج عن صفوان
الجمال قال کنت بالحیرة مع ابی عبد الله ع اذ اقبل الربیع وقال اجب امیر المؤمنین ع فلم یلبث ان عاد قلت اسرعت الانصراف
قال انه سألنی عن شیء فسل الربیع عنه فقال صفوان وکان بینی وبین الربیع لطف فخرجت الی الربیع وسألته فقال اخبرک
بالعجب ان الاعراب خرجوا یجتنون الکمأة فاصابوا فی البر خلقا ملقی فاتونی به فادخلته علی الخلیفة فلما راه قال نحه وادع
جعفرا فدعوته فقال یا ابا عبد الله اخبرنی عن الهواء ما فیه قال فی الهواء موج مکفوف قال ففیه سکان قال نعم قال وما سکانه قال خلق
ابدانهم ابدان الحیتان ورؤسهم رؤس الطیر ولهم اعرفة کاعرفة الدیکة ونغانغ کنغانغ الدیکة واجنحة کاجنحة الطیر من الوان
اشد بیاضا من الفضة المجلوة فقال الخلیفة هلم الطست فجئت بها وفیها ذلک الخلق واذا هو والله کما وصفه جعفر فلما نظر الیه جعفر قال
جعفر قال یا ربیع هذا الشجی المعترض فی حلقی من اعلم الناس وفی خبر ابن سلام قال النبی ص اخبرنی عن طایر یطیر بین السماء والارض
لیس له فی السماء مکان ولا فی الارض مسکن هو قال یا ابن سلام تلک حیوة اعرفها کالعرف الحی تبیض ما اذن بجاوز تفرخ
ما کیما فی الهواء الی یوم القیمة ه وفی عجایب المخلوقات حکی بعض التجار انه رکب جماعة فی البحر فساروا ایاما ووجدوا
جزیرة فنزلوا الیها وحفروا حفرا ووضعوا علیها قدر الطبخ اللحم واوقدوا تحتها نارا فلما اشتعلت النار
تحرکت الجزیرة فقال الملاحون لیست هذه بجزیرة بل هی سلحفاة حست بحرارة النار فتحرکت وابادروا القوم الی
وسکوب السفینة فلما رکبوا غاصت السلحفاة فی البحر ولم یجدوا من الجزیرة اثرا وفی مشارق الانوار ان سلیمان
کان سماطه کل یوم سبعة اکرار فخرجت دابة من دواب البحر یوما وقالت یا سلیمان اضفنی الیوم فامر ان یجمع لها مقدار
سماط شهر فلما اجتمع ذلک علی ساحل البحر وصار کالجبل العظیم اخرجت الحوت راسها وابتلعته وقالت یا سلیمان این
تمام قوتی الیوم هذا بعض قوتی فعجب سلیمان وقال لها هل فی البحر دابة مثلک فقالت الف امة فقال سلیمان سبحان الله
الملک العظیم ه وفی البحر جزیرة فیها قوم علی صورة البشر اصغرهم لیس لهم تکلم بکلام لا یفهم یطیر من شجرة الی شجرة
وهی صنف من النسناس لها اجنحة کاجنحة الخفافیش من الاذن الی الذنب وعلی وجوهها کالغبار الی الاذنام

جبیانی و اذنابها کاذناب البطالة وفی البحر جزیرة سکانها قوم وجوههم وجوه الکلاب واعناقهم کبدن الناس
وجزیرة القصار قوم ... ولکنهم ... وحکی ان المتوکل رای فی بعض جزایر الهند اناسا رؤسهم رؤس
الکلاب وانیابهم خارجة من فیهم وخرجوا الی المراکب فی المیناء وحاربوها فرای نورا ساطعا فاذا هو قصر مبنی من البلور
وهو الدیر حجب فیه ... الزجل ... فی ایام الغیل الحیز وعرف ان من دخل هذا القصر یقع علیه النوم
ولا یستطیع الخروج فیظهر به ... وفی بعض بلاد الهند حیوانات اثنا اصابع من الیدو والثانیة علی الصدر
والثالثة والرابعة علی الکتفین والخامسة والسادسة علی الفخذین وفیها طایر عظیم الجثة یبتلع
فی بحر من جزایرها الذبابات یوخذ منها ... ویتخذ من کبیر کبیر الناس فیه فی الجوهر عظم ریشه یتخذ اواوانی
نبع واحده ... کثیرة وفی بعض الهند بحیرة مقدار فرسخ فی مثلها ... من بلوغ ... تجاسیر
اللغاو وتکت البحرة حیوانات علی صورة الانس اذا کان اللیل یخرج منها عدد کثیر یجلون علی ساحل البحر ویرقصون
ویصفقون بالیدین وفیهم جواری حسان یخرج منها لیصید حیوانات علی صورة الانس عجیب الاشکال والوان
فی البحر فهو یصیدون من الجد ... الیهم وکما کان المطام ... الخارجی الکثیر بالغی
الکثرة اکلوها وترکوا ... منهم علی الساحل ... منهم ... من البحیرة ... اموات ...
یفنون ... یقع علی الساحل یخرج من الماء لعال ... ه حد حصر انواع حیوانات زیاده ازان حد شمار است
قال قدم ... حیوان ... المکن ... بحیه ... ایشان ... است ... ترتیب حروف ...
هر حیوانی که ... کند در ... ونفع ... حیوانی که ... بود ... کوشش
ازین ... کتند ... کوشش ... الابدار
و ... ازان ... الابدار الالف المفتوحة حیوانیست ... ابتدا می شود ...
غیر ... ازین ... کوشت ...
 ... ابن ... که ... اسم ...

براه غدد صدوریست اسم دیگر او بجهت آنکه شیر است شبیه حیوانات ارضا بچه روش وحشت و از آتش می‌ترسد و مرغ بچه شیر
شبر گویند بقوه‌ترین سباع است هرچند شکل ببر شبیه است اما بزرگتر از ببر است و از شیر کوچکتر است و بزرگتر هر دو گوید که او را
داشتن هر سیر بجهت دفع بلا کشند و هر که زهره او شب بخورد آنش بسوزد و لحم او را اگر بزبان زهره حیوانی که او را بقوت تمام
قصد کشتن کند و بر او دغوش شود لیکن بجهت ایذای حیوانات که با سباع منافر و دشمن است و از پیم موی او دیگر از
گریزد و مورد و دشمنی با یکدیگر را اتفاق افتاده است که آنکه ادرو قیمتی بود آهو بجناب امیر المؤمنین علیه السلام قسم داد که نفر
گرسنه است و مورد حرمت شده است در وصف اسد گفته اند للاسد اکبر السباع جثة و اعظمها خلقة و اقواها بنیة و اشدها قوة
و ابطش و جعل ماهیته لا عریض الصدر دقیق الخصر لطیف الموخر کبیر الراس مدور الجبهة واسع الجبین واسع
الاشداق مفتوح القصر متین للزئیر ... صلب المخالب براق العینین جهیر الصوت شدید الزئیر شجاع قلب
لا یهاب مهیب المنظر لا یخاف احدا ولا یقوم شیئا ... بالجواسیس ولا بالخوف ولا بالتمزیع ولا بالزوال فهو اکبر
ولا المتلون ذو للثاقب ... ذکی الدرجة شدید للعزیمة سادم الزئیر ملتهم و ادایع ... الیه یعوذ ولا یستعین باحد
من بجوده و جعلها نخل القفل اذا اصطاد فریسة کلت منه یتصدق بباقیه علی جنوده و من صفات اللغز علاوه
للدمنة لا یعرض للنسوان ولا الصبیان ولا للایتام کریم الطبع اذا رای ضوء من بعید هرب ... ذو علم الذی
وقف منه البعد سکنت صوته و خضعت ... صولته ولا یرجع لغیره طبیعة فریسته ... ولا یتعدی
للانسان اللهم الا ضعیف فیما تماسک علیه من شبابه کسلطان الابق علی الوحوش و الجوارح کسلطان الذی یحرسه الملوک
الجابر من بنی آدم ارنب بفارسی خرگوش و بترکی توشقان و توشقان گویند مجوس شیعه مقبلا ارغامه کوشش بر حرام
دانند ... انکه با تفاق حرام است خرگوش بری قصیر الیدین و طویل الرجلین است ... و افراد هم ...
منه قضیب ... یکی نصف سال نر و یکسال ماده بوده و ... کوشش ...
محمود ... و جوش بزی ... اتان خر ماده ذکر او در باب حا در حمار گذشت اداد و فرس ... ذکر او در
الف ... ایم ... این باب ... ارقم ... ماده ... سیاه ارقم ... ابد

ارقم

ازمار افعی مار بزرگ سر کوتاه جسم که برسواره دوره کشند گوشت جمع او حرام است ... غلظ
و اصنافی از شیرست سر مار در خاک ... آید پیش ... خورد بجهت ... بیرون آرد ...
جای درخت الادیش شود هر گاه ... او را کنند که ... پیش او ... تر الا ادیش ...
الکر درخت نکوهر ... نیش ... آب ... کند و اگر ... کند ...
تر وز بر آید و اگر او ... تر وز حرکت کند دشمن ... او ... وحشی ... بجرد داو
... مار ... بیست ... تخم ... شعر ... ثقلی ...
... او را ... از زمین بزرگ ... کنند و ضمایر نوعی از ... چون ... از ... کند بو وی
... بروی ... بزرگ ... نظر کردن آدم ... کشند و بعضی از آن لقم را افعی گویند ... آواز کند
مکلال الراس یعنی ... بر ... نوعی ... او را ... و ... الکر ...
پرواز کند ... نوک ... تیز ... کوشش ... و ... اوبتیزه ... نیش ... بالک
و این نوع در بلاد ترکستان بسیار است و مار ... کند و ... بیوت ... نمی‌بیند ... خطوط
در شکم ... پیچ ... بسیار ... زرد ... سیاه و زرد ... نقطه ... حمولد
و درخشنده است و مار را با ... و زبان او شقوق است ... خطی ... درختی ...
چیز در شکم او ... گردد و ... عادت اوست که چون ... بحر ... طعام ... کند ... گوشت
نخورد ... کند ... شیر ... و ... شود ... سر ... بیند ... تخم ...
سمار ... سر او کوتاه است ... گردد و ... آتش ... شود ... کند ... تا در شیر
و اگر ذبح کنند ... میرد و حرکت کند ... دریا ... کند ... اگر ... در ...
لم ... انکه بجری ... شیر ... حیات ... نوع ... کزیره ... ارزق و غیره ... نفع کند ...
و ... هندی ... نوع ... ارزق ... کزیره ... غیر ... است ... کشاند ... بسر
... ایند ... مار ... گزیده ... ۵ ... الحیوان ...
... رسیده که هر که ... ایل ... کبیر ... لسان ... العرب ... قی ...

اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله و اشهد ان الجنة حق و النار حق و عقرب و دزد این کرده ۵ داند
لفو عامر محرزت کرکس کرد کلفضوا بروی علم آهنی بروی او کند او و این عزیمت را بخواند و همین
مرتبه بخواند و دست او را بگیرد و سنجاق و حج برید و حمرت محیح در عقرب را جمع شده برخیزد بکند آنقدر که ممکن است
بیست که خصوصیت است و بعد از و بر عزیمت عزیمت بخواند عزیمت این است سلام علی نوح فی العالمین سلام علیکم
المرسلین من صلاة الله و الملائکة اجمعین لا دابة و الکیة و لا ارض الا و فیه لعنة الله علیهم اجمعین کذلک نجزی عباده المحسنین
لن ربی علی صراط مستقیم نوح نوح قال لکم نوح من ذکرنی فلا تعقربوه انی ربی کتب علیکم و صلی الله علی سیدنا
محمد و آله الطاهرین ۵ صاحب حیاة الحیوان گوید که بخط بعض علماء محققین دیدم که هر جا عقرب گزیده باشد او را
گرد سنگ و بر او گزیده باز خود شد او را بگویند تا بایستد و کارد فولاد خط کشند که ابتدا از گزش بر کنار
است او خط دایره بکشند که او در مرکز دایره باشد پس خط دیگر از بنیان دو قدم او که مرا قطر دایره باشد بکشند
از زیر پا راست و پشت پای چپ او خاک برداشته در ظرفی پاک کند و آب بر آن بریزد و کارد مذکور را در ظرف دیگر گذارد
سرکارد به جانب فوق باشد و آب که در ظرف مذکور است بر سر کارد بریزند و در وقت آب ریختن این فصول را بخواند که این است
میریزد و سر بر دیگر چاه مذکور بخوانند سطری بعد و نقش موضع گزیده را بشست بخواند و عزیمت بر بخواند و
این است سار اسار ارقی سار اعار او ذکر لور لور فی او ارما ریا داود کا طوریس اورا اوصاما شما کاما ما
با شا با کاط اصیا و ثا البرس قد تا اوشی باذن الله تعالی شفا یابد و این نوع را مکرر تجربه رسیده ۵ گوید در
مردم سنگ ریزه در دهن کرده و بر زمین نهد و از آن فضا برخیزد و بعد از اول شود که ازین سنگ بالا از
دهن انداز و در سقوط عقرب و هم یک سنگ دیگر را تیز انداز و در سقوط عقرب هم سنگ ها را در دهن انداخته از زیر
برون آید ۵ الدغ الکرزمه و کتا در اوم شو اسم هم کم خوار ترین حیوان است و قتش لازم است و شر او ولی
لنوع بسیار است دم بریده او را ابتر نامند و بعد از ادام او نقص او کشته را اهلیه گویند و نقطه ها در قفای او
هلاک عدو و سنین عمر او شود و بعد از حیات از شرها که در بعض از کتب آورده که ضیافت چهار قسم است که
به جز نظر آدمی را هلاک کند و کلما قوقه نماید و للت دریا از صدر شیر را بکشد و حیاة زکستان با شد و از
آن مقام برون نتواند آمد و دیگر که که آواز آدمی را کشد و دیگر آنکه زهر زند و چهارم آنکه زهر نگذارد آرمصه
کوچک

کوچک است که چوب میخورد و بزرگ آن شتی قوی دارند اگر در زیر زمین پیش آمد او را ارضه میخوانند کل ابرو بکند و
بالا تا بیرون آورده و بیرون رود لیمن همان دابة است که دلالت کرد جن را بر موت سلیمان و حکمت تخصیص او بخوردن خود و عصا
شکست و انجیر توقیف او و سندر از ارضه کوچک است که از عقب ارضه می آید و ارضه را بیرون می برد و در بیرون سوراخ
و الکر از پیش آید و قاومت نتواند کرد و از آنجا ارضه کم دارند خود خانه از چوب در نهایت خوبی بنا کند از چوب ها
جمع کرده شده خانه مخروطی است که از سنگ ها و کل ها و سوراخ بعد و در کجوش بست بعد یکدیگر و خانه آتش بر فرش بود و در او
ساختن قبور بجهت موت او را جای گرفته اند اکلش حرام است و در بعضی از کتب گویند که کفن اکل او را ارضه را نخورد و
کوچک است و کار خود و در عجوبی الحبار المدفونة که هر جا ارضه نیست جن از پیش آب و کل عطر بکند از جهت
خصایصی بنی آدم و سلیمان را او حکم جن بنده که نتخبر مرده است او را کردند و در سال هدی رشته دیده است
وقایعی شترز **اساریع** کرمی سرخ است که در سبزه زارها و مرده زارها بهم رسد و بزرگ چون قرود نمند کرمی است که گرش
سرخ و جدش سفید و حق آن است که او غیر شحمة الارض که در شرح ذکر آید **الیس** مرغی پر چیم است که آوازی
بلند از شترانند و در کسکیر غرها و شحمی ها است و در ملاپر ستر که آب و در خت بسیار باشد با نوع نخماه شترز
انند شتر که مانند اسب و مردم انس گیرد و بیوه گوشت خورد و آب خورد اگر درسطو گویند که لعاب شترواق و فرها بهم رسد
اورق و فرما از شتر که گوشش اوقی معنی سبز زند و حسن شتر بهت دیر و چهار و گوشت در الیس **الیس** فی
ان با هم بزرگ است و حیوان است بجز حیوانی که بجهد از غیر او **اتیت** شتر دیدی پای کبود کوزه و بزرگ مرا نامند و سر آیها آن
گویند و اگر حالات او کی و که همه شریست و هر کار از ان بر ستخوان اندر کوه لانه زند در زیر و پر سر و هر جهت
و در شاخ او است و در ساحل عمر او شد که از دریا آید و عم الحجید و ملح کنند آید او را ببینند و نگاه دار ببال
حال او اندر پوست کونه او کوشت و کی بیرون آید هر صید کند و عادت بر خوردن او کرده بینی بسوراخ رفتن و نفس
را در سوراخ تنگ بیرون کرده مانند اهلی که اقطاع چپ و ادو هم را سر و در خوردن کند و هم ظاهر ابر کرد
 او را بگیرند و چون تمام خورد و مدتی در روی پیدا شود و کبود شود در چشم وی پیدا آید و سیاه از چشم وی روان شود در کوه که
که نرم چشم او است جمع شود و می بند و برود و آیم مانند او کانی که در گوشت پیشه لیس بسته شود شرم بر بلاد او تر ق آ
بجته شد تر حیات و لعاب او زهر جو نیست بهترین او آن انجش سنگ که کشند و مر باد دهند و سنگ عطر کشی بجو ولیکن حیوان آن

بعد از سالی دو شاخ بیرون آید مانند شاخ و در سال سیم شاخ او شعب منشعب شود هر سال تا یک شاخ اول پس در اول وقت
شاخ او شبیه درخت کوه و در سال پس بعد از آن هر سال یک تیر شاخ بند از ده بعد از دو دیگر شاخ برویید و هر شاخ
برابر آفتاب بماند تا سخت شود ارسطو گوید که این نوع گوزن را بوا از مار صید کنند بسیار فربه شود و گوشتش صحت
گوشتش حلال است **ادرقون اخرس** گربه نر که بزرگ است بسیار نشیند و زیر آید **اوس** نیز هم گرگ است **اصرون** گرگ
کلاغ **العقبان** و قیل و معنی آن هر دو یکی است آید **خطب** دار کوب که بزرگ باغ است و او شقراق است
نیز گویند و با شین حجاز آید **اجدل** چرغ و بزرگان الکوبست و او را صقر نیز نامند و صی آید **اخیل** شقراق است
اخیضر مگسی سبز و زرد باشد آید **اسغ** چرغ **اشر** مرغ آبی در ارکون در طیور آید **اطیش** عنقاست
سبک حضرت **الموکن** جانوریست در کرکیه **اورع** موش دشتی در بوعی آید **الکلس** ...
لنوق برون فیه در سعد آید و نجما از شیر بسیار زرد منقاریست که در کردن مانند الحنجه مویی دارد **انعد**
برقع آید **الالف الکور** در ذکر صوفیات که اول هم انعام الف کوریست **لنان** مردم است و آدم
بعینه مانند آدم شکاریست للاالکه او را دم هست در دریا باشد در بعض اوقات می جنبد و از این میریست
او را شیخ البحر مانند او را که او را بینند مردم خوشحال انمینه آنکه ایشان شایسته است در انبار کویند بچه
ملوک آدم آب آوردند و رنج آوردند فرزند ایشان هم سیده گشته بیان میدهد او نیز پسر یزید که پدرش نیک
گفت بیکدیگر از چه که در نماجی حیوانات هم در بریست و دیگر حیوانات بحری و میان در یکدیگر ایشان است
ایشان البحری ایشان خدمت ... در جنس از انسان گوشت نخورند **اوز** مرغ آبیست بزرگ است که گویند گوشتش حلال است
لب شنا و درست دارد گوشتش جمع الحیوانست در زمینه العنوب گوید او نیز از مرغابیان اکناره آید دکه خود
زیاده از آن بیضه در زیر کرده و هم کم از بیست روز برآرد و در آن بیشتر شبی یک چیز در آن ساعت بار سبانه گیرد
آید **ابن اوی** شغال شغال و بزرگ چیستان مانند و ابن اوی از آن گویند که به او کند بغریو کند
از جنس جنس فریاد کند که شب و یکجا تنها باشد و چون شتر گیر و آواز شغالان آواز کوکان بچه گیرد و ...
صید طیور کند و مرغ دو دام میوه و مرغ خانگی از و بیشتر از زن بیشتر گوشتش حرام است جانوریست ... و مرغ
بلع است ملح و معنوی در شعر حکایتی از شغال العنوان هیچ گدایی است و مقام مقصود ذکر او است **مشتری** که شغال

رفت لنگرنگ و از آن خم گردید رنگ پس بر آمد پوستین رنگین شده که من طاوس عجیبی شده چون بدید او
پوستش را سرخ و زرد خوشتن را بر شغالان عرضه کرد جمله گفتند ای شغالک حال چیست که ترا در سر شادمانیست از
نشاط از ما کرانه کرده این تکبر از کجا آورده یک شغال آمد پیش او ای فلان شید کردی شدی از خوش دلان
شید کردی تا منبر بجهی تا ز لاف این خلق حسرت دهی پس بکوشیدی ندیدی گرمی پس ز شید آورده بی شرمی
شغال کرنگ لنگر بخفت بر بنا گوش ملامتگر بگفت بنگر آخر در من و در رنگ من یک صنم چون من ندارد خود شمن چون
گلستان گشته ام از رنگ خوش مر مرا سجده کن از من سرمکش کر و فر و آب و تاب و رنگ بین فخر دنیا خوان مرا و رکن
دین مظهر لطف خدا گشته ام لوح شرح کبریا گشته ام ای شغالان هین مخوانیدم شغال کی شغالی را بود چندین جمال
آن شغالان آمدند آنجا بجمع همچو پروانه بگرد اگرد شمع که چه خوانیمت بگو ای جوهری گفت طاوس نر چون مشتری
پس بگفتندش که طاوسان جان جلوه ها دارند اندر گلستان تو چنان جلوه کنی گفتا که نی وادی نارفته چون گویم بلی
بانگ طاوسان کنی گفتا که لا پس نه طاوس خواجه بوالعلا خلعت طاوس آید از سما کی رسی از رنگ و دعویها بدان
و تو دعوی کنی معنی باید که محو و فنا لیکن یک دلان نکنند همچو فرعون مرصع کرده ریش برتر از عیسی پریده از خریش
الوعو از نسل شغال ماده زاد در خم مال و جاه افتاد **اباب** پرستوک و بزرگ قدر النوع مانند جمعش ابابیل است
ممنوع الکلامت مرغیست کوچک سرستان نیکو بسیر و قابستان از بسر در آید و از گل و موی خانه سازد مانند گنجشک و در
ان برگ درخت بیضه نهادن چیزی است از بیاسبان نکند و او موافق شکنی است که این او هی را کرده شد در است
لضاری گویند و حضرت عیسی علیه السلام گوید او الحلاف و نوادر الحمقی مانند است که بعید قطع کند
بچار بردم سازد و سبب نه هر که دلالت و او را حصول الحیوان مانند چون بهمرگی بند انگشت کند و اینها را ... باید
او الخفاش مانند بیم نه بیند و از خیر را که بی او کیه چشم او را می ... در آید و برسی ... کرده و کیه او را در
با سرپرست شیره و شب پره ... و در ... بیست گوید بیرون رود ... چون آدم
از روشنی بیرون شد از بهر آن تکرار ... فنا و جود آن ... و به لازم ساخت که ... ساز
و از بر آدم ... آید از کتب ... العلی الحلال تا هذا القرآن ... العزیز و خبر
او را معنی او ... کلمات العزیز الحکیم مترجم و معنی ... یک است که چند در سوم هر یکی شان ساز

از کفتش بعضی اکثر سبز رنگ که از اسفنونخ خوانند و درین ایر نوع دیگر سبز رنگ است و اثر تش بعضی علامات سرخ هست که [illegible]
دزه که [illegible] است در باب با آید اما مصر انجه سبزی اور خضرا نامند نوع دیگر هست که [illegible]
در کوههای دیگر دیده شده این نوع را نیز اسفنونه نامند در مسجد الحرام بسیار [illegible] که در سقف و در باب بنی شیبه [illegible]
نوع همان ابلیدیست که [illegible] را کشت [illegible] **ابن** اشتر و بزرگ [illegible] و او را کشف
روی زمین نامند ده روز بر تشنگی صبر کند و هر قسم که آید بخورد گوشتش حلال است گویند اگر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] برق [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **الق** [illegible]
[illegible] **[illegible] المضموم** در ذکر حیواناتست که [illegible] **اروبه** [illegible]
[illegible] **الحوم** [illegible]
است که [illegible] **ابن** [illegible]
[illegible] **باب الباء الموحدة مفتوحه** در ذکر حیواناتیست [illegible]
است **البازی** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **باشق** [illegible] **ابیق**
[illegible] **بام** [illegible]

قیمت

قیمت [illegible]
[illegible] **ب** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **ببغا** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **نظم**
[illegible]
[illegible] **مثنوی** [illegible]
[illegible] طوطی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

کرده‌ای بیگانگان آمیخته تو بگرد از شیر رخنی بیخته از پیش بنده آن نغز را کو چه خود بنیاد هست صاحب لقا ای کار پاکان

را قیاس از خود مگیر گرچه ماند در نبشتن شیر و شیر هست یکی شیر که آدم میخورد وان دگر شیری که آدم میخورد جمله عالم زین سبب گمراه شد

کم کسی ز ابدال حق آگاه شد **ایضاً** مقدمهٔ طوطی را در مقام بیان ... **مثنوی** بود بازرگان و او را

طوطیی در قفس محبوس زیبا طوطیی چونکه بازرگان سفر را ساز کرد سوی هندستان شدن آغاز کرد هر غلام و هر کنیزک را ز جود

گفت بهر تو چه آرم گوی زود هر یکی از وی مرادی خواست کرد جمله را وعده بداد آن نیک مرد گفت طوطی را چه خواهی ارمغان

کارمت از خطهٔ هندوستان گفتش آن طوطی که آنجا طوطیان چون ببینی کن ز حال من بیان کان فلان طوطی که مشتاق

شماست از قضای آسمان در حبس ماست بر شما کرد او سلام و داد خواست وز شما چاره و ره ارشاد خواست گفت میشاید که من در

اشتیاق جان دهم اینجا بمیرم در فراق این روا باشد که من در بند سخت گه شما بر سبزه گاهی بر درخت این چنین باشد

وفای دوستان من درین حبس و شما در گلستان یاد آرید ای مهان زین مرغ زار یک صبوحی در میان مرغزار یاد یاران

یار را میمون بود خاصه کان لیلی و این مجنون بود ای حریفان بت موزون خود

من قدحها میخورم پر خون خود یک قدح می نوش کن بر یاد من گر همی خواهی که بدهی داد من یا بیاد این فتادهٔ خاک بیز

چونک خوردی جرعه‌ای بر خاک ریز ای عجب آن عهد و آن سوگند کو وعده‌های آن لب چون قند کو گر فراق بنده از بد بندگیست

چون تو با بد بد کنی پس فرق چیست ای جفای تو ز رحمت خوبتر انتقام تو ز جان محبوبتر نار تو اینست نورت چون بود

این خود که سورت چون بود ماتم این ... نالم و ترسم که او باور کند وز کرم آن جور را کمتر کند عاشقم بر لطف و بر قهرش بجد بوالعجب

عاشق این هر دو ضد بازگردم لیکن ... سوی مرغ زار جهد دستان مرد بازرگان پذیرفت این پیام کو رساند

سوی جنس از وی سلام چونکه در اقصای هندستان رسید در بیابان طوطیی چندی بدید مرکب استانید پس آواز داد

آن سلام و آن امانت باز داد طوطیی زان طوطیان لرزید بس اوفتاد و مرد بگسستش نفس شد پشیمان خواجه از گفت

خبر گفت رفتم در هلاک جانور این مگر خویش است با آن طوطیک این مگر دو جسم بود و روح یک این چرا کردم چرا دادم پیام

سوختم بیچاره را زین گفت خام این زبان چون سنگ و هم آهن وش است وانچه بجهد از زبان چون آتش است سنگ

و آهن را مزن بر هم گزاف گه ز روی نقل و گه از روی لاف عالمی را یک سخن ویران کند روبهان مرده را شیران کند

این سخن پایان ندارد ای ... کرد بازرگان تجارت را تمام باز آمد سوی منزل دوستکام

هر غلامی را بیاورد ارمغان هر کنیزک را ببخشید او نشان گفت طوطی ارمغان بنده کو آنچه دیدی و آنچه گفتی باز گو گفت نی من خود پشیمانم

از آن دست خود خایان و انگشتان گزان من چرا پیغام خامی از گزاف بردم از بی دانشی و از نشاف گفت ای خواجه پشیمانی

ز چیست چیست آن کین خشم و غم را مقتضیست گفت گفتم آن شکایتهای تو با گروهی طوطیان همتای تو آن یکی طوطی ز دردت

بوی برد زهره‌اش بدرید و لرزید و بمرد من پشیمان گشتم این گفتن چه بود لیک چون گفتم پشیمانی چه سود نکته‌ای کان جست

ناگه از زبان همچو تیری دان که جست آن از کمان وانگردد از ره آن تیر ای پسر بند باید کرد سیلی را ز سر چون گذشت از سر جهانی را

گرفت گر جهان ویران کند نبود شگفت اولیا را هست قدرت از اله تیر جسته باز آرندش ز راه گفته ناگفته کند از فتح باب

تا از آن نه سیخ سوزد نه کباب صاحب به ... صاحب ... دلهای ... از تمام از ... نخ

می‌آید خطاب ... چون شنید آن مرغ کان طوطی چه کرد هم بلرزید اوفتاد و گشت سرد خواجه چون دیدش فتاده همچنین بر

جهید و زد کله را بر زمین چون بدین رنگ و بدین حالش بدید خواجه برجست و گریبان را درید گفت ای طوطی خوب خوش حنین این چه

بودت این چرا گشتی چنین ای دریغا مرغ خوش آواز من ای دریغا همدم و همراز من ای دریغا مرغ خوش الحان من راح روح و روضه

گر سلیمان را چنین مرغی بدی کی خود او مشغول آن مرغان شدی ای دریغا مرغ کارزان یافتم زود روی از روی او بر تافتم ای زبان تو بس زیانی

مر مرا چون توی گویا چه گویم من ترا ای زبان هم آتش و هم خرمنی چند این آتش درین خرمن زنی در نهان جان از تو افغان میکند

گرچه هر چه گوییش آن میکند ای زبان هم گنج بی‌پایان توی ای زبان هم رنج بی‌درمان توی هم صفیر و خدعهٔ مرغان توی هم انیس

وحشت هجران توی چند امانم میدهی ای بی‌امان ای تو زه کرده بکین من کمان نک بپرانیده‌ای مرغ مرا در چراگاه ستم کم کن چرا

یا جواب من بگو یا داد ده یا مرا ز اسباب شادی یاد ده ای دریغا نور ظلمت سوز من ای دریغا صبح روز افروز من ای دریغا مرغ خوش

پرواز من ز انتها پریده تا آغاز من ... عاشق رنج است ... ای دریغا ... و ... دری

تا نثار دلبر زیبا بدی طوطی من مرغ زیرکسار من ترجمان فکرت و اسرار من ای دریغا ... چنان ماهی ... ش

چون زنم دم کآتش دل تیز شد شیر هجر آشفته و خونریز شد آنکه او هشیار خود تند است و مست چون بود چون او قدح گیرد به دست

گفت ... آنکه بدین هر سه قدم ... کادمی گر دم ... با تو گویم ای تو سر از جهان بندگی چون ...

کنم ورنه رسوائی و ویرانی کند مرا چشم دارم که ویرانی بود زیر و بران گنج [illegible] ریزد دیا خوشتر آید زیر تیر او دشمن آید
بهیر ما بجا و خوشی [illegible] فتیم ما بنشستیم عروق عشق ام کفر فرقت این عشقهای [illegible] و اولین محمد گفتم
زان بیان ورنه هم [illegible] بود هم [illegible] مرا شربتی نشستم [illegible] مرا بی کفتم [illegible] شرح [illegible] بگذارم کرم [illegible]
جای آن [illegible] نام از [illegible] آتش [illegible] علم [illegible] نخوش [illegible] جان [illegible]
[illegible] رنج خویش و رنج خویش [illegible] شاه [illegible] از [illegible] که [illegible]
مرا [illegible] حکایت بکنم [illegible] روایت بکنم عاشق [illegible] بی جا [illegible] ده [illegible]
روای [illegible] شرح [illegible] شرح [illegible] نگو کرکز [illegible] برد [illegible] تازه [illegible] ارغم [illegible]
کفتم حال [illegible] چه [illegible] کی این غم [illegible] کی آن [illegible] از شرق [illegible]
شرق [illegible] چه [illegible] شیدا [illegible] ای [illegible] تا [illegible] جان [illegible]
دل [illegible] شرح [illegible] شرح [illegible] کی [illegible] شد [illegible] [illegible]
دیگر [illegible] نمود [illegible] صبح [illegible] حسام الدین [illegible] داده [illegible]
چنین دادم [illegible] که [illegible] چرخ در کردش [illegible]
ارف [illegible] قصه طوطی [illegible] خواجه اندر [illegible]
[illegible] انچنین [illegible] طوطی مرده چنان [illegible]
از شرق [illegible] خواجه [illegible] مرغ [illegible] مرغ [illegible] عندلیب [illegible]
خود [illegible] نصیب [illegible] سوخته [illegible] کو طوطی [illegible] پند [illegible]
[illegible] خویش [illegible] مرده [illegible] پند کرد [illegible] مرده [illegible]
[illegible] طوطی [illegible] بعد از آن [illegible] سلام [illegible] الوداع [illegible]
[illegible] خواجه [illegible] الکنون [illegible] سوی هندستان

[illegible] از فرح [illegible] شاد خواجه [illegible] گفت این پند [illegible] است [illegible] روشن است جان [illegible]
[illegible] جان چنین [illegible] گفت [illegible] در [illegible] **بقر** [illegible]
[illegible] شدید الکراهیة است از [illegible] آنچه [illegible]
است [illegible] حیوانات اهلی است [illegible]
[illegible] ابراهیم [illegible]
[illegible] نوعی [illegible]
[illegible] **ه** [illegible]
[illegible] حیوان [illegible]
[illegible]
[illegible] **بقر** [illegible]
[illegible] بقره [illegible] حیوان [illegible]
[illegible]
[illegible] که [illegible] **بقر وحشیه** [illegible]
[illegible] اقسام اربعه [illegible]
[illegible]
[illegible] بقره وحشیه [illegible]
[illegible] **بقرة الماء** [illegible]
[illegible] **بقره بنی اسرائیل** [illegible]
[illegible] **بقر و بوقر** [illegible]

موری که [illegible] که سر به [illegible] از [illegible] که بینند [illegible] است که نوع [illegible] کرک
پیچهای او [illegible] ظاهر [illegible] و بعضی گفته اند که [illegible] در قفس پشه [illegible] است [illegible] حکیم
والله تعالی تفاوت است که فیل را چهار دست و پاست و پشه را شش پا و چهار پر است ابو هریره گوید که [illegible] قدم پیغمبر
امام حسن یا امام حسین را بر روی دو قدم مبارک خود نشست پس [illegible] آن حضرت بر خواند که حزقه حزقه
[illegible] پس [illegible] مبارک [illegible] خدا [illegible] دارم [illegible] که حزقه یعنی ضعیف
[illegible] خطوه [illegible] دو چشم [illegible] کوچک چشم [illegible] تقدیرش هذا [illegible]
خالق [illegible] که [illegible] جرم [illegible] کس ظاهری و باطنی [illegible] **بنات الروم**
چیزی [illegible] رنگ [illegible] گندم گون [illegible] بزرگ و فروغ [illegible]
[illegible] **ببر** در نزهة القلوب گوید
[illegible] شیر [illegible]
[illegible] در ترجمه کتاب حیاة الحیوان گوید [illegible]
[illegible] شیر [illegible]
[illegible]
شود [illegible] قال فی مجمع البحرین [illegible]
[illegible] حیوان [illegible] الاسد [illegible] حیاة الحیوان [illegible]
آدمی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بز** [illegible]

شیر را

شیر را گویند که دندان او [illegible] شده باشد و این [illegible] **بقعه** مرغ [illegible] است [illegible] عجیب [illegible] خود
نظر کند **بنات الوردان** [illegible] **بنج** مرغ بزرگ [illegible] است [illegible] **بطین** [illegible]
[illegible] که [illegible] **بنج** [illegible] الماء آید **بدنه** [illegible]
[illegible] **برنج** [illegible] **بجرم** [illegible] **بحرز** [illegible]
[illegible] **بط** [illegible] فرق [illegible]
که [illegible] حرام [illegible] لازم [illegible] است [illegible]
صید [illegible] محرم حرام است [illegible] نزهة القلوب گوید [illegible]
[illegible] قال محمد [illegible] **بکسر** [illegible] الذکر [illegible] الکبد [illegible]
الکبد [illegible] الذکر [illegible]
بعیر [illegible] **بغاث** [illegible]
و [illegible] نزهة القلوب [illegible]
[illegible]
[illegible] **البازالکور** [illegible] **برزون** [illegible]
[illegible]
گوید [illegible] **برقش و برکش** [illegible]
[illegible] **بیاح** [illegible]
[illegible] **البازالمضمور** [illegible] **برغوث** [illegible]
[illegible]
[illegible] **براق** [illegible]

مرغی است سوار شده و شقاق او ازرق است بجهت رحمت او را و سفید است از آن کوچکتر و از عجایب او آنست که هرگاه

هفت قرم طاغی **ببغا** مرغی است سبز از هندوستان بهر زبان که خواهند سخن گوید استاد گرگنجشک داد او را شیرین دقت

سخن و لذا الغواص بود او چنانچه بیش است ابرار گویند عاشق گل است و در آن موسم او خواهش کند و از جای خویش لحظه

لحظه در آب شود گویند سلیمان روزی بر بلبل گذشت که بالا در شاخ صد ایکرد و سر و دم می جنبانید گفت میدانید چه میگوید

امروز نیم خرما خورده ام و خاک بر سر دنیا کرده ام گفت در تفسیر آیه و کاین من دابة لا تحمل رزقها الله که توانا است

رحمت را احتمال کنند **بوم** جغد و بزرگ بقدر نشین کبود ده او را ام الخراب و ام الصبیان و مطلق بوم الخرابه گویند

بسا که شب نیامده بیشه بیشه مرغان رفته انواع وحوش آمده چند روز هیچ مرغ بر او نیاید او اگر رو مرغی طیور او قصد

قتل او نموده او بگریزند و پرش بالکنند و از جهت عداوت که طیور را او دارند صیادان او را بدام نهند تا طیور گرد

او جمع شوند و درین تا آن کاه که بزرگ او را اسا بیهوش و گوینک او را بیهوش نامند و او را کار در حرب کعب مرد

روح او بصورت بوم بر قرار بود که ندا کنند بجهت انتقام جمع خط از او خواهد گوید که بر فروشید مرغان اکنون که زد

وجه که دارد چشم زیر و جوز دسمه اول خوش حلال است و او تعلیم پذیر است و بچه نیاز زمین است چند کم او را

رسد و گرد بگریزد و با غراب دشمنی دارد **بوقر** بقول اکثر مرغ سفید است که هر سال جمع از آن جنس در فصل

که او عید الفطر است آیند و بکوه قریب به صعید مصر است و چون بکوه جمع شدند اکثر آن کوه او بر روی در

کوه روزنه است که هر یک از آن مرغان آید و سر خود در آن روزنه کند پس بیرون آورند و جمله دیگر مرغان بیرون شوند

و بیرون آیند و بجای که آمده بر روند تا آنکه یکی از آن طیور سر خود در آن روزنه کند و سر از آن روزنه بیرون آید

مرغ آویخته بماند و چندان اضطراب فرو کند تا هلاک شود و معلق بماند و بعد از مرتی بیفتد و چون از آن روزنه چیزی

بیرون آید بچسبد طیور دیگر فی الحال بگریزند و هیچ یک از ایشان در آن کوه دیده نشود تا سال آینده کوید بر کوه گفته که از

اهل آن بلاد شنیدم که هیچ سال از این نشود و در هر سال روزنه چسبد اگر تو سعادت مرغ دیگر قحط کرد در آن سال که مرغ

روزنه چسبد **بزکه** نوعی از مرغابی است در فطره الله از آیند **بوقلمون** مرغیست که همه او گویند که این آید **بجه** شتر مرغ است که خرما زنده کوه و هوا در **برقان**

رنج

مرغ مکوه در جبال و آید **بوقیص** مرغ شیه اسلام مرغیست **بجارش** سفید بزرگ نیز خوش بو که بوی کوید و صبر دارد **بچه** کالو که کوهی در

تیره و حشیش گذشت **ابو بریص** اول اسلام ابر او وقف جایی است و بزرگ با شد با غلو مانند دریا آید **بومفوخه** ذکر

حیوان است که اهل یمن او را تنینه گویند **تنین** ماری بزرگ است بزرگی کوه ابلیس و بقول اکثر ازدها و بعد چیزی نامند و

نوعی از ماهی است و اشارت کوچک است که در کاف آید هر ذنب یکش چیزی زیر و در هر طاقش روزت خرم چشمها سرخ بر آن اقرا

دهن وی که در جوف وی فراخ است هر وقت حرکت آید در بهم تموج شود و در سبز در حیوان بحر جمیع حیوانات دریا از وی بگریزد

دریا افکند پس بود ابر بحر بزرگ است بسیار و بخورد و چون بدنش بزرگ شود که بر اطراف او کوشه بسیار قوم یاجوج و ماجوج

انداز و میخورند که من از دها دیدم بطول دو فرسنگ بود و پنک مانند ماهی مانند بال داشت سرش چون سرانسان بود

کوش ورنگ او مانند ماهی بود چشمش در غایت تند در تخت کوید که از وی جانوری بزرگ که پر رود از سر لای داند

تن او با دهن در غاری حلقه باشد و در چهار ایشان در زیر آن القوت کویا از وی بعضی عظیم خلقت و فراخ دهان و

دو گوش چشم درازبالای و دو ابلیس و بجز در ابر و ارائه شده که او را زیر اثر شود در عجیب المخلوقات گوید که چون

بر بکنند ریش او بسته آید از ازدها خلق بزرگ شود و بیان گردد و کحیوانی برخیزد از آن آید

او را در دریا افکند و جملش در بحر بزرگ شود و حیوانات بحر که در بحر سند در جنوب جنبد و کوهها آید که تنش بر دریا شود

او را بر کرشند در بلاد یاجوج و ماجوج افکنند تا خورش ایشان شود در مجمع البحرین گوید التنین کسکین الحیة العظیمة

و فی حیوة الحیوان التنین ضرب من الحیات کالنخل کبیر کنیته ابو مرداس و فی الحدیث ان الله لیعظ علی الکافر فی قبره تسعة و تسعین

تنینا لو ان واحدا منها نفخ علی الارض ما انبتت شجرا ابدا **ه** و در وصف تنین گفته اند که تنین حیوان عظیم الخلقة هایل الصورة

طویل القامة ... و هو من الحیوانات البحریة الکبیرة و اذا اشتد جبروته تخرج من قعر البحر و فی جسده هار ...

خارج من الماء و تحت الهواء و الهوى فترتفع الی عین الشمس و لیس من جنسه ... بسیر و یموت ذلک به ... ایضا

تکون الضفدع ... و السمک ... التی یجد و لا یجوز التنین من ... الاعز

صغیرة ... اللجس ... الجحد ... بطش و لا ... واد ... طب ... فهاده ... حیاة

البحر فیما کان منه من الزمان عشر وعشرا و[illegible] البلدان انه ظهر [illegible] سنة اربع وعشرین ومائة تنین عظیم [illegible]

وطوله من [illegible] للارض یبلع ما [illegible] من الحیوان [illegible] ویخرج من فیه [illegible] یحرق ما یلقاه من شجر او نبات و[illegible]

الناس یهربون منه [illegible] المقصد قدر اثنی عشر فرسخا فاغاث الله تعالی الخلق منه بسحابة فارتفعت الیه

واحتملته وکان قد لف ذنبه [illegible] الکلاب معه الکلب [illegible] فی الهواء والسحاب یحمله والناس ینظرون الیه الی ان غاب عن

الاعین و[illegible] المفضل قلت [illegible] اخبرنی عن التنین والسحاب فقال ان السحاب کلما [illegible] یختطفه حیث

کما یختطف حجر المغناطیس الحدید فهو لا یطلع راسه من الارض خوفا من السحاب ولا یخرج الا فی الغیظ مرة اذا صحت السماء

فلم یکن [illegible] مر خفیه [illegible] لبنیه [illegible] یختطفه اذا [illegible] قال [illegible] من الناس مرة فی

انه ظهر فی جزیرة التنین شیخ عظیم [illegible] وکان الناس منه فی شدة شدیدة [illegible] ثورین و[illegible]

ینصبونهما قریبا من موضعه وهو یجیء کاللیل الاسود وعیناه تتقدان کالبرق الخاطف والنار تخرج من فیه فیبلع الثورین

ویرجع الی مکانه وان لم یفعلوا ذلک قصد بلادهم واتلف من الناس والدواب [illegible] هذه الجزیرة الا

[illegible] ثورین وسلخ جلدهما [illegible] کبریتا وکلسا وزرنیخا وکلالیب حدید وجعلهما مکان الثورین علی العادة

فجاء التنین وابتلعهما [illegible] الکلس [illegible] الکلالیب [illegible] فاه [illegible] التنین میتا

تم [illegible] است [illegible] **تنفط** [illegible]

کنجک است [illegible] بر [illegible] کند [illegible]

[illegible] است **تیس** [illegible] **تورم**

مرغیست [illegible] کبوتر [illegible] الطیر التمساح گویند [illegible]

و گوشت [illegible] دندان [illegible]

دیگر [illegible] دندان [illegible] گوشت [illegible]

[illegible] الصیغ [illegible] **تالب** [illegible] **تیبع** [illegible] **تمیه** جانوریست [illegible]

کره

کره [illegible] **تخس** نوعی از ماهیست مانند گوسپند [illegible] [illegible] اکر [illegible]

و [illegible] گوشت [illegible] **تولب** [illegible] **تیقه** [illegible] الارض [illegible]

الدر المکنون [illegible] **تدرج** [illegible] بزرگتر [illegible]

مانند مرغیست مانند دراج [illegible] صاف [illegible] صوت [illegible]

[illegible] بوی [illegible]

[illegible] صورت [illegible] صوت [illegible]

[illegible] این حیوانست [illegible] **تمساح** [illegible] بصورت [illegible]

پهن [illegible] دندان [illegible] دندان [illegible]

[illegible] دهن [illegible] دندان [illegible] پشت [illegible]

[illegible] پشت [illegible] این حیوان [illegible] مصر [illegible]

قوت است [illegible] آب [illegible] گوشت [illegible] بسیار [illegible]

[illegible] جمع [illegible] زند [illegible] جمع شود [illegible]

[illegible] قوت [illegible] شود [illegible]

[illegible] آید [illegible] دهان [illegible]

مرغی [illegible] دهن [illegible] دندان [illegible]

دندان [illegible] شصت [illegible] جمع شود [illegible]

[illegible] چهار [illegible] چهار [illegible]

[illegible] شود [illegible] دهن [illegible]

[illegible] دهان [illegible] دهن [illegible]

صف

بیرون آید و در سوراخ [illegible] کار کند غیره کمال القیم است در تحفه [illegible] ازدرب الماذکر و فرج دارد [illegible]

ونخست که اثر حیوان من العجب حیوان آلا الفم واسع جدا کبیر الانظر کثیر العدو لا یتم اللا و مولده فی قعب الجنوب و الجبال

ولا یوجد الا فی [illegible] و غیر [illegible] یبیض کالطیور ثم [illegible] الکمک [illegible]

فی غلال اسنانه بعض الغذاء فیتولد منه دود فیخرج من الماء و یفتح فیه مستقبل الشمس فیاتی طایر فیدخل فیه فیلتقط الدود

فاذا رای صیاد او رفرف و صاح و لا جل التمساح [illegible] الی الماء **الثاء المضمومة** در ذکر حیوانیست که اول

اسم انها مضموم است **ثبشن** بضم ثاء و فتح باء و تشدید شین [illegible] که او را [illegible] گویند [illegible] **ثعالب** روباه

فقیه بچه روباه را گویند [illegible] **ثخس** [illegible] **الباب الثاء المفتوحة**

در ذکر حیوانیست که اول اسم انها ثاء مفتوح است **ثور** گاو نر [illegible] گویند [illegible] **ثول** انبوه زنبور عسل

[illegible] در [illegible] آید **ثیتل** بز کوهی [illegible] که محرم صید او کند **ثنی** [illegible]

[illegible] **ثغیه** [illegible]

ماده در [illegible] آید **ثفا** [illegible] بچه روباه [illegible] **شیخ** [illegible]

ثعبان [illegible] **ثغبه** [illegible]

ضفدع آید **الثاء المضمومة** [illegible] **ثعبان** [illegible]

[illegible]

المرتفعة التی فوق کرة النسیم [illegible] الزمهریر [illegible]

[illegible] **ثعلب** روباه

[illegible] گویند [illegible]

[illegible]

[illegible]

روباه [illegible] است که [illegible] بچه [illegible] نفس خود [illegible]

شان او [illegible] حیوانیست که [illegible] حیوانات [illegible]

است که [illegible] آید [illegible] بیگذارد هر وقت که گرسنه شد [illegible]

چون [illegible] برسد [illegible]

پشت [illegible] روباه [illegible] شکم [illegible] پاره کند [illegible]

گرگ [illegible] آید [illegible] در خانه [illegible] اگر [illegible]

دیگر [illegible] روباه [illegible]

[illegible] گویند [illegible] روباه [illegible]

گرگ صید روباه کند و روباه صید [illegible] و او صید [illegible]

او صید [illegible] کرده [illegible] روباه [illegible] حرام [illegible] حلال [illegible] بچه روباه [illegible]

[illegible] **ثرمله** روباه ماده **ثعاله** [illegible] **باب الجیم المفتوحة** در ذکر

حیوانات است که اول [illegible] جیم مفتوح است **جاموس** [illegible] حیوانیست [illegible]

[illegible] حیوانات [illegible]

[illegible]

[illegible] گویند [illegible]

[illegible] آید [illegible] است **جاب** شیر [illegible] را گویند **جارحه** [illegible]

[illegible] **جالی** [illegible] **جدی** [illegible] گویند **جراده** [illegible]

گویند [illegible]

[illegible]

لاغر و جانور سخت که آهن در او کار نکند بیضه نهد و او را شش پر بود و در سینه و صدر و عطف و در جنب و اطراف پاهایش
خار است و او جهولا است که تخم زرینش و سر او را خست چون تحرک کند لشکر جمعیت کند و عجایب محو و نمود
کوچ کنند لعاب او سم نباتات بر هر چه نشیند او را هلاک کند ابن مهران گوید مختفی پیغمبر بر زمین فرود که بر بال او مرقوم بود
نحن جند الله للاکبر ولی تسعة و تسعون بیضة ولو تمت لی المائة لاکلت الدنیا بما فیها پس آنحضرت فرمود اللهم اهلک
و قتل کبارها و اهلک صغارها و افسد بیضها و اقطع افواهها عن مزارع المسلمین و معایشهم انک سمیع الدعاء پس جبرئیل اشاره
کرد که دعا قبول و اجابت مقرون شد پس خواندن این دعا بجهت دفع ملخ مجرب است بسیار ظاهر از آنحضرت امام حسن
آنحضرت منقول است برادرم محمد حنفیه و بنی اعمام عبدالله و قثم و فضل العباس بر مایده طعام بودیم که ملخی بر او افتاد
ابن عباس پرسید که بر بال او چه نوشته است گفتم از پدرم پرسیدم فرمود که از پیغمبر پرسیدم فرمود که بر بال او مکتوب است که
انا الله لا اله الا انا رب الجراد و رازقها اذا شئت بعثتها رزقا لقوم و ان شئت بعثتها بلاء ۵ و بر بعضی جزء
و بعضی پرنده باشد **اما ملخ بحری** جانوری است که سر او مرغ و در طرف بال جانب سر او در فرقه و بعضی پرندگان
است و بعضی موخر عرف و در هر جنب دو دست دارد و در ذنب شکوب است الا آنکه دست های بحری بزرگتر است و بعضی
از وی بغیر ذکر کرده نیز و بعضی گویند که در هر کسی سال ملخی بزرگ بیرون و چشمهای او بچه کوچک از اثر ایشان آمیخته و این دو
غزر بسیار بود و بر دل کرده بعضی گویند **جماب** شتر زور ابر حالاتش گذشت **جلکا** نوعی است از حیوان که از آن غم
شود و اگر در سنج نماید خون بیرون باید **جلاله** هر حیوانی که نجاست خوار بود **جنابه** بتشدید باء اول جانوری است
جز آن بحر که بجنس اخبر کنند و جز این در آن بیاید ذکر گوشت که او حیوانات لاغر است **جمجم** بر وزن انجمن و خرس و ده چهار مرغ
تحکیم شود و روی بطرف بنادر الاغنش کند و لاوش آن شود در اصطرلاب و است برکوه گوشته از وی بیاید از نیم مورد
او را از نوع جنوب نقره و سحر باشد که او را لاغی کند از دو بچه کوچک بیرون نبود و الوان خوب در شر ایشان کنند
فهلا لحق ترجمه ... حالاتش در ذکر گذشت آید **جارف** بر جیم **جیجه** ابجد بر فرس آید **جشنه** مرد و سیاه در
مجلی حیوانی است در جاییه و نیز انسان است بجهت ایشان بزرگ است **جرجش** خرگوش شیر دهنده و در آن نیز

فربه

فربه و گوشتین **جرنج** بر کسی از دو نوع اکثر از یک **ابدل** مرغ ... حیوانات است در صحرا آید **جراده** فقرات کویند
زند و هر که او را ملامت زند از زنبیل سوخته اکثر بر که از افلاطون اکثر و دیگر امید بسیار نیست و اگر از پس پاهای تر تر کرد
بر هست و در وقت سوختن نش اگر بر او را بیاء بعضی شکر فته همه در سر که چه تنگ بر اطراف شش چهنین که ...
همه زنند للفور آتش گرفته می‌شود و اگر العیاذ نیش خطا کند زنده بعد از یک وجب از سنگ دفعه سر بخیزد
کرده و اگر کم نیست ... فاکثر زنند دست نرم می‌شود و ولایات تر و الهوارز اکثر شیخان ابزار کند جزو
آتش گیر و پیش است که جراثیم بغایت نیش زند و آتش گرفته می‌شود **جزور** شتر ماده **جماد البحر** نوعی است که طوس
کنی زبون است **جمل الیهود** جانوری است دریایی **جمل الماء** مرغ بزرگ که حوصله در بیخ گذشت و در صحرا
جندب نوعی از ملخ در ذال ابجد کاف است جابر است **جعلیات** بفتح بیم گوید در صنع آید **جحجش** لکچول
کره و خر و ... انسان که ... بچه آهو ... هر چیزی که بر جهد گذشته ... بر نیش نقصه بچه **جماکس** برغوث **جعدره**
کوسفند که گر الوجه مکونید **جعار** کفتار **جعول** بچه شتر مرغ **جعره** بچه بزرگ که نزد او رسیده باشد **بجه** بزرگ شده
در پهلوی او جمره مانند **جنبر** بر وزن عنبر بچه جانور **جواد** اسب نیکو **جود** بفتح و ضم اول اسب آنکه تیز رو
بچه خیز در ... گذشت **جوزل** بچه کبوتر و قطا در قاف آید **جنین** بچه که در شکم حیوانات بود بعد از بیرون آمدن نبایند
دفعی از خیر ولد بود ... است در ... وصلا آید **جیال** کفتار **جیم** کسوره در ذکر حیوانات است که اول آن
الف جیم کسور است **جعن** بزرگ اجسام حیوانات اند که در زیر گنجد ... فی ... مرویست که ایشان ...
چون حیات بقوت ... نشو و ظهور در هوا می‌پرند و هیچ چیز نیست که خالی ایشان نمیتوانند و بر ایشان ... سعد
نبود و خود هوا برانقلاب است در او اول رضه ذکر کرد ... فصل اول قوم گوید **جنب البیوت** ها
گوشت ... بر کسی غیبا کوید کنند پنیر ... چه ... گذشت ... که در میان ... کوه ... الابتر
و کیرند للطعتین ... که این ... ظرف ... و ... انتهای ... است جیحون ...
ظاهر است که در حضا ... است ابو ... نصر ... کرده ... دست ... قطع للتی ...

علوه او را ببند اسقاط حمل جدایه بفتح و کسر جیم هر دو ابره آهو بچه شش ماهه را گویند جرجس پشه را گویند که بعربی قمس
نیز نامند در ق ف جریث ماهی که شبیه بمار است بعضی جراب جری و اهل سنة الماء گویند حرام است و اکثر علما
حلال دانند جرو بچه کلاب بجیم مکسور بچه و بچه سایر سباع در جیم مضمومه در ذکر حیواناتی که اول هم الف جیم
مضموم است جرذ موش نر و بقولی نوعی از موش است که بزرگتر از موش دشتی است که سیاهی در دم دارد جخدب
بجیم و خاء معجمه و دال مهمله نوعی از ملخ سبز رنگ با پایهای دراز و بقولی جانوری است بزرگتر از جلپاسه جدجد کرمی است شبیه
ملخ که در شب بانگ زند او را صرار اللیل نامند در صحرا آید و بقولی نوعی از جخدب است که در صحرا از اول شب تا صبح بانگ
کند هر که او را طلب کند نیابد جواف نوعی از ماهی بد جندع بروزن قنفذ ملخ سیاه با شاخ دراز جعل بضم و فتح فسا بزرگ
دوزه الغودی او را خنفوق نامند نجاست آنرا گرد کند بجایی ... دو کرم زرد و بزرگتر از خنفساست که در خانه
بسیار سیاه بود و سرخی در شکم او شتر او را بکشد و اگر در خوابگاه دو کامیش و جاهای سرگین کاه بود که بوی
نجاسات جمع نماید ... بوی خوش شود بمیرد و چون بوی سرگین شنود زنده شود و او را سرگین گردان نیز
جعل دارد که مرا نمی‌شود مگر وقتی که بر دوش دو کوهان نر نفع دارد و قهر تر ... تا بجای خود رسد و چون از آنجا
کند نفس زنده بال ... که حرام است خواص کند چون بر ... حاجت خواند بر او
انجمه شره از روی که ... دارد او قوه او ... گوشت حرام است جند بید ستر معروف است که او خلاف است
نیز حیوانیست شبیه بسگ آبی ... گویند بهترین آن گوشت ... و ادا افقد نامند در ق ف
آید و بسمور نیز نامند ... سرخ رنگ است و پا ندارد بسینه چنان راه رود که ... پاره
سر شیر سر آدمی است و ... دم دراز دارد و ... حیوانی است ... بگیرد و چون
... بسیار کند ... حیض ... بگیرد ... بهترین آن ... زیبا ... کرم ... قطره
... نهند که حیض ... مطلع ... الحیوان ... پیشانی ... قطره ... سرخ
الود است ... خون ... در ... حیض ... هر کس ... خیر ...

متعفن کند از گوشت گندیده آید آن بوی بر فی از آن خون نما شود و این حیوان مدتی میان آب گیرد و چند دلفین آب گفته‌اند
بیرون آید و وقتی در بیرون آب بسر برد و گاهی در میان آب بیشتر بسر برد و طعام و حرکت خلاف بر البحر المقوقس و در ذکر حیوانات
در تر اسم آنها حاء مهمله مفتوح است حجل کبک نر و بزرگ کلنگ نامند و قریب بکبوتر است هر دو پای او سرخ است و او را
و دراج صحرا نامند و او در قسم است نجدی و تهامی انجه نجدیست سبز است که منقار و پاهای سرخ دارد و در قسم دیگر ... کان
بیخ که نسک از تخم بیرون آید و بسیار خوب است در صحرا ده تخم و بیشتر ده و او بیشتر که بیضه خود ترک کرده قصد بیضه دیگر
کند و بیضه او را بخورد و صحت غیر ... الحبش در کمال اعتدال و بهترین الحوم است حیه زرد است که گوشت
از و تریاق سازند که گوشت حرام است مگر در حال ضرورت و در مثل آمده که فلان را حیه و حیه کمال الحیه نفع فاک شود و
دو دوزه زرد است ... حلزون کرمیست که بکار کوش ماهی و بزرگ الیق قواقی نامند در کنار دریا و بحرها در میان آن بیرون
شود النصف بن ... از نیش او لین بی رون آید و بر راست و چپ رود و ... کند که از و غذا حوزه او حماس
در سنه کند منقبض شود و چون ... جاری کند فسط کرده و ... نر دارد در میانی رود و ... قدر
خود از خود برد حمام کبوتر و بزرگ گوید نامند حرب ... مانند فاخته و کبوتر ... فاخته و کبوتر دو ...
وجه ... حمام ... ناعم ... خوش ... و قسم ... بر گردن ... بازه
از مردم گریز ... دیگر ... که در خانها بگیرد و انواع مختلف شد و ... لاید ... شب ... گرد
و در ... او ... که مردی پا کبوتر ... بر ... کبوتر ...
... کبوتر ... در حدیث آمده که ... پیغمبر ... کبوتر ... و
بجای او کبوتر سرد ... از ... کبوتر ... مسافت
تا بجد ... کبوتر ... و ... کبوتر ... از
... در ... بیضه ... از ... و بعضی از ... که کبوتر ...
... از ... او ... که ... او ...

واو از شیخان بیشتر رسد و طیران ش از شیخان بیشتر بود و هر گاه کبوتر بزرگ شود و بچه نزد از وی هشتاد روایت کرده که چون پیغمبر در غار بود
حمامة کبوتر وحشی فرستاد که بر در غار آشیان کرفته بیضه نهادند و بچه آوردند کبوتران حرم که طیب از نسل ایشان اند و در روز
که بر سر آنحضرت سایه کرده بودند سایه گستردند پیغمبر صلی الله علیه و آله ایشان را دعا کرد برکت در کبوتر نیاید بخت خدا که در اول باده دیگر باده
بزد دیگر جفتی نیابد می کند مانند آن بکر که یکی از شیخ و ماده که بچه خود جهت آسایش دهد و نزد او در وقت بشرت خود
بود و در هر و از غایت محبت و در هجده روز بچه آورد و بیضه کند از بیضه اول کبوتر نر و از ثانی ماده بیرون آید و بیضه
اول و در مکس نشانه روز ... بشنو چون بالیدند بشرت نمایند بچه را از آشیان بیرون کنند از حطیم کبوتر ... بعیش
کند در مثال آمده که فلان کس ایمن تر از کبوتر حرم و ماده فتر از نست و کبوتر ... بام و پرش اساق و ماده
اش را العکس و بلند پرواز ش را از حبش گویند حوصل مرغی بزرگ حوصله در مصر بسیار به ... قسم است یکی سیاه که پرش
از بچه پوست او را استعمال کنند و دیگر که گوشت استعمال کنند رطوبت لدیذ از حرارت است که ... پرش پر و نرم دارد و
سال بزرگ بچه برش گول الطم است حیدر نام و لقب شیر خدا علیه السلام است گویند حیدر نست که گوشت بکشی ممتاز حیوان
جانوران دریا که بر آورد حذف بچه کوسفند خرشت جانوران ریزه که در روی زمین باشند که هر حرام است حرشات
جانوران ریزه که در زیر زمین باشند مانند کرم که در ذخیره حاتم کلاغ سیاه در ... آید حاریه نوعی از مار حبر پرنده ...
در خلیج کذشت حبت برون آن که ... مار برنده در حیوة و از همه کذشت حبور بچه حبارحماق که بغذان ریزه در خشم آید جبرک
... در قرار آید جحوف و جحوف جانوریست در ارادت و بابر زکر ... ان اللاحب خوشه حب ...
بچه ان مانند ... که بعیدست مرشاف و مرشوف ... حسبان ...
لوحید که ماده مرد ... حبارح حبار بچه شکار حول که ... در تصور آید حوذ باشد
شتران بچه ان حضاجر ... و حضبج ... بزرگ شکم ... مانند حفص بچه شتر حصور ...
... خان بچه شتر نر و شتران ... حضانه مرد اوست حتم نوعی از کبوتر ...
است حلم ... لام که ... که در پوست کوسفند افتد ... کنند آن از ... شود حلکوکا

جانوریست

جانوریست در ریگ بیابان ... حمر ... بنوریست دیلمی و با ... است در ... حمک ... حیوان کوچک مثل ... بیشتر ...
و بچه شتر نیز و قطاة حمری ... هشتاد حمران که کوچک حموله شتر و خر بار دار و در ... خنش مار افعی حمد ... مرغ
سکن خانه ... حمار ... جوار بچه شتر ... حیر به ... حیوان کبوتر
... در ... آید حیقطان بضم قاف ... گویند در ... آید ام حیس ... ام حضر ... مرغی
الحاء المکور در ... است که ... حجر ... حداءة ... کوه
و ... و ... بیت ...
... سیاه و ... ان
... ست
... قلیواج ... بهنر
... ام
همیشه این بیت ... نظم ویوم الوشاح ... ربنا ... ان
بیت ... قلیواج ... کی
... مستغنی
... نظم ... غ
... و
... ی
... ده ... نظم ... چون ... کی
... حربا ... کم
است و ... دد

وصورتش همچنین که اگر چشمهای او بهر طرف که صید است بگردد با آنکه بدنش بگردد و حرکت نماید گویا که خوش است و در هر غذر که خورند
از حشرات کوچک و بان او میبرد از کرزنه حشرها و مکس و غیرها مانند برق بزودی که چشم زند و چون جانور بیند که او را خورد رنگ متغیر گردد
ان حیوان از دیگر زرد و سبز سلوت برنگ شود و لهذا همه حیوانات از او گریزند و در مثل آنکه هرکه خاک من چنین حیر است و ا ولاد
حجیج است فاکر متغیر است و هر چند بزرگ شود رنگش صاف شود چون آفتاب طالع شود بطرف او کند و شود با قبلت بنصف
رسد پس بر درخت بالنبی بر آید و میدا ند که آفتاب بست المرائس است آفتاب را مرتند تا حینیکه علیم بماند
طالب می است رو بطرف غرب آورد و غروب کند چون آفتاب غروب کند تسبیح طالب هیئت کند گوشش حرام است **حمار** خر و نرگ
ایکی مانند حمار و ماده او را گویند و حیوانات هیچ حیوان نیست که بغیر جنس خود جمع آید و برگیرد دیگر او چون سماه از او لاد
بر حیوان همچنین نوع او بار احمال و اثقال است و نوع دیگر از جهت که در روید او سبب آنکه سبقت گیرد و چون جهار
شیر کند مضطر گردد و خود ابرالا ر او انداز دو هر که گیرد بر رفته شیر تا بکارش بمانند و صوت بجست و شود و در
اشی آنکه که الحمار شاه و للعیر ر فیه سوداء خر زعیب است و حرد ده عادر کره غرالیوم محجی که بر اکثر خر را در جمد
غیر او هیچ جانوری ؟ الی عدد نیست ضاد ریاد در بوند **ه** قال العلامة شهاب الدین بن محمد التمیمی که غیر رفق
بلیان الصبابة مکان عبد ریه فی العقد عن محمد بن الحجاج عن بشر انه قال رأیت یوم همکان خبز حمار و فارغ آیت
للنوم فعت لعنیک بلک ما بعت فقال الک رکبتنی یوم کنت افرز عجب الصنوه فرأیت انا نعد نفحشونی فیقتله از
یقول **نظم** ستیدی خذ الی ؛ خذ بباب الصنوه ؛ تسبیح یوم رضا ؛ بنا بیض الخیال ؛ و بغنج و دلال ؛ سیدی محبحة در آن
ولهذا سید مثل قصد الشیران فجاءت و دخت ازکار آلوه فقال له یعرف القوم الاحمار الشیراه قال
ههو نوب لعنة الحمیر فذا رأیتم حمارا فاسلکوه **حمار وحش** خر کوهی و خر کور داغ شخ مانند که او را فرا و حمیر گوید در فاده
حمار آید نیست شدید الغیره است و چون ماده لقیایا کر بشیر زاد و ماده خر کره مبدان گیرد پس ماده او حیلهکند در کریختن
سلامت باز دویست سال باشد بیشتر عمر کند **حمار قبان** بحار بر شیر نرکه کوینه جانور بیست کوچک بر پشت مرهر دوست که ای
بر پشت بسته بقدر یکنا وسیاه او اخعیر کثرت دارد و کوچکتر در موضع نم بهم رسید و شش پای دارد در سر شوره از

الوفه

الوقت کیرد در مثل است سفاه لذل از حمار قبان گوشش حرام است **حرذون** بدال انجهه سوسمار زرد بود جانوریست شبیه ازد
دوات السموم است در وجه معروف نیز کوید بیشتر غذا و شیر یکیف بهان است با گشتن او خوردن گوشت و گوشش بیخ و دارد
نگی فی بیمارن بیضه دارد گوشش حرام است با کسند **حسان** است نرعه که شد متعدد از غیره و دایک نیز حصان
مانند **حضب** بفتح و حجر بار زرد است بضم باریک مو بیع حوق کوید **حمار** بچه سوسمار و قیل ایضا بر آیا **الحمحمو**
در ذکر حیوانات است که لعل اسم او خاص بعضوه است **حباری** جز ه فتر که دفعه بمانند مرغ است در از کردن انکه
طول از منقار دارد و فاکر متی شیر است در بصره بسیار شود اکثر صید مردم آنجا صید او میدانند که از خرده بعلم نیز
جثه الخضوم رسد اگر براد او باکنند از رسیدن او باز میدانند نقیم زیر چو بهیچ غلبه او سلاح کند سرگین بر
پرش کند شود لهذا عرب کوید سلاحه سلاحه یعنی سلاح او سرگین اوست طیور حبار که صید او تواند نمود و لا خید الذین
کند گوشش حلال است در بعضی از تفسیر آمده که از النوی سبب گناه بنی آدم بمیرد فیحوه کادکه اکنعمان الذی شیر شود
بر ان گم رده با قدر الحقی الحار حوب بر طیور رسد و شیر از طیور چار در تجربه از یونی نمود و حذا ابجع مرغ کچی
او ما نخذ و بچه مرغ تا الیل مانند شور گفته **نظم** و نهاریات متنصف اللیل لهیار بنا نصف النهار فیحی حیاد
در نصف شب و چه بر مرغ خانگی در نصف روز دیدم حبار انشا ادی دقایق چو قیمتی لب مرغ بوده اکر بیضه دیگر از بیضه
جملکان قسمی پرورد و بچه بیرون آمد و بچه لعتبه بگریزد و اگر مرغان با او شمشاد سلاح کند او ایفاد تحرش خاک
بر کرد پر او مرغان جا بریز از **حرقوص** لعباده و بین حرو آمده جانوریست که برغی و شدی شده غالب زنان مساه است
با بشر که رحل شده بر آمده و میرد **فحمر** گوید که او جانوریست بزرگتر از گیک گزیدن او بیرتر لنکر شد که کیستیع
نان عادت جهت که مو مرغ مرد و دجال از نوع چو آمد و بود اگر بعضه نخوشت بست و بهوا جانوریست چرخ
لعد و بطریق بر غوص صاحب نرش و گرد شده است نذر و نیز و لهذا هرکرا با ذنه زنند گوشیند او اما مرو قیل گزند شر اکث
است **حوت** ماهی و بزرگه ماهی گوشید دیگر آید **حوت الحیض** حیوانات بزرگ است در هبا که گشته بر دار و چه ماهی ازرنج خواره کشت
شرف شود در الحیض نخواد انداز نه گریزان شود لهذا حوت الحیض مانند و او نوع حوت است که در رفا آمد چون نه آید

در کشتی باشد نزدیک گشتی بنا بر حوت یونس و یوشع اند که گفته که ماهی دیدم بر بحر بشر سینه که از دریا که کشتی
عمارت و تاول اعوجه بود که چون لاشی نصف او بطول خورده بود و نصف دیگر که چون گوشت او وضو نشد بود از آن
وضو او بر و چکیده تازه شده از زبان سفره بآن در حبسته برفت او ماهی است که طولش بیشتر از زرع شرعی است قریب
بشر عرضش کمتر یکی علی او خاری استخوان است پوست ندارد که بر حیث او کشیده شده او را یک چشم بنصف سرش که او را
ببینند این صفات در شهره کند که ماهی آنکه گرگیته است و نصف دیگر صحیح او را ما بکی تاره و با کی بیده هنده
ام حبین مثل ابن عرس جانوریست که بعلم ابرص کویند مانند حیاریست و بخلقت حربا است سوای سینه او و بود
بوده حربا است و این حیوانیست بغیر گوشت شبیه بمار ... او را چهار است و پا است بمقدار برق آنچه بچه
صید وی کنند این افسون خوانند نظم اخرجی ام حبین انشر بردیک ان الامیر ناظر الیک وضارب بسوطه جنبیک
میرانند تا بروی عجز طاری شود و بهر حیاری رست باسید حباب بهم مار شیطانت حبجب بر وزن هدهد
ماهیچو اذنست مثل حج با دارد و در شب روشن میشود که آتش را فروخته است و نیز اسم مردیست حبج
حمیده چیم جاری ز چوب بچه ادهد بود اجوب مرغیست حبش نوعی از ماهی کوچک حجره
سرچیاند آنکس حال است خنظب نوعی ملخ بچه ریخ زده بود اهلست و بود آن کرم ... جحاد
بچه شتر تاقی که از شیر جدا شوده ... خیار خلانند حلان تشدید لام بزغاله که در شکم در دیده بود
حلام و حلال بهم ... در کوغذ ان بیره ملک کوینه حوش جهارپا وحشی و ابر ... نوبت و غیر ... باز
کوید حوت بر وزن سود بزرگ حمارس مرغ کنه است باب خا معجمه مفتوحه درذکر حیوانات که اول ... آنها
خاء مفتوحه است خاز باز و غیر باز اسم کس دو ... که یکی نیه از جنیست که از غراز الذباب شهر کاه بعض گیرنده
دانیم بعضی اکرست و بود ... که ... دیجاطر او که ندیدار از ... ابر ... جنعقع بچه ... یک ... رشک
و کینه مرد را ... تنم بعقل ... ر برنگ است که ... و با ... ترک بیشتر ... ... بر ... فتن او ... است
شنیم بهم چیزی بود ... لذتخوانش ... طرفی ... خطاف پرستوک ... ترکان قوچ ... کوینه ... رفذر الحذر ... در ابار ... ...

ذکر

ذکر خنفسا ... کردن کرد ان وبر گردن سان ... ... جانوریست سیاه از جعل کوچکتر بیشتر طولانی بند او ... است
ابد او را ... الکفر کوینه ان ... ... حجاب و دیگر ... و دیگر خنظب که ... گذشت و دیگری خنفسا
شهور کنند ... ... و ... او را ... و ... که ... ... خنفسا ... الجعل ... ... فحش
... و یک ... الخفاش خیل ... بزرگ است ... ... قرب
هر کدام ... ... نظم ... ...
... ... ترتیب ... ...
... ... و ... ...
... ...
... ... خفاش
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

بتو داده ام که بعدی ش از تو ندادە ام پس ابرهیم و سه حیه را لا رفتند بر کوه که از اجیاد گویند و سبان را بلید ند

گفتند اللهم الا اللهم پس در زمین عرب نماند مگر یکه آنرا شنیده اند و ازین آنرا سبب اجیاد گفتند [illegible]

اول کسی که بر اسبان عرب سوار شد سمعیل و شیر و حیشانه بجز و بر آن سوار شد پس [illegible] بالای سمعیل

از کوه منی و این سبب را عراب گفتند که سمعیل عرب اول کسی است سوار شد د و فی الحیوة الحیوان عن النبی قال لما اراد

ان یخلق الخیل قال الریح الجنوب انی خالق منک خلقا فاجعله عز الاولیاء و مذلة الاعداء و جمالا لاهل طاعتی فقالت الریح اخلق

فقبض منها قبضة فخلق فرسا و قال اخلقتک عربیا و جعلت الخیر معقود بناصیتک والغنائم محازة علی ظهرک و بوکتک

وانا نک بعطف فیر کسرة الدواب و عطف علیک صاحبک وجعلتک تطیر بلا جناح فانت للطلب وانت للهرب وانی سا حمل علی ظهرک رجالا

یسبحونی و یحمدونی و یهللونی و یکبرونی ثم قال ما من تسبیحة و تحمیدة و تکبیرة یکبرها صاحبها فتسمع الخیل الا تجیبه بمثلها فلما سمعت الملائکة

قالت یا رب نحن ملائکتک نسبحک و نحمدک و نهللک فماذا لنا فخلق الله لها خیلا لها اعناق کاعناق البخت یمد بها من نشاء من انبیائه

و رسله قال فلما استوت قوائم الفرس فی الارض قال الله له اذل بصهیلک المشرکین و املأ منه آذانهم و اذل به اعناقهم و ارعب

به قلوبهم قال فلما عرض الله علی آدم کل شیء مما خلق قال له اختر من خلقی ما شئت فاختار الفرس فقیل له اخترت عزک و عز

ولدک خالدا ما خلدوا و باقیا ما بقوا ابد الآبدین و دهر الداهرین د منقول است از فیصیده در وقتی که بکمیت [illegible]

د مشهورست که بهترین اسبان [illegible] یا چنانکه در نظم چارده سطر است د و صحاح الحروف الحجارت اهم و کمیت و ا

وصغر و ابیض از همه بهتر [illegible] از الکرکیب بر اسب سفید [illegible] بر اسب [illegible]

سوار شود [illegible] بود از آدمی هیچ حیوان بهتر از اسب نیست و بهترین اسبان [illegible] گویند [illegible]

در عرب [illegible] بهتر از اسبان که [illegible] او زاد [illegible] اسبان عرب [illegible] الکمیت من الخیل العربی

اللحم لیستوی فیه المذکر و المؤنث و للمصدر الکمتة و هی حمرة یدخلها قترة و فی الخیل و سأل سیبویه عن الکمیت فقال انما

صغر لانه بین السواد و الحمرة لم یخلص لواحد منهما فارادوا بالتصغیر انه منهما قریب و الفرق بین الکمیت و الاشقر

و الذنب فان کانا اسودین فکمیت و ان کانا احمرین فاشقر د گفته اند اگر کسی [illegible] بخواهد [illegible]

واکر

واکر در بیت آیینه خود بوشد در آستینه نهد و الکر به او را بر خود بوی خوش کند د و شعرا عرب و عجم بره شعار [illegible]

وصف و ذم اسب گفته اند مقام توضیح ذکر است لجضیم له ذنب طاوس و خطو حمامه و تدوم [illegible] و التفات غراب

غلی و تنجل نعمة و اهداب سید و انسیاب حباب و صولة ضرغام و روغ ثعلب و لحظ قطامی و هز غراب و عدو

غزال و اتخاذ ذئب [illegible] و قد ضرام و النضیخ شعاب و هیج افعی شول و تدفق اخیل و ایماض برق و التماع سراب

احصاف ریح و هز از بر لمعة و دره و نوع دنجیب سحاب ایضا و کبا و جمح سرحة عن لطته لو کان [illegible]

رقیق لابن نباته وادهم یستمد اللیل منه و تطلع بین عینیه الثریا سری خلف الصباح یطیر مشیا و یطوی خلفه الافلاک طیا

فلما خاف وشک الفوت منه تشبث بالقوائم والمحیا عرفی اوحش اند ز سبک سیر جمند تو که هست دو ماه [illegible] شو

اسپ [illegible] آن سبک سیر چو چنگ کرم [illegible] نی از ازل سوی ابد و از ابد آید بازل قطره [illegible] رفتن [illegible]

شبنم آتش نشنید که بجنبد کر خصم تو بنبد [illegible] تاکی [illegible] ابله حصب [illegible]

روز [illegible] روزگار رفتم که قبله [illegible] آن آستان بود دیدم [illegible] فرشته چنر [illegible] از [illegible] بود

نشسته [illegible] صفح کاغذ [illegible] چو او قربان بود دارا [illegible] مبارک [illegible] در [illegible]

هیچ [illegible] نبود کردم اد [illegible] قصیده کان نوع [illegible] بود اسپ کرم [illegible]

چون [illegible] نبود اسبکه چون کمان گشته و چو او سرتاقدم بغیر پی و استخوان نبود [illegible]

نظر کنم [illegible] بود گفتم این عجب [illegible] کن [illegible] آدم و [illegible] نبود از

[illegible] گرد [illegible] بیک [illegible] گشت [illegible] گراه

نبود [illegible] انوری در ذم اسب گوید [illegible]

آب [illegible] گه [illegible] چون [illegible] بر کند

[illegible] مهره [illegible] تقدیر [illegible]

[illegible] کوه [illegible] جهان [illegible]

بعلها برزت کامد و فرزند **اسلمان ساوجی در وصف اسب گفته** بریزین [illegible] ازرق [illegible] که [illegible]
اندرست هلال [illegible] وستاره وستام و کرده [illegible] سپهر جهان [illegible] ونان عرشت و [illegible] جلال [illegible] سلطان
چو [illegible] جمجه همچو [illegible] سرینش [illegible] بلند [illegible] فراخ [illegible] گران [illegible] چو [illegible] چوگان
شب سعادت اندر [illegible] که روشن [illegible] روز شب [illegible] اگر [illegible] بودی که روز [illegible]
دیده شب [illegible] مشتاق [illegible] نعل [illegible] بر آزرده [illegible] توسن [illegible] بالا [illegible]
و اعرق [illegible] **اسدی طوسی در وصف اسب گفته** [illegible] کوه
هیون [illegible] کم [illegible] سبک [illegible] شتابنده [illegible] جمجمه [illegible] گرزنده [illegible]
[illegible] دشت [illegible] زاغ [illegible] زاغ [illegible] سیه [illegible] پری [illegible] کاندم
[illegible] کو [illegible] بیابان [illegible] چهار [illegible]
[illegible] **دقیقی در وصف اسب گفته** [illegible] آهن [illegible] صفت
عقاب [illegible] طاوس [illegible] غرم [illegible] غزال [illegible] کوه [illegible]
پری روی [illegible] کوپال [illegible] کوه [illegible] کف [illegible] کشوده [illegible]
[illegible] کرده [illegible] خم [illegible] کره [illegible] کاو [illegible]
[illegible] دشت [illegible] غزال دیده [illegible] غزال **فرخی در وصف رخش رستم گوید** [illegible]
برش [illegible] کوه [illegible] گوش [illegible] پس [illegible]
[illegible] سیه چشم [illegible] کاو دم [illegible] فولاد سم [illegible] کرد [illegible]
[illegible] گرم [illegible] زهره [illegible]
[illegible] تیز [illegible] تنش [illegible] [illegible]
[illegible] جمجمه [illegible] گرزنده [illegible] دل [illegible] **فرس البحر**

ست

است که در نیل مصر بهم رسد [illegible] بطریق [illegible] اسب [illegible] و دمش کوتاه [illegible]
خوک صورتش شبیه بصورت اسب [illegible] روئیش [illegible] پوستش بسیار درشت [illegible] بیرون آید [illegible]
کاه [illegible] آدمی [illegible] **خاطف ظله** مرغیست [illegible] که [illegible] آب [illegible]
[illegible] که [illegible] **خذیق** [illegible]
در [illegible] **خرب** [illegible] **خرشه** جانوریست **خرالمین** [illegible] است [illegible]
[illegible] است که در [illegible] **خرشقا** [illegible] است [illegible] در حدیث آمده [illegible]
[illegible] الجنه [illegible] خرشقا [illegible] جنت [illegible]
[illegible] جنت [illegible] **خرشنه** مرغیست [illegible] کبوتر [illegible] **خشخاش** [illegible]
[illegible] ام [illegible] رنگ [illegible] حرکات [illegible]
[illegible] **ختم** زنبور [illegible] جمع است [illegible] **خلفه** شتر آبستن [illegible] **اخضر** مرغ [illegible]
[illegible] **خم** نوعی از [illegible] است **خنع** [illegible] نوعی از [illegible]
خروف بره [illegible] **خیدع** و **خیطل** گربه [illegible] **خیعور** [illegible] است [illegible]
[illegible] **خیل** مرغ [illegible] است [illegible]
[illegible] **جلنوص** [illegible] **الَیّ المکره** [illegible] است که [illegible]
[illegible] است **خنزیر** خوک [illegible] حیوانیست [illegible]
[illegible] خوک [illegible]
[illegible] خوک [illegible] حیوانات [illegible]
[illegible] قال الشیخ [illegible]
[illegible] الحیوة [illegible]

فمن قوة ذكرها جرى ان سلطان زماننا هلاكو لما بحرش في الحبس فمكن من لبوة بعد صيده من عظيم الخنزير
الاربع فضربه بالسيف ضربة نصفه بها ثم ارتفع ستره ولا ينافي هذا الخصر كثيرة من لفظ الهند بخطايا بن محمد
ولى ولمن حضر الصيد من العسكر المنصورة فيه النجع فان ذلك من الغرب الغريب للرائى له ادم الله ظلّه وقال
كيف يجمع هذه مع نجاسة الخنزير فوضعت له ان السيد المرتضى رحمه قايل بطهارة ما لا تحله الحياة من نجس العين وجد هذا
لخط صحيح لشيخ ابن باويه كلامه فان الشعر مما لا تحله الحياة وكان بعض الاطبا حاضرا فيه المجلس الاشرف فقال القدح
للشيخ في القانون ان به بعض العظم لحاضر ولكن الشعر رجعتها فتكون مما تحله الحياة الذي يجعلت كلام ابن سينا غير
راجع عنه ابعد فقد ضيعها نادرين الدرس اذا رايتهم عن اتمام من ان الشعر مما لا تحله الحياة ولعل كلام الطفو الشعر والقرن
فحرك بارقة الى عقبه شيخ انما نفقت بسقطها لا بن سينا فيه لا استطيع فانه نسخة سورة استعلم فيها حقيقة الحال
مع ابن سينا فهذا المقام بحث لا مخلص منه بحوله فذا فصل نوعه في هذا الكلام الذي نقلته نسخة عنه اذ ذكره في بحث
امراض من القانون الحق من جنبة العظام الذي حس وقال اذ سبحت للانسان ليس شي من العظام حس الا الاسنان
كما الجن وموجبه جزئية فثبت الحس لبعض وغيره بالبلية تغشى عن ذلك وله فيه هذا الاتحاد للذين فقط
راسه وقال الدراج القانون فحققت رايه المذكور انتهى كلامه علا الله مقامه **خنزير بحري** لعلها الذي نشد ود الاسد
خزق بچه خر گوش و بمعنى زنم **خوص** شدید ولدت صاد مهمله بچه حوک **الخاء المضمومه** در ذکر حیواناتی است که اول اسم
خا مضموم است **خفاش** شبپره بزرگ سیاه است انسان اضعف بصر در ش طیران کند بزرگ او را وطواط و کوچک او را خفاش
نامند در روز و در روشنی ماه نه بیند مینشیند و او از جنس طیور نیست چه او را پستان و در گوش و دندان و چیزی
بر جیش طیر بدنی فی حیه کند و چیش ... از جانب بول کند بچه بچه خوانده و او را بر خون بول است ...
مخلوق است چهره هم الحیوان با این صنف خلق است و او بیشتر از گر کس و همه روی از کس عمر کند ... او را بچه گیر کند
من اکثر الحیوان بجوه واکر او را کوید اطرق بعنی سر پیش انداز خرد قار زین چیز جاها او بیخان بچه صنف کند و او نیز
در بین ... ... و ... ... حق ... کنیز ... ... الطبیعه ... ... است کوینده ... کند ...

معجزه از آنحضرت خواستند کرمی نوشته ساختند و باد بر دو سید او خفاش شد و پرید و کلام مجید از آن خبر دهد و او مانند
حیوانات میزاید و شیر میدهد وقال عم في بعض خطبة من لطائف صنعته وعجائب خلقته ما ارانا من غوامض الحكمة في
الخفافيش التي يقبضها الضياء الباسط لكل شيء ويبسطها الظلام القابض لكل حي وكيف عشيت اعينها عن ان تستمد
من الشمس المضيئة نورا تهتدي به في مذاهبها وتتصل بعلانية برهان الشمس الى معارفها وردعها بتلألؤ ضيائها عن
المضي في سبحات اشراقها واكنها في مكامنها عن الذهاب في بلج ائتلاقها فهي مسدلة الجفون بالنهار على احداقها وجاعلة
الليل سراجا تستدل به في التماس ارزاقها فلا يرد ابصارها اسداف ظلمته ولا تمتنع من المضي فيه لغسق دجنته فاذا
القت الشمس قناعها وبدت اوضاح نهارها ودخل من اشراق نورها على الضباب في وجارها اطبقت الاجفان على مآقيها
وتبلغت بما اكتسبته من المعاش في ظلم لياليها فسبحان من جعل الليل لها نهارا ومعاشا والنهار سكنا وقرارا وجعل لها
اجنحة من لحمها تعرج بها عند الحاجة الى الطيران كانها شظايا الآذان غير ذوات ريش ولا قصب الا انك ترى مواضع العروق
بينة اعلاما لها جناحان لما يرقا فينشقا ولم يغلظا فيثقلا تطير وولدها لاصق بها لاجئ اليها يقع اذا وقعت ويرتفع
اذا ارتفعت لا يفارقها حتى تشتد اركانه ويحمله للنهوض جناحه ويعرف مذاهب عيشه ومصالح نفسه فسبحان البارئ لكل شيء
على غير مثال خلا من غيره **خلد** برون جانور موش کور و بزرگ کور ببینان و بقول جانوری است مثل جهنده نبیند و بر اوزاغ
خود در آید و دهن کشاده بنشیند مگس بیرون آید و بر او جمع شود پس لبها را بهم کند و ... و بعد از ... کوید
دو چشم است که خدا ... که چشم نیست ... عوض ... شنوا ... که از ... بعیده صوت ... جانوی
کند و او را ... خرگوش کرده و ... کند ... نماید ... او اسم ... که ... ... کرده در
مقدمه شهر سبا **خداریه** صاحب الدسیه کوینده **خنف** مگس بزرگ **خرق** بتشدید را مهمله نوعی از کنجشک **خرا**
بچه سمار **خشاف** لغتی است در خفاش **خزز** بعد از بجمه اول مفتوح خرگوش نر جمع خزان است ... و صرد ... ل
خضیر ام خربت **خاله** ... بر ... و ... گان با ... گوید در دوغ آید **خنیعه** ... قحفه روباه
ام خنور کفتار **باب الدال المفتوحه** در ذکر حیواناتی است که اول اسم ایشان دال مفتوح است **دابه** جنبنده

هر حیوان را لغت عرب لغت است اما بحسب اصطلاح اختصاص بچهارپایان دارد و عرب بسیار اطلاق کنند و بعضی طیور را نیز داخل
دانند الدابة دابة الارض که از علامات قیامت است بغوی گوید حیوانیست که طولش شصت گز است صاحب قیام در شب جمعه از
کوه صفا بیرون آید و مردم بیکبارگی نبینند و بعضی گویند که از حجر بیرون آید و بعضی دیگر گفته که از طایف بر آید همراه عصای موسی و
خاتم سلیمان با وی باشد دباسی و دبسی بضم دال از مرغ کوچکیست که بفارسی موسیچه نامند رنگش میان سرخ و سیاهست و او
نوعی از کبوتر بریست و سه قسم است مصری و حجازی و عراقی هر سه بیکدیگر نزدیکند لکن مصری بهتر است گوشتش حلال است و دو
بعد الفراغ ماده را گویند دراب در رغبت بزرگ کلاغ و شقراق در رنگ [illegible] ارسطو گوید
است که او در سال [illegible] و تا دیر نشود کذا او را صوتیست عجیب که [illegible] صوت فصیحه و نغمات عجیبه نماید
وقتی چون بلبل خوانند و چون آب شخصه کند ابو الدبیق فیتق نیز گویند در باب القاف آید دعموص
بفارسی کفچه گویند جانوریست در آب غلیظ و از آب سکون کم و چون بزرگ شود پروانه شود و بپرد گوشتش حرام
است دلق دلق بفارسی سمور است شبیه بگربه کاهی جانوران را بدرد و بخیل آشامد و بغوی اصیوان و خشخشت بچهای
برج کبوتران در آید یکی از انها زنده نگذارد دلهم حرس نر ویرا بچه او ویرا بچه کرد ویرا بچه رو به است گوشتش
سیاه و کلانش حرام است دراج دبورادهه و حاء و انش چهیم ترغیب نقش لسبیعی در مرغ تیم است داجن کو غنده
ماده و کبوتر که در منزل علف دهند و بعضی مونث اده دو اجن جمع داریم خاریشت در قنفذ باید دراوش نوعی از مار
دج مرغ کوچکی در فرطیب [illegible] دراسکندریه و نوعی اوز بادبوی معروف شود دبا ملخ بقول ارانکه بپرد دبر جمعیت زنبور
عسل در راح خاریشت دساسه مرغ که در زیر خاک مدفون باشد و بقول شیح الا فی است دشوقه جانوریست چون کحچش
دضر و زاغ کوتاه بالا و تشبیه کند و دشوقه گویند دغفل بچه فیل و روباه نر و هم مردم حرف الذال بعربی نعجه دلم
از کنه دم کرک دنه بتشدید نون جانوریست دخناس از انواع عصفوریست که خطها سرخ در پشت و حلقش و
سفید در گردن دارد و بجفت بمقار و شیر و اللطبع است در سرمای کم شود دست شود گوشتش حلال است دهانج بنون
و جیم شتر درشت و بزرگ کوهان ماده او دو دیزی منسوب با دوبر مرغ کوچک حجیم بزرگ نشود دوسر شتر درشت دو

ماده او دوسری منسوب باو دیلم بیاء و نقطه از تحت در اج نر ابن داية کلاغ ابلق که چون در پشت چهارپا جراحت
یا زخم شود برد و منقار زند تا استخوان رسانند او را ابوالمرشیم دانند الدال المكرورة در ذکر حیوانات که اول
اسم ایشان دال مکسور است دیک خروس کنیت او ابو المقطان است بغیر زنجوعمران نیست و یکی بعد الفجر کرد
ولعقا شب بنماز شناسد بصوت خود بر اوقات شب قسمت نماید قبل از طلوع صبح و قبل از آن پادریب خواند گویند
خروس سفید صاحب تاج در هر خانه که در آن باشد شیاطین آنجا نمایند و نیز خروس مجنون را ذبح کنند اودایم در حرکت باشد در حدیث است
هر چون آواز خروس شنوید حاجات بخواهید از فضل الهی و چون آواز حمار بشنوید اعوذ بالله من الشیطان الرجیم گویند
از پیغمبر مرویست که خداتعالی خروس سفید بقدر حدود خلق کرده که پاهای ان بعرش و سرش در زیر ساقه و بر قایمه یکی
او در مشرق و دیگری در مغرب است و سر او در زیر عرش و بالهایش او در هوا چون اذان گوید او و اهل آسمانها و زمین
هر که هست شوند بغیر جن و انس در این وقت خروسان زمین اجابت کنند و او را آنچه چون قیامت نزدیک شود بفرمان الهی
بالهای خود افراهم آورد و او را بخواند که ملک الوس حی است وکل او و ملک الحی در تسبیح است از غیر جن و انس همه میدانند که قیامت نزدیک
شد او از خروس سفید شیر گریزد و خروس عرفه که بیضه کند گو بیضه دیک الجن یعنی خروس جن جانوریست در بحار
بسیار یافت شود دلفین جانوریست در دریا بصورت شتر قدر تا پر نماند اکثر جنس او دست گوشت در بحر و آلغه را
در یابد و اندازد که از غرق خلاص کرده بالین آن را بحیر چنان فرماید که هر آن بلغی را که بود تا سقند او آغار گرفته
درص بچه خاریشت و موش و گربه و گرگ جمع او ادراص است الدال المضمومة در ذکر حیوانات که
اول اسم ایشان دال مضموم است دب خرس بزرگ از انیر گفته که در وقت گرد در زمستان در حجره خود شود و
بیرون نیاید تا چون گرسنه شود دست خود بمکد چون او قوی و نرم شود در بهار بیرون آید بچه نیز گرسنه باشد در
حیض بیاشد ماده او بخلاف حیوانات دیگر بر پشت خوابد جماع کند و ماده او بچه را پاره گوشت زاید که اعضایش متمیز نباشد و
پس او با زبان خود جمع اعضای آنرا نیکو کند و بلیسد تا اعضایش متمیز گردد و بعضی از غلاد است او
در غایت صعوبت بود چون سعی را طرف با نبات النعش کند و بهونت و لادن نماید و جمع است کدار دهن بر آید و نقضه

الخلق برهنه و طعمش بزرگیست قبول ادویه نیز کند گوشتش حرام است جانور از تره طلب است بکاو و پلنگ دشمنی دارد و بچه را شیر
عربی و نیم خوانند **دلدل** خارپشت بزرگ نوعی از قنفذ که بمانند جعفظ کویر فرق میان وی و خارپشت آنکه خارپشت
کاو و کاوپیش است در شام و مغرب و عراق بسیار بود بچه روباه باشد ایستاده جماع کند و پنج بیضه گذارد لکن چه خوف
نیست لکن شیر بر بیضه نشیند با گوشت چیز بود خانه خود را دو در کند یکی بطرف جنوب گذارد و در دیگر بطرف شمال از دری
که باد بوزد مسدود کند و چون چیزی بیند که در وی منقبض شود خارها از وی بیرون آید مانند شمشیر برهنه بر آن هر که
مجروح کند در امثال آمده فلان اسمع من دلدل چه آنکه دلدل بغیر حرکت و اضطراب آمده بیان سبب آسیب اگر خوش
بپیغمبر هدیه فرستاده دلدل اسم کافتی چه او استر سفیدی بود در کمال سرعت آنحضرت او را با امیر المؤمنین بخشید و بعض از قفلا
در قصد آید **دلفین** جانوریست در دریا آدمی را و اتیام اطفال او را دوست دارد پیوسته کشتیها میرود که اگر امیا
بکشتی رود و هر مردم زنده را دلیر باشد که مرده را ببحر نخشیان جایی کست که مکه جهان از این طرف کشتی از
غرق را بطرف لب آرد و بچهره رخش بنا در آمده و بیت انگوک جرات در او اخر ریز بسیار بود بصف
کنیز پای باشد سر کوچک دارد از جانوران ابخبر او جانوری را اشش نباشد و طفل نفس زنند بعد از کنار آید و ماهی
و چون بر روی آب ظاهر شود کویا مینیست و از بچه تو لد شود و شیر دهد الکرکه از و صید کند دلفین بسیار جمع شود تا بچه
کنند برش چیزی قرار نماند جدا شود **دود** کرم و کرکان خورد مانند او بانواع است چنان است که کرم ابریشم است که در میوه
زارها باشد و اقسام کرم خونی و کرم سرکه و زیتون و کرم میوه ابریشم و کرم سبزی در درخت صنوبر باشد و کرم کدو
لذان بود **اما** کرم ابریشم او از عجب مخلوقات است اول تخم است بمقدار دانه کدر بجبر باشد از منقبص کوچکتر از کنجد
سیاه و قت بیرون آمدن او فرا بهار است در کرمسیرها در خت گذارند و اگر در بیرون آید یا او در بر نخود
که و از چون بیرون آید برگ توت بخورد ده هفته تا روز بروز بزرگ شود و چون بقدر بند انگشت شود از سیاهی بسفیدی
بدل شود و در خوش هشت روز بیش ماند پس شروع کند بر تنیدن بگرد خود بر گرد خود تنیدن نیخچه او بدر و درون دارد
بیرون آید و بر روی زمین بیچ و پیچه شود تا گم شود آنچه در درون او بود خالی شود تا بقدر کرکان آهوی خلال شود
تا ده

تا ده روز چنین بود بعد از ده روز کرمی که از وی جوزه سوراخ کند و پروانه که دو بال سفید داشته از وی بیرون آید در وقت
بیرون آمدن مضطرب بیرون آید با طاری متحرک از جفت جماع کند او با ماده دم بدم چسبیده مدتی با
ایشان با هم ملتصق بود پس جدا شده ماده او تخم کند بهشتی یک کرشت تخم او را بر کوی سفید بزند تر فوده بر وی ریزد کرم
راه رسیدن کرم خوانند **دجاج** بر کات دال و فتحه است که مکیان گویند و بزرگ است و جمع خوانند مفرد او دجاجه است الکجه
در راه رفتن اقبال و ادبار نمیکرد جانب میرود چه هر گاه که در راه رفتن که از هر دری یک گذار داده قدم پیش نهد بعد او را دجاج گویند
چون پیر شود بیضه او را از روی شر بسیار از وی بیرون نیاید اگر اشغل بر و مکن کرم در وی نیز بر خون الاکرش بیدار زن ابدا
و موصوف کشم خواب بود چه نه ... ایشان و نوم فطلاء نیند از جنس فجار تعریض شر بیضه او با طراف ش در از بیرون آید
بیرون آید و بچه نشستن مادر بود و خود را از بوی آن و چیه از بیضه کاه بچه بیرون آید کاه بیفرن بخوبان در رفع زند
آن بیضه از فرد ده روز نوبت بیضه برد بماه رستان بر فنون بیضه در ده روز تمام رسد بچه او را عرب فرو خوانند **دج**
الحبشه ماکیان حبشه است که شیر میخ و کوشت آن سلکر و جر بیاره شر او کاهش از الفت کیر دو دو باب در عرب بسیار بود
چه او را العرض خوانند در غیر آید **دره** ببغا است که طوطی گویند که ذکرش در حرف کوی قوقره دیدم که بر سر پیچ مانند دیگر کوبه
دیدم که سوره سجده میخواند چون بسجده رسید سجده کرد و گفت سجد لک سوادی و امن بک فؤادی **دقیس** مرغیست اند در کوه
کوچکتر **دنیس** نوعی از صدف **دعس** جانوریست که در خاک پنهان شود **دخس** بتشدید مانند و لفین است که گذشت **دج**
بتشدید خا و جیم نوعیست بزرگ مانند مرغیست کوچک تیره برنگ خاک که او در درختان نشیند و اندک خطه **باب الدال المعجمه**
المفتوحه در ذکر حیوانیست که اول اسم آنها ذال معجمه است مفتوح **ذراریح** الکحه جانوریست که نقطها سیاه
دارد و پیر دار دو دست السموم بانواع اشر بعضی از او در بام خطی سرخ دارد در کرش مختلف حبشی بزرگ فیر و ملوخه
تا کرم کدام خرنیست **ذر** مور خرد کوچک دا افتاب را افتاب ایشان از روزنه افتد و مورچه در هر آید **ذریح** کوساله و بره
وحشیه **الذال المکسوره** در ذکر حیوانیست که اول اسم آنها ذال مکسور است **ذئب** گرگ را گویند و شیر مانند مرغ را ولد او را
بعربی تخفیف کند ورکن خذ او سالو بر شیر آیکی نرمی بر کرشنه هست که بر جیفه نیست الا مگر سگ گذشت بیاید پس ابر

اگر مزبور نباشد استنشاق نسیم کند هیچ حیوانی بغیر او یک بار نزد و مباشرت بیگیرد چون نشود چون بزرگ شود و ماده و باهم جفت شوند هر چند بزرگ شود
بچه هم آید از هم جدا نشوند ابد الدهر الا البغة و که بچه و ماده را الکره نگیرند مباشرت کند که بچه لا بعجاب بخود و دیگر باز
پس بعد از لحظه هلاک شود اگر فتر از شدت اخف حیوانات پیش رو ادا کند و چون تیغ شتر الکره او را پاره پاره کند قصد اکند از
فرج استشمام شمومی نماید و از ان جهت شمر نیز برد اگر او پوست گرگ را با پوست کوسفند یکی کند از بند جهر دو پوست کوسفند بیرون
سر اول نیز خویشاوند گرگ با بانک و بانک با او مباشرت کند و بچه که از الکثی بچه شود این جانور **فرخ** بابه نقطه از تحت نسخه
از لب بسیار زودی در بچه ده و داخل فرخ و لد فرخ است صیاد آن حیوان در گریز که از تخت کمال بزرگ که کمال است بر ده
صیدش کند و اگر دو فرخ بچه این القوت میدهند که الطرقة الحارق ضرب ام عامر الکبیر جاد خفی لغاة هزاکر کسی
خلاصند نزد سوراخ آید صیدش کند **دغلب** شیر است و هو بعیر الکبیر **الذال المضمومة** در ذکر حیواناتی است که اول
ذال معجمه است **ذباب** مگس کلان چنین اند و از ترین مخلوقات که جولاه ها حرکت از ذوات الحول کوفه که ذکر او
صیفا دم و مجتک که نزد ذباب مره از حیوانات و الطوفی شده است دیگر داده که مدت خود الصیفا ر بود و چه بسیار جهتی خود بانعا
جمعا کوفه که جوان و ذباب از مگس و پشه و بنور و لک عو مگس یک مگس علف و مگس انجی الحلاق کنند بجهت کرم کوکب
حار از ابدان حیوانات چون آید که حج و اد مگس بجوم اثر کبیر و لکن فاسق ذو فرشت و ذباح بکبیر نکوه شود و در قبن
ابد جنوب بسیار شود و جنوب با شمال مستغرق کرده مخلوق للنعمه است شبیر نیز خرطوم دارد در سوراخ متعوض بسیار بود و بخو
ابا ده تمام رهنر جاهل که از الحیوان شمرکه بیند چه در رستنی پنهان و در بستان پیدا گردد و در کوه بر سوخ سیاه شد سعید کند
در سوخ سعید از شید سیاه کند زر بیت که هر که مکس بطرف تا انقذ لعاد مدان بطرف فرود مریز اکه در بکی بال او سم و در
دیگر شفا است و لقد اول بال سم را در اسقد دارد و اخیر کرده شفاعت سوخر لیس این چون بال سم را در ان فرو برده تمام او
فرو برند تا بال شفا را در فرو برد و دفع سم او کند که شکه ذباب را خرطومیت و فیشز است و خرش او پشه بود و بیاب پشه
بیرون نباید چه مگس کوچک تر اکرم هیچ تطلنه بید **ذوالـ** گرگ را گویند بجهت سبکی راه رفتن او **باب الراء المهملة المفتوحة** در
ذکر حیواناتی است که اول اسم اینها راء مهمله مفتوح **رخم** هو مرغی است خوان رنگ و بزرگ بر سمه است بیکر که برمی جال مصاعد بر جگه شد

بعیده

بعیده از اماکن لعد ابخو ماو اساز فلطف و در امثال آمده که فلان ابعد من بیض الانوق مرغی بزرگ است و بهای شتر تر بیکرت
و نیز کامل تمام اراده و مجموع الکلات و نعم الطر الحجاز است بخو **راعیه** شتر که بدی تر بیت شتا و بخو ر بر شبه دیا ده **ربعی** بعین مهمله
مراد کبوتر صحرا اوده را با توالد ربعی کثیر الذرء و دراد فرقید **رغاده** نوعی از جانوران است در شکاری **ربح** بخفیف با و بحیطه
ما بوزیت شدکه به ای شد بر سیاه بر ربا کوئیند **رال** بچه شتر مرغ را گوئیند و بعضی بچه او را گویند بچه ما را **ربه** جانوری است
موش و را سود و بعضی موش را گویند **رث** خوک نزد بود اصلا اه لعه و بعضی اشتر خوک جانور بزرگ بود و تتبع **رفراف** مرغی
است که با بچه مرغ بزرگ خود او را فاختر گوئیند و نیز نوعی از مار **ارکن** موش تصغیر کنند رکین گوئیند **رکمه** با اذلی رنگ است
فر ده بچه قوه کرفته باد و مرشد از راه میج **رهدنه** و **رهدون** مرغی است که نر را و تر زند در راه رفتن کو با سستی کردد در
تخصیص و در بعد الحرام است شبیه گنجشک **ام ربح** مرغی خاکستر رنگ که بر دو بال و پشت او سرخ زرد مرغی او اکون
الراء المکسورة در ذکر حیواناتی است که اول اسم الفاراء مهمله مکسورة است **رق** جانور بزرگ است شبیه گنک و نیز بسنک بیشت
را گویند **رکاب** شتر بار بر دار **ریم** آهو بره **ابو ریاح** یوبوی را گویند و باب **الراء المضمومة** در ذکر
حیواناتی است که اول اسم الفاراء مضموم است **رتیلا** بتاء و شین نقطه محدوده مقصوره است آن عبارت از هوام است که
نیش میزند که از کارگوی عنکبوت است او المفعوب بلا حو انش حصا بالکه فاقه حرج است و کار تالع بخوه هند بیک بری النوع
مصر بنات ضحی صاحب قاموس است بالتحقیق ضبط کرده مطلق ربیلا جنبه شهوت و ابتدا ان نوعی است شبیه زنگ صحال اجرح
گردد و هوا او در این نوع نیست و بعضی رند ما بر یار گزند بعضی الانواع لعه لوم است و بعضی انواع او در جنه رانا
بجهت دفع ضرر لعه حزب از اول ابله تکود خوش ز فرخ است و بر او نیز نامند نیش است نه اوده که فرخ زند کنده در
سروهم اول آمده و نامده است و بترکه بعده اعتبار مخطوط آمده ضرر صاد کند بجهش خیط المذنب کند تا شت بیشا و در وزر کرد
راشته نوق کنند شفا اید **رویان** بچه گوی مرغ بزرگ **رخ** مرغی است معروف در جزایر چین بیش ترک بالی ده
باع است و او چون کوزه فرخ بجه بر یک تاجر کون در رکم الحیوان بقیه فرو شده دو بیل بسیب اما کاخ
را بر بیشتر کرده است و از ان حجر ترکیب طبیعی خبر نیز کنند و مرکش الکر است که بوزان که صید کنند در سوش بیند کم

الثنی الف و از بحار برتری ... سر افکند و آن را مجروح کند تا بکشد ... هلاک شود و گوشت و پوست و استخوان او ... همه
زهر قاتل است گویند ... بسیار است ... در میان ... بود ... از ... دشت که ... بکشند
بکوفتند و ... در پای ... بر ... گشت ... بزرگ ... از جنت ... بطلب آب ... بیرون رفتند ... خطی ... نقش
کردند ... بود ... چون ... سینه ... سرخ ... بچه ... شیر ... آن ... بچه او بیرون آمد
... بزرگ پس ... بر بالا ... کشیدند ... شد و بیرون ... ازین ... خلق او را
... از گوشت او ... بود ... خوردند ... پرورش یافتند
چون ... گوشت ... در میان ... بچه ... آن بود
که ... چون ... در ... گشت ... خود ... در
... چون گشت ... رفت ... او ... [illegible] **ربح** گوسفند ... بچه او ... ده ... شیر ...
گوسفندی که ... بیست روز ... از ... بعضی ... بیش ... زاده از **ربح**
با ... بچه ... **رشک** ... ریش ... بود ... چون
زریح بتضعیف ... پشت ... دراز ... **باب الزاء المعجمة المفتوحة** در ذکر حیوانات که اول آن الف
معجمه مفتوح است **زاغ** ... بزرگ ... سر ... و ... الاغ و ... الزیح ... خوانند
و ... سیاه ... او ...
چو ... است ... در عجایب المخلوقات ... بزرگ ... سیاه ...
... دارد ... بچه ... چون ... **زمّج**
... از ... بصورت ... جمع ... بزرگ ...
... سیر ... و ... کند ... هر ...
... کرد ... او ... و ... **زبزب** جانوریست

جانوریست

جانوریست چون گربه ... ابن اثیر ... در سنه ... و ... مردم بغداد ... حیوان ...
با ... الطفال ... دست ... مردم ... می‌نمودند ... بزرگ
و ... حیوان ... از ... مردم ... کردند
... بسیار ... گفتند این زبزب ... بغداد ... کشتند **زرافه**
اسم ... زرافه ... کوتاه دارد ... دست و پای او ...
... سر او چون سر شتر ... و ... چون ... گاو ...
زانوی ... دراز ... راه رفتن ... پیش ... پای ...
... او موی ... چون ... دراز ... از
... بر درخت ... در عجایب المخلوقات آورده که زرافه از سه حیوان متولد شود ...
... شتر ... و گاو وحشی ... متولد شود زرافه ... بچه ...
... متولد شده ... گاو ... گویند ...
... جمع ... حیوان ... از
... و ... بزرگ ...
قدرت ... زرافه ... و جاحظ ...
... زرافه بر ... خلق الله ... و ...
... من ... الجبال ...
... من الحیوان ... الجمل ...
... من بعض الحیوان ... الناقة ...
خلق عجیب ... **زنبور** ... کوه ... سیاه ...

و در درختهای کهن و از گل خانه سازد و از نیش او بجهت بچه و زنبور ارایح در کند و صاحب نیش و گزنده است فدا از او بیشه و شکوفت

زاد و برگ نیشتر از ده شر بچه خود که ... نیش زنبور ... سازد و زمستان بیرون از اغذیه سازد و نمک از زمین بیرون آید

و در زمستان در زیر زمین پنهان شود و ... و چون بستر بچه ... وقت زمستان ... کند بچه فی ... خود را

جمع کند چون ... شده بود ... قوه ... چوب خشک ... شیر ... زنده شود و ... مختلف الالوان

جند و مرغی لطیف ... و در بطن زمین ... کرم ... حیوانات ... که بخشد **زاق** مرغی

صید کننده **زبابه** موشی ... الحیوة ... و کرست ... بعضی ... شخص

کند این موش شور کرده است ... **زعیم** مرغیست ... **زهدم** بچه باز **زیب** بفتح

الزاء المکسوره در ذکر حیوانات که اول اسم ایشان ... **زریاب** که ابو زریق گویند مرغیست ...

کبر دو قدر ... است **زنده فیل** ... بزرگ گویند **الزاء المضمومه** در ذکر حیوانات که اول

لفظ زا ... مضموم است **زرق** ... بزرگ شکار کند ... **زور**

و ... او ... سیاه ... **زرد**

... در و ... مرغ ... اکثر ...

... و ... گرفته ... چون ... نیز

... بسیار ... زنبور ... زمستان ...

لستان ... **زلال** کرمیست که در برف پیدا شود ... بهار ... آب

... که حیوان ... کرده ... **زنج** ... رنگ

کرده ... میوه ... که ... میوه ... کسی

از گوشت ... **زیج** ... مرغیست که ... کنند ... ده

... است ... است ... کند ... بچه

هعاب

هعاب بود ... و ... او را ... چون ... و ... جنس ... میکرد

الکمش حرام است **زغرف** مگس کوچک ... رودت و ... و بر روی آب ... **زقرق** ... است پس ... برد

و چند ان مگس ... شود پس بیرون آید **زغبه** جانوریست ... موش **زغلول** بفتح بچه

... که ... و بچه شتر و گوسفند ... **زمج الماء** بچه کبوتر و مرغ ... مصر

... کبوتر ... و بچه ... خورد و ... الماء

ابو زید الی نوعی از طیور **ابو زید** ... **باب السین المهملة المفتوحة** در ذکر حیوانات که اول اسم ایشان

سین مفتوح است **سام ابرص** ... پیدا ... بزرگ ... نامم ... و نیز است ... او را

ابرص ... گوشت حرام ... سام ابرص ... گوشت ... از مرغ

نامند **سرطان** خرچنگ ... آب ... بیرون ... که ...

تیز ... دو دندان ... چشم ...

... بیشتر ... آب ...

... دو ... آب ...

... حیوانات ... است ... است

کند اکثر ... **سلاة** ... بیضه

... که ... پیدا ... بچه ... بود

... و گویند ... بر ... آب ... شکل

... کند ... کوتاه ... ریزه

... کنند ... که ... **سق** از مرغان

... است ... سر ... بچه ... بر ... کند

تا هنگامی که زنده است اگر ده ابه بطیور در بطاها برو خواهند بود و هیچ یک از ایشان بیرون نرود اگر چه از طرف پس بطرف [illegible]

آهسته نزول کند و بر زمین آید و نزول کند بر زمین چسبیده [illegible] هیچ حرکت نکنند تا که شکار را از آن برباید **سقنقور**

ماهی است و کرکدن و آن قسم بود [illegible] مصری بعضی از او از قلزم متولد شود و در دریای هند بیشتر و در دریا هر جو زنده [illegible]

قطا که [illegible] جوزه است بطریق حیات ملیح [illegible] جهت بعضی دیگر [illegible] کنند و فرج [illegible] ذکر دارد میان او

و شفقت است [illegible] اگر آدمی را بگزد اگر آدمی زود خود را به آب رساند [illegible] و در آب سقنقور بمیرد و اگر آدمی

گرد بر آدمی بمیرد و فرق میان او و ورک آنکه ورک بریست و در صحرا [illegible] سقنقور [illegible] ذکر [illegible] بر پشت او

از دست ورک است [illegible] سقنقور [illegible] سقنقور [illegible] نمی شود

کمر [illegible] تقویت [illegible] سقنقور [illegible]

بعضی [illegible] للقدیر گفته که سقنقور [illegible] چون از بیضه بیرون آید اگر به آب رسد [illegible]

اگر [illegible] شود سقنقور [illegible] قوت باه [illegible] **سلوی** مرغی است [illegible] مانند [illegible]

[illegible] سلوی [illegible]

[illegible] **سمک** [illegible]

است [illegible] از انواع ماهی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سقنقور [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] عبد الرحمن [illegible]

[illegible] والله اعلم

[illegible] کردن [illegible] رسول الله [illegible] و انواع [illegible]

حوت [illegible] انواع [illegible] حرام است ٥ ابراهیم بن [illegible] اللطیف در [illegible]

[illegible] بود [illegible] کرده است که روز [illegible] گفت که در [illegible] معروف [illegible]

[illegible] است که [illegible] و [illegible] است که [illegible]

[illegible] نفس [illegible] خاک [illegible] بعد از آن [illegible] خاک [illegible] است باتش بگیرد تا بریان شود [illegible]

[illegible] درست [illegible] و بعد از آن [illegible] آب [illegible] زنده [illegible] و جمیع [illegible]

[illegible] بشرط [illegible] نقل [illegible] گرد [illegible]

[illegible] که [illegible] آب [illegible] آن [illegible]

هر روز [illegible] بیرون [illegible] بطریق [illegible] می کردیم [illegible]

[illegible] گوشت [illegible]

[illegible]

[illegible] **سمندل و سندل** [illegible]

و سمندل [illegible]

[illegible]

جنس [illegible] **سمور** [illegible]

[illegible] **سمندر** [illegible] **سناد**

[illegible]

[illegible] **سودانیه** [illegible]

[illegible] **سکوت** [illegible] **سنجاب** [illegible] **سمایم** [illegible]

السین المکسوره

قدرتست بر صید خود ... البیرست سمسم روباه سنداره گرگ ... سدروسه [illegible]

... اول اسم لغایین مکسورست سنجاب بچه موشی دشتی است [illegible]

سنبور [illegible]

[illegible]

سرخ السین المضمومه در ذکر حیوانات که اول نام ایشان سین مضموم است سلحفاة [illegible]

[illegible]

و اما سلحفات [illegible]

سنور [illegible] سور [illegible]

سبد [illegible]

سحیه [illegible] سحیه [illegible]

سرفه [illegible] سرعوب [illegible]

سغنج [illegible] سبیطر [illegible]

سوذنیق [illegible] الشین

المعجمة المفتوحة در ذکر حیوانات که اول اسم ایشان شین معجمه مفتوح است شادهوار [illegible]

[illegible]

ازو می آید سیاه رنگ میشود **شاهین** [illegible] ترکان [illegible] نوعیست شاهین قطاعه و نیز شاهین [illegible] از جنس
[illegible] کمی بیش [illegible] نشده [illegible] تمام [illegible] زنده [illegible] در صید [illegible] بوده [illegible] بجه
بجربر [illegible] تر از انجه بری بود دشمن کبوتر است و در شکار جیوان [illegible] است اقل کسی که شاهین شکار کرد
قسطنطیس است **شبث** بباء [illegible] که کارتن کوینده [illegible] بزرک سر فراخ دهن بلند
عقبه بزمین کند از شحم الارض مانند **شحم الارض** جانوریست که چون [illegible] جمع شود [illegible]
کوچک [illegible] که از [illegible] در آید [illegible] بیرون [illegible] و [illegible]
آتش بران این مار کنند **شقراق** و **شوقراق** بفارسی سبزه و [illegible] شکار [illegible] مرغ [illegible]
[illegible] مرغ سبز [illegible] در روم و خراسان بسیار [illegible]
[illegible] و همیشه از آدمی گریزان [illegible] که [illegible] کوشت [illegible] کویند [illegible]
سبز [illegible] مرغ [illegible] است [illegible] **شیخ الیهود** حیوانیست در بحر [illegible] مانند [illegible]
دارد [illegible] که [illegible] شب [illegible] بیرون آید [illegible]
[illegible] کرده [illegible]
شبه [illegible] چشمش کور [illegible] **شادن** [illegible] آهو بره که [illegible]
[illegible] **شارف** [illegible] **شاة** [illegible] **شارک** [illegible]
[illegible] مانند **شبب** [illegible] **شذا** [illegible]
[illegible] **شرشور** [illegible]
[illegible] **شرج** و **شرجوج** [illegible] **شقر** [illegible] **شرا** [illegible]
[illegible] **شغواء** [illegible]
[illegible] مانند **شغوع** [illegible] **شغب** [illegible]

قوچه

قوچه [illegible] دارد [illegible] آید **شقدان** [illegible] **شرحل** [illegible]
[illegible] **شر** [illegible] **شهام** [illegible] **شوبه** [illegible]
[illegible] **شوصب** [illegible] **شوط** [illegible] **شغو** بچه آهو **شیذان** [illegible]
[illegible] **شران** [illegible] **شریف** [illegible] **شول** [illegible]
[illegible] **شیصبان** [illegible] **شیهم** [illegible]
شیقونه [illegible] **شبوه** [illegible]
آید **الثعبان الملکوره** در ذکر [illegible] **شقنین** [illegible]
[illegible] کبوتر است [illegible]
[illegible] **شق** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **شبب** [illegible]
[illegible] **شرذی** [illegible] **شبذه** [illegible]
[illegible] **شبث** [illegible] **الثی المغمونه** [illegible]
[illegible] **شبوط** [illegible] **شیح** [illegible]
شجویه [illegible] **شنقب** [illegible]
[illegible] **باب الصاد المهملة المفتوحة** در ذکر حیوانات [illegible] **صرفور**

از انواع صدف است و اثر آن او آنست که شب هنگام خود را بر شاخ درخت چسپاند و خود را از زیر آویزد و تا صبح فریاد کند
ترس کند آسمان بر سر او فرود آید [illegible] گذشت **صدف** از حیوانات دریاییست در ذکر [illegible]
صدی مرغ معروفیست [illegible] است که از قول [illegible] بعد از آنکه [illegible] شود [illegible] آید و فریاد کند که اسقونی
اسقونی تا قاتلش مقتول [illegible] گردد [illegible] گویند [illegible] صدی [illegible] گویند [illegible]
مرغیست که شب [illegible] مردم اهل الجنوب [illegible] صغیر [illegible] کوه آید [illegible]
هوا [illegible] شود **صرصر و صرصار** جانوریست شبیه بملخ [illegible] آواز [illegible] لهذا [illegible]
نامند [illegible] کرم [illegible] الوان [illegible] گویند [illegible]
[illegible] مختلف الالوان بعضی سرخ و بعضی سیاه و بعضی کبود [illegible]
صفر [illegible] **صناجه** [illegible]
در [illegible] **صامخ** [illegible]
[illegible] **صراخ** بتشدید راء [illegible] طاوس **صعب** [illegible] **صعوه**
[illegible] **صفر** بفتح فاء [illegible]
است [illegible] **صقرد** [illegible]
[illegible] **صومعه** بفتح [illegible] **صید**
ح [illegible] **صیدل** [illegible] **صیدانی** جانوریست که در جوف زمین خانه سازد **صیدح**
[illegible] **الصاد المکسوره** [illegible] **صلنباح**
[illegible] **صبابل** [illegible] **الصاد المضمومه** [illegible]
[illegible] **صوابه** [illegible] **صلصل** [illegible] **صلب** [illegible] **صوار** [illegible]
دارد [illegible]

او

اوند [illegible] شیر [illegible] و گریزند [illegible]
[illegible] **ضب [illegible]**
ذکر حیوانات [illegible] **ضأن** میش [illegible]
[illegible]
[illegible] حیوانات [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **ضب** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **ضبع** [illegible]

بود گفته‌اند که در غرب قبیله‌ایست نام ایشان بضبعیه(؟) که هرگاه بعضی از ایشان در بیابان فرو(؟) شبیه شوند چون کفتار نعضد(؟) کفتار آنجا آید
آن شخص را تمیز نمی‌شود صورت ضبع و لیکن اگر چه ضبع نیست لیکن در نظر چنین نماید زیرا که اگر گوشت او را طوبت(؟) ...
این ادویه را بنوشد تمام عادت به پیش او بود و آنچه شکست چیدن مرغ که الاغی البتی ابو عمرو سد آن گوشت ...
بر غذای او و چون تمام برهه کوه عنایت لکن کند بچه گرگ سند چون بگرگ شود گوشت غذای او بسیار است مانند هر که
بالغ دیگری شود بعضی اعراب در دعا چه گویند اللهم ضبعاً و ذئباً و چنانچه کلمات چون تمام الحسن الحق بالی حرف ضبع
است چه شکارها بعد در سوراخ او کلمات چندی گویند بیرون آید شکارش کنند حرام است گفته اند که کفتار را بکار ...
کنید و بکفتار فرلوبه(؟) کردند تا گشته بچه پیش الحرب فرعد نمی‌شد و اگر بسیار اسیر کنند را افتد و حال ...
و اگر سگ در سر دو لیس شیر سیاه پیش او بر سر کفتار گفته‌اند و الخوک سگ است و بوی او افتد و کفتار او را بجوید و لهذا ...
لکفتار گویند با گرگ است دائم و باهم جفت کنند و بچه که از ایشان پدید آید او را کفتار بود بچه را سمع نامند و اگر ماده گرگ
با شیر بچه را اعتبار نامند و گرگ و کفتار بچگان هم باشند در هر ضرغام بنیبن بچه شیر در سه گذشت ضرس پراکنده ...
طبع است در خطا که ضغبوس نیز بچه ... و ضیاط بیابان بیهوده بچه ماده ترک کنند در آن گذشت لوضیه در ذکر ضب
حیوانیست شبیه به ضیعوله بیابانی نظر از وحشت کرده ضبیه بتقدیم باء بچه بسیار حیوان ذکر کرد الضاد المکسوره در ذکر
حیوانیست که اول اسم آنها ضاد مکسوره است ضفدع بفاء و دال و بدین معانی و بفتح دال نیز آمده و آن فصیح نیست بزرگ
بزرگ و بزرگتر گویند از بیابان دبه نکوه شود و او را ابو المعبد ... و بعضی از شب بیابان نکوه شود و اهل
مردم گمان برند که از ابر باریدن فرود آمده است و استخوان ندارد بعضی آواز کنند و بعضی آواز نکنند و آنچه آواز کند از پهلو گوش برآید
صوفت بجهت بیم کنکر از آب عود بود لکن و اولاد بدین آتش ترجیح و دیدن که اکثر شب در آب ... ترک بیضه عدد دو صد
کوه در آب و اگر بیند ضد اکنده ... آتش بر روی آب روشن کند مرد که ساکن شود و در فرع لان فارسیان خوک خوانند و خوک چه
بزرگ باشد مانند شتر مرغ و بر نقطه سیاه بود الضاد المضمومه در ذکر حیوانیست که اول اسم آنها ضاد مضموم است ضوضو
مرغیست که اهل بر شهر در الفی گذشت ضوع از جنس هوام است ...

الطاء المهمله

المفتوحه

المفتوحه در ذکر حیواناتی که اول اسم آنها طاء مهمله مفتوحه است طاوس پرنده‌ایست در حسن و خوبی مشهور و خوش رنگ ترین طیور است
در هر پرش از الوان سبزی و زردی و سرخی و ارغوانی و غیر آن چیزهاست مجموع الالوان است و بیست و پنج سال عمر وی بعد از آن پر او بریزد
و اگر نر است حسن و منظر خوب است ... و کبر و عجب بر وی غالب است ... در هر گاه که پرهای خود بیند و در پای خود نظر کند گریان شود
پر نر او رنگین و ماده ... و ده دوازده بیضه ... در زیر ... و در بهار بیضه شود ...
چون در کار شروع نماید ... پر بر آورد و ... طاوس را با آن حسن صورت شوم دانند
که به دخول ابلیس به بهشت و خروج آدم از بهشت به بد بختی اول شد ... و در امثال ایشان است
احسن من طاوس ۵ روی ان الطاوس کان مع الحیة ... ثم ... ثم ...
طاوسین ذکرا و انثی ... الطاوس ... الحیة ... کان
الی الجنة و کان آدم ... ابلیس ... طاوس ... فرخ ...
... الحیة ...
للدابة ... الطاوس ...
... یتیه ...
حتی قوته ۵ در نهج البلاغه که حضرت در خطبه‌ای می‌فرماید و من اعجبها خلقا الطاوس الذی اقامه فی احکم تعدیل و نضد الوانه
فی احسن تنضید بجناح اشرج قصبه و ذنب اطال مسحبه اذا درج الی الانثی نشره من طیه و سما به مطلا علی رأسه کانه قلع داری عنجه
نوتیه یختال بالوانه و یمیس بزیفانه یفضی کافضاء الدیکة و یؤر بملاقحة ار الفحول المغتلمة للضراب احیلک من ذلک علی معاینة لا کمن
یحیل علی ضعیف اسناده و لو کان کزعم من یزعم انه یلقح بدمعة تسفحها مدامعه فتقف فی ضفتی جفونه و ان انثاه تطعم ذلک ثم تبیض لا
من لقاح فحل سوی الدمع المنبجس لما کان ذلک باعجب من مطاعمة الغراب تخال قصبه مداری من فضة و ما انبت علیها من عجیب داراته
و شموسه خالص العقیان و فلذ الزبرجد فان شبهته بما انبتت الارض قلت جنی جنی من زهرة کل ربیع و ان ضاهیته بالملابس فهو
کموشی الحلل او مونق عصب الیمن و ان شاکلته بالحلی فهو کفصوص ذات الوان قد نطقت باللجین المکلل

ويصغر ذنبه وجناحه فيقعد منكسا لجمال بزته واصابيغ وشيه فاذا رمى ببصره الى قوائمه رقا صوته بالنوح كالمستغيث
استغاثة ويشهد بصادق توجعه لانها قوائم كقوائم الديكة السلجية وقد تحيت بها طلوع ساق حبشية حبشية
فيوضع الخف فترى فيه خضرا او موشاة ومخرج عنقه كالابريق وجزعه الاخيب بطرف كعنق الوسمة اليمانية او الحريرة
ذات صقال وكانه يتلع بجو اسمه لا الذي يجلى كثرة تابه وشوبه بغير الا الخضرة الا ثيرة فرقته بسواد [illegible]
كمستدق القلم فلونه الا الحوان الابيض يقق بيد منه سواد مفاركه الاهلق وترجح لالاوه الصفرة نحيها وهما كمره
ورافقه وتصبغه ديباجه ورونقه فهو كالازاهير المبثوثة لم تربها امطار ربيع الاشمس قيظا وقد يتحسر من ريشه ويعرى من
لباسه فيسقط تترى وينبت تباعا فيتحت من قصبه انحات اوراق الاغصان ثم يتلاحق ناميا حتى يعود كهيئته قبل سقوطه لا يخالف
سالف الوانه ولا يقع لون في غير مكانه واذا تصفحت شعرة من شعرات قصبه اركتك حمرة وردية وتارة خضرة زبرجدية
واحيانا صفرة عسجدية فكيف تصل الى صفة هذا عمائق الفطن او تبلغه قرائح العقول او تستنظم وصفه اقوال الواصفين واقل اجزائه
قد اعجز الاوهام ان تدركه والالسنة ان تصفه فسبحان الذي بهر العقول عن وصف خلق جلاه للعيون فادركته محدودا
مكونا ومؤلفا ملونا واعجز الالسن عن تلخيص صفته وقعد بها عن تادية نعته فسبحان من ادمج قوائم الذرة والهمجة الا ما فوقهما من خلق
الحيتان والافيلة ووايا على نفسه الا يضطرب شبح مما اولج فيه الروح الا وجعل الحمام موعده والفنا غايته طير جمع
طائر وطائر جمع طيور ابن عباس گفته در مرغ است که نام او در قرآن مذکور است بعوضه در سوره بقره غراب در سوره مائده هدهد در نمل
در بقره وطيور ونمل در نمل وهدهد در نمل وغراب در مائده ابابيل در فيل طيطوى مرغی است که از زمستان فرار
بسيار معاوقت میکند چه او خبر کمی دارد او چون بخورد او چون بیمار شود این مرغ اشکرده بکری خورد شفا یابد و این مرغ را
نایم وفرا میکنند و مکان او حوالی قیزنیره کوفر که برگردند طیهوج تیهو مرغی است کوچک است لاکو او نیز ... پرا در خوج
در جرم پرا او سیاه و سفید گوشش مال است طامر و ابن طامر کیک و مردم خسیس طبطاب مرغی بزرگ است که کوشهای بزرگ دارد
طیهوج ... قارشد در فارسی طیطوج بجای حطی و ... طحن کاو ... اورانیز ببیند
چینی ... است کوچکان بر جمع شوند کویند الطحن ... ود ... زمین ... طیر الزرغ

براء

براء وسین مهملتین وغاء معجمه نوعی از مرغ طرغلودس براء وغین معجمتین ولام ودال وسین مهملتین اهل انطاکیه
طرغلیس نامند در صفت وگذشت و نوعی از جنس عصفور است باری که در بالش الوان سرخ سفید و پرش طلائی است بزرگی
مغار در روش نوعی سفید طغام وطغامه یعنی بچه ازاذل الطیور سباع ومردم طغاء زغال گویند که هر دو پیر او بود
گویند طلح ... الاوقد طلحه وطمال گرگ طنبور بنون و باء ابجد زنبور نیش دار که چوب خورد طرموق براء مهمله
قاف شب پره طوبالة بباء ابجد گوسفند طیر العراقیب یعنی مرغی است که بدان شوم دانند طیر الماء
الماء و ابن الماء در شیم آید بنت طبق والطبق سنگ پشت و نوعی از مار است که شش روز بنجا بر سر هفتم سیاه
شود و بر هر جا که نفس او رسد بمیرد الطاء المکسورة در حیوانات است که اول طاء مکسور است طحلب نغار چاره گوشت
و سولود ... طلح بجای حطی طرف براء مهمله و فاء اسب گویند طلا بچه حیوانات همه شکافته سم کانه
الطاء المضمومة در حیوانات است که اول آنها طاء مضموم است طورانی براء مهمله ونون ... طوال
بتشدید واو ایسم مرغی است طوطی بیان است گذشت باب الظاء المعجمة المفتوحة در ذکر حیوانات است که اول
طاء معجمه مفتوحه ظبی بباء ابجد آهو کاو و گیک ... دال ... کاهو ... سفید است وکی او
ریگی بشر ... اندیش ... نوع دیگر ... آهو ... کرده بود در ... صیادی گرد
نوع سیم کند کون دار کرد ... الغوایم سفید ... هر آنوع او ... بجه ... حیوانات
بعض از حیوانات ... خوف ... بیاید ... خورد و
آکاهی ... در دست که آهو ... در ... و ... ملکوت ... که نیک اوز
شود گرگش سیاه و دندان ... سفید ... لجام و ... خوک ... آید و ... کی
سم ... آهو ... گویند آهو ... دو ... و آن ... حق ... خلاف است
در زمستان معوم از ... رخصه ... سر شاخ ... الاحصد ... بافته اند ... آن
در جهان ... آهو بیمار کردد ... آهو ... چوب زنند ... وقت خوردن

موضع سلینه ونافه خود بر سر آن چوب گذارد تا فربه و تنومند شود مقصود است ظرف مشک باکوینه کبیر
بلند گردد نافه در درون آن کوه مشک پر بر آید که در جوف بر غالب است صاحب عجایب المخلوقات گوید که جانوریست در دریا
دابة المسک نامند در قیمت چون از آن بیرون آید بسیار از وی مشک گیرند چون بنج بندد از نافها خون شیره کند
در آن موضع بود نافه و چون آن بکار برند بوی ده پچه آهو و آهو در جبال و ختن در شام و شادی خوانند بوی آن آهو
کول الحم استلال بین کاتب و آهو بسیار بود است گوید انزه آهو التنیز فیه بعد بوستانی آنجا بسیار مانند ختن خوم
در خوشبو در نافه و کی چون بر خود است اما جهت کردن فاده جمع میشود مشک بر مشک ختن خوبتر و نافه مشک ختن
امانت گران تر است و تبت و دوی میان آهو مشک نامند در جنگ بود بادشاه بزرگ بسیار است تبت از آن
سبب ینی قوله دوید و همی اصناف آهوها بگیرند **ظربان** بیاید و ایجه در این جانور بزرگ تر مبق
کوه جنوانند جانوریست از سگ کوچکتر مانند گربه کبیر اللون بر در سوراخ سوسمار آید دهان سوراخ او بند و سدد سازد
فرود آید از مبتنی لوسوسمار مسکوش که حیوان رابا بچه بگیرد بچه بشو بخورد اللون بیشتر اکثر جنس بمانند
دی سد بر کرد او بر فته بیوسته لونی که بر گلوه خود بالون او بر بود و بعضی گویند از سوراخ دیگر بیرون آید
دست گرفته کیجا چاه تروده در اندازند در فعل او بکم اندز رنوم بسیار تحقیق است پوست او در غایت صلابت است
شمشیر نتوانند برید و عجب ... و از شهرها بیرون کنند که دیدار شتران اید و فرو کنند از فعل ظرافت آن شتران متفرق شوند
لهذا او را مفرق النعم گویند و در بابا ... تحقیقا افتی انظر ان ... گوشش حرام است ... **ظلیم** شتر
مرغ نر را گویند و ... ذکر خواهیم **باب العین المهملة المفتوحة** در ذکر حیوانی است که ... الخمینیه
است **عطاءة** بطا مهمله جانوریست ... زیر کونه که جانوریست نرم کرد ... کبیر کند ... بسیار ...
اگر ... بخوریست ... زیاد ... خود ... تنومند ... مختلف الالوان است سیاه و زرد و سرخ
و سبز ... الوان او ... آنرا از ... مختلف و مواضع است از سوراخ ... چهار پا ... خورند
ملح او ... ... در کتب خود ... **عقرب** کردم ... است ... خوانند

الطلح کبیر للاولاد و بسیار فرزند شود ولادت شیر چهار اولاد اول شکم او در ... به در ... جمع الحیوان قول کند
گویند ... ومونتر از خشک تر است ... از دوجی و حیوان ... شکم ... بود و چون ... آن ... بود و از حیه ... و
د ... شود ... ... است ... خطر ... بود
یکی ... آن ... است که گذشت **علامات** در دریای ... هندوستان ... ... است و ... در رکها و در ...
در دریا علامات ... ... کنند که ... ... علامات و بالنجم هم یهتدون علامات
روز ... ... سبب این ... شب ... مردم ... **عنق** زرد ... سرخ ... ...
سرخ رنگ ... در آب ... ... است **عناق الارض** ... ...
جانوریست ... ...
... ... **عنبر** ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
است ... ...
... ...
شود ... ...
... ... **عنز** ... ... حلال است **عنقاء مغرب** ... ...
... ...
... ...

چنان باید که کرنش بر او رسان سابق بوده مردم را بتیر رسانیده تا آنکه روزی عروسی با اهل خویش رفته بود بر حنظله نبی
برو دعا کرد حق تعالی او را بجهنمی فرستاد چنانکه در عجایب آمده است از عجایب حیوانات عظیم است فیل و کرگدن را بربودی
او را با عمر دراز بود طیران وی او را چون صیدی رسیدند سیمرغ شد و هر گاه گرسنه شدی کودکی را بربودی
چنانکه اطراف و شهرهای بزرگ را خالی کرد و طرفی سخت کردن او گفته که او را می بندند و کوه را میان بر سنگها بر گرفت
سنگین کند و در پیش او خانه بنا کرد مرد و زن در آن در و داشتند و نجوی پیش فرزند آید که او را باید چیزی بجهت
جمله مردم بود دیگر از آن فرو بی نتوانستند او را آنجا برکنند از آنکه و هر کوه را بسته بود و کوه از بن بر سنگین بشکسته
چنانکه هیچ جای اندر آمد پس در آن شهر افتاد و بسوزد و گرفتار کرده ابو البقا گفته که اصحاب الرس در زمین ایشان کوهی
است که او را فتح نامند بغایت بلند داره و در آن کوه از انواع طیور که بسیار شگفت که چنین عظیم داره و در پیش جای بودی
او در ست و از هر نوع حیوان در پیش عجب است و از جنس طیور است که بزرگتر بجوه و مکو آمده از مرغان آنجا بر صیده بجز از اصل
هیچ طیور ندید از کوه در هوا آمده از هر که در هر آنکوه بیشتر کوه که بود و بر در و بیشتر کبر زنی با عروس بود و دو هر جلای نبی
شکوه آوردند پس آن حضرت دعا کرده خدا آمده او را سوخت و نسل او قطع شده و حنظله نبی هم در فترت بین عیسی و محمد بود
و مخبر از ابن عباس نقل کرده که حق تعالی در عهد موسی مرغی در خلق کرد که او را عنقا گفتند و ریش او در جمیع او ازد
نوع مرغ در پیش او بود پس زنی شد و لخرق کرده با موسی شوهر کرد که ضرر بیشتر ایشان مردم روی آن عنقا در جهات طیب نقل نموده
کو که هم و بند از آن انکوهم چون موسی وفات یافت او لاد ایشان بجایی که برسید رسانید که زمین بجهد بجز یک
وحوش بخوردند و کودکان میبرد آنگه خالد بن سنان مبعوث شد شکوه آوردند او دعا کرد تا دیگر از عنقا بجز دیر و نایافته
او و ما او نسل نیز بمحو تقدیر الهی منقطع شد او مردی کی از وی نشانی نمانده او را بیشتر مرغان گفته از زیر او چون صید کند
بقرب کف خود و با بجز حیوانات کنار دو بیضه بجز اشتر او دیگر از وحوش بالای اشتر و بالای بیضه صلصله خود در
بیت بیضه چنان بجهد ازین پرواز نیز ذر کلا و بکمال که آمد و الفرزند و مردم بودی و بجایی ادیب کردی تا در آن حنظله در
نیز رسید حنظله هم درحق او گفت اللهم خذها و اقطع نسلها تا علی آخر حکم تمثیل سالها و بسوخت و از فرزند نماند در

قصص اللائی آورده که در عهد سلیمان علیه السلام فاسد یافت از عجایب آنکه گفت حکم قضا و قدر را تغییر کرده که کلیم و سلیمان علیه السلام بایکا
در این روزها پادشاه مشرق را پسری و پادشاه مغرب را دختری آمده و ملکه الا با هم وصلت خواهد شد سیمرغ برفت و دختر
پادشاه مغرب را برد و با آشیان خود برد و پرورد و اتفاق پسر پادشاه مشرق هوس سیاحت کرده در آنجا افتاد و دختر را
در دشت و دید پیر گرداند از میان پوست حیوانی که مرده بود در آنجا افتاده در آن فرت و دختر از سیمرغ در حیوان نادان
پوست را بگرفت و دو دل او در پیش او بر دو وصلت ایشان شد و بهم رسیدند و بچه آوردند سلیمان علیه السلام سیمرغ را فرمود
تا آن دختر را با آن پوست بیاس حاضر کرد و شرمسار شد و سیمرغ از آن خجالت از مردم غایب شد ۵ فی الحیوة العنقاء طایر
غریب یبیض بیضا کالجبال ثبات سمیت بذلک لان فی عنقها بیاضا کالطوق و قیل انها طایر عظیم معروف الاسم مجهول
الجسم سمیت بعنقاء مغرب لانها تغرب بکل ما اخذته و قیل لانها من مغرب لم طرفه و قال حیت فما صار
بجنسهم الا العنقا طایرة لغربت فی البلاد و قامت ولم تر بعد ذلک و سمیت السیمرغ لان فی عظم الجثة کالغرثلثین طیرا
۵ و قال ابو فی وصف العنقاء انه یری فی اطراف الجبال الشامخة فی جزایر البحر الاخضر لکن قد یبلغ الیها
احد من البشر و هو اکبر الطیر جثه و اعظمها خلقه و هو طایر کبیر الراس عظیم المنقار کانه یوال من الحدید
المخالب مقوسات کانها خطاطیف من حدید عظیم الجناحین اذا نشرها کانها شراعان من شراع مراکب البحر و ذنبها
لها کانه سارة من عود الحجارة اذا انقض من الجو فی طیرانه اهتزت الجبال من شدة تموج الهواء من خفقان جناحیه وهو
الجاسوس و النوع من ذهب الا انه فی طیرانه کما یخلف الحداة للغداة من جبال فی فی طیرانها عنکبوت کارتنه
بزرگ که از مگس بزرگتر هشت پر ویش چشم دارد و پاهایش دراز و چشمش بزرگ چون قصد صید کند بر زمین برود و ریزه
پس خط او مع کند بوی رود و هیچ یک از آنها جان نشوند که آنها اگر چون قانع تر حیوانات عنکبوت و حریص
ترین آنها کسب الحد احتم لعل انه الاینزل فی کوه و کنج او اگر زنند میگار تک و جمیع زیش در سر دارد
این نوع تنند بکنند از زمین نیز بچه سخود شکند و در شب پیوسته آید و گرم از او فلامات بگذرد و جانگاه نیز عنکبوت
عجیب بیکار جانور نشت صید بیرون آید و در حال که بکند فی الحال تعلیم برد او در بر تند و بعضی خانه نیز کنند

او لاشه بکرم که چکید پس تخم او بر عنکبوت شود و صورت تمام شود نر او چون اراده جماع کند بعضی از رشتها از میان
ماده کشد و ماده رشتها را بر وی کشد هسته هسته بهم نزدیک شوند چنانکه بهم در بهم ملصق گردد و خانه خود را به آن شش تنیده
تند که بغیر جثه خود در وی چیزی نگنجد و عنکبوت تیر انداز تمام برای صید دامی تند که عقل حیران ماند نر او زنده و ماده بود **عناق**
شتر ماده که بچه‌اش ده ماهه باشد **عطار** بالطاء در اصطلاح اهل تمییز بغرا خیو آن است صدفیه که در هوا یافت شود در
آنجا ایستاده و در بهر [illegible] یافت شود او را خانه صدفیت که از وی پرده آید سر و روی و چشم و گوش و دهن دیده شود چون
خانه خود شود کسی که [illegible] بر که صفت چون برون آید بر روی زمین رود خانه خود را با خود کشد چون در تابستان خشک شود
جمع کرده بود با خطر است **عنقصه** و **عنقوا** ابو زینب **عنجور** گوسفند نر از [illegible] **عشود** بزغاله که یکی یکماهه شده چرا
چرا [illegible] کند **عشوج** شتر درشت **عشنم** شیر **عجوز** روباه و شیر و گرگ نر و ماده و [illegible] او [illegible] و کفتار و کژدم [illegible]
سگ [illegible] **عدس** استر **عربض** و **عربان** بر اهل [illegible] بچه [illegible] که ماده [illegible] **عرس** [illegible]
عرنیه [illegible] **عرنقطال** [illegible]
[illegible] **عزه** [illegible] **عساس** [illegible]
[illegible] **عساس** گرگ **عشاهی** [illegible] **عشلق** [illegible]
[illegible] روباه **عشنج** [illegible] جیم [illegible] **عطاط** [illegible] شیر **عقعق** [illegible] روباه **عبر**
[illegible] **عجلوم** بجیم [illegible] **علس** [illegible] **عملس**
تشدید لام [illegible] گرگ [illegible] **عنتر** بسکون نون [illegible] **عنبس**
[illegible] **عناق** [illegible] **عندلیب** بلبل [illegible]
شتر بزرگ [illegible] **عوسا** [illegible] **عوهق** [illegible] کلاغ سیاه [illegible]
جسم **علاه** [illegible] **عیثوم** [illegible] **عجب** [illegible] **عیلام** **عیلان**
با [illegible] **عیر** [illegible] **عیره** [illegible] **الیقو**

مرغیست

غیرر
مرغیست بصورت کبوتر **عود** شتر پیر **عیهل** [illegible] **عیجلوف** [illegible] که در قرآن است **ام غرة** [illegible]
با [illegible] **العین المکسوره** در ذکر حیوانات [illegible]
عجب [illegible] بچه [illegible]
[illegible] **ابن عرس** [illegible] حیوان [illegible]
[illegible]
آید [illegible]
[illegible]
عسبار [illegible] **عرنیت** [illegible]
[illegible] **خیر** [illegible]
[illegible] **خیس** [illegible] **ام عجلان** [illegible]
[illegible] **غطریف** [illegible] **عفر** [illegible] **عقال** [illegible]
[illegible] **عکرشه** [illegible] **عکرمه** [illegible] **علج** [illegible]
علهز [illegible] **علوس** [illegible] **العین المضمومه** در ذکر حیوانات [illegible]
[illegible] **عصفور** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ر، و نیز کبوتر [illegible] **عُقاب** عقاب جمع عقبان الاسیاه ترکان قراقوش و عرب [illegible] نیز نامند یعنی شکننده طیور [illegible] که کرکس پیش طیور [illegible]
سید الاثیر است صید الطیر بود در ترکی گویند فارسی آن [illegible] عقاب و عقاب [illegible] نیز نامند چه آنکه از اماکن بعیده آید
عقاب که سابق مذکور شد است یکنوع او را انواع گویند در زاغ [illegible] و بعضی از او سیاه و بعضی خرمایی یعنی شقرا و [illegible] و بعضی
سفید یعنی سیاه که [illegible] یعنی سفید و بعضی سرخ جمع [illegible] در کوهها [illegible] و بعضی در صحرا و بعضی حوالی شهرها نزدیک بسیار
لطیف الجرم بود [illegible] بیضه نهد [illegible] چون بچه بیرون آید که نابینا باشد پس پرورش و طعمه دادن [illegible]
بر و کران بود و بسیار کم صبر بود و آن بچه که [illegible] الطعام نامند و [illegible] آید [illegible]
او آنست که هر مرغ بچه [illegible] دانه دهد و چون عقاب صیدی کند [illegible] بیکبار [illegible] کند
و نشیند [illegible] سریع الطیران است [illegible] صبح در عراق و شام [illegible] چون [illegible] شود
و از طیران [illegible] آید [illegible] کنند تا [illegible] در زمین [illegible] شود [illegible]
نشوید و در [illegible] کند [illegible] تازه [illegible] چشم [illegible] قوة [illegible]
عود کند [illegible] و مرغ [illegible] شر [illegible]
با او جمع کند [illegible] شود [illegible] هر گاه حرکت [illegible]
دیگر او از [illegible] اگر [illegible] و هر گاه [illegible] قصد [illegible] کند [illegible]
و قصد آن [illegible] و تعلیم [illegible] و [illegible] شود
جان [illegible] **عقعق** [illegible] و بزرگ [illegible] کبوتر سیاه و سفید [illegible]
در [illegible] کند [illegible] در [illegible]
چون بیضه [illegible] و [illegible] است و [illegible]
او را عقعق نامند [illegible] آید [illegible]
فراهم [illegible] کند [illegible] **عُقرُفان** [illegible]

تا شخص [illegible] جانوریست که [illegible] گذشت **عثمن** [illegible] بچه [illegible] **عثمان**
عجروف [illegible] جانوریست که [illegible] **عرفط** [illegible]
جانوریست [illegible] **عثراء** [illegible] **عضرفوط** [illegible]
عرابط [illegible] **عنز** [illegible] **عقربان** [illegible]
است [illegible] گویند **عکاش** [illegible]
[illegible] **علام** [illegible] **علعل** [illegible] **عنشتن** [illegible] **عنظب**
[illegible] **عمروس** [illegible] **عوس** [illegible] **عومه** جانوریست [illegible]
[illegible] **ام عویف** [illegible] جانوریست [illegible]
[illegible] **باب الغین المعجمة الموحدة** [illegible]
[illegible] **غزال** [illegible] **غنم** [illegible] گویند **غواص**
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **غاق** و **غاقه** [illegible]
[illegible] **غداف** [illegible]
غدی [illegible] **غضب** **غضوب** [illegible] **غماسه** [illegible]
[illegible] **غطاط** [illegible] **غضف** [illegible] **غضیض** [illegible]
[illegible] **غطلس** [illegible] **غلطاط** [illegible]
[illegible] **غرغر** [illegible] **غوغا** [illegible]

دقیقه سرخ شود و پر شرط هم کرده و تیز منقار است پیشه می‌کند **غیداق** با یاء حطی و دال مهمله و قاف بچه سوسمار **غیطله** با یاء حطی

و طاء مهمله با دو کاف [illegible] **خیضب** با یاء حطی و باء [illegible] بچه شتر نر **غیلم** با یاء حطی سنگ پشت **الغین المکسورة** [illegible]

[illegible] آن غین مکسور است **خرخر** [illegible] **غرنوق** [illegible]

[illegible] **غرغر** [illegible] **الغین المضموم** [illegible] الغین مضموم **غرغ**

[illegible] غراب البین [illegible]

[illegible] غراب البین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] غراب البین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ۵ قال [illegible] غراب البین [illegible]

فی موضع [illegible] غراب البین [illegible]

[illegible] ۵ وفی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ۵ [illegible]

فی النغمة [illegible]

فی النغمة [illegible]

[illegible] **الاثنین** فی النغمة [illegible]

[illegible] فی النغمة [illegible]

[illegible] **الثلث** [illegible]

[illegible] **الاربعاء** فی النغمة [illegible]

[illegible] فی النغمة [illegible] **الخمیس** [illegible]

[illegible] **الجمعة** فی النغمة [illegible]

[illegible] **وتیق** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **غرغر** [illegible] **باب الفاء المفتوحة** [illegible] **فاضته** [illegible]

[illegible]

بقول ایشان هذا الخلق لم یخلقوا ولیتهم اذ خلقوا علموا لماذا خلقوا ولیتهم اذ علموا لماذا خلقوا عملوا او الحدیث للملائکة ثم
قبل للنفخة سیم نفخه و نفخت اذا خرج شیئه فهما بحر ثقتا [illegible] عرب گویند که صوت نفخه نیست که هذا اوان الرطب
را وقتی گویند که خوش خرما شکوفه نکرده هذا اوان اکذب نسبت دهند عرب امثال گویند فلان اکذب من نفخة آمده اند
در فاخته زوجه صالحی [illegible] نفس خود کرد و گفت چه چیز است الرضیمن منکه اگر خواهم ملک سلیمان هم بالجمله آرزوی [illegible]
زنم بدلیل حق گوش سلیمان هم رسانید بحضرت او را طلبید و از وی پرسید که چه چیز است باعث شد که این سخن گفتی [illegible]
مر عاشقم فاخته عذر اعلت کنند کلام عاشق تحیه شده چه مفصل الوطیم و لد ترک نمیکند [illegible] احمد طوطی خونشد [illegible]
بزرگ کنید **الفاره** موش و بترکی سیچان و انواع موش زیر [illegible] موش کر فتن موش کور یعنی موش دشتی فاره موش خانه که از [illegible]
نامند بجهت آنکه ریسمان کشتی نوح [illegible] مرویست که شبی حضرت پیغمبر [illegible] بالا حصیر خوابیده بود موش فتیله چراغ گرفته [illegible]
بر حصیر انداخت [illegible] آنحضرت بیدار شده او موش را کشت [illegible] فاسقه [illegible]
بجهت چراغ و افروش کند شیطان او را [illegible] دارد تا خانه بسوزد [illegible] پسر [illegible] الغوث [illegible]
مقدر [illegible] وکثیر الحیات [illegible] مطهرست و در دزدی [illegible] بنوع موش [illegible]
است از نوع [illegible] و دیگر [illegible] فارة المسک [illegible] از فاره است [illegible]
تغز الخبر [illegible] گویند که در [illegible] گویند **فراش** [illegible] بچه [illegible] چراغ
و بسوزد از چراغ [illegible] روشنی [illegible] چون روشنی چراغ ببیند [illegible] بر [illegible]
روشنی چراغ [illegible] روزن آن خانه [illegible] از آن روزنه [illegible]
چنان [illegible] کند که [illegible] چراغ [illegible]
چنین کند و گفته اند که عاشق [illegible] است [illegible] چنین کند **فرند** [illegible] پس گویند [illegible]
و چون [illegible] کند [illegible] ازو تیز [illegible] سیاه [illegible]
شیر [illegible] و [illegible] دارد [illegible] کند [illegible]

مرود

منو [illegible] صید [illegible] **فاذر** با الجیم [illegible] مرغی سیاه [illegible] بر کو
بر **فاشیه** [illegible] **فالج** بالجیم [illegible] **فالیة للانف**
نبات الوادی است [illegible] سوسمار [illegible]
یقین [illegible] **فاعرس** [illegible] **فاطوس** [illegible]
[illegible] **فتاح** [illegible]
و ما [illegible] **فحل** [illegible] **فتح** [illegible]
[illegible] **فرا** [illegible] **فرش** [illegible]
دیگر **افرع** [illegible] **فرقد** [illegible] **فضید** [illegible]
[illegible] **فحص** [illegible] **فقاه** [illegible] **فید** [illegible]
[illegible] **فزبه** [illegible] **فکن** [illegible]
[illegible] **فنیق** [illegible]
[illegible] **فرخ** [illegible] **فیصور** [illegible] **ابن** [illegible]
فنس [illegible] **آفات المکره** [illegible]
است **فیل** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

خور کند و بلندی الفیل زیاده از ده گز باشد و استخوانش عاج است ه و طریق گرفتن چنان است که در راهی که فیل
میرود مغاکی کنده سر آن را بخس و خاشاک بپوشند چون فیل در آنجا افتد [illegible] روزی چند [illegible]
بعد از آن شخصی آید و چند چوب محکم بر وی زند که شخصی آید و آن را از آن [illegible] چوب بگرفته [illegible]
او را از خسته باز کرده و چند روز بدین [illegible] کنند [illegible] شخص دوم [illegible] کرد و [illegible]
فیدست بیش [illegible] و مانش [illegible] فیل رام شده [illegible]
مطلب کنند ه گویند که فیل از بنگ [illegible] گریخته [illegible] رفته در راه [illegible]
کشیده بود [illegible] خرطوم گرفته بیش [illegible] راه برفت ه و فیل [illegible]
[illegible] خرطوم [illegible] دارد مانند [illegible]
[illegible]
[illegible] ه و [illegible] الحیوان [illegible]
[illegible] الفیل [illegible] الزنج [illegible]
[illegible]
[illegible] الفیل [illegible] الزنج [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الخرطوم [illegible] ه [illegible] الحیوان [illegible]
[illegible] الفیل [illegible]
[illegible] القزوینی [illegible]

العرب

الفاء المضمومة [illegible] قُرُنْب [illegible]
[illegible] قُرُس [illegible] قرانصه [illegible] قرانق [illegible]
[illegible] قراقلاق گویند [illegible] قرقر [illegible] قرقف [illegible]
[illegible] قرقب [illegible] قرقو [illegible] قرل [illegible]
[illegible] قُرَیقه [illegible] قُرُکو باب القاف المفتوحة [illegible] قاقز [illegible]
[illegible]
[illegible] قبج [illegible]
[illegible]
ققنس [illegible]
[illegible]
[illegible] آتش [illegible]
[illegible] ققنس [illegible]
[illegible] ه ققنس طایر معروف [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قرقفنه [illegible]
[illegible] قرقفنه [illegible]
[illegible]
[illegible] قطا مرغیست [illegible]

سنگ جوزه مانند گوشتش حلال است چه از جنس کبوتر است بعضی او را چرخ خفت گویند **قطا** بتشدید طاء مهمله مرغی بزرگ چنانچه
پهلوی او را بر سازند و از او فکر ریزند **قادحه** به دال و حاء مهمله کرم دندان و درخت **قاره** به راء مهمله جرس ... **قاریه** به راء مهمله
و یاء حطی مرغ کوتاه پر دراز منقار سبز رنگ که اعراب به دیدار او احسان ... کنند
قانب بنون و باء ابجد گرگ و روباه کنند و عقاب گرگ کفتار ساران **قاقم** به دو قاف شبیه سنجاب جانوریست الا آنکه
سر دم ... شبیه ... پوست ... کنند **قبج** با یک نقطه و جیم ... کبک
کرمیست که در چوب افتد **قبیط** با ء ابجد و یاء حطی و طاء مهمله مرغیست **قرعبلان** به راء مهمله و عین مهمله و باء و لام
و نون جانوریست ... **قرنه** بتشدید راء مهمله **قرمود** به راء و دال مهملتین ... **قرنبا** و **قرنبی**
مهمله ... جانوریست شبیه ... **قرم** به راء مهمله شتر کریم
نجیب **قوره** ... **قعود** ... **قعیده**
و یاء حطی و دال مهمله ... **قعید** ... **قعقع** به دو قاف و دو عین مهمله
... **قلقا** ... **قلوص** ...
قنبان ... **قرحه** ... **قنوط** ...
و **قوط** ... **قمام** به دو قاف ... **قهیبه** ...
... **قنب** ... **قنفذ** ...
قوق ... **قراقر** ... **ام قشعم** ...
... **ام قبیس** ... **القاف المکسوره** ... **قرد** ...
و دال مهملتین ... بوزینه ...
مانند ... بازار رفتن ... میوه ... دکان ...

بزر

بر دارند و گوشت و میوه فروشنده مرغطات دکان کند و اگر بخوانند تخانه بیند ابو حاجج گویند و شترگاه که با او به بیگانگی
یا در آرزو ... صفت ... خندد و ... کند ... و به طریق زنان ... که ...
لیکن ... حیوان ... داند ... کند ... بیند ... کند و
از سوخانت ... بیدار شود ... کند ... کند **قدان** بتشدید دال مهمله ... جانوری
است شبیه ... **قرش** به راء مهمله و شین معجمه جانوری بزرگ است ... جانوران دریا ...
بر دارد و ... کند **قرقس** به دو قاف و راء و سین مهمله ... **قرمد** به راء مهمله ... **قرز** به راء ... نوعی از
قرقوب ... **قشه** بتشدید شین معجمه ... **قطاب** بتشدید طاء مهمله ...
... **قلیب** بتشدید لام و یاء حطی ... گرگ **قیق** ... مرغیست ...
... ابو دنیق گویند ... تعلیم کرد **ابو قیر** مرغیست مشهور **قرقوس** ...
کوچک ... آمده است **القاف المضمومه** در قاف مضموم است **قبره** بتشدید باء ابجد و راء مهمله ...
گنجشک ... **قمری** به راء مهمله مرغیست مشهور
... قال ابو عبد الله التمیمی ... الطیر ... القمری ... و القمر
... **قمری** ... و لا یزال ...
... **قنبر** ... **قنفذ** ...
... **قرقس** ... **قتر الزرع** ... جانوریست ...
... **قنفذ** بنون و فاء و ذال معجمه ...
کنیتش ابو الشوک ... حیوان ...
... **القنفذ** ...
...

۵
برزد او لاغر شود و بکلی از عادت کرده **قنفذ بحری** خارپشت بحری است و نصف خارپشت ... اگر کشته و بسوزن گزند
ققنس بروزن ققنس و او بی جفت مرغیست در هند که نزدیک شدن باد در منقار او هیمه بسیار جمع کند از او نغمه‌ها زده بگذارد
آتش از نغمه‌هاش پیدا آید و مستعد شود هیزم بسوزد و چون باران بر خاکستر او بارد کرمی از خاکستر بهم رسد بال برآورد و مرغی
شود و پرواز کند و اقوال در او چنین باشد و این همه ققنس که گذشت ... از **قبعه** بکسر
... مرغکی کوچک است مانند کنجشک که نزد سوراخ موش نشیند که اگر کسی بآن زنبار کند برجهد و بسوراخ در رود
موش اندازد **قرقف** ... **قرهب** ... **قره**
... **قردوح** ... **قرشوم** ... **قرنا**
کنه درشت **قطرب** ...
ودود ... **قصیر** ... **قطامی** ... **قرز** ...
... **قدس** ... **قوب** ...
بعضی **قراع** ... **قونج** ... **قوقه** ...
... **قوق** ... **باب الکاف المفتوحة** ... **کبش** ...
... **کرگدن** ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

شغال

شغال ... ...
و باشد ... ...
هر ... **کروان** ... ...
در ... ...
... **کلب** ... ...
... ...
روز ... ...
... ...
شدید ... ...
داشتن است ... ...
... ...
... ...
شود ... ...
... ...
... ...
مدام ... ...
... ...
... ... **کلب الماء** ...
قندر ... ... **کاسر** ... **کاسر العظام** ... **کبجه** ...

جانوران صحرا و **گرگر** بر وزن معروف مرغیست در دریای چین که دریز غیر او را خشنه گویند می پرد تر صد افتی بر کفت است
تعفن خود کند گوشت او که خرشنه مرغیست که در سرکین کند او بجا شود و مغزش **کلکنه** بفتح همه ره بود است و بجوار تر است
و قوی از سفید است که از حیوان بیضه کند **کذاره** بفتح جیم کیمیاء **کنجه** بتقدیم نون بر جیم مهمله و بالجیم شتر ماده بر زرگ زید
بعین معجمه و نون و دال مهمله دو غرانبه **کحنی** با جاش پر **گوزن** بذال معجمه و نون اسب کاهر **کهاف** کمیکبوتر **الکاف**
المضمومة در کاف مضموم و کاف مکسور ثانیه است **کرک** بکوه را و مهمله کک و قرکان درنده است بر کت الحاج و کثیر الخذر بود
بنوبت به یکدیگر کنند که بخوابد آن کیسه را دو بعد از آن بکس بعد بعضی مقیم و بعضی با او بنشستند عجیب تر عجیب و
روند تا متفرق و یکچون پرس شریش رود و بدو تا بع وی باشند بعد آنچه که دیس ع مقرر شود آنکه در عقب بیش بوده مقدم
و پیش شود همچنین بر ترتیب تا آخر صف هر کدیس و هر دیس شوند چون یکی از پیر شود و در پیر شود او را وی بود از خود طرد کنند
هر جا که روند بجهت او قوت و دانه آورند طرة الذین در ذکر ملک الحزین در میم آید گوشت بتحقیق حلال است در راه هر کز
نروند و الیشن از سپه او پنهان است و در شب پاس دارند و یکو اتفاق قد **کتعال** بتا و قرشت و نام مرغی که بر آمد
کُتَع بتاء قرشت و عین مهمله بچه روباه **کدره** بدال و راء مهمله مرغ تیره رنگ **کسعوم** بسین و عین مهمله خر است جمیر
کعیت بعین مهمله و یا حطی و تاء قرشت بلبل **کلکم** مرغیست دراز کنندی ... بچه کفش با صوت بحیث که بند
صید کنجشک کند و ریستای خوابی باشد چون بخواند صعفر لب... بر روح شوند آخر روز که ازین بخار کرد بیچور پروانه
این است که چون بخوار شود صعفر را پر بند آنخود دو رکند و از ایشان کر بزان باشد که آن او از او شود تجاره دیگر **کلثوم**
تا و ثخذ فیل **کُمیت** اسپ سرخ رنگ **کندس** بنون و دال و سین مهمله قچار **باب اللام المفتوحة** در ذکر
لام مفتوح است **لجیم** بنقرا شتر گوشت که در بر هر بچه کنند گر او رسته و در پی جو و بر سر نیز کشند در صید
مغیره او را صید بحجت است **لقلق** و **لغلغ** لک لک مرغ دراز گردنیست که جنوز دو آشیان سازد هر چند قریب در کرز
اقامت کند و چنین احساس تیزر جو او صدوش و کند بر دیگر رجو هو ام از صحرا و در اکر بزان باشد گوشت حرام است از ربط
مار گرفته بر هوا رفته و بر زمین زند دیگر این کار کند تا سست کند بجز و **لاله** کاو کوهی **لبوه** بفتح و ضم ما با پنجه شیر ماده
بنفس

بنفس عین و بای مهملتین گرگ را بجه ترست که آنرا لوس گویند **لعوه** بکسر عین مهمله یکباره **لقاح** بتشدید متعدد و الف
مهمله مرغ خرد دانه چیند **لحق** کاو بغیر **لحم** کاو بر **لوشب** بشین معجمه گرگ **لبت** بتشدید یا حطی اهر است که از پوست آن
سازند **لیث** بیاء حطی و ثاء ثخذ شیر **لیل** بیاء حطی بچه کبوتر **اللام المکسورة** در لام مکسور است **لقحه** بقاف و جاء مهمله
شتر ماده شیردار **اللام المضمومة** در لام مضموم است **لبدی** بباء ابجد و دال مهمله مرغیست که بر زمین چسبد بجه تا
پرانند پرد **لکهاع** بفتح ها و عین مهمله و مد کلاغ جانوریست شبیه با هو در ریگ **لوب** و **لوبه** بنون و واو زنبورها است که است
باب المیم المفتوحة در میم مفتوح است **ملک الحزین** بکاف و حاء مهمله و را و زاء معجمه و یاء حطی و نون بو تیمار و بتر کی او غار گویند
از جانور بر غاب است که بلشوی مانند و با گردن دراز و منقار دراز باشد همیشه در نزد آب کنار دریا نشیند و هیچ آب خورده نکرده
هر چند آب بکم شود تا او دیر کرد و از تشنگی که آب تمام شود و اگر از تشنگی میرد که آب نخورد شام چنانچه در حکایت است از جمله
لقاء الملک الحزین ... شنیده آب کرست که در شب چهل شب ... شب روند برود از گذغذا او ضاک است هیچ از وی
نشده از بهم گذشه باد او خاک تا تم تحر گرسنه نبیرد **مها** کاو کوهی **معز** بز و بز کوهی ... حلال دو صوفی تحقیق است برنز
بر کوه خود دارد و بز بنده شیر و شیر نیست است ... در پی افکنده ... از آن گوینده المعز و بطن و بز بنزر
را تیس و بز خاله را جدی گویند **ماریه** براء مهمله و تشدید یاء حطی سنگ خواره زرد و نخیف با رکاوه ده **مامور** و **مارود**
براء مهمله و خرش ماهی مرغست در دریای مغرب که چون جمار کشته او را اشنید دانند که دریا ساکن است و هیچ کسی نخوا
از کرد آب جوانات خفته باشد از مرغ پیش گرفته ملا گرفته کاه می نشیند که که می پرد گویا که خبر کند ملاحان او را اشنیده اند **مشیه**
حیوانات انسی **مره** زن **مشا** بشار ثخذ بیرد از **مطیه** بطاء و با حطی و تشدید یا حطی ناقه که بر پشت او سوار شوند
موقوده بقاف و دال ابجد حیوانی که او را سنب بچوب کشته باشند **مول** عنکبوت **ابو الملیح** چلچلوک **بنت المطر**
جانور سرخ در عقب باران ظاهر شود بعد از برطرف شدن بمیرد **ابن الماء** مرغ آبی از مرغابیان و حبش **بنات الماء** است **المیم**
المکسورة در میم مکسور است **مرزم** بزاء مهمله و زاء معجمه مرغیست دراز پا و دراز گردن کج منقار دراز که بالای سیاه و منقار
است سفید خلد گوشت حلال است **معراج** بعین و راء مهمله و جیم جانوریست شتر خرگوش بنقدر که شاخ سیاه

سر دارد و هر حیوانی که او را ببیند گریزد در جزایر بحار باشد **منشار** بنون و شین معجمه و راء مهمله حیوانیست بحری بر پشت او نیش کج شبه کوه

بزرگ تیز در سر او و استخوان او برگشت مقدار ده گز که بین دو استخوان آب دریا بر پشت او چیب زند و متوج آرد و او از

عربی از او آید آبر از نیز و دهن برون آرد بجانب آسمان بلند شود پس چون کند بجانب کشتی مثل باران باشد و

چیزی در زیر کشتی آید کشتی را تباه کند چون هدف کشتی لیکن ساید به چیزها که او را الحان بانگ نماید **المیم المضمومة** درمیم مضموم است

مرخه براء و خاء مهمله مرغیست نیکو که خوش طعم است بقدر سیوی جثه مرغ است شبیه به دراج گوشتش حلال است **مترفة**

بتاء قرشت و راء و دال مهملتین و بتخط هر حیوانی را از جانب بندی افتد و بمیرد **مجثمة** بجیم و ثاء مثلثه هر حیوانی که بند

کرده از جای جنبیدن باز دارند دست و پای او را ببندند و بر زمین اندازند تا بمیرد **مدبج** بدال مهمله و نون و جیم نوعی از مرغ

زشت هیئت **مسهم** بسین مهمله و هاء و راء مهمله مرغیست بشب بخواند و روز طلب قوت کند آواز خوش دارد و کبوتر بچه اندازد

ترجیح صوت کند هر کس بشنود چنان لذت برد که آرزوی خواب کند **مقوقن** بقاف و واو و قاف و نون مرغیست مرغیست

طوق سیاه در گردن دارد و بچه کبوتری **مَقّ** بتشدید قاف مرغیست که در بیشه خوش نشید کند **مکلفه** بتشدید لام

نام مرغیست که چون بعضی از بچه خود آورده را پرورد و دیگر را اندازد و مکلفه بیاید او را پرورده بزرگ کنده

مکّالة مرغیست که طاووس کوچک است بر سرش پشتی ... حظها سفید است بر هر چه بگزد دلبورانه اگر در غرابی او پرد بعقد

و هر کو او را بکشد زهرش در ساعت نفوذ کند و علاج پذیر نبود **مناره** بنون و راء مهمله ماهیست که از دریا بلغد

بیرون آید و خود را بر کشتی زند و بشکند و مردم بو تیمار ... زنند و آواز بلند کنند از این بگریزد و از ملحمت بزرگ کبیت

در دریا **منخفه** بخاء معجمه و نون و فاء حیوانیست که ایشان در کوه لواه جسته خفه کرده باشند **مُغرّم** کرو با غط

مرغیست که با سیه خوب بر زند و تکیه کند قوتش **موق** بقاف و بر چیزی پا پردار **ابن مقرض** بقاف و راء مهمله و ضاد معجمه سیحوکد

بسبوره است جانور سیاه رنگ است پشت دراز دارد و پیچیده است دراز دارد از کبک کوچکتر است چون بر برج کبوتران آید همه را بکشد و بخورد

ابو مزینه بزاء معجمه و یاء حطی و نون ماهی است در دریا بصورت آدمی در آن کشتی ظاهر شود چون بیت ضیاد و او فریب کند صیاد را او دود

رحم آید رها کند **باب النون المفتوحة** در نون مفتوح است **ناب** شتر ماده بزرگ **ناش** آدمیان **ناضح** لغت معجمه و حاء

و لد

و جز آنکش **ناقه** شتر ماده **ناموس** بسین مهمله پشه **ناهض** بچه عقاب **نجیب** بجیم و باء حطی دار بجه شتر کریم **نحام**

بحاء مهمله مرغیست بخلاق بطلوع ... اگر کند و پراکنده باشند و خانه‌ها خواب دارند که گوشتش حلال است **نعجة**

رسیده که نام بچه برای جبرئیل آورده بهم آنحضرت دست دعا برداشته گفت اللهم لا اوفدنی احب خلقک الیک یأکل معی

هذا الطیر پس نحو الم آمد انس بر گرد ایند که جبرئیل با تحفه آنحضرت پس در دو قوم آنحضرت دست بر سینه انس نهاده فرمود که

فرجی یا انس الیک کی خوف گفت شنعه آیم انس پس ذکر دادند بخیر فرحی و ممنکن علی هذا یا انس گفت خوشیتم که این دعا را

که از انصار بر آنحضرت فرجی ... فی الانصار فرقه ... الانصار ... بس بعد هم نام بچه رسیده را کرد

نحاس بحاء مهمله آنکه جسد ... چون آل او و ... مجد ... که بروند ... که بر نسبت ... کند ... که مختار ... شده

و او حیوانیست صاحب فهم و ذکیست و شجاعت و فضل ایشان شدند و در ... امور نظر کنند و از هر گاه ... بطلوع

بایش ... نرو بر کند ... شش قسم ... لغات از فصول علوی

و رطوبت کار ... کثرت ... شیر ... کند ... و غیره ... و نمایند

کی‌ها برد از ... بحر تمام خود ... زند و از ... در خود ... نقش ... صحف ... گرد

دانسته نمیشود که از وی ... برون آید از ... کلام الهی ... برای ... بست اثنی عشر بعضها

اعلامو ... پس ... صحیحه ... اینجا ... نیز ... کند

بگذند در ... بخس ... از طرف ... آید ... بر سر ... بخش ... ولد

لگر ... بعضی ... بعضی ... بعضی ... آب ... بعضی ... نشد

اصلاً ... دو ... هر ... از ... اثبات ... هر کس ... از ...

بالخصوص دایره ... دیگر مقصد ... که ... درد

که از ... دایره ... اگر ... نیاید و ... زوج

بعدی ... ایشان ... گشته ... بچه ... نگرد ... کند ... مرد

از

را نصف طی از نخله بیرون اندازند اخبار بخورند مگر بعد بر ستد رتق و چون بر پشت اندازند در کار خوی که همه خوار ز
همه اوقات در کار باشد مگر آنکه هوا سرد و باران باید و بود الکر بر انند که بعد از ذهن کار بیرون آید و بعضی گویند از
طرف دیگرش بیرون آید حق آنست که دانسته نشده است ارسطو گفته است تا تحقیق این معنی کند خانه از شیشه بجهت ساخت
نظر کند در قسم شهد از وی بیرون آید نحل اول از روی شیشه موم گرفت که حالش مرئی نشود و لیکن در راه جب بعضی حارس
باشد **نسر** کرکس را گویند و قابر گویند بر آنست که او دو هزار سال عمر کند گویند عمر شش هزار سال است فان الموة لا تکب عمر از سال عمر کند مدت
نظر و قوت بصر او در مرتبه است که از چهار صد فرسخ جیفه را ببیند و بچه‌ها از اشیانه در کنند و اگر استشمام نموده خوش کننده بخور
بمیرد قوة طیران بال او در مرتبه است که در یک روز از مشرق بمغرب پرواز کند و همه طیور جوارح از او ترسند و نزد او ولدیا
الفت بر شیوه از اند که اگر یکی از دیگر جدا شود دیگری از غم بمیرد گویند در طیور سباع از او بزرگ جثه تر نبود لهذا ابو ... تحریف
الطیور بخشید مرغان مانند در رفیع جبال آشیانه سازد و بر کنج در رخنها اشیانش بود و نزد خواهش ... زود
او از زیرک جانور گریزد **نعامه** یعنی شتر مرغ و شتر گاو هم گویند مانند حیوانی است که پر دارد و پرد جهت کند ...
مانند چهار پا گویند چون ضعیف بجهت است چه از بیضه ... انگاه بیرون آرد و بچه
بعضی دیگران پرواز و بیضها ... قسم سازد قسم ... بچه بیرون آرد و ... کند ...
نا متعفن گشته کرم شود غذای بچه‌ها خود کند ... و عجیب است که ... استشمام کند
امثال آورده که فلان اشم من النعامه ... در ... شتر مرغ ...
نبود ... و سنگ و کلوخ فرو برد هضم کند ... آهن ... سر ... دیگر
و ... با وجود ... آتش فرو برد ... گوش ... مروارید ... در
آورده که فلان احمق من نعامه **نحل** ... آورده که فلان ... زیرا که چون آب ... از ...
بر ... **نمر** پلنگ که او فیل ... دو صنف است یکی بزرگ جثه کوتاه دم دیگر کوچک
جثه بزرگ دم ... و ... حیوانات ... هیچ ... شود ... روز ...
کرد

کرد بچه‌ها و بند شود بجهت گرفتن و خوش خوی خوش صورت ... و با ما که ... **نمله** مورچه را گویند بجهت گزیدن
بجهت مکر ... حرکت ... شده ... آرد ... نیست ... بعضی ... سفید ... که بر زمین ریزد ... از
تکون ... حیوانات ... الحلیه ... در بعضی ... روزی
کند بجهت زمستان ... چه ... که ... جمع کند ... اگر ...
کند ... چون ... شود ... آورد ... سازد ... حیوان ...
چه او ... که ... نخورد ... زیرا که ... قطع است ... چون ... کند
... کند و گویند ... **ه** ... بر ... بچه ...
بر آرد ... خانه ... سازد تا آب ...
سازد ... چه ... و ...
خانه ... از ... مانند ...
... **ناموس** یعنی پشه **ناهض** بچه
عقاب **نجیب** شتر کریم **ناف** ... **نغاب** یعنی ...
نعار یعنی ... **نعم** یعنی ... **نغف** ... کرم ...
گوسفند ... **نقاد** ...
... **نقاقه** ... **نعیق** ...
او **نقد** ... **نکات** ...
... **نهار** ... **نهس** ...
... **نهاب** ...
... **نواح** ... که ...

هیش چلوریست بهمتر که شخو اوراند که از صوت خود در طرب آید **نوص** خرگوشه **النون المکسوره** در لغت مکسور است **نستان** زنه

و در پیش دهان طعوست در صورت سان شتق از و دیو اصیو پست چنان کچشم دارد در پشت پر و ها آید و حرف ترتیب را

کرده باشند که هر یکی را لغت هر یکی جف و کیمیا دارند که یا لغت نهیست در طلب ترکیب هجد بستند و زند

بقوا غیره باشند بصنعت تمکو در مر که هر که صید ایشان کنند و کشته شود یخ و ران مرد و وقتی نیز ایشان را

یافته در تنها شدند و یکی را گرفته ذبح کردند یکی از صیادان گفت چه خوب فربه است اندوه نسناس شنیده بگفت چرا

فرا نمیشی که سرو خود و دیو جنس الحکمت پس او نیز گرفتند و ذبح آن گفت چه لطیفست خاموشی آنکه که چها

شده گفت بر هیچ بگوییم چون اواز او را شنیدند او را نیز گرفته کشتند و گفته اند که نسناس از فرزندان ارم سام بن نوح اند

و بقول بعضی لین الاصلیت در نسیا خاسوم که ما هر که نعیش کنند عزالصید ایشان نمایند بخوردند و ایشان بجنب جری

در جوهر و عراق کنند و نزد یست انس فقند لسیان مانند آدمی که مرد اورا نسناس گویند و هر آنکه ریشه بود که در زیر

تعیش کند و در بجزیره ما نظیر هر **نمس** چانوریست کو پا پیچ گوشت مر یست در مصر یا شهر که از هوا و از ناها کشد

و بخورد و تو ایرا در نظر بابست که و دیر طم اکرت معحطا کنه که در مصر فانوسست او را نمس گویند که منقوش پیچید و دو

آنکه چند موش گیرد چون اژدها بیند برو نظر بید او را پرده که بخورد **نضو** بضاد معجمه شتر لاغر **نزر** با ابجد زا

جانوریست شیر مانند که آدم کاه که انداز او کوچکتر از دست **نغض** بغین و ضاد معجمتین شتر خوارکی بچه کاز پس شدن

حرکت ده **النون المضمومه** در لغت مضموم است **نسنوس** بدو نون و دو سین مهملتین مرغی بزرگ سر و خرطوم

در جبال و دی کبیرد **نعبور** بعین مهمله و با ابجد و را مهمله مرغیست **نغزه** برا مهمله کسی دو رشت کبود چشم او در بخش در

اطراف دم باشد که با او حیوانات سم شکافته را بگزد و بگریزد **نغر** بغین معجمه و را مهمله مرغیست مانند گنجشک ابنام نر متغار

نهام مرغیست **نوبس** با دو سین مهملتین مرغیست یکی نغیشی مع الله گویند گفت **نون** ماهیست در دریا و در با ام گفته

باب الهاء المفتوحه در هاء مفتوح است **هامه** بتخفیف میم مرغیست ولوصنی است که در صحرا گردست در وی ا

سوم دانند و بقول بعضی بوم است **هامّه** بتشدید میم مار و مور و سایر جانوران کشنده و هر هوام هامه است **هجا** بجیم زرق

هراز

هراز براء مهمله و زاء معجمه و بالفتح و لام و چهار **هجول** بای ابجد و لام و کبوتر **هدی** بدال مهمله بچه کبوتر که کاو نو که کوغند

نی فعل کنند **هجین** بجیم و یا حطی و نون از ضد و محرم آنچه بپیشش عربی شتر و در پیش عجم عربی **هدیب** بدال

و یا حطی کبوتر نر و اواز کبوتر **هرنعه** برا مهمله و عین مهمله شپش **هف** بتشدید فاء چه جنسیست از ماهیان کوچک که

است که کذرشت **هقلس** بقاف و تشدید لام و سین مهمله فضله گرگ **همدم** شتر **همّار** شتری که از خر خارج

بتشدید جیم کس که بچگی شتر نیک و تری که غند همار شید **همع** بتشدید میم مهمله اجوخ کوچک **هملع** بتشدید لام

و مهمله گرگ **هوبع** بای ابجد و عین مهمله شتر مرغ **هوزن** براء معجمه مرغیست **هیثم** بچه عقاب **هیصم** شیر **هیجنه**

بیای حطی و جیم شتر ناله و **هیطل** بیاء حطی و طاء مهمله روباه **هیعر** بیای حطی و عین و راء مهمله غول

هیکاب بیاء حطی باب در از **ابوهرون** براء مهمله مرغیست که در شب حسن در جنگ لغتها شیر ولد

شیخ بجو لرزد که اهل بود بچه اند از صوت او جمع شوند شید که عاشق نزد او رسند تو ان گذرشت و با واز

نشسته کرسکند **الهاء المکسوره** در هاء مکسور است **هرّه** بتشدید راء مهمله گربه ریزه با کنک مانند پس گذرشت

کربه از خطه شتر مخفوف کشته از پنیر و دیو و ران عادت گشته جلالت **هجع** با ابجد و عین مهمله **هجرع** بجیم و راء و

عین مهملتین هرود یک باه و سگ گویند و گربه گذرشت **هجرش** بجیم و راء و شین معجمه و بین مهملتین بروزن درهم روباه بچه

و بقول بچه موش **هرماس** براء و سین مهمله شیر **هربیس** تفر انکه گیاه که بر زمین رویند افراد شتر **هرزبر** براء معجمه و

راء مهمله شیر و بقول اهل هلالست لفکاره است بر خود دیگر و بعیل گذاش بپا شیر هر گجا رود که بند و دو الشیم

قه مرغیست **هقل** بقاف شتر مرغ جوان **هیق** و **هیقم** بیا حطی شتر مرغ نر **هرزون** و **هرزان** بتقدیم را

مهمله بر زاء معجمه شتر مرغ **هبنر** بنون و با ابجد و را مهمله بروزن خنضر بچه کفتار **هلال** مار نر و بقول مطلق مار و

شتر بچه تشنه بر تشنه الفر رسیده و نام ماه **الهاء المضمومه** در هاء مضموم است **هدهد** معروفست بعربی شانه

و مرغ سلیمان است که بو بو مند و صحرا خطها و نقطها بر پشت الطبع بیدو و کرپشه الرجه بو و فن ندر بینی که تکوینه اند

در زیر زمین بیند بطریق آنکه در شست سلیمان عم بجهت آب بیابد سبب تفقد وی بود بعد از آن از قدیم نقد بیس کفت

بنی الله خواهم که ترا و لشکر ترا در فلان روز در فلان جزیره ضیافت کنم پس آنحضرت قبول نمود در روز موعود با لشکر به جزیره
آمد [illegible] گفت [illegible] پس آنحضرت و لشکر خندیدند [illegible]
[illegible] چند روز [illegible] خورد [illegible] کند [illegible]
گوشتش حرام است [illegible] **هُمَع** [illegible] **هُوذه**
[illegible] **باب الواو المفتوحة** [illegible] **وحش** [illegible]
[illegible] **وَرَشان** براء مهمله و شین معجمه کبوتر صحرائی [illegible]
که [illegible] کبوتر [illegible]
[illegible]
بکشد گوشتش حلال **وَرَل** براء مهمله جانوریست مانند سوسمار لکن از وی بزرگتر است [illegible]
خفیف الحرکة است [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
غیر [illegible]
[illegible] **وَرَقه** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **وَزَغ** [illegible] **وقوق** [illegible]
[illegible] **واق** [illegible] **وبر** [illegible]

بیوت

بیوت [illegible] گوشتش حرام است **وَجّ** بتشدید جیم [illegible]
[illegible] **وَدَع** [illegible]
[illegible] **وراو** [illegible] **ورد** [illegible]
[illegible] **وردانی** [illegible]
[illegible] **ورق** [illegible]
[illegible] **وضع** [illegible] **وطواط** [illegible]
[illegible]
[illegible] **وقواق** [illegible] **بنات**
الوردان جانوریست [illegible]
[illegible] **باب الیاء المفتوحة** [illegible]
[illegible] **یاجوج ماجوج** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **یامور** [illegible]
[illegible]
[illegible] **یحبور**
[illegible] **یحمور** [illegible]
[illegible]
[illegible] **ه** [illegible]

رفته در راه شیخی رفیق شدم چون وقت نماز رسید گفت مولانا بر حق رفیق وقت هست و ما بردیم انجمن جایی نمود دارم
گفتم که گفت بدین شهر بغداد مکان خود است او در حجره رفت گفتم مولانا تو چه جنس گوی گفتم هر که شیطان و
که شر جنیت در راه او اثر کند عملش چه بهتر کند بدین او که ابتدا رفتن فقیر بغداد بیرون گشت انجام و آب باران پیوسته گوید
باران گشت انجام خبر گرفته او دو مرغ چند پس از ... سد بر پشت ... دیدم ... است او هیچ قطره و در پی ... قطره
بکجا که چنین مرد و پیر دو شخص بخت ... عالم گویی چون بشهر آمدم بدان مکان رفته خود پری بیان کرد ... دیدم اورا
بسیار خرم دیدم چون ... شده او چنین متغیر شده و شماره من بگرد ... گشتم بعد از ان جمیع از ... دیدم ...
تمام آمده و ملا گرفته میزد که تو سحر چاره و فکر ... از ... کرده ... با ان ... گرفته هیچ از پوست ... کرده
از الیان زهر ... فقیر از پوست ... سد ... چون آورده ... الله ... قطره
کردم ... چنین ... کرد ... قطره از آن ... در ... و ... قطره در ... نیم
از ... در حال ... چون ... کرد ... بعد از این ... و ... خود ... ... کرد
گذشته ... کند **یراعه** بر او ... کوید ... شطیر ... سوزان ... **یربوع**
برا ... بحیه ... بعد از ... ... در ... بجای ... ... از ... در ...
بره ... سباح ... رطوبت نیکو ... تا شیر ... ... بریان ... کند ... که
و ... که اکر ... از ... زهره ... ...
برای ... ان ... دارد ... در ... ... بدان ... که چون ... ... شوند از
هر ... بر ... چون ... بدین ... کند ... گرده ... با ... کنند ... بجاى
روغن ... شوند ... ... بر آنچه ... بیند ... کند ... آید ... کند ... دود
در ... **یعسوب** بعربی ... **برق** ... ... کرد
در ... بیت ... کرده **یعفور** ... **یعقر** ... در ... کرده ... گرد ... شر

بود

بود **یعقوب** بعربی ... که ... **یعقوب** بعربی ... **یعسوب** بعربی ... شتر ... و
بچه ... در ... **یحموم** کبوتر ... کبوتر ... و ... سیاه ... رفته ... زمین
یؤیؤ ... شاهین ... بعد از ... در ... از ... در ... ...
بسیار ... **الیاء المضمومة** در ذکر ... **یؤیؤ** ... ... است ... ... است ... اند
چیزی است ... حرام ... ذکر ... حیوانات ... و ... **در ذکر جبال**
مشهوره ... و ... در ... العقول ... که ... کوه ... شود
از ... بر ... اقرب ... از ... که ... آتش ... الحکید ... حرارت ... در ...
شود ... از ... بعد از ... در ... ظاهر شود ... کی
و ... زلزال ... از ... بر ... و ... ... دیگر ... کنند و ...
سخت است ... چون ... از ... کوه است که اگر ... بر ... زمین ... متحرک
کلام مجید ... که ... الجبال ... در ... از ... کند
... که ... بر ... کوه ... ... و ... و ...
و ... مثل ... ... المعروفة ... چون ... از ... ...
زمان ... فایده ... و ... چون ... از ... چنان ... گویند
و ... بر روی زمین ... آب ... پیدا شود ... تاریک ... و گفته اند
اتفاق ... جبال ... فرسنگ ... و ... کوه ... است ...
مجموع ... ... فرسنگ ... از ... بسیار ... گفته اند
جیحون ... که ... ... از ... مشهور ... **جبال القمر** در ...
بر جنوب ... اند ... کوه ... جبال القمر گویند از ... ... شهر ... ... نیز

خوانند و گفته‌اند از مرض این کوه از خط استوا ادرب جنوبی بیرون آمده در مغرب نیم است و بر جنوب این کوه کسی نرسیده است الطول الکل از طرف

غربی تا شرقی این کوه تخمیناً پانصد فرسنگ است نیمه فرسنگ [illegible] بیرون رفته از آن منحدر می‌شود **جبل طارق** در جهت

مغرب [illegible] است در [illegible] کوه عظیم است که [illegible] اندلس [illegible] **جبل دلج** جبل شلیحه

است در بلاد مغرب [illegible] بحر محیط از اقصای مغرب [illegible] طرف شرقی [illegible] ببلاد

و در [illegible] لوثان گویند [illegible] فرسنگ [illegible] این کوه است [illegible] برشرقی [illegible]

و بلاد [illegible] است **کوه بستان** در روم است و در [illegible] و راه [illegible]

همان [illegible] است که [illegible] سورة است **کوه ابوقبیس** شرقی

کوهی است [illegible] **کوه احد** [illegible]

که [illegible] کوه [illegible] **وقعة الواقعه** [illegible]

[illegible] **جبل حرا** [illegible] اشتغال

داشت **منی** کوهی است [illegible] **کوه ثبیر** [illegible] **کوه ضوی** [illegible]

[illegible]

نظم [illegible] **کوه طور** [illegible]

[illegible]

و در میان این کوه [illegible] **کوه سنام** معروف [illegible] **کوه عارض** از [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **کوه طور** [illegible] این کوه [illegible]

و طور [illegible]

[illegible]

نزدیک [illegible] کوهی است [illegible] در آن کوه [illegible]

[illegible] در آن کوه است [illegible]

[illegible] **جبل کوله** [illegible] بحر محیط [illegible]

[illegible] **جبل غمره** [illegible]

[illegible] **جبل بدیونه** [illegible]

[illegible] **جبل ببر** [illegible]

[illegible] **جبل وثریش** [illegible] **جبل طارق** [illegible]

فتح [illegible] اندلس [illegible]

[illegible] **جبل البرت** [illegible] **جبل البرت**

این کوه [illegible] اندلس [illegible]

کوه [illegible] بحر محیط [illegible] **جبل الواحات**

در [illegible] مصر [illegible]

[illegible]

جبل حنادیب [illegible] **جبل اللازورد** [illegible]

[illegible] **جبل حالوت** [illegible] **جبل طیلون** [illegible]

[illegible] **جبل نعم** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

در الفاظ کتب مختلط شود و این کوه از حد خزر آمده تا بروم و این کوه گویا همان کوه **البرز** است که متصل بباب الابواب
و کوه عظیم و کوهی فراوان در ربع مسکون است که از ترکستان تا حجاز کمابیش هزار فرسنگ طول دارد و میان نخجوان
کوه نقش نماید در نظر و در غرش بجبال گرجستان پیوسته است و کوه لکز خوانند و در صور الاقالیم آمده که در کوه لکز هفتاد و
زبان است که هیچ یکدیگر را نمی‌فهمند و در آن کوه عجایب بسیار است و چون بحلب رسد **قالیقلا** خوانند و چون بحمص
و بعضی قرا رسد **لکام** خوانند و آنجا فرق میان شام و روم است و چون بانطاکیه و دمشق رسد **لبنان** خوانند و چون بطرف
دیگر رسد **عرج** گویند و طرف شرقی جبال آران و آذربایجان پیوسته است **قفق** خوانند و چون بحد عراق و گیلان رسد **طرزل**
و زرکوه خوانند و چون بسطوت و فارس رسد **موز** خوانند و از آنجا که بمرز انزان بوده و چون بحد
رسد **سویح** خوانند **و جبل کرکنان** که مشهور است گویا از همان کوه است که از جبل تنق بیقوق گویند و در آن کوه
در صفت دربند خزر موضعی است که از استخوانها جایگاه دیدبان بشهر بردی آتش افروزند تا مردمان آن بیک دیگر
ببینند این کوه کشیده است از باب بحر خزر از آن سو تا جنب کنار اجبال الابخ اند تا که در روم
مردم اند در هر یک هیچ روزه بفرو از روز دیگر بیکدیگر نرسانند تا فاتحی که گویند است قریب سیصد زبان مختلف در آنجا
و در جانب آن کوه قفق است الیان نیز خوانند و در جنوب لیان کرجستان است الیان نیز افواه مختلف کشیده
است این کوه از باب الابواب تا بلاد روم قریب بیکهزار فرسنگ و آن را جنوبی جبل بود است که راه نیست در آن و جز
کوه دو روزه راه است و از آن کوه لکز با آذربایجان و اران و موغان راه نیست بطرف بلاد گرجستان بکنار بحر خزر و
کوه و دیگر آن قریب بکفر نیم بشیب آن کوه و بکنار بحر خزر در موضع انوشیروان دربندی ساخته است و از آن بحد
از صلح ملک قفچاق و ترکستان و در آنجا در یک همین برنتارند و از آن وقت باز آن موضع باب الحدید معروف گشته و در آ
این کوه راه است و بزرگترین راه دربند است و در آن موضع قلعه ساخته اند و از باب اللان گویند گفته اند
این کوه کشیده است تا بلاد شام و از آنجا گذشته تا بحر قلزم **کوه جودی** از جزیره شمال گشته نزدیک سه روزه راه و در تحت آن
نیم روزه است و آن کوه است بزرگ که بسیار دارد در بدو عهد و حوریت آن کشتی نوح بوده و کشتی نوح بر آن قرار گرفت

مرویست

مرویست که همه جبال شهرت عجب و ... باو تواضع و غرور نکرده کوه جودی تضرع نمود بدو قرار گرفت که جهر فروتنی کرده و
تنگ ... ... کشتی نوح بامر الهی بر آن قرار گرفت گویند تا پیش از شکست کشتی نوح در آن کوه زنده بود و نوح بر آنجا شهری
بنا کرد بسوق ثمانین زیرا که با او هشتاد کس در کشتی بودند و بعضی از نوح آورده اند که آن شهر را بر نام هشتاد تن
در جبل کوه دیگر است در بیابان **جبل سیاه کوه** شمال بحر خزر در بیابان بغرب آن و ساحل بعید طرف شرقی آن بحر است
و بیکدیگر آن را سیاه کوه بحر آرند از کجا است **و کرکره** میان ری و اصفهان در بیابان خراسان و کرمان است و همه طرف
آن بیابان است و هیچ کوهی بدان پیوسته نیست و چون از ری باصفهان روند کرکره بر دست چپ شود و سیاه کوه بر دست راست
بی انتها نزدیک ده فرسنگ است و کرکره هم در بیابان است **جبل ارجان** بطبرستان در پیش غربی است از آن کوه
آب از سنگ فرو چکیده در ماه بشکل استوانه های زر و نقره و مردم از آن بر سبیل تبرک برند **جبل ارنب**
بروم است بس بلند بر جنب قیصریه روم است و بر آن ... ارنب بر آنجا که بر جنب آنجا است و برف بر آنجا ... اند و
لعاب سیاه از آن کوه بولایت روم آید **کوه جرش و جبریث** جرش کوهی است که گویند پیغمبر ... از قرار ...
و فرود آن کوه چشمه خورد که آن را جریث خوانند بمیان آن و چشمه است و جبریث است و در آن بلاد ...
از جرش کوهی است **کوه سبلان** در آذربایجان از جبال مشهور است بلاد اردبیل در دامن او است و برف در زمستان و تابستان
سخت بلند است و دور آن در تقریبا پنجاه فرسنگ است و در سر او برف سال بسال باشد و در آنجا چشمه ای است که گرم است
آب او بغایت سرد است و در عجایب المخلوقات آمده که سبلان جبلی است از اردبیل آذربایجان و بر سر آن کوه
قبور انبیا است و در تاریخ گفته است که آنجا آتشکده بوده است ... از آن چشمه ای است که آب گرم است و بر آن
و عمارت **کوه سهند** بآذربایجان است و بلاد تبریز و مراغه و اوجان در دامن آن است دورش سی فرسنگ
و بر آن قلعه است ... و از آن ... تاریخ مغول
جبل آذربایجان ... این کوه است که کوه ارس است و از ... ... تا ... ... شمال ...
از شمال ... جنوب ... بکوه ... ... و از آنجا منقطع شود بجانب شرق ...

آبرا از این کوه بالای عمان و دینور که هر یکی گرد دینور گردد و این کوه بر شمال ساوه گذرد و جنوب شمال همدان گذرد و کوهی در
پروان آیین همدان و دینور در شرق دینور و غرب همدان ... بیستون گذرد و کوه بر گرد همدان و در این موضع سخت
و هم این کوه بگذرد که ... بر شمال و بکشد بر شمال شهر رود بطرف ... و ... که ازو ... شود که ازآن
بیابان شرق تا ... جنوب ... بعد از آن ... پنج فرسنگ ... و عرض آن سه جهت ... و این کوه ...
جزیره ابن عمر ... بکشد ... تا ... این کوه ... کوه ... بکشد از ... و
سلماس **کوه الوند** در قبله شهر همدان است ... از ... فرسخ
زیاده ... از سنگ ... بر بالای ...
... آب ... گویند ... بر آن ... آب ...
میشود ... **کوه**
دماوند از ... بسیار بلند ... فرسنگ ... زیاده ... و ...
هر گز ... فرسنگ ...
تابستان بر آن کوه ... عوام گویند که ... و در آن کوه ... بسیار ...
... گویند که ... کوه ...
کوه ... آن ... بر آن ... و ...
قائم ... که ... گویند ... مشهور ... که ... از
که ... آن ... دائم ... طبرستان ... کوه ... و ...
پیاده ... شود ... کرده ... آن ... در میان آن ... و
از ... آن ... و اگر ... در ...
اندازد **کوه بیستون** بکردستان از جبال مشهوره است ... از سنگ سیاه ... پیدا شده ... در ...

دره و پشته بسیار ... فرسنگ ... است ... و ... بیست ... نزدیک ... است ... بیضه
و بر آنجا آب ... است در نزهة القلوب گوید ... خسرو ... سلطان ... اتفاق
... اگر ... چهار هزار ... گز ... بر ... کوه ... که ... توان رفت در
... این کوه بر روی ... چشمه بزرگ است که ... از آن کوه بر سر آن چشمه ... ساخته اند و صفه
دیگر ... ساخته اند بر سر دو چشمه که ... صفه آب ... صورت
خسرو شیرین و فرهاد ... و ... بر آن ساخته اند ... تاریخ ... تا
پیدا کرده اند ... و در این ... کوه ... عوام گویند که ... **د** و ... کوه ...
... حروف ... است و ... که ... ایوان ... است
در ... آن ... صورت ... کرده اند ... فرهاد است ... **کوه**
طبرستان ... از جبال ... کوه ... کوه بسیار بزرگ است ... طبرستان
پیوسته ... بسطام ... **کوه آبگیران** بر ولایت ... است ... **کوه**
الوند عوام گویند که ... است ... کوه ... است و ...
... گویند ... **کوه ابیات** ... است و ...
است **کوه بامداد** ... که ... گویند ... از ... که ...

به ر

کوه برچان بولایت قزوین است و در ... که ... فرسنگ ... و ...
و در ... آب ... عظیم است ... از آن ... عظیم ... و ... فرسخ
... **کوه دراک** ... شیراز ... است ...
... ساخته اند ... **کوه رستو** در ... و ... آن
... واقع است ... فرسخ ... ولایت ...

و در آن کوه اندوه نیست و چشمه عظیم دارد چنانکه پنج بنی آدم و شصت بنی باشد کوه راسمند در شمال شهر کرج است مانند سپری
بر روی زمین نهاده شده بی آنکه در پایش دره و پشته باشد از سنگ سیاه است و شمال او سقف است و چشمه بحجر و منسوبست در آن
کوه است و مرغزار که از شهر ... است بطول شش فرسنگ و بعرض سه فرسنگ در شمال این کوه است و چهار ... کوه
ده فرسنگ است کوه راوند در ... قزوین و شمال ... است ... در آن شهر ذکرش در ...
است ... نظم کوه الوند ... کوه کرمان در ... است ...
در ... کرمان کوهها است که ... جبال ...
... جبل الرهون ... بلند است ...
... آدم ... از بهشت بیرون آمد بر این کوه ... قدم ...
آدم ... این کوه ... جزیره ...
... آدم است ... جبال ...
آدم ... قدم آدم ...
...
...
است ... کوه فرغانه کوه ...
... سمرقند ... کوه ...
...
...
... فیروزه ...
...

نوشادر دارد

نوشادر دارد و گویند در ... کوه ...
...
...
...
...
شود و نوشادر جمع گردد ... کوه ...
و ...
معادن زر و نقره است ...
...
...
...
... کوه سبلان ...
... کوه
...
...
... کوه صور ...
... کوه خوان ... کوه
قاف ...
قاف ...

شاید که خدا اندازه و بعضی از تفاسیر آمده [illegible] است و در عجایب المخلوقات و غیره آمده که [illegible] کوهها [illegible] عجیب [illegible]
غضب بود و بخواهد که زلزله [illegible] فرشته را اگر بر کوه قاف موکل است فان هر رگی که آن کوه [illegible]
زمین زلزله شود و لهذا [illegible] در بعضی [illegible] آن [illegible] ذکر کرده **کوه قبه** میان اران [illegible]
است **کوه قفص** بکرمان مسکن قوم قفص است **کوه گلستان** بطوس [illegible] فرسنگی [illegible] است و در [illegible] خوب است چون
گویند [illegible] سابق [illegible] کرده [illegible] است **کوه کلان** بطوس است و در آنجا غاری است [illegible]
و [illegible] در [illegible] آب [illegible] چون [illegible] سنگ گردد [illegible]
رفته [illegible] شود **کوه کتاب و زبید** [illegible] در [illegible] گوید **نظم** کوه کتاب که
کار [illegible] زبید [illegible] **کوه کوشید** میان عراق [illegible] است [illegible]
مردم [illegible] آن [illegible] **کوه کیلویه**
و [illegible] کوهستان [illegible] است [illegible] کوه [illegible]
ماست کوه [illegible] فرسنگ [illegible] است [illegible]
[illegible] **کوه**
منظم [illegible] **کوه نفت** [illegible] است [illegible]
و [illegible] **کوه نمک لان** [illegible]
[illegible]
[illegible] **کوه هرم** [illegible] است و در آن غاری [illegible]
[illegible] **کوه هوتن** [illegible]
است **کوه کیاتی** [illegible] **کوه قیم** [illegible]
[illegible] در قرآن [illegible] قال الله تعالی ام

حجت

حسبت ان اصحاب الکهف والرقیم کانوا من آیاتنا عجبا [illegible] کهف [illegible] است [illegible] با [illegible]
[illegible] دار الملک [illegible] رقیم [illegible] و کهف [illegible] است [illegible]
که [illegible] اصحاب کهف در [illegible] **در ذکر رودهای بزرگ و کوچک** [illegible] رودهای بزرگ [illegible]
[illegible] است [illegible] چنانکه سیحان و جیحان و الفرات
و النیل کل من انهار الجنة **سیحان** [illegible] جیحان [illegible] در روم [illegible]
[illegible] و [illegible] است [illegible]
[illegible] سیس [illegible] فرسنگ [illegible]
[illegible] بحر روم میریزد **ه** در [illegible] قسطنطنیه و دیگر بلاد روم [illegible] بحر [illegible]
میریزد و [illegible] در بحر روم [illegible] میریزد طولش [illegible] فرسنگ بود **جیحان** [illegible]
آن [illegible] فرسنگ [illegible] است [illegible]
[illegible] از شرق [illegible]
میریزد **فرات** لقد [illegible] الروم [illegible] شرق و آن [illegible]
طولش [illegible] فرسنگ [illegible]
[illegible] الروم [illegible]
[illegible] فرات [illegible]
و [illegible] شرق [illegible]
کوه [illegible] کرد [illegible]
[illegible] فرات [illegible] میریزد [illegible]
[illegible] میریزد [illegible] نشانند [illegible] کوه [illegible]

به تر

بعضی منشعب شود نزدیک انبار حیث بن عبدالله بن عباس که قبرش مشهور و مزار است در آنجا درجوار او از فرات نهر عیسی
میشود و در ولایات از غربی بغداد بدجله ریزد و نهر صرصر نیز هم بخش از فرات در زیر محل نهر عیسی در اینجا کوفه و نجف
رفته بصرصر رسد و از آنجا آب بکوثی و زیاده از آن نزدیک مداین بدجله ریزد و عقرکوف در حد بخش از زیر عقر کوثی
در روستاهای عراق عرب گذرد از این عمارات و زیادتی آن نیز بدجله ریزد و در فرات نصیب عقرکوف و عقر ملک و نهر ملک بود و کوفه
رفته بخش بروی دو عقر قباء و عقر سوق و عقر صراه و نهر قراه جنوبی کوفه از کیجیان فرات از مخرج نهر کوثی بر عقیق فرع
گذرد و بدو قسم میشود یک قسم بدان جانب که فرو رود و از کوفه گذشته بطایح رسد و قسم دیگر بجزیره برگشت در بر ابر بصره
است بر ظاهر آن هشتاد فرسنگ و هجده نیم درجه و بخش سه ونیم درجه و چهار و پنج دقیقه است و این قسم را نهر نور نیز خوانند از فرات
کر نور بکوفه بمحاذی عانه بالای قبر پس از آنجا گذشته چند شاخ شود و میانه آن بر زمین ریگ نهد از انجا خرابه هند خوانده
دجله ریزد و سواد قریه ایست برکنار این عقر که عقر ابان باخرع خوانند و در زیر نهر کیونو جزیره هشتم فرسنگ در شهر موصل
دغیب حمل ابی امام اخضر نهر قراه کرده براق باد برخاست و در زمره القلوب که بر وزن فرات آبش در وقت بند در بیان ...
و آغاز آن بجنوب مغرب و آنجا پل اردمه و قالیقلا و در زمین الروم خیزد در اول کیجچه بر برکت کوه نیست و بیبان اکراد ... و اردوده
آنرا بسیار اکراد برند شده از رهی در ملطیه رفته جیجون و انهار پیدا آید خیلی شده بولایت روم که و آنرا شام
و انهار سیجه و کیوم ... و بیعان دو شمال الکبار بمحلی شود در بطایح بطایح گذشته در دو مجمع و بطایح پیوسته آمیزد و بزده
شود شط العرب و از بصره گذشته بدریا فارس ریزد و طول او بهیچ فرسنگ میرسد در حق فرات آیه و احادیث
است کما روی ان الفرات من انهار الجنة و لولا ما یخالطه من الاذی ما داوی مریض الا ابراه الله و ان علیه ملکا
الادواء و عن علی یا اهل الکوفة ان نهرکم هذا ینصب فیه میزابان من الجنة و روی ان کل یوم ینزل من الجنة
ثلث مثاقیل من مسک الجنة فی الفرات هجامه الفرات و غیر ذلک و در بیرون فرات نیز در خطیم و فرسنگ بغرض عراق
اندکی قریه است بجنوب دجله و خزینه فارس بر خلیج و دیر هم انهار تعمیمیش در دو عهد او از زمین وقت کوچک شرف گشت
دجله بغداد نهر بزرگ مشهور است و منبع او از بعد روم است بر زمین آمد بر کنار جبل کیف رسید و از آنجا بجزیره موصل و تکریت

بغداد و واسط و بصره گذشته بدریا فارس ریزد و طولش از منبع تا مصب که بجمله آن شصت فرسنگ و بصره و بچهار دقیقه عرض
سه و نیم درجه است و نهر حیج که در سر دجله از شمال باصاف بیان است که یکی خضر الفرات و از آنجا که تمام آن بجنوب میرود بتدریج
شود پس بآمد و جزیره ابن عمر و مدینه و موصل و تکریت و سرمن رای و بغداد و مداین و دیر عاقول و نعمانیه و فم الصلح
و واسط و بطایح و مطار بر بصره و عبادان بین بحر فارس ریزد و جیحون و انهار فرات من خر یاء و آب عقر و قرابه الحد
مجموع خوانند و بیشتر نهرهای کرکه از فرات بر داشته اند همه بدجله ریزد و دجله بفرات و بطایح عقر معبر از آنکه بعد از نهر و قفا
نهر العراق نهر جمعه نهر بیان نهر ساس چنانکه در مجموع شط دجله چندان آب نیامد که کشتی تواند رفت و در جانب الخزار دو
گذشته انده و مخوان را نیز از دجله گذشته از دو جانب دجله بریزد و در زیر سطاره فوشیر ایوان آنجا دیت فلاة ابطال
و آنرا دجله العورا که از خوزستان در سر ما آنجا گذشته شط العرب گویند و در زیر بصره در دریا فارس ریزد و طولش و عرضش فر
بشر و فرس آنرا نهرین خوانند چنانکه فردوسی گوید نظم فریدون چو بگذشت از وند رود همه تخت شاهان فرستاد درود رود
از عظمات انهار عالم است آبش در غایت شیرین و گوارنده است که خیر الامور اوسطها و از قدیم ملکی آبش داخل
فرو نیاید از آن سو خطا است و از جنوب شمال از مغرب بر مشرق شط عرب آمو رسد در بحر خوارزم و از آن بحر است و آنرا
بر عقدات آباد نشو کرده و نیک گذشته بمصر رسید بالای از شط العرب است و بحر عقبه که کنیسه شود بر بدا و
قبطاس و زمین الفیوم شهر مصر است ابو صیر و سمنود بولاق دمیاط بکمه رسیده بلبستان که الغرقه آب در عمق ...
رشید پیر خیدان آب کم شود که بر آن زمین زراعت کنند و آب کمتر فصل تموز شوند شنکوی العادت آب نیل
نیلوفریست و در صفت همد است که عظم انهار و نیل شب است نیل که مخرجش جنوبیست و از آنجا که معلوم است از دم
و مرآنیا بزیر رسد متصل شود قریب بجزایر از فرج تا دو دم آنکه از ابتدا ناحیه ... نهر ریب و نیک گذشته که خیلی کره دکه در فرات
است بر زمین آمد و آن دو وقت در زمین الطام شد و دریا کوه که بیشتر رسید متفرقست نیل که بیش از محاریان الجلوس است الیوم
نوشته است که انسان نیحد رحمة قبر العجم بخیره است و میان لاد یکی محمد و الله که در عرض عرب بقه الظلمات فالعرب بمحمد خلت آنان
اربعین و اللہ اعلم نحو قایم دو تا آنم ربیع و منکم کرمه النهر التی تنحط لریح و رمضان یه و فرایض و این انهار ذکره ...

در دو بحیره برنج غز دیگر بحیره بحیره مغرب آن بموضعیست که اهل آن را پنیاه در دو حوض چوب از خطا است و هفت درصد بطیحه رقه
است که اهل آن را بهنام و هفت درصد بحر خشم ال هفت درصد چوبیست بعد از آن از الربیع بطیحه چهار بحر برون آید و در حیله دیگر نیز
متصل شود از الحاذر دیگر دمی که این شعب بشمال آید بر سر بحیره و مع معه فرسخ است که از آن بحیره کوه خم نیز بموضعی که او را
و سه درصد بحر خشم حساب است و ایذنی عرض از این بحیره کوه اخرج میشود به شمال عبر با دو عدد که کنوه لقل باین مغلوبه پس به
نفعه که فراتر رفته در مصر بر سد که بر کنده او است که از آن شطو و فخلاف پس که نیز قسم شعری شعر قریب در
شهر رشید رسد که با بحر ریزد ۵ شطر شرق آن نیز قسم شعری قریه بحیره و ارد هند در قرب طینا بحر فرقوم مصر گردد
عجایب در عجایب بحری از کنک فم بر آمده و بر و علامات زیادت و حاصل بحر بنیادت است که اگر چهار ده گز از آن علامات
گذرد اهل مصر از رخت باشند و اگر کمتر شود کم کرد و اگر زیادت از آن گذرد و کمی قریب سلامت و بیم قحط باشد که مردم گرد آیند تو
خراج سلطان نشود و زمین که بعد از آن گذشته از زمین را آب نرسد و کفن نخوانند و اگر بیست گز رسد ولایت
بیم غرق بود و در شاه بحار و بستان آبش زیادت کم بود و آبش بحر شیرین است که اگر درخت اندر رسد از آن آب خیزد و شیرین شود
اند در مصر از رسته مجوب بحیره است ۵ در عجایب المخلوقات گوید در بیان عجایب بحر چند قسمت است بنیاد که بر شتی و تو
مجرب بالاست در آن که کنند بروی آن شتی و دریا بحر این مال الخاص و هاس که کار عالم بود که گرچه از بحر انها کوه را
فرستاد و سر رسیدن نوشتند من عبد الله بن الخطاب الی نیل مصر اما بعد بایند صواب کن تجری من قبلک فلا تجر الا بعد گوید را
کان الله الواحد القهار هو الذی یجریک فنسال الله الواحد القوی ان یجریک و در آب انداختند و بعلو ورد آن سنه دیگر بعد زان
و دیگر نیل بغور و النواحی شده مضرت بیشتر بالاتکبیر در بحر کر ثقفا از غیب مصر اول بسته اند **نهر اتل** از جبال
اکشی روس و خبار و بیار قرب سکیجان که تا ایذ طین ولایت است که بر هم جمع شود و از بر کوه که گویند آفتاب از
خود بیرون بحیره و قصر ثقل الانعیرت گرگان بحیره و کعبتی بالا رسیده و تا بحر خزر ریزد و دهانه اش از نود
از فرسخ بیشتر گذرد به بلاد و لایات بسیار از آن گذشته و آب آن بغایت بحر آلا طیف است که این را در بر و بر کرد گویند بیز در
بعضی در بحیره شیرین شود و درین بحر خزر آید و طول این رود شصد فرسخ است **آب اترک** از جبال حدود ناوه خیزد و

بحر اسود پیشتر شود و از آنجا نیز فر و در شاه گذشته بحر خزر ریزد و طولش صد و بیست فرسنگ است و تحقیق است تطلعا تحمل کردند
و دیگر نیز از غیر الدار بلاد الحرمین **آب ارس** از جنوب شمال بعد از جبال قالیقلا و از حد ارزن الروم خیزد و بر
آذربایجان و اران گذشته با آب کر فرا او ضم شده در ولایت گشتاسفی بدریای خزر ریزد و طول این رود صد و بیست
فرسنگ است در عجایب المخلوقات گوید هر که بدان گذرد شهر چنانکه نمی بیرون او در آب باشد پس بی پشت نباشد
اما در آن رود چنانکه در پانی شود گویند جماعت غافل چون بدان آب رسیدند چنانکه آب به پایش رسد از آن غلبه
۵ و بعضی از جبال قالیقلا است که گویند که در حد شمالی کوه چهار نهر بزرگ خیزد که یکی جنوب و غرب رود که فرات است و دیگری
دجله و دو نهر دیگر بشرق رود که یکی کر است و دیگری ارس و آن هر دو در حد اران بهم پیوسته بحر خزر ریزد **آب بوغا** از جبال
بحر اسود ... بر آن نام کو **آب بوغا** از جبال لصحو سمرقند و بعضی بیابان خیزد و بحیره وشی و از آن بحیره تو
آنکه چند نهر قبر تیپ اند بوس و ماین و نیم و بو اشن و ولایات بسیار از آن نهر آب خیزد و همه آن بسعد سمرقند
و بکار آخر آن رسد فراغت و در کنار بحیره نشسته بحر ریزد و طولش صد فرسخ است **آب بلیخ** از جبال اذربی
لیطاه و سهرورد خیزد و با ابر کرت نزدیک بعضی بحیره و در ولایت گذشته به دریا ریزد و طولش صد فرسخ است **آب بردان**
ارزروم خیزد و بحیره روم ریزد طولش صد فرسخ است **آب جیحون** از او آب آمویه نیز خوانند و نهر بلخ و نهر بلخ مشهور است
عظیم شهر بلاد او و در شرق ایران و از جنوب شمال رود و منبعش از جبال بدخشان است از موضع که او را بنج نهر گویند
و حوض رست و هفت در صد در صد بخلان و خشن بنج آب باهم پیوندد که آنرا پنج آب خوانند و برود بار
خوارزم رسد بحیره خوارزم که گویند بحیره خوارزم ریزد فاما الان بحیره معدوم است و آب راه کرده تا بحر خزر رود
بحر خزر و کلانز اکمال دخالت و فرنجه ترکستان بعضی از خوارزم کنند اکثر بیابان است اما که بحر ریزد ۵ آمویه از کوه
شعب از جبال سند و یکی از جبال بدخشان و یکی از فرق حضانی و یکی از طرف ختلان خیزد و در یکجا بهم پیوندد چند شعب دیگر خود
و بعضی از این شعبه ها بلادی خوبتر گذرند و چون بهم جمع شوند و از ترمذ بگذرد که گویند بر قبایل و توابع آن ریز
و در فرسخ یک فرسخ آمد از رود ولایت خوارزم ریزد این آب در ترمذ و در خوارزم گذرد و در کشتزار

گرزند و براه آبجی چاه بخنکر فرو ... تا به بحر خزر رسد **آب جرجان** از جبال سرحد خراسان برخیزد و بر شهر کبود جامه برخیزد و بدین ولایت

گذشته بجرجان رسد و به بحر خزر ریزد و از آن آب انهار بسیار برگیرند و عمارت بدان آب شود و ملک گذشته گردد

بسبب آن از بخیلی ... شده است و در بحر عجم رسد و غرق شود طول این نهر پنجاه فرسنگ است **آب جلوا** از منبع آن تا آنکه

گرکانست از ... طولش ... هشتاد ... موضع ... بر آن ... بجزیره برگیرند ... رسد و از ... سامان گردد

بجزیره ... رسیده و بگذشته در ... به بحر ... ریزد **آب دجله تستر** از کوه زرده و جبال لرستان برخیزد و

از ... چند فرسنگ بتستر رسد و در تستر آن آب شاپور ذوالاکتاف شادروانی ساخته و آن را بسته کرده و بگرد تستر آورده

چهار ... در ... بر شهر ... و دو ... در مسجد ... شهر جاری است و ... تستر ... است و باز

و ... رود ... بشط العرب بریزد طولش ... فرسنگ است **ه** ... این نهر از ... گرم است و ... بر ... اهواز

شود و ... بحر فارس ریزد **آب دزفول** آن را ... و گفته اند از جبال لرستان برخیزد و بر ... چند

دزفول گذشته و با ... تستر ... بشط العرب ... طولش ... فرسنگ است **آب زاب** بر ... این ... شده

و آب ... بزرگ ... کوچک ... از ... برخیزد و ... بریزد ... طولش ... فرسنگ ... جبال ...

برخیزد و ... در ... ریزد طولش ... بن حبیب ... آن آب ... گفته اند **نظم** ان الذی ...

و ... **آب زریق** ... گفته ... جبال ...

گویند ... زریق ... از جبال ... برخیزد و ... برود ... از آن ... گذشته

رسد ... و ... شهر ... گذشته ... ابن ... گفته **نظم** ...

... الزریق ...

عمارت ... خراسان ... است

رسیده ... این نهر ... **آب زنده رود صفاهان** ... است ... کند

در بعضی کتب ... ده ... که ... آن ... آب ... کوه ...

رکن

رکن ... و ... آب ... از ... فرسنگ ... آب زرده رود ... شود و در

کران ... از ... می ... و ... از آن ... آب زنده رود بسیار شد در

موضع ... در ... آن ... اطراف ... بر ... بیگیرد و هند

... آن آب ... از ... **ه** در زمین ...

که آن آب از کوه زرده و دیگر جبال لرستان ... برخیزد و ... برود ... لرستان ... گذشته در ولایت ...

ریزد و ... طولش ... فرسنگ ... و این ... است ... بود ...

... **آب سفید رود** از جبال

ولایت کردستان برخیزد و ... زنجان ... و ... جبال ... شود و ... رود

... شهر ... بحر خزر ریزد ... **آب سیحون** آن را ... خوانند ... از

است و آن ولایت ... بدین نام خوانند ... سیحون است و ... آب سیحون ...

... ولایت ... و ... سیحون ... برخیزد ... آن آب ... کند

... خوارزم رسد ... سیحون ... فرسنگ ... است

... **آب شاش**

ماوراءالنهر از جبال برخیزد ... ولایت ...

خوارزم ریزد طولش ... فرسنگ ... **آب شاهرود** ... از کوه طالقان ... قزوین برخیزد و ...

و ... بر ولایت ... الموت ... طارم ... سفید رود ... بحر خزر ریزد و ...

... سفید رود ... فرسنگ ... و این رود ... سفید رود ... **آب ...**

شام از جبال برخیزد ... و دیگر ... روم ... طولش ... فرسنگ ...

... و ... گویند

گویند که اگر لاغری [illegible] کند [illegible] آن ولادت و این نهر [illegible] کند گرم [illegible] و آن را [illegible]
نیز خوانند و منبع این نهر [illegible] از خلیج [illegible] است که از ارس خوانند و [illegible] آب کر فارس
در ولایت فارس است منبعش از کوه کلار است و از [illegible] بگذرد [illegible] که آن را [illegible] هیچ [illegible] نشیند
کنند و بندها بسیار بر آن بسته اند [illegible] خوزستان [illegible] و بند عضدی که بند امیر معروفست و در جهان [illegible]
نشان ندهند [illegible] از آنجا [illegible] و [illegible] شعب [illegible] فارس [illegible] آب [illegible]
آب بحیره بجکان است [illegible] نهر گنگ در دیار هندست بر شرقی نهر [illegible] هند این نهر را [illegible] گویند منبعش
از شرقی بلاد [illegible] است از جبال [illegible] ختا و هند [illegible] بزرگ [illegible]
و گویند منبعش از بهشت است و از آن آب [illegible] فرسنگ [illegible] وقت وفات [illegible]
در آن آب [illegible] سیصد فرسنگ است و نهر جون هم آب بزرگیست منبعش [illegible]
[illegible] آب مهران
[illegible] منبعش از جبال [illegible] سند [illegible] جنوب [illegible]
[illegible] مهران [illegible] بحر هند [illegible]
[illegible] از کوه کشمیر [illegible]
[illegible] آب کرخه از [illegible]
[illegible]
[illegible] آب کر اران از جبال [illegible]
[illegible]
بحر خزر ریزد و طول این [illegible] فرسنگ باشد ٥ [illegible]
اطلاق کنند [illegible]

روم است آب نهروان [illegible] شعبه است و از جبال کوهستان خیزد [illegible] طرف شروان [illegible]
[illegible] بتامره [illegible] آب تامره خوانند [illegible] شعبه دیگر ضم شده آب نهروان خوانند شعبه دوم [illegible]
کرای خیزد و در اول [illegible] کردان [illegible] حلوان و خانقین و قصر شیرین [illegible]
شعبه دیگر ضم شده [illegible] با نهروان [illegible] رسد [illegible] دجله [illegible] طول این رود [illegible] فرسنگ است آب هریرود از جبال
غور [illegible] ١ [illegible] ٢ [illegible] ٣ [illegible] ٤ [illegible] ٥ [illegible]
[illegible] ٦ [illegible] ٧ [illegible] ٨ [illegible] ٩ [illegible] ولایت [illegible] فرسنگ [illegible]
[illegible] هرات [illegible]
[illegible]
[illegible]
آب هیرمند از [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
نهر سوس اقصی [illegible]
[illegible] نهر ملویه نهر بزرگیست [illegible]
[illegible] نهر اشبیلیه در بلاد اندلس [illegible]
[illegible]
[illegible]

وجزیره قارس بر مصب اوست و در وکین مصب دو جز کند [illegible] بصره و این دو جزیره [illegible] بدریای روم ریزد
و در او شهرها [illegible] از نظم [illegible] الی البحر [illegible] حیث المدینه [illegible] و لا البحر الاعظم [illegible]
لا تزیدها نهر مرسیه در اندلس [illegible] نهر [illegible] نهر شبیلیه [illegible]
ریزد نهر رودنه [illegible] بحر [illegible] ریزد نهر ابلهوس
بضم الف و [illegible] آن نهر [illegible] قریب [illegible] سلطان [illegible] گویند [illegible]
[illegible] از [illegible] کوه [illegible] بحر روم ریزد نهر الاردن [illegible]
از نهر [illegible] بحیره [illegible] و بحر [illegible] ریزد و از [illegible] شام [illegible]
[illegible] نهر القره [illegible] آید [illegible] طولش [illegible] فرسنگ [illegible]
[illegible] آب [illegible] نهر حرقه از جبال [illegible]
[illegible] طولش [illegible] نهر طغان [illegible]
جمع کند این نهرها [illegible] آید [illegible] کوهی [illegible] گویند [illegible]
[illegible] و [illegible] بحر [illegible] ریزد نهر سیحان [illegible]
کفار [illegible] گویند [illegible] آب [illegible]
قریب [illegible] این نهر [illegible] نهر جاحب [illegible]
است از [illegible] و بحر [illegible] ریزد آب جاجرود از
کوه [illegible] ولایت [illegible] آب [illegible]
[illegible] فرسنگ است آب کرهرود از جبال [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] طولش [illegible] فرسنگ آب قرو د از کوه [illegible]
[illegible] طولش [illegible] فرسنگ آب گاوماسا رود [illegible] از کوه [illegible]

از

از جبال کرج و مرغزار کبودر [illegible] ولایت همدان و ساوه گذشته چون [illegible] ساوه [illegible]
[illegible] فرسنگ است آب زنجان رود از [illegible]
[illegible] زنجان [illegible] فرسنگ است این [illegible]
است آب ابهر رود از حدود [illegible] سلطانیه کوه [illegible] بولایت ابهر و قزوین [illegible]
[illegible] فرسنگ است [illegible] آب جرود از جبال [illegible] قزوین [illegible]
[illegible] طولش [illegible] فرسنگ است آب طارمین هم از الجبال [illegible] آب کاشان از جبال
[illegible] کاشان ریزد [illegible] کاشان [illegible]
[illegible] آب مزدقان از جبال خرقان و مزدقان [illegible] همدان [illegible] مزدقان ریزد [illegible]
از [illegible] بحیره [illegible] آن بحیره [illegible]
[illegible] طولش [illegible] فرسنگ [illegible] آب کردان رود از جبال [illegible] طالقان [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] آب قزوین [illegible]
[illegible] قزوین [illegible] آب خرقان از آن جبال [illegible] ولایت
[illegible] فرسنگ شود آب الزاب از کوه سبلان [illegible]
[illegible] گذشته [illegible] ریزد
طولش [illegible] فرسنگ است آب اهر [illegible] ارسباران [illegible] از
[illegible] طولش [illegible] فرسنگ است آب اوجان از
کوه [illegible] طولش [illegible] فرسنگ است آب سراو رود از کوه سبلان [illegible]
[illegible] طولش [illegible] فرسنگ است آب کرنو [illegible]
ریزد طولش [illegible] فرسنگ است آب مردرود از [illegible] و بولایت [illegible]

ریزد طولش بیست فرسنگ است آب صافی از کوه سهند خیزد و بر مراغه گذشته با آب تغتو منضم شده در بحیره شور طسوج ریزد [اول]
او بیست فرسنگ است آب جغتو از جبال کردستان از حدود سیاه کوه خیزد و بر ولایت مراغه گذشته با آب صافی و آب تغتو منضم
شده در بحیره شور طسوج ریزد طولش بیست فرسنگ است آب گرمرود از کوه سراو خیزد و در ولایت گرمرود با آب میانج
جمع شده به سفیدرود ریزد طولش ده فرسنگ است آب مهران رود از سهند خیزد و بر تبریز گذشته به بحیره طسوج ریزد طولش [ده]
فرسنگ است آب مرند از انهد [illegible] بخوانند در عجایب گذرد [illegible] از کوه مرند خیزد در عجایب المخلوقات آمده که در بحر الغرغور
مردی گمراه گشته به زمینی بیجان شود به مقدار چهار فرسنگ بعد از آن بیرون آمده به زمین ریزد و هر اثر از آن در عجایب [زمین]
رسیده بس ریزد طولش هشت فرسنگ است آب زنوز از جبال خیزد و بر قصبه زنوز گذشته مزارع و [باغات]
غلات سقی کند به صافی و کوارا است منفعت بسیار دارد و هر از آن به زمین ریزد و مخرجش چشمه بزرگ است و رفته [تا]
انهار و چشمه‌سارها زنوز با آن منضم شده بسیار شود طولش چهار فرسنگ است آب میانج از حدود جبال [illegible] خیزد و بر [آن]
ولایت گذشته در حدود میانج با آب هشترود منضم شده به سفیدرود ریزد طولش بیست فرسنگ است آب تغتو از جبال کردستان
خیزد و با آب جغتو منضم شده در بحیره شور طسوج ریزد طولش سیزده فرسنگ است آب هشترود از جبال مراغه و اوجان خیزد و در
حدود میانج به سفیدرود ریزد طولش بیست فرسنگ است و میانج از خلخال جمع شده به میانه به دو آب منضم شده و چهره [illegible] است [این]
آب سنجبد از جبال سیمرم خیزد و به آب زرینه رود ریزد کنار به هر دو طرف در طولش چهار فرسنگ است آب زرینه رود [از]
از جبال [illegible] خیزد و بر ولایت بسیاری بگذرد و بدریا ریزد طولش شانزده فرسنگ است آب دولی از حدود [illegible]
گردن گذشته خیزد و از سختی بر زود و به آب دولی نیز خوانند در ذکر بحار و بحیرات مشهوره معروف
[illegible] که در کره زمین است عرب آن را بحر محیط خوانند و یونانی اوقیانوس خوانند و او را از هفت خلیج است [illegible]
و بسته زمین در میان آن چون جزیره است از هفت دریا است و بحر [illegible] بحر اخضر و دیگر بحر ظلمات خوانند و در کتب هیئت آمده که [این]
خلیج اول از هزار جزیره بیشتر دارد که بسیار زیاده است بخلاف [illegible] و بر آن جزایر بحار است جبال و حیوانات و اشجار و [عجایب]
عجیب فراوان است و چون آن بحر محیط را کس نداند که هر سختی و شدّت به کمال از عبور و حال آن بمانده است و آن را خلیج از آن [هر]

شبانکاره

شبانکاره و بحرین جزیره‌ها است اما جزیره‌های بحر محیط بسیار است و نامشان چنان شده که هر آبی در میان خلیج از بحر محیط پیوسته و به هم [اطراف]
حکمش نیست آن را بحر گویند و اگر در میان خشکی بسته شود و جای او همه آن گرد خشکی است آن را بحیره اطلاق کنند که تصغیر بحر است [illegible]
و بحیره و بطیحه یک معنی است و بعد از آن نیز الی موضع اجتماع المیاه و بسیار کوه‌ها نیز گویند و از بحیره‌ها هر هیچ بحر
بزرگتر از این نیست که آن را بحر تنگ بر طول خلیج خلیج خوانند و در دریاهای شرقی به بحر مهار از آن که در عالم است جمله [illegible]
گردد و به بحر محیط پیوسته است و احوال بحرهای مذکوره بر تفصیل الحد به اکنیم خلیج اقارس این خلیج در دریای چین و ماچین
است از همه خلیج‌ها بزرگتر است و به طرف جنوب لجه بزرگ دارد و در این خلیج سه هزار و هفتصد جزیره معمور است از آن [جمله]
جزیره دقواق است و لایتش الا صغیر جزیره و در نجم دو حوت آنچه را بر هم زند ایشان آورد و قوق آید و [نهی]
جاوه نام موسوم است و پادشاه آنجا را اکثر بخوانند مهاراج و در آنجا به تبر و فوفل و کافور و عاج و چوب و دیگر ملاک [باشد]
و آنجا چنان جزیره الوحید است که پرایندیوها آنجا کنند بر انداره و زبان بحجه هند است باشد اقسام محصول [illegible]
او را صیدان جانور آید از دو جانب است که هر وقت از خلیج بر صدر ملک و هر ار غیبه کوهست و آن کوه [illegible]
است مقدار صد کر در صد کر از آن به تیغ در شب تقدیر جزیره فروزان و دیگر نمایند و بیرون غیبه هر که منقطع نشود و [جزیره]
مردم طیار جزیره سلامت هوایش از همه جزیره‌ها خوشتر است جزیره سیلان طولش هشتاد فرسخ است مرد بیش جسته حیوان [و جزیره]
دیگر در آنجا باغ است که اهلش و فرق همه مردم شبیه صورت مار خوانند و دیگر جزیره‌ها بسیار است که در وی سکه ناند و انواع حیوانات
در او بسیار است همچو خوک بزرگ و کرکدن و موش و بوزینه سفید و شتر گاو و طوطی و طاووس و شکارهای جو و [صیمر]
شاهین و کرگدن و طاووس و زرافه و اشجار درخت کافور بزرگ هر یکی چند هزار کس را سایه دهد و نیم [جزایر و جزیره]
کوه است که از همه بزرگتر است در این بحر کوه‌های جبال است که آن را فرم اللام خوانند خلیج روم آن را بحر هند و بحر خضر نیز خوانند
و در آنجا قریب به هزار و سیصد جزیره معمور است و عجایب بسیار دارد و آن بحر را از آنچه بسته به هر یک دیگر بزرگتر است
که بحر عمان و فارس و بصره نیز خوانند و هم او را بحر قلزم و هم او را بحر حجاز خوانند و دیگر جزایر بسیار است و دور او به بحر
محیط پیوسته و سیصد فرسنگ است و از جزایر مشهوره سی جزیره سقاب بهشتاد فرسنگ است و کوه سرندیب

مهبط آدم است در آن جزیره است و در آن کوه حوالیش معادن یاقوت با الوان و الماس و سنباذج و بلور است و چیزهای دیگر
عطریات و هیچ سنگ و گربه نباشد و بسیار بشود و کرکس آن خوش بو [illegible] و جزایر **کله** و **سریره** در آن معادن قلعی بسیار است
و جزایر **غلیات** در آن [illegible] و جزیره **برطاییل** در آنجا آواز [illegible] شنوند
آنجا [illegible] مانند که روز [illegible] دیده و شب [illegible] و آنجا [illegible] بسیار است و جزیره
رامی در [illegible] و جزیره **موران** [illegible]
هیچ حیوان دیگر نیست و جزیره **سلاقط** در وی عمارت بسیار است و در وی چشمه‌ایست که آب [illegible]
آن سنگ [illegible] جزیرة **القمر** [illegible]
[illegible]
مالول و **سکاران** چند جزیره است [illegible] **جزایر مختلفه**
جزیره ایست [illegible] **جزیره تنین** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] جزیره **کنکاوش** [illegible]
[illegible]
و در این بحر انواع [illegible] عطریات و ادویه [illegible]
[illegible]
است و شمال آن بلاد هندوستان است و غربی این بحر [illegible]
البحر [illegible]
و قصبه [illegible] **بحر عمان و فارس** [illegible]

هند

هند طرف شرقیش بولایت [illegible] و طرف غربی [illegible] و عمان [illegible] و شمال [illegible]
[illegible] بحر هند [illegible] صد و هفتاد فرسنگ [illegible]
رسید [illegible]
فرسنگ [illegible] خوزستان بصره [illegible] و در این بحر جزایر بسیار است [illegible]
بحرین [illegible]
[illegible] و در این بحر [illegible] بسیار است [illegible]
[illegible] **بحر قلزم** [illegible]
[illegible] **بحر الحمر** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
فرسنگ [illegible]
[illegible]
بسیار است [illegible]
بحر [illegible] [illegible] **بحر بربر** [illegible]
و جنوبی [illegible] صد و شصت فرسنگ است [illegible]
[illegible] و در این بحر جزایر بسیار است [illegible] و جزیره **قنبلو** [illegible]
در این بحر است و در آن جزیره [illegible] **خلیج [illegible]** [illegible] **دریای زنگ** [illegible]
[illegible]

رکن است در بعضی از جزایر آنجا قطب شمالی مرئی نیست و در بعضی از جزایر هر دو قطب مرئیست و در آن جزایر سیصد و چند جزیره
مشهور است جزیره **واقه** است گویند در آن جزیره بسیار گل کوکب میشود کنار کرفوفل ملیبار شهر بحر است مردم نیکو
برای ... که زیاد از ... فراوان ... کنند و جزیره **صوصا** است و در آن بادام بسیار است از عجایب شهر بوده
سنگ سفید ... و جزیره ... تخته و ... و جزیره **طلق** در روم قیصر الغربی
کز لالا شنه جزیره **سکسان** چند جزیره است و در وادی سکسان خلق بسیار ... و در این بحر او ...
است و در میان آب جزیره بزرگی بود ... و در آن جزیره ... آبنوس و صندل ...
خلیج چهارم این خلیج را **بحر غرب** خوانند ولایت سوس ... بلاد مغرب ... و از طرف شمال
بحر جزیره ... و این خلیج ... در آن جزیره ... نیست ...
و ... بیست و پنج فرسنگ است ... آن جزیره ... بحر ... آب ... خلیج ...
است و ... جزیره ... و ... البحر الرومی خوانند ... خلیج ... قریب هزار
جزیره است ... اندلس و ... بطلیموس ... جزیره ...
و ... جزایر خالدات ... از ... جزیره ...
و از جزایر خالدات ... بحر ... و در این بحر ...
بحر ... و ... بسیار ... و در آن ...
شمال ... اندلس ... بحر ... و ... بحر روم است
خلیج پنجم این خلیج را **دریای روم و فرنگ** شرقی ... و از طرف قسطنطنیه ...
و ... که ... از ... بحر ... و ... خلیج ... بحر مغرب ... محیط ...
یک هزار و سیصد فرسنگ ... و ... از ... در ...
زمین ... از این بحر از طرف ... آب این دریا بر ... کرده است ...

محدود

تا ... صد و ده فرسنگ است و فراخترین جاهایش ... بحر فرنگ ... جانب ... شود و
... لسنه ... آن ... بحر فرنگ ... البحر المحیط ... ولایت ... و خلیج ... بحر
... است و در بحر فرنگ ... جزیره است ... جزیره **تینس** ... و در ...
... و ... جزیره **خالصه** ...
است ... این بحر ... گویند بحر **اوقیانوس** ... از بحر محیط ...
غربی ... بحر ... جزایر خالدات ... خلیج ...
آید ... این بحر ... و ... بحر ظلمات خوانند و ...
اسم دیگر ... و خلیج قسطنطنیه را بحر **اراق** نیز خوانند ...
... و بحر **قرم** نیز گویند ... قرم ...
خوانند و خلیج قسطنطنیه ... این بحر را بحر **ارمن** نیز خوانند و این خلیج
قسطنطنیه ... از این طرف ... و مردم یکدیگر را می بینند از
گذشت بحر روم ریزد **خلیج ششم** این خلیج را **بحر مالطیقون** خوانند و بحر **وراتک** نیز گویند
شرقی ولایت ... و ...
ولایت ... قسطنطنیه ... بحر محیط است و در این بحر ... جزیره ...
... **خلیج هفتم** این خلیج را **بحر شرق** خوانند ... ولایت ...
و ... و در ... بحر محیط **بحر خزر** این بحر ...
... نیست ... بحر محیط ...
... است ... و این بحر ...

پیوسته نیست و آنرا دریای جرجان و دریای جیلان نیز خوانند و عوام آنرا دریای قلزم گویند و آن غلط است بر طرف شرقی

این دریا خوارزم و بعضی ترکستان و بر شمال دشت خزر و بر غرب آلان و کوه لکزی و اران و بر جنوب جیلان و مازندران و

زمین لکز است و بدین سبب [illegible] کار در این دریا جز لؤلؤ نیست و در و [illegible] بیشتر جزیره‌ها

مشهورش **آبسکون** است که آبسکون در آن غرق است بجهت آنکه [illegible] بر شرق [illegible]

[illegible] است که [illegible] خروج مغول [illegible] و بحر خزر [illegible] و چون این دریا دیگر [illegible] نیست [illegible]

و جزیره **ماران** با زهر و جزیره **جن** و جزیره **سیاه کوه** و جزیره **روی** و جزیره **کوغذ الصحرا** در او

جزایر دریای آبسکون سیاه کوه [illegible] آن نیز از [illegible] است و جزیره **الله اکبر** [illegible] است و [illegible]

و بندر آن دریا [illegible] و اسل [illegible] بسیار [illegible] طول این دریا

و عرض [illegible] دویست فرسنگ و دورش تقریبا هزار فرسنگ [illegible] عظیم باشد [illegible]

[illegible] که گرداگرد این دریا [illegible] مقدار [illegible] فرسنگ [illegible] است **در ذکر بحیرات مشهوره**

معروفه چون از ذکر [illegible] بحار [illegible] ذکر بحیرات مشهوره [illegible] **بحیره بجکان** بحیره ایست [illegible]

عمارتها که [illegible] و جزیره [illegible] بر ساحل [illegible] است و این بحیره نمک [illegible] است طول این بحیره [illegible] فرسنگ و عرض هفت

فرسنگ و دورش تقریبا سی و پنج فرسنگ است **بحیره دشت ارژن** [illegible] است [illegible] شیراز [illegible]

و دورش [illegible] فرسنگ است و [illegible] فرسنگ است و این بحیره در کوه [illegible] است **بحیره موروجره** [illegible]

و دورش [illegible] فرسنگ است [illegible] **بحیره باسفهویه** بولایت [illegible] شیراز [illegible] سیلاب [illegible]

در [illegible] فرسنگ [illegible] و این بحیره نیز نمکین است **بحیره زرجویه** بحیره ایست [illegible]

[illegible] بحیره دیگر [illegible] هفت فرسنگ [illegible] **بحیره مرغزار سعدان** [illegible]

[illegible] **بحیره ارمنیه** [illegible]

شور گویند [illegible] آبش شور است [illegible]

در غرب

[illegible] شرقی [illegible] است [illegible] بحیره [illegible] و نصف [illegible]

چهار فرسنگ و در میانش جزیره ایست که [illegible] کوه [illegible]

و [illegible] جزیره [illegible] است [illegible]

از آب بلند [illegible] کرده [illegible] کوه [illegible] است و [illegible] معروف است

بحیره ارجیش در ولایت ارمن است [illegible] بحیره [illegible] گویند [illegible]

در [illegible] واقع است [illegible] صید کنند [illegible] ولایت [illegible]

دورش [illegible] فرسنگ است **بحیره کوکجه دنکز** بولایت [illegible] است [illegible]

دورش [illegible] فرسنگ است و [illegible] **بحیره چشمه سبز** [illegible] بحیره [illegible]

بزرگ [illegible] نیشابور [illegible] و [illegible] بحیره [illegible] **بحیره [illegible]**

عجایب المخلوقات [illegible] که [illegible] فرسنگ [illegible]

[illegible] **بحیره زره** [illegible] سیستان است [illegible] بحیره [illegible]

[illegible] آب [illegible] بحیره [illegible]

[illegible] **بحیره خوارزم** [illegible] جیحون [illegible]

[illegible] شور است و [illegible] بحیره [illegible] فرسنگ [illegible] است و این بحیره [illegible] جیحون

[illegible] **بحیره تروه** [illegible] است [illegible]

[illegible] شور است [illegible] اسکندریه [illegible] شمال است [illegible] بحیره [illegible]

در آن جزیره [illegible] است [illegible] **بحیره**

کوری [illegible] است [illegible]

[illegible] بحیره [illegible] بحیره [illegible]

درجه شرقی و مرکز آن جزیره ایست و انجیرست که طول آن پنجاه و سه درجه و نصف است **بحیرة الزوان** قرب قصر زران مابین

قصر عبد الکریم و این سلا است بحیره بزرگ است دور آن چهل فرسنگ **بحیرة تونس** در کنار تونس بحیره بزرگیست از

آب ایشان شور و تلخ است و ماهیان در آن بسیار است طول آن سی و دو درجه و نیم است عرض آن سی و دو درجه و نیم **بحیرة**

الملح این بحیره تا بزرین تونس متصل شود و آب او تلخ است این بحیره در کنار آب [illegible] این بحیره بیست و چهار میل و آب آن نمکین

شود **بحیرة الفیوم** بحیره ایست که مصب فضلات آب فیوم است و ماهی بسیار دارد [illegible] از شرق به غرب یک روزه راه است **بحیره**

دمیاط و تنیس دو بحیره است متصل بیکدیگر و میان تنیس جزیره [illegible] میان این بحیره و آن بحر جای تصحیح [illegible] شام است

بحیره تنیس شور است و آب دیگر عذب و شیرین است [illegible] کرفتار [illegible] تصحیح روم و شام **بحیرة قدس**

در حوالی حمص است و طول آن [illegible] از شرق به غرب [illegible] است

جانب شمال بحیره [illegible] سد [illegible] بزرگ است از سنگ

و طول سد از شرق به غرب [illegible] کرده [illegible] هزده کز و نیم و این سد [illegible] بحیره [illegible]

شود آب بحیره [illegible] و آن [illegible] بحیره [illegible] **بحیرة زغر** در حد فلسطین

از حدود شام [illegible] شهر [illegible] است [illegible] قریب بیست فرسنگ [illegible] بحیره

[illegible] غالباً [illegible] حیوان [illegible] و در آخر [illegible] از جانب جنوب **بحیرة طبریه** در حدود شام [illegible] طبریه

[illegible] است و قصبه اردن است [illegible] طول [illegible] فرسنگ [illegible] فرسنگ

[illegible] است [illegible] **بحیره بانیاس** [illegible] بانیاس [illegible] دمشق [illegible]

بحیرهٔ دمشق در شرق دمشق است **بحیرهٔ کوی در** حدود [illegible] روم [illegible] کوی [illegible] نوشته [illegible]

این بحیره طول آن [illegible] فرسنگ [illegible] فرسنگ است [illegible] جزیره ایست در

اطراف بحیره [illegible] **البطایح العراق** چند بحیره است [illegible] البصره [illegible] بطایح [illegible] چند بحیره است

البطیحة غربیه [illegible] که طول آن [illegible] درجه و عرض [illegible] درجه [illegible]

البطیحه

البطیحة شرقیه هم [illegible] جنوب [illegible] است [illegible] که طول [illegible] پنجاه و [illegible] درجه و عرض [illegible] البطیحه اول [illegible] از جانب

[illegible] شود [illegible] و در حدود **ترکستان** [illegible] است [illegible] فرسنگ [illegible] فرسنگ و نیز [illegible]

[illegible] کوه **هند** [illegible] است [illegible] و بحیرات [illegible]

فی کیفیة تقسیم الربع المسکون در شرح قسمت ربع مسکون [illegible] است [illegible] کویند که حکیم [illegible] الثلث

الحکمة و النبوة [illegible] هم حکیم بود و هم پیغمبر [illegible] ادریس [illegible] زمین [illegible] کرده [illegible] جهت

دایره [illegible] کشور [illegible] اول [illegible] جنوب دوم کشور [illegible] سیم کشور شام و مصر و مغرب چهارم

است کشور ایران زمین پنجم کشور روم [illegible] ششم کشور ترکستان هفتم کشور چین و ماچین و ختن و تبت و بعد از آنکه

فریدون ممالک [illegible] سه پسر [illegible] قسمت کرد [illegible] بسلم داد و [illegible] ایرج [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible] فریدون [illegible]

[illegible] عرصه [illegible] زمین [illegible] مشهور است که [illegible]

[illegible] این ممالک [illegible] و بعضی کویند ایران [illegible]

است و [illegible] ایران [illegible] و [illegible] ایران [illegible] است [illegible]

و [illegible] حضرت نوح [illegible] ربع مسکون [illegible] بخش [illegible] داد [illegible] زمین [illegible] بخش

شمالی [illegible] بخش [illegible] زمین [illegible] و ایران [illegible]

و [illegible] کویند که [illegible] ربع مسکون [illegible] بخش [illegible]

بخش [illegible] و [illegible] بخش شمالی [illegible] بخش شرقی [illegible]

و ان [illegible] چین و ماچین است بخش غربی [illegible] بخش زاویه [illegible] جنوبی [illegible] شرقی [illegible]

[illegible] بخش زاویه [illegible] شرقی [illegible] بخش زاویه [illegible] شمال غربی [illegible]

روم و فرنگ [illegible] بخش زاویه [illegible] جنوبی [illegible] و [illegible] بخش [illegible]

[illegible] عجائب الاقالیم [illegible] ایران [illegible] روم تا جیحون [illegible]

[illegible] روم [illegible] سعید [illegible]

[illegible] بصره [illegible] ایران [illegible]

[illegible] مستقیم [illegible]

[illegible] ایران و توران [illegible] هفت [illegible]

[illegible] ایران است [illegible] بحر [illegible]

[illegible] هفت [illegible]

[illegible] **اقلیم اول** [illegible]

[illegible] **بلاد نوبه** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عجائب البلدان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **بلاد الزنج** [illegible]

[illegible]

و در عجائب البلدان مسطور است [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **آغاره** [illegible]

[illegible]

[illegible] بلاد السودان [illegible]

[illegible] **حضرموت** [illegible]

[illegible]

[illegible] عجائب البلدان مسطور است [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **مرباط** [illegible] حضرموت [illegible]

[illegible] **سبا** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

برهمین دیار [illegible] داشتند شهر آن شهر بود از آن [illegible] در کنار عرب کذشته بود [illegible] چون بود

اکر چه بر [illegible] بسیار [illegible] شهر [illegible] بود [illegible] بر [illegible]

[illegible] طرف [illegible] شده [illegible] بر کرد [illegible] از [illegible] کویند [illegible] شهر [illegible]

داده شهری [illegible] هوا [illegible] آب شیرین [illegible] [illegible] کرم [illegible]

[illegible] او [illegible] [illegible] بزرگ [illegible] آمده [illegible] [illegible] در [illegible]

[illegible] آمد [illegible] شهر [illegible] آب [illegible]

[illegible] منزل [illegible] بسیار [illegible]

[illegible] کویند [illegible] شهر [illegible]

[illegible] شور [illegible] از [illegible] شده [illegible]

کفتند [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] چهار صد هزار [illegible] [illegible]

[illegible] شهر [illegible] [illegible]

در [illegible] کفتند [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] ایشان [illegible] [illegible]

[illegible] صنعا دار الملک [illegible] دار الملک [illegible]

[illegible] ولایت [illegible] [illegible]

[illegible] شهر [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

کتب از من شده [illegible] صنعا [illegible] غمدان [illegible] [illegible]

[illegible] قصر غمدان است که [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] در عجایب البلدان مذکور است که قصر غمدان [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] کویند [illegible] قصر غمدان

[illegible] کتاب [illegible] قصر [illegible] غمدان [illegible]

[illegible] غمدان [illegible] [illegible]

[illegible] شهر مهره [illegible] [illegible]

حرام آب [illegible] [illegible]

[illegible] شهر بزرک [illegible] چین [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

عبادت [illegible] عجایب البلدان مسطور است [illegible]

[illegible] [illegible]

هرچند [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

و در آن سرزمین معدن [illegible] [illegible]

حیوانی که نیز بوی نافه مشک است باشد چون نافه را از آنجا بجای دیگر نقل کنند بوی ندهد صاحب تحفة الغرایب گوید که در بعضی از بلاد چین جانوری
است که سنگ سفید لاله رنگ است و سنگ لعل ساکن و از این سنگ آید [illegible] بیرون آید
صد در آنجا [illegible] حیران اند که [illegible] پنج ماه روز هم اگر [illegible] است و [illegible] که از آنجا آید [illegible] کنند
و خصوصیت و الی صنع درخت است در [illegible] صقالبه [illegible] زنند و [illegible] که غریبست در شهر خود
[illegible] کنند و از آن است [illegible] نقش این کار است که باد [illegible] ارقام [illegible] ایشان
مخرقات [illegible] نقاشی است [illegible] ایشان تقریر کنند [illegible] از بلاد آنجا [illegible] شهری بزرگ است کرد [illegible]
راه است و دیگر شهری است از آن بزرگتر که از الخنسا [illegible] و در اطراف هر شهر [illegible] عظیم
[illegible] خوانند [illegible] گویند و از ایشان حکایت عجیب بسیار [illegible] **شهر زنان** در دریا [illegible]
آنجا مملکت فراوان دارد و شهر بزرگش مدینة [illegible] است و [illegible] هند و [illegible]
آمده [illegible] خطا [illegible] الزنج [illegible] قریب پانصد فرسنگ در پانصد فرسنگ و در [illegible] اکثر [illegible]
و کرهای [illegible] زیاده عمارتی نیست و از [illegible] طرف آن [illegible] که [illegible] است که کراه [illegible]
از آنجا در [illegible] بحر [illegible] و در میان آن [illegible] شهری است [illegible]
و هوای آنجا [illegible] ایشان [illegible] است که چون [illegible]
اگر [illegible] هم [illegible] چنین [illegible] چشمه [illegible]
چنان [illegible] هلاک [illegible] ولایت [illegible]
عظیم [illegible] و کوچک [illegible] دریا [illegible]
اقلیم دوم که مدینه از بلاد این اقلیم است و در [illegible] بعضی از آن مذکور شود **هندوستان** مملکتی است [illegible]
طول و عرض [illegible] اکثر [illegible]
هم از آن ولایت است [illegible] اقلیم اول است و سومنات و قنوج و کنده و گجرات از [illegible] است و از اقلیم دوم

وقنو

و قنوج شهری است از هند در سرحد چین که در کنار [illegible] است و [illegible] گویند ولایتی [illegible]
و بعضی از بلاد [illegible] است و اکثر معموره آن از اقلیم اول است و [illegible]
[illegible] مختلف [illegible] و اکثر بت پرستند و در هندوستان [illegible] بسیار [illegible]
[illegible] و [illegible] که در آن [illegible] و [illegible] هندوستان [illegible]
هند درختی است که میوه [illegible] از درخت [illegible]
[illegible] از درخت می افتد [illegible]
[illegible] دیگر [illegible] هندوستان [illegible]
[illegible] در [illegible] هند [illegible] است که [illegible]
بزرگ جسم و هوای [illegible] در غایت حرارت است [illegible]
[illegible] چنان [illegible] که [illegible]
[illegible] بیمار [illegible] است [illegible]
[illegible] که [illegible] هندی [illegible]
[illegible] که [illegible] برگ [illegible]
[illegible] است که [illegible]
[illegible] کنند [illegible]
[illegible] و در آن مملکت علم [illegible] و علم [illegible] و [illegible] هند [illegible]
[illegible] ایشان [illegible]
[illegible] گویند در بعضی [illegible] هند [illegible] است در [illegible] کوه [illegible]
[illegible] هر سال [illegible] می آیند و در اطراف [illegible] می آیند [illegible]

برگرده با نجاست شلاتی بکنند و چون نیست شود باغی رقص کرده بت را سجده بکنند که دست بر هم نهند و از زیر سنگ خم
میلاد دیگر با این نجاست ... که بر آب ... می کنند و ... بکنند چیزی که ... مردم می شوند
آن دست بر بالای سر زده بیرون می آیند مانند مرده می افتند و ... دو جزام به داشته بیش ... بر زمین زنند
... که در ... جمله ... و جزیره ... بر سنده ... مطابق ...
بعد از آن ... بر خیزد ... سال دیگر **بادام** ... هند است در آن بلده ...
... که در بعضی ... سال ... در آن ... شود
حرکت ... **سیره** بلده ایست در هند و در آن شهر بندری است ...
و در آن ... بزرگ ... منسوب ... که آن ...
کند آن ... مردم ... **کنبایت** هم از جمله ...
است ... در آن بلده ... است ... در آن ... شهر ... محمود ...
هر سال ... آن ... جهت ... باشد ... جندان ...
... مردم ... **کالیکوت** بندریست ... هر ... اهل ...
اسلام ... در آن بلده ... مسجد ... ساخته اند ... آید ...
نمایند در آن شهر ... که ... در آن بلده ...
... در ... بازار ... چند ... دیوان ...
... نماید ... **بیجانگر** ... آن بلده ...
حصار ... زمین ... نقد ... است ... می گویند
حصه هفتم ... هفتم ... بازار ...
در اسواق ... بازار ... فروشند ... بکنند که

ا

را که ... بسیار ... مانند ... سواد ... و ... بازارها ... سودا
نمایند **سند** مملکتی بزرگ است و شهرهای بزرگ ... منصوره ... لغات ... هند
صحاری ... بسیار است اکثر ... مانند ... بیشتر کبیر است ... مکه **ملتان** ... خود ... کنند
... دار الملک ... شهر ... گفته اند که از آن بزرگتر شهر در ... نیست و باتفاق ... شهر
... از دریای محیط ... شهر ... بر ... شهر ... دارد و ... خوش
... شهری است ... **بربر** مملکتی است ... اقلیم اول ...
در ... شهر بزرگ است ... آب ... شهر ... کبیر
بسیار است **بادیه العرب** جبال ... بسیار است ... بحر ... که آن ...
مسافت ... مردمش ... و قبایل ... بسیار است ... جهت خوش ...
خوش ... قالت اللطیفة انزل ... قالت ... انزل العراق ...
للتحاق ... انزل البادیة فقال ... انزل ... الحجاز ...
در این ... الجادیة لا تحتجب ... الوحش ...
طرة ... در ... است ... ایشان ...
... **حجاز** مملکتیست از اقلیم دوم ...
الی مکه و مدینه است ... طایف ... عقیق ... تهامه ...
... **ارزنة الروم** از اقلیم دوم است ... اکثر ...
... ظلمت ... که ... ده ...
... سجده ... در ...
... **بحرین** و آن جزیره ایست ... در آن ... بسیار است

و شهرستان آن را هجر خوانند و شهری بزرگ است بر غرب بحر فارس و شرقی زمین عرب میان بصره و عمان بر کنار دریا واقع است و در آن
اکثر احسن انواع مروارید هست و هوایش [illegible] گرم است و مردم آنجا ساکن [illegible] طحالش بزرگ [illegible] چنانچه در این معنی گفته اند
نظم و من یسکن البحرین یعظم طحاله و یغبط ما فی بطنه و هو جائع صاحب معجم البلدان گوید که بحرین نام جمیع بلادیست بر ساحل دریای
هند میان بصره و عمان و القصبه [illegible] قصبه هجر است [illegible] قصبه است بر سر حد [illegible]
لحسا و قطیف و هجر است اقلیم سیم [illegible] قیروان شهری در مملکت افریقیه است و در
[illegible] کعبه در آن [illegible] شهر [illegible] ندارد و در ایام [illegible] از طرف [illegible]
و در [illegible] اسکندریه از بناهای اسکندر بن فیلقوس است طول او سا ل عرض لا ک [illegible]
و [illegible] اسلام [illegible] فرسنگ است [illegible] اسکندر [illegible] اقلیم [illegible]
[illegible] هارون الرشید [illegible] روز
[illegible] اسکندریه [illegible] اسکندریه [illegible]
[illegible] اسکندریه [illegible] در غایت بلندی [illegible]
[illegible] اسکندر [illegible]
[illegible]
[illegible] اسکندریه [illegible]
[illegible] اسکندر [illegible]
[illegible] اسکندر [illegible]
[illegible] مصر [illegible]
[illegible]
[illegible] مصر [illegible]

عمود

عمود سرخ [illegible] مصر [illegible] از کوه [illegible]
[illegible] هرمان [illegible]
[illegible]
[illegible] ٥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٥ در تواریخ مسطور است [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
فی [illegible] الهرمان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] عین الشمس شهری در حدود مصر [illegible]
[illegible] عین الشمس [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] عین الشمس [illegible]
[illegible] عین الشمس [illegible]

قریه ایست که از آنجا خبر آثار ظاهر شد و مرج عذرا نیز ... شام اگرچه خود شام ملک از اقلیم چهارم شمرده اند اما از جهت آنکه اکثر ولایات
دیار شام در اقلیم سیم است لهذا اینجا مذکور گردید دار الملک شام شهر دمشق است و در بلاد کمتر شهری مانند اوست در عهد اسلام ... ابو عبیده
گفته اند که این زمین را شام گویند از جهت آنکه سام بن نوح ... بنا نهاد ... **دمشق** از اقلیم چهارم
است طولش **مح** و عرضش **لج** لکن چون اکثر اقلیم چهارم است تقریبا ... که از اقلیم سیم گرفته اما چون اینجا نوشته اند
در اول ارم بن سام بن نوح در آن زمین بعمارت شد و از اینجا ارم خوانند ذکر او در جبال مشهور است ... عجب هیچ
پس شداد بن عاد بران موضع عمارات عالی ساخت که آنرا ارم ذات العماد گفتندی پس از آن
... ابراهیم ... شهر دمشق ... ساخت ... که بیرون دار ... بغایت ...
بسیار ... و آب ... دارد ... **رحبه**
اقلیم سیم از توابع شام است ... شهری است ...
... **غزه** شهرکیست بر ساحل دریا ... دمشق ...
... **جیرون** ... ابراهیم و اسحق و یعقوب ... آنجاست ...
... سلیمان ... شهره یافته ... گویند ...
... گویند ... **عکه** شهریست ... اقلیم سیم است ...
شهر مسجدی بزرگ است گویند آدم ... آنجا چشمه ایست ...
... گویند آدم ... **صور** شهری
... حصین ... شهر ... از صور ...
... **بعلبک** شهر قدیمست ... شام ... آنجاست که ...
... نوح ... سلیمان ... گویند ...
... **فلسطین** مملکتی بزرگ است در اقلیم سیم ...

را فلسطین بن ارم بن سام بن نوح ... ساخته و بتوراة این فلسطین ... سام بن نوح ... است و ... دار الملکش
بیت المقدس است و دیگر ... کنعان ... در ... بعضی روایات فلسطین ... بیت المقدس
... **حلب** از شام
شام و از اقلیم سیم است ... **حمص** مدینه قدیم است ...
... فلسطین ... لبنان است ...
... **حماه** ... شهری ...
... **انطاکیه** ...
... اسکندر ... انطاکیه ...
... شهری بزرگ است ...
... دایره ...
... هزار ... و قطرش ...
... **طرسوس** ... انطاکیه ...
... **کرک** شهریست ... در ذکر قلاع
عراق عرب عراق عرب در وسط ایران زمین است ...
...
... عراق ...
... عراق ...
... عراق ...
در کتب ... عراق ...

زمان حکومت بنی امیه که دار الملک [illegible] بوده [illegible] شرقی العراق میگفتند [illegible] از بلاد مشهوره [illegible] ذکر [illegible] **کوفه**
از اقلیم سیم طولش **حا ل** و عرضش **لا ل** [illegible] اتفاق [illegible] طول [illegible] است [illegible]
[illegible] در سنه [illegible] هجری
[illegible] **بغداد** از اقلیم سیم و ام البلاد عراق و شهر اسلام است و بر اطراف دجله افتاده
طولش **فا** و عرضش **لج کا** [illegible] زمین [illegible]
[illegible] انوشیروان [illegible] بغداد [illegible]
[illegible] بغداد [illegible]
بغداد [illegible] ابو جعفر منصور خلیفه در سنه خمس و اربعین و مایه [illegible]
عمارت [illegible] **انبار** [illegible] فرات [illegible] جانب شرقی افتاده [illegible]
از [illegible] بغداد [illegible]
[illegible] **بابل** [illegible] عراق [illegible]
از [illegible] عراق [illegible] فرات [illegible] افتاده [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **حله** [illegible] بغداد [illegible] **حا م** و عرضش **لا ل** [illegible]
[illegible] منصور [illegible]
رومیه [illegible] انوشیروان [illegible] **مداین** از اقلیم
است طولش **عج ا** و عرضش **لج ا** [illegible]
[illegible] قادسیه [illegible]
از [illegible]

[illegible]
[illegible] **نهروان** شهری [illegible]
[illegible] بغداد [illegible]
[illegible] **واسط** حجاج بن یوسف بنا [illegible]
بر اطراف دجله افتاده است [illegible] **بصره** طولش **فدا** و عرضش **ل ا** [illegible]
[illegible] بصره [illegible] عمر [illegible]
[illegible] **ابله** [illegible]
طولش **فه** و عرضش **لد** [illegible]
[illegible]
[illegible] **قصر شیرین** خسرو پرویز ساخته [illegible] شیرین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **دجیل** طولش **فد** و عرضش **لا** [illegible]
[illegible]
[illegible] **در ذکر بلاد عراق عجم** [illegible]
[illegible]
است طولش [illegible]
اصفهان طولش **فو م** و عرضش **لب ک** [illegible]
[illegible] **یزد** طولش **طه** [illegible]

لوله هوایش معتدل و آبش از برف است و قناة بسیار دارد و آبش در میان شهر گردد و از آن کمتر شود

در ذکر دیار فارس ولایت فارس منسوب بفارس بن پهلو بن سام بن نوح است و زبان فارسی بدین فارس منسوب است

و پهلوی زبان پهلو و مملکت پارس را ملک ایران زمین خوانند **شیراز** از اقلیم سیم است طولش **فح** عرضش **کط ل** محمد

بن یوسف ثقفی برادر حجاج در تاریخ سنه اربع و سبعین هجری ساخت ... و بقولی در قدیم شیراز بن طهمورث ساخت

و خراب شد در عهد عبدالملک مروان حجاج بن یوسف که ... برادر حجاج محمد بن قاسم بن ابی عقیل را بایالت فارس

فرستاد او تجدید عمارتش کرد و در عهد عضدالدوله دیلمی ... کرد ... اتابک ... تجدید نموده در سنه ... شهر

بار عمارت تازه کرد ... مشهور ... بحر ... و مشهور ... صمصام الدوله ... برای حصار

... قناة رکن الدین حسن ... حافظ در حسنش ... صطخر دار الملک سلیمان

در طبق ... شهر دربعلبک ... در صطخر ... طولش **فح ل** عرضش **ل** از اقلیم سیم است بغایت آبادان

بکوه ... صطخر ... که ... و عمارات عالی ... از ... جرد

جرده فرسنگ ... فرسنگ ... **ابرقوه** در اول ... کوه ... ابرکوه گفتند ...

در صحرا که ... شهرت ... ساختند ... و معتدل الهوا است ... ابرقوه ... بنا

و در ... شهر ... **شعب بوان** از نواحی ... است ...

گویند ... نزهت جهان است در دره ... طولش ... فرسنگ ... عرضش ... نیم ...

محاسن الدنیا اربعة ... دمشق و ... شعب بوان و ... شیدان ... اکثر ...

... **صرح شیدان** ... شیدان ... ولایت ...

کرمان از ... اقلیم سیم است گویند این نام ... بکرمان بن فارس بن طهمورث ... کرمان بن ... بنا ...

... معتدل است ... کرمان ... و کرمان ... است از ... سند ...

خبیا

و بغرب کرمان باد ... و شمال ... خراسان و ... ولایت فارس و کرمان ... و ...

و جنوب کرمان دریای فارس است ... ولایت ... و ... در ... اکثر ... را ... الملک کرمان

کوه ... طولش **صا ل** عرضش **کط ه** در تاریخ کرمان آمده است که گشتاسب ... بنا ... ساخت ... است

اردشیر ... قلعه ... ساخت ... خوانند ... و ... شیر خوانند ... نویسند

بن ... **در ذکر نواحی غاره** ... کرمان ... نیز ... و ...

... مشهور است ... ولایت

ساوه و قم و کاشان ... و ... و ... یزد و کرمان و ... کرمان ... بدریا رسد ... حدود

و ... ولایت ... از اقلیم سیم است طولش ... فرسنگ است و ... عرضش ... فرسنگ

بکنار دریا ... فرسنگ ... مردم ... دزدان و قطاع الطریق ... در

و ... معتدل **نیمروز** ولایت سیستان را گویند ... البلدان ... سلیمان ...

... برگشت ... نیمروز ... شد ... نیمروز

کوه ... سیستان شهریست هوایش معتدل ... ولایت غزنه و خراسان ... و دار

شهرستان ... و ... ولایت ...

... و ... **بیشابیش** ... ولایت ...

است از اقلیم ... جهان ... خوانند و ...

... بود ... عمرو ... در ... خلاف ...

غزنین از اقلیم سیم ... طولش ... عرضش **لج** ... شهر ... است و هوایش ...

... ولایت زابلستان و ولایت ... شهر ... بزرگ ... بسیار ...

... بسیار دارد و ... **در ذکر کشور خوزستان** خوزستان اهواز

خوانند گویند عرب چون اهل خوز را جمع بستند الخواز گفتند بعد از آن اهواز گفتند و دیار خوزستان ما بین بصره و فارس است شرقی
آن فارس و شمالش لرستان و غربی بصره و رستاق و سماوه و جنوبی دریای فارس است از بغداد آنجا و کوه‌های لرستان و ما بحیره از نواحی آن کوه
لرستان منتهی میشود بزمین عراق و رستاق و دو طرف که مذکور شد و در خوزستان چهارده شهر است هوایش بغایت گرم و زمینش
نرم و هموار و کوه کم دارد و در هر طرف نهرهای بزرگ و قلاع و ابار بسیار است و انواع ثمار از نخل و نیشکر و غیره و هوا و چیزی است در
آن زمین و فراوانی و صحت و هوا کم است و دور از خطا است در آنجا مانند غله و چند شهر از آنجا ذکر می‌نمایم **شوشتر** در تلفظ شوشتر
خوانند و تستر هم گویند معرب شوشتر است از اقلیم سیم است طولش **فه ل** عرض **لا ل** هوشنگ پیشدادی ساخت بعد از خرابی
اردشیر بابکان تجدید کرد و در شهر شاپور ذوالاکتاف بندی عظیم بست **اهواز** از اقلیم سیم است طولش **فه** عرضش **لا**
اردشیر بابکان ساخت و از آن شهر عظیم تر کمتر بود نام خوزستان الاهواز گفتند و سوق الاهواز هم خوانند سوق الا[هواز]
نیز گویند **حویزه** شاپور ذوالاکتاف ساخت شهری وسط و گرمسیر است فواکه و نیشکر بسیار دارد و در قوم صابیان بسیارند **عسکر**
مکرم شهری وسط است شاپور ذوالاکتاف تجدید عمارتش کرده لشکر شاپور خوانند در نزهة القلوب مسطور است که بر کنار آن لشکر
لشکر جا نمود از لشکر ملوک بود باید ساخت در هنگام بنا کرد **سوس** شهری وسط گرم سیر است مهابادی بن قباد بن
لوشنگ بن شیث ساخت و هوشنگ پیشدادی تجدید کرد و در آن قلعه ساخت محکم شاپور تجدید عمارت نمود که شاپور خود را در
شکفت و شمال آن نهاد **رامهرمز** هرمز بن شاپور بن اردشیر بابکان ساخت شهری وسط است هوای گرم دارد صابیان
و نیشکر فراوان دارد گویند سلمان پارسی از آنجا است و در آن شهر در قدیم آتشکده بوده و از فواکه آنجا خرما بسیار **دزفول**
آن شهر را اندمشک گفته‌اند از اقلیم سیم است اردشیر بابکان ساخت و بر رود خانه آن جند شاپور نهاده و پل بر آن آب بسته‌اند
بحکم شاپور و در زیر آن خندق بسیار است و چون خانه‌ها از آنجا بر اندک خوانند **قندهار** ملکی بزرگ است از اقلیم
چهارم طولش **قم** عرضش **لج** دار الملک آن بلاد و بزرگترین شهرهای آن است که دار الملک ایشان است **کابل** مملکتی است از
اقلیم سیم با دو بلاد سیم طول بلاد آن دیگر و دیگر سیم ملک مکرمی است **افریقیه** از اقلیم سیم است و طول ولایت آن بسیار است
طرابلس و مهدیه و تونس و تاهرت و سجلماسه و قسطنطنیه و غیر آن است و دار الملک قیروان است و اکنون دار الملکش فرنجه

ت

است **اقلیم چهارم** چون موضع این اقلیم بسیار خوب است **خان بالغ** دار الملک مملکت ختای است طولش **قکه** عرضش **ما**
و نصف است و فضا و لطف آن بر همه جهت است و با زمین روح افزا و فضای دلگشا زیاد بر این قولها امان است **بلخ** شهری است در
خطه بدر بحکم برکنار آن کشیده و هوایش مرغوب است و متساوی الاضلاع است بر زمین همواری و آب نهرها و بغایت صاف و نیز در آن هزار
قلعه کرده در آن **طمغاج** از آنجا بلاد ترکستان که متصل است از زمین آنجا و ساکنان آنجا بسیار عجیب دارد که بلاد آن لسان ایشان
کشمیر از آنجا بلاد ترکستان ولایتی است در وسط اقلیم طولش **قد** عرضش **له** و در جنوبش کوهها و آن ولایت افتاده و از
جوانب محفوف است بجبال بلند که چون قله‌های آن زیر بیفتد و بعضی دیگر از آن بلاد هندوستان دارد و کوهها از اطراف جنوب و مشرق
خراسان و جانب غربش هست تا بلاد که محل نوع اقوام افغان است و شرقیش منتهی میشود به ملک تبت که صحت طول
العرض آن بیچ همواری است از حد شرقی تا جانب غربی که کوه‌های بیچ در فر است و جنوب که از جانب آن همه ما است فرنج و در
هموار که در میان کوه در آن قریه‌ای هزار قریه معمور است و شهرهای بسیار با بیشتر زیر اوست از آن مردم آنجا چون بزرگ آنجا
بحکم صاحت مشهور و گویند صد هزار قریه مزروع و در وسط آن اند **ذکر مملکت خراسان** خراسان اسم مملکتی است واسع
مملکتی عریض و وسیع طول و عرض و قد شرقی آن منتهی گرد و جبال غرجستان و کوه‌های طخارستان و بیابان و جبال بالا غرجستان
و ورای جبال الغور که منبع جیحون است حد غربی آن بیابانی که فاصل است میان خوارزم و خراسان و حدود جرجان و بحر خزر
و بعضی از حدود قومس و بیابانی که میان خراسان و حدود قومس و ری افتاده و حد شمالی آن منتهی میشود بجیحون و بیابانی که
است میان کرمان و خراسان و میان فارس و زمین خراسان و در عهد السلاطین است تا غزنین که تکمیل است فرنج و در حد غربی از
سجستان آب و آن بیچ است فرسخ و بگرد این مسافت هزار فرسخ این در وسط اقلیم چهارم است از جهت طول
عرض و وسط است اقلیم سیم و طرف شمالی اقلیم پنجم و هوا آن بکمال صحیح اقلیمیت و در وجه تسمیه خراسان این چنین
گویند خراسان و هیطل فرزندان عالم بن سام بن نوح بر آن کرده‌اند بیرون آمدند و خراسان بجهت خود بنا کرد و هیطل از بهر خود
در آنجا نام آن شد و العوض ولیکن موضع شهر خراسان و هیطل بیابانی است خوانند **طوس** طولش **صب ل** عرضش **لو** جمشید
ساخت و بعد از خرابی طوس بن نوذر تجدید عمارتش کرده خواجه نصیر الدین و فردوسی از آنجا بوده **هرات** هراة ولایتی

است طولش صدک عرض لدل [illegible] ساخت و اسکندر رومی تجدید عمارت کرد و ذو القرنین رباط [illegible]

رباط [illegible] [illegible] اسکندر [illegible] عمارت کرد [illegible]

بلخ طول فاد عرض لزا کیومرث بنا کرد و طهمورث تمام کرد و لهراسب تجدید عمارت کرد [illegible]

وسط است مردمش [illegible] مرو طول صز عرض لز از اقلیم چهارم است طهمورث [illegible] ساخت [illegible] اسکندر [illegible]

[illegible] دار الملک [illegible] ساخت فاریاب از توابع جوزجان کیقباد [illegible] ساخت شهر کوچک است [illegible]

فراوان دارد و هوایش گرم است [illegible] فاوان شهر وسط است [illegible]

انار بسیار دارد ابیورد قصبه ایست [illegible] شیخ ابو سعید ابو الخیر است سرخس افراسیاب ترک ساخت قلعه محکم [illegible]

[illegible] دارد و هوایش گرمسیر است [illegible] کلات قلعه ایست [illegible]

نیشابور [illegible] ام البلاد خراسان [illegible] طول صح عرض لوکه [illegible]

در [illegible] شاپور [illegible] اردشیر [illegible]

[illegible] سبزوار طول صا [illegible] شهرستان ولایت بیهق است [illegible] شهر وسط است [illegible]

[illegible] جوین [illegible] بزرگ است [illegible]

دارد [illegible] جاجرم شهر وسط است [illegible]

[illegible] خبوشان شهر وسط است [illegible]

[illegible] اسفراین

شهر وسط [illegible] مسجد [illegible]

ذکر دیار قهستان [illegible] ولایت [illegible]

[illegible] کرمان [illegible]

[illegible] قهستان [illegible] ترشیز طول صب عرض له [illegible]

وحصاری

وحصاری [illegible] جنابد [illegible] که گویند طولش صحا عرض لدم از قصبات قهستان است [illegible]

[illegible] شهر کوچک است [illegible] بیرجند از قصبات قهستان است [illegible]

بیش از ولایت قهستان شهر [illegible] تون طولش صب عرض لدل [illegible]

قهستان [illegible] شهر قدیم است [illegible] قاین از بلاد قهستان است شهر بزرگ طولش صحا عرض

لدم هوایش معتدل طبس گیلکی طول صب عرض لج شهر کوچک از قهستان طبس [illegible] از قهستان است

[illegible] طولش صد عرض لب شهر کوچک [illegible] ذکر بعضی از بلاد عراق عرب اگرچه ذکر

عراق عرب [illegible] از اقلیم [illegible] حلوان از [illegible] عراق

طولش فا عرض لد [illegible] حیره از [illegible] عراق عرب شهر بزرگ

[illegible] قادسیه شهر وسط [illegible]

[illegible]

شهر [illegible] تکریت طول عج عرض لدل [illegible]

[illegible] ذکر دیار جزیره

جزیره ما بین دجله و فرات [illegible]

[illegible] موصل دار الملک [illegible]

[illegible] الروم [illegible]

[illegible]

[illegible] الروم [illegible] جزیره [illegible]

[illegible] جزیره [illegible] تکریت [illegible]

[illegible]

کرده‌اند سروج شهری خرابست میان حران و حران کبره راه است طولش سب و عرضش لز و این شهر جنوبی
خشن فتح کردند صلح در سنه عشرین هجره میافارقین از دیار ربیعه است اول بنا آن ... بود جهت او خندق و آنرا
بسیار ... چنانکه ... ایشان میافارقین ... طول سوا عرضش لح است جزیره ابن
عمر شهری ... دجله از ... بر شمال الموصل است موصل طولش سوا عرضش لد ...
است ... بر کنار ... دجله ... آن ... صرکونه ... که ... بود
بود ... نصیبین طولش عد عرضش لز
اصل ... ربیعه مشهورست که ... ثمانین ... نوح ... شده
اربیل طولش عو عرضش له شهری بزرگست ... دارد رها مدینه بزرگست ... دارد
... حران مدینه بزرگ ... حران
... رقه ... رحبه شهر ...
... چند ... که از ... دمشق ... در حدود این ...
... آمد مدینه ... ماردین از
دیار ربیعه است قلعه دار در کوه ... سنجار از جنوب نصیبین ...
... ذکر ولایت کردستان ... و حدود آن
ولایت عراق عرب و خوزستان و عراق عجم ... بهار
دار الملک ... شهرزور طولش فر عرضش لب ... شهر زور ...
... کرمانشاهان ... طولش فو
عرضش لد بهرام ... انوشروان ...
... قیصر روم ... کنگور ...

از

ارمنیه ... طولش ... خسرو پرویز ... قلعه ساخته ... ستون ...
و ... اسعد ... ماهدشت قریه ... در صحرائی ... واقع است
بزرگست ... و هوائی معتدل ... درستیت او صنع ارمن و ... روم ... از
صغری و ارمنیه کبری ... ارمنیه کبری ... روم ... و دیگر
روم ... ارمنیه کبری ... اخلاط شهرها
هوائی معتدل ... ارمنیه صغری ... طولش از ... روم ... از
اران ... ولایت اخلاط ... اخلاط است ... در
... ولایت ... ارمنیه کبری ... اخلاط
... ارمنیه ... ولایت کردستان ... ارمنیه صغری طول ...
طرف شام ... ولایت روم ... اخلاط ...
کوه این ولایت محیط است و بعضی ... ارمنیه کبری ... اخلاط طولش عه عرضش لح هوایش معتدل
... ارجیش طولش ... عرضش ...
حصاری ... قلعه ... ملازجرد طولش ... عرضش ... قلعه دارد ... محکم
... ذکر ارمنیه صغری ... چند شهر ...
... قلعه محکم ...
... ولایت ...
صغری ... طرسوس
طولش ... عرضش ... لوب ...
... طرسوس ... کیز و ...

[illegible]

[illegible]

ساکن‌اند **اشنویه** شهر وسط است در میان کوهستان افتاده بر کنار [illegible] هوایش خوشتر از ارومیه است بیست پاره ده از
توابع آنست **توال سراب** شهر وسط است در شرق کوه سبلان افتاده [illegible] قریب بصد پاره ده [illegible]
دارد [illegible] خوش [illegible] سراب [illegible] میانج و گرمرود [illegible]
میانج و گرمرود شهر وسط [illegible] لکن [illegible] و چند موضع است از توابع [illegible]
[illegible] **مراغه** [illegible] شهر است طولش **فب** عرض **لز** شهر بزرگ است [illegible] دار الملک [illegible]
معتدل [illegible] بیست [illegible] از توابع است **دهخوارقان** شهر کوچک است
[illegible] **توابع مرند** [illegible] از توابع است طولش **فد** عرضش **لز** شهر [illegible] هوایش معتدل
[illegible] و لکن [illegible] مرند [illegible] قصبه [illegible] ده [illegible] چند [illegible]
[illegible] **زنوز** طولش **فب** عرض **لز**
قصبه است [illegible] تبریز [illegible] **دزمار** ولایتی است در شمال تبریز [illegible]
[illegible] هوایش معتدل [illegible] **نخجوان** چند پاره ده است و لکن [illegible]
[illegible] **توابع نخجوان** طولش **فه** عرض **لح** [illegible]
[illegible] **اخلاط** [illegible]
[illegible] **اردوباد** قصبه [illegible] بسیار دارد [illegible]
مغان [illegible] **مغان** [illegible]
[illegible] طولش **فو** عرضش **لح** **باجروان** [illegible]
[illegible] **ایروان** طولش **فه** عرض **لط** شهری بزرگ است [illegible] دارد و توابع [illegible]
[illegible] ایروان [illegible] سلاطین ایران [illegible] شاه عباس [illegible]
[illegible] ایران است گرفت **در ذکر بعض از بلاد عراق عجم** اگر چه [illegible] در اقلیم سیم [illegible]

چهارم

چهارم است اینجا ذکر میشود **زنجان** طولش **فح** عرضش **لو** [illegible] ساخت [illegible] در فترت مغول [illegible]
[illegible] صد پاره ده [illegible] **سلطانیه** در توابع [illegible] طولش **فح** عرض **لو** [illegible] غازان [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] **ابهر** طولش [illegible]
عرضش **لو** [illegible] ساخت [illegible]
[illegible] **قزوین** طولش **فه** عرض **لو** در نزهة القلوب آمده که قزوین [illegible]
[illegible] شهرستان [illegible] شاپور [illegible] ساخت [illegible]
[illegible]
[illegible] الرشید [illegible]
[illegible] موسی [illegible]
[illegible] هارون الرشید [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **طالقان** ولایت [illegible] در شرق قزوین طولش **فه** عرض
لو [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] **رودبار** ولایت [illegible]
[illegible] قزوین [illegible] اقلیم چهارم است
طولش **فه** عرض **لو** [illegible] **سمنان و [illegible]**
[illegible] توابع [illegible]

سلطانیه کرده راه لقاده نیست طولش مح عرضش لو ا ولایت سردست حاصلش غله و اندکی میوه شتر زنده ارضه پرورده است
اکثرش مغول نشین بوده و کوه اغوغان در کوه سجاس است طارم ولایت گرمسیر است بر شمال سلطانیه کرده راه از قزوین
از قفقات بسیار بر کوه ما شیره و لکن میوه سلطانیه از اینجاست و در فیها انجا شهری فیروز آباد نام بزین طارم سفلی دار الملک بوده
لکن تخت خرابست و قصبه نیست در طارم علیا که شهرستان اینجا شده و آن ولایت پنج حمدانیست ساوه طولش فه لو عرضش
لد ا در اول بر آن زمین بحیره بوده ادو لادت پیغمبر بحیره خشک شده بر زمین فرو رفت و بر آن زمین شهر ساختند اهل الجزا
ولایت ساوه چهار خمس و صد و بیست و پنج پاره ده است و آوه مکانان چهار خمس است آوه طولش فه عرضش لام
هوایش معتدل است ری این نوبان سال شهر سوای بوده و لکن خرابست و اکثر ... بوده ... کفتی
حسن بن ... کرد ... اخلاص ... دو ازده هزار درهم ... و فتنه ... خراب متوجه ... اهل
اسی از ... خراج ... غلام ... برده ... درهم از ... الباقه تخفیف داده ... جعفری ...
منسوبست که چون مهدی عباسی در زمان خلافت منصور ... آنجا ... بنا ... خنجه ... و مسجد ...
ساخته و با حمام ... ار ... کیکاوس ... بیوه ... صورت ... بعد از آن ... از سلاطین
... ورامین ... کبیر ... قصبه شده ... صاحب ...
قریه ایست ... و در کتب ... دوبست لکن مشهور ... است ...
در ... شیعه ... دولت ... از ... را ...
بعد ... قم طولش فه عرضش له ه کاشان طولش فه عرض
لا رنیده ... هارون الرشید ... قلعه ... هوایش گرمسیر ... از
کاریز ... اردستان ولایتیست ... کاشان ... ساخته
ساخته ... نطنز ولایتیست سیزده پاره ده هوایش معتدل ... است ... مردم ... شیعه اثنی عشری
جرباذقان طولش فه ل عرضش لد ... معتدل
دانش ... زواره بر راه

نطنز نیست برادر رستم دستان ساخت و سی پاره ده دارد فراهان ولایتیست و در و دهات معتبر بوده و ده رفق دارالملک است
طهورث ساخته و لکن خراب بود و سرحد قرای انجاست طولش فک عرضش له هوایش معتدل است و آبش از کاریز
تویسرکان ولایتی معتبرست و در وی شهر ها و قصبات و ... بسیار است ابهر شهری کوچک گرمسیر است ... دارد
دانش که از زنده است عوده شهری کوچک ... شهر کوچک است بستان بسیار دارد لرکان شهر کوچکیست آبش ...
و حاصلش انگور بسیار است ... بروجرد شهر بزرگ ... هوایش ...
و در ... قلعه بزرگ بر ... شاه ... کوه ... ولایت ... نوع ...
همه ولایات ... همدان طولش فه عرضش لد جمشید ...
بنا ... در قلعه ... شهرستان ... خراب ... قلعه ...
خرابست و همدان ... درگزین در ... همدان ...
قصبه ایست ... نهاوند طولش فو عرضش لد شهر ... هوایش معتدل
آبش از کوه الوند ... قدیم ... نوح ... است اسکوه ... ولایت
طولش ولایت بسیار ... کوهستان ... مازندران ...
... درد کرد ولایت مازندران و ...
... جرجان ... استرآباد ... هفتم ...
کوهستان ... جنگل ... سبز ... شهرستان ...
یک سال ... استرآباد ... شده ...
... قدیم ... جرجان طولش صا عرضش لو ... سلطان ملکشاه ...
هوایش گرم ... استرآباد ...
... استرآباد طولش ...

عرضش لو ل شهری وسط است نیکو ... خوش آب و هوای معتدل دارد آمل طولش فج عرضش لو به ... شهری بزرگ است
هوایش گرمسیر دهستان قصبه ... فیروز ... هوایش گرم است و آبش ... رستمدار ولایتی
است قریب سیصد پاره ده که ... ساری طولش فج عرضش لز ... ابریشم ...
دهلو کبود جامه جزیره ایست ... کیلان ... از ... که ...
اعمال قومش و طبرستان و ... عراق عجم ...
در حد اقلیم ... طبرستان ولایتیست ... کوهستان ...
طبرستان ... رستمدار ... دامغان شهری ...
... طولش فج عرضش لب ... سمنان طولش فج
لو ... هوایش ...
درختها ... بسطام طولش فط عرضش لو ... هوای معتدل دارد فیروزکوه قصبه
ایست که ... هوایش سرد ... دماوند قصبه ایست ...
سرد ... قومس ... هوای ...
آب فراوان ... شیخ ابوالحسن خرقانی ... در ذکر ولایت جیلانات ... شهرست ...
از سفید رود ... ولایت ...
عراق عجم ... بحر خزر ... لاهیجان و فومن ...
نامند اصفهبد شهر وسط است ... تولم شهر وسط ...
رشت شهر وسط است ... حاکم ...
... شفت شهر کوچک ... جیلانات فومن شهر بزرگست ولایتی
مردم ... لاهیجان شهر بزرگست ... ماوراء النهر ...

اقلیم چهارم است و از بلاد مشهوره اش بخارا و سمرقند و خجند و ... و کش که ... شهر ... و آنرا ...
کوره ... ده ... و ... و ... تجمیه ... و طراز و ... و ... است
و در ... که ... فرغانه ولایتی است که ...
ساخت در آن ... فرغانه ... فرغانه شد دار الملک ...
که ... بن ... بن ... ایران ... است
و ... است و ... و ... ولایتی ... خوارزم
وجرجانیه ... اقلیم ... دار الملک ... خوارزم ... شهر ...
... طولش صدل عرضش مب ... و ...
... است ... اقلیم ... طولش ... عرضش ...
مه ... عرضش قبل طولش مه ... عرضش قما طولش مه ... است
... باب الابواب ...
... اقلیم ... طولش فه عرضش مه ...
... شهر ...
... است ...
... سمندر ... شهر ... انوشیروان ... بلغار
... اران ... آب ...
از اقلیم ... طولش فحا عرضش مل ...
... کنجه از اقلیم ... شهر ...
... در ذکر ولایت شروان و شماخی ... آب ...

خش طولش ... عرضش ... است
... اقلیم ...
... است ...
... اقلیم ...
این اقلیم ... سمرقند طولش ...
عرضش لط ... دار الملک ...
...
...
...

معدن

ولایت شروانست باکویه طولش فب ل عرضش لط ل کنار دریا هوایش بغایت گرم و معدن نفط در آن حدود است و چاهی

میبود آتش از زمین جهد چون شمع شماخی طولش فد ل عرضش مه ن قصبهٔ شروانست انوشیروان عادل ساخته هوایش

بگرمی مایلست و بجز از کدر موضع آبها فیروزقباد قصبه ایست در نواحی دربند هوا و نعمتش خوش دارد و امکنشتی

از کنار دریا و ولایت گشتاسفی ابرست که او ساخته شهری بزرگست و از آب کر در مزرعه‌ها از آن جویها

میبرند و حاصلش غله و پنبه و برنج **در ذکر ولایت گرجستان و ابخاز** و کلاه‌اش گنجه و حوالی آن

باران و در روم ... و در الکه ... شهر تفلیست **الان** طولش **فح** عرضش **مه** قبور

قباد ساسانی ساخت **تفلیس** طولش **فد** عرضش **مه** شهریست در ... حصانت در ... و ... **ذکر**

بعضی از ولایات روم اگرچه در اقلیم رابع ذکر رفت ... بعضی از بلاد روم که در اقلیم رابع است بنام ذکر شود در

ارکان آمده که روم ... است در ... و در ... زر و نقره بسیار ... بنظر رسیده که در روم

است و در آن حصه ... صورت ... دیوار آن نقش ... که ... بعد ... گرفته ... دیگر

ملوک روم ... و هیچیک ... تا ... در آن ... جمع

چهار نوبت ... رسید ... حقیقت ... معلوم ... نیز

بجمله رسید ... تمثال ... بر ... و ... نشسته و ... در آن ...

سلطان ... بلاد ... **سیواس** طولش **عام** عرضش **لطا** ... بکمال ... و ...

سلطان علاء الدین کیقباد ... بر ... و ... **قونیه** طولش **سا** عرضش **لح**

شهر بزرگست سلطان ... در ... از ... و در ... بحجر ... عظیم ... خراب

شد سلطان علاء الدین کیقباد ... و ... بر ... حصار ... و ... از ...

بر آمده **کماخ** حصاریست در ... روم ... و ... **قیصریه** شهر بزرگ

است در بلاد روم ... سلطان علاء الدین کیقباد ... و **ولایت سیواس کوه**

دیگر

وزد

در جنوبست و در وی قلاع و ولایت متصل ارمنیه صغری و شام و بحر روم و فرنگ است و اهل آن اکثر بر مسلمانی و ترسا

و ... بحر ... در ... از ... ولایتی متصل **یونان** ولایت متصل و

و ... آن زمین است ... اقلیم ... و ... شهر ... کوچک

هوای آن ... و ... و ... مشهورست که ... در ... کرد

از ... که ... تا ... در آن ...

فتح ... در زمین ... و قبرس ... در آن ... کشت

دیار مغرب اگرچه دیار مغرب از روم و شام ... و ... آن ... بحر ... تا

خلاف ... و در شرق ... شام است و ... مصر که متصل ... شام است ...

تا ... بلاد روم است ... بلاد مصر و اسکندریه و طرابلس المغرب و بعضی ...

اندلس ... مغرب ... سوس ... تا ... و فاس ... مغرب ...

ذکر ... از جانب جنوب ... شمال ... مغرب ... شرق بلاد ...

است ... بلاد روم ... خلیج قسطنطنیه ... بلاد ... خلیج ... روم ... زمین ... افرنج ...

... اندلس ... بحر ... اندلس ... بحر محیط ... در ...

... شرق ... بحر ... ولایت ... در ... و آن ...

روم ... طریق برقه و اسکندریه ... و ... بحر محیط ... که ...

بحر ... خلیج ... و ... از ... جنوب ... بلاد ... و ...

... قسمت ... قسمی ... قسم ... بحر محیط ... تا ... و ...

... بحر روم ... جنوب ... و قسم ... ذکر

... تا ... اسکندریه ... مغرب ... و ...

اودیه دیار مغرب بین مصر و قیروانست بعضی از آن با دیار مصر میرود و برقه از جانب شمالش دریاست و اکثر
برقه بیابانست که آنرا شهرها و قصبات اندک باشد و میشود سرت شهری قدیم است و دیگر اجدابیه و طلمیثه بندر بزرگ برقه است
برقه است و احمد بن طولون بر کنار دریا قصری ساخته بحدود افریقیه که بقصر احمد معروفست و این آخر حد برقه و اول افریقیه
ذکر بلاد مغرب اوسط چند شهر از آن مذکور میشود بجایه مدینه ایست از جانب اندلس و آنرا که طرف دریا بر آن مشرف در افریقیه
از بلاد مغرب اوسط دیگر بسیارست که اقلیم اند و طرف ... و شهری بزرگست و آنرا حصنی است ...
دیگر بزرگست که نخلستان بسیار دارد تاهرت مدینه بزرگست و خاصه ... ولایتی از مغرب اقصی ...
تاهرت شهریست بیابانی تاهرت طولش از ... عرض ... که ... بسیار
بیش ... کطا است و ... از ... است و دار الملک ... است
قسطنطنیه قسطنطنیه شهریست بر بلند کوهی واقع است در ... و ... است و ولایت
تمسیده ... شطیف شهریست ... و شهر ... است قیروان
شهریست در میان مغرب ... بزرگ ... قیروان ... آل ...
عبد الله ابن ... مغرب ... قیروان ...
طولش ... عرض لام است اربنه بر کنار دریاست شیطله ... که در ... افریقیه است ... قیروان ... مهدیه
... ته قیروان ... تونس ... افریقیه است قابس
این مدینه در افریقیه ... سوسه مدینه ایست ... تونس ... جزیره ...
مهدیه این مدینه ... عبد الله ... طولش ... طرابلس الغرب
طرابلس المغرب ... طولش ... غدامس ...
... قصر احمد ... ذکر بلاد مغرب اقصی
چند شهر از آن مذکور ... سبته است ...

راه است و دیگر ... است که مدینه قدیم است آب و ... و ... عبد المؤمن بنا کرده ... است ... اغمات
و دیگر لمطه است ... و دیگر سوس است طولش ... عرضش ... و قصبات ...
تا رود ... و دیگر قصر عبد الکریم است که ... و در جانب ... است
... است ... طنجه ...
... شهری قدیم است ... طولش ... عرضش ... سبته مدینه ایست ...
روم فاس مدینه ایست ... و در آن ... دروازه است مراکش مدینه ایست که امیر المسلمین یوسف بن تاشفین
بنا کرده ... درعه ... و خندق ... است ...
از درعه ... اغمات در شمال ... است ... مراکش ... امیر المسلمین
بن تاشفین است سجلماسه طولش ... عرضش ... است ... دروازه دارد
... سجلماسه ... است ... است ... بلاد ...
... تلمسان مدینه ایست بر ... کوه ... سیزده دروازه دارد ...
اودغست موضعیست ... در میان کوه واقع است ... بلاد ...
و ... شهر ... است اما سافل دیار مغرب از مصر تا برقه ...
از برقه تا طرابلس ... قیروان ... سطیف و تاهرت ...
... مغرب ... قیروان ... تونس ...
... قیروان ... تونس ... مهدیه ... روز راه و تا
سجلماسه ... ذکر دیار اندلس ولایتی فراخ است و شهرهای بسیار دارد ...
... اندلس ... قرطبه است ...
اکنون ... دار الملک اندلس اشبیلیه شهریست ... شهر بزرگ ... شهر ... است

و در وی معادن آهن و مس است و از آنجا فندق و بندق بیشتر [illegible] از جانب غرب و شمال زمین اندلس متصل است و از جانب

جنوب آن دریای روم است و از جانب شرق شهر [illegible] تا جنوب دریا [illegible] است و در طرف شرق کوهی است [illegible]

است میان اندلس و [illegible] کوه [illegible] و جنوبش [illegible] از جانب غرب شهر شنترین است [illegible]

[illegible] ولایت مرسیه [illegible] که در میان شهر اندلس است از جانب غرب شهر شرق بر ساحل دریای روم

[illegible] از جانب شرق [illegible] ساحل دریای روم است [illegible] فرنگ پیوندد و از جانب [illegible] ولایت [illegible]

[illegible] باشند بعد از آن از جانب شمال ولایت [illegible] باشند بعد از آن [illegible] پیوندد و از جانب غرب [illegible]

[illegible] محیطات و اهل اندلس باشند و مردم اندلس [illegible] که در ابتدا [illegible] اولاد [illegible]

عبد الملک [illegible] طارق رفت و بتدریج [illegible] بلاد اندلس را فتح کرد و زمین اندلس [illegible]

و فرنگ است بر شرقی اندلس [illegible] و شهرهای مشهور اندلس اشبونه و شنترین [illegible]

بطلیوس و قرطبه و جزیرة الخضراء و اشبیلیه و [illegible] و وادی الحجاره و غیرهم [illegible] بزرگ است

اشبونه [illegible] شنترین [illegible]

و در قرب [illegible] قرطبه [illegible] شنترین [illegible] جزیره خضرا

مدینه ایست [illegible] بطلیوس [illegible]

[illegible] قرطبه [illegible] بطلیوس و قرطبه [illegible] مارده [illegible] بطلیوس [illegible]

[illegible] مدینة الفضا [illegible]

[illegible] اشبیلیه شهری است [illegible] قرطبه [illegible] قرطبه [illegible]

[illegible] مالقه در جنوب قرطبه واقع است [illegible]

[illegible] و لیه [illegible] جیان مدینه ایست [illegible] قرطبه [illegible]

غرناطه [illegible] مرسیه مدینه ایست [illegible]

بسیار

بسیار از جانب شرق [illegible] طلیطله [illegible] اندلس [illegible]

کوه [illegible] فرج [illegible] وادی الحجاره [illegible] مدینه سالم است مرسیه مدینه ایست

که در اسلام [illegible] بر شرقی اندلس است سالم مدینه بزرگ است [illegible] منصور بن [illegible] اربونه

آن بحیره ایست [illegible] متصل است [illegible] گویند که در ولایت اندلس [illegible]

[illegible]

کان [illegible] مدینة النحاس [illegible]

[illegible] مدینة النحاس [illegible] اندلس [illegible]

[illegible] اقلیم ششم [illegible]

[illegible] فرنگستان [illegible] اقلیم پنجم و ششم [illegible]

[illegible]

[illegible] صقالبه [illegible]

[illegible] اندلس [illegible]

[illegible]

[illegible] روم و شام [illegible] فرنگ مملکتی بزرگ است از اقلیم

پنجم و ششم و هفتم [illegible] فرنگ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

یکی از بهترین شهرهای بحرت نشینند چون آخر سال از شاه اسلام خواهد که بر آن تقدیر کرده ناچار جمعی به ایشان حواله کند
جمعی قیصر دریا آمد از آن بادشاهی الطاف بد عهدی شده مردم آن ولایت همه بر دین مسیح و در آن شهر انواع نعمت از هر قسم بسیار
و رسم اهل آنجا چنین است که بر اتفاق جمع کار جمهور از مکلم نه صلاح منصوب بانت و دیانت و حسن اخلاق متصف
باشند اختیار کنند بعد از استقصای تمام شرط کرده که هیچ یک تا عهد باشند و علاقه فرزند و زن نیز بر پیش او نکنند باتفاق ایشان کار
کرد آن سر به نظر صلاح عامه علما کنند اذا ایشان همچون میر مجمع جمهور کالکشته یکی الکتاب خرید او قیم قوم امر ده
شهر کرسند خواهر پسر در کردستان نشان میدهند و جزایری است در طرف شمال مغرب و غرب جزیره ایست ارینا نام جزیره
تغور دارد آنجا میمیرند و بوشی آنجا باشد و از آن چشمه است که اگر چیزی در آن عرق کنند مطهر آن سنگ گردد و جزیره دیگر است
برنام و کوهی بزرگ در آنجا است که دود لهب از آن زند و فواره دو پس در نحو و میوه از بسیار آنچه در خرنت کرده بر آن حدود
چنان است که بوقت شکوفه شدن سه مجوف خاکستر در باد از درخت برون برون آیند و در آن میان نقل آن بود
از شکل تعلق لوید رد هیچ کاه کمتر حرکت در آن جزیره افتاده شود و آنکه بسیار آنچه که بر زمین لیز از امعا بادی در
و غیر از همه بزرگ معتدل و اطوار دو کوشت اهل آن جزیره و اکثر اهل انس مربع است و در جانب شمال افرنج جزایر دیگر است که
هست در شب سرمای کوه بر زند و غیر از آنجا خیز ز در تمام آن کوه هست که دایما بر دیر برف شده بود از آنجا خبر داد
سیمای و معادل نقره در الطرف بسیار شده برشته تمام افرنج زمین مقابلت قسطنطنیه طولش نقاه بونیه هر دو شهر
بو قیطایه نیز گویند در تعقید الفتوح گوید که فرنج و دار الملک شهر بزرگ است که اکنون قسطنطنیه خوانند غالبا قیصر قسطنطنین
او ساخت و استقلال آن کرده است و از اقلیم ششم است و طالع سرطان بانی شهر دار الملک است از شهرهای بزرگ و بروج
و شهر در جزیره افتاده که سه طرف شهر دریاست و جنوبی آن که منصب بحر روم است و شمال خلیج تنگ بسته و از طرف شرق تا خزر بحر خزر
ششی و رسیست و انشهر او را بکنده اند و بر دروازه هفتاد و چهار کنند بر در دو یک چو دو مکر جوی ماده کرده
و در بیست و پنج برج دارد و دور سی بعد از آن ونام آن میان بر آن بغضت کرده در این شهر کنیسه با نام فغ و بر تبی دو
ربان ساخته از طولش سیصد گز و عرض بیست گز و بنای دیوار صدر گز و عقبه عصر بود در پیش فرود آمده از سنگ شخته که در ایست

از این آن المعمور خوانند طولش که بیند و در و مطبخ با او است و نزدیک آن طبق تخته مکس ساخته از روی و نقره شنوده
و چون کرد در دیوار شهر تماشا صدر نشسته از دو بیرون کشته و دیر ز مرغ نیز مرد خود دو شور حاضر شد مرغ آن نیز کار در جاده آوازه
از دو بعد سالیان بطول کبیر ساکنین و در چون جماعت ایشان باقوت سرخ و در آب دو این اعداد الرکه خوار در وقتی پر ز خورشید
به دشت قبچاق اقلیم هم در شمس متعلق است شهر دو منور و هیم و مطبوع کوست و بشمال بحر خزر افتاده است و در عامه و نود فرا
آن کست و اکثر سکان آن صحرا اوشین از روی ولایات مشهور شیر است که آن را الایالی بیاز نو شده و دشت خزر گویند در
خاس و سلاد و سراهای وسیع در دارد نیشاکر و ماده بی و در طفره تاش غ انکه عادی و مکر محبوب مخیط بیشتر و طیر فخود در
بالای از میو و حدود در او قفه از جانش آن و کرده ق شهور است از ادویه انتر و انتر که جبه بزرگ کردیم چیز از آن
که کوه در دشت قبچاق شمای بود که در بایست بعضی از سلار الصحوبه آن که از مجاز رسید در کرد شب پیش آنجا خبر از آن
طلوع صبح صادق لامع گشت و کینه دشت قبچاق ترک محبوب خوش است در کتاب جامع الحکایات آمده که ترک است شیرین گفت
و اصل و آل آن ولایت بسیار قبیح به جمع از ایشان جامع خود گویند که در مسلمان شدند و بر ده ام و در
و ایشان از ده ها اند و یکی دیگر را در جامعه و ایکسی در آمدند و در جوار دارد و کوه کشیده اند و بعض از آن
بیرون آمدند مثل این حال اکثر آن است که چیزی که گوشت خوار و دیگر را خیر گویند و ایشان قبیله بسیار اند و اکثر ایشان
بیان مشرق شهر و در کلام نیک الیوس دیندو ششم کرده ام مهر بطرا خواه ایشان که سوختنی و خواندن و لایق ولایتی از
یکی روز معلم بود که جمع کرده بود و نشان و اهل بسیار لعب ما دیگر گفت مادر جبال در مجلس ایشان شوقه ها
مصر جز قاضی از خادش آن الیته النیز بود و النوم الکهف و نحو از آن حق است که گویند در خزر بحیره و الفتوحات
آنجا عظیم در الحاحیت و آن ابتدای بزرگی آید با دو فرسخ و کوه تمر کس برد که نیت گهار از آن ده
از خزر گفته در آب آن درخت میبوت است که نتهرا آن معجم که چون روز چند فرسخ آنکه دو در کشته افتاده در شب بفور
تاریکی رسید جانکه بیشتر از آن برخی و در سنه نو بر بخت دیگر بر عجب آن رسید در روشنایی بر آن ولایت بیرون آمد
اوراد سیم اسبان شنیده بر خزر شده و منتظر گشت تا کرانه بیند کاهی حجار دید که گاه عذاب انداختند عظیم بلند بوده

یکی نیزه و نیم و بالای ایشان سگان بهم بر زنی که او نزدیک ایشان رسید بغیر رحم آورده و او را در خرس بزرگ بهم برا
خود نشانند تا سگان او را مکرر ننمودن بعضی طعام دادند و از خود بر حذر شده از تعجب بنگریستند که بهر گرد شد و لعینه بهم بر بنی
او را بخواستند و بسر راه آوردند تا بجز بجز از لعمر برگشت رسید و بیابان نخوانده اند که در دیگر قوم از ترکان
حرج اند و مسکن ایشان کوه یونس است آن کوه زرنشت و ایشان سگان بعضی بر بحر نگاه برو و بعضی شر بعد بتر
آمدند و بعضی بلاد اسلام پراکنده شدند و قومی دیگر هستند که ایشان را ننه وده نیز در جنگلها و در خرگاه باشند و صاحب گاه و گوسفند
اند و شتر در میان ایشان نیز بود و در آنجا مکس نباشد بزرگان برف بجهت تمام فروشند و تابستان غذای ایشان شیر را
در زمستان گوشت قدید و در آنجا برف بسیار بود و بعضی خان ها در زمستان آنجا روند **و فرقه** دیگر هستند بزرگان
ایشان رود و تبع خوی اینجا که ذکر شد و ایشان آفتاب پرستند و نماز بجا آورند بطلوع و غیر آن باشند و در بیع و شری ایشان
محاطب بنشر بزرگان هرچه دهند نستانند در یکی روز روزه گیرند و بگیرند بزرگان نیز ایشان را بخشند برده گیرند و بر خدای ایشان
بنشیند **و قومی** دیگر هستند که همیشه سفر کنند و در زمین خود هرگز ایشان و بزرگ باشند آنجا و فقط از زمین ایشان سه روزه راه و
اطراف آن کوه است و جانب شمال ایشان دشت قبچاق و جانب جنوب ایشان بلاد غزو بعضی بلاد است و الوان خوب
شمار دارند و سلاح بسیار و طعام و حبوب دارند و طرف کوه ایشان قلعه محکم است و در هر جای برسر دار خانه کرده مردم
رجوع کنند و محکم او را نیز هستند و در آنجا درخت سیب بسیار است **فرغار** مملکتی است عظیم از اقلیم ششم و ولایت بسیار
دارد و جای آنجا درختی و خوب صورت در میان وارد **جرکز** مملکتی است با اقلیم ششم صحاری و علوفه بسیار دارد و مردمان آنجا ترک
مو شش و با سکه زنند **سکی** مملکتی است از اقلیم ششم دار الملک او قرا قرم او کتر قاآن ساخته و هو سر دو لو
ابش و نواحی در آنجا کیلو و حاصل آن جو و بعضی شهر و علوفه زنگی دارد و ابرو و لیکن رسیک و دیت صحیح و جکر خان
هلو زرت الکتر قاآن در آنجا عمارت عالی کرده و دیوار کرده است الجو از اقرب خانه انداز و قرا قرم که دار الملک آنجا است
طوائس **قدها** قریش **مها** از اقلیم هفتم شمرده اند طول و عرض کاش پر صحرا نشین **کتمال** ولایت و صحرای بزرگ نزد
از اقلیم ششم است در دهم تره باد و قره گری ست و سرد سیر است و در دمرد وحشی است دارد و جانب دیگر اقلیم هفتم

بعض از نواحی اینکه گفته آمد **دیار یاجوج و ماجوج** از اقلیم هفتم و خلف آب بادش لانک و جهار و هاد که کس فراوانی
این بحر چین و دیار شرق و از شهرها اینکش جنوب است که محافظان الله در بند ذو القرنین علیه السلام داده و سد یاجوج و ماجوج در
اقلیم رابع واقع است ذو القرنین اکبر ناحیت و هو ذو القرنین بن رومی بن نوطیلس بن یونان بن تارخ بن یافث بن نوح علیه السلام
بود که اسکندر بن داراب بن اردشیر بن بهمن بن اسفندیار است و در تفاسیر آمده که صحیح اقوال اسکندر بن فیلقوس رومی
است که پادشاه شرق و غرب بود و خطی فرد و نظیر ساخت که آن را سد گویند و بعضی ازین کسانی آمد اختلاف در زمان او کی بود
شده و میخواست سیر فرستد و زمین که از روم بیرون آمد مصر را مسخر کرد و با کتاب بر شرق غالب شد و غرب گرفت و ترسید
هر جا که عمارت در جانب مغرب بر ساحل دریای محیط غربی بیافت و در ساحل آنکس گوینده کسیت پرست بر چشمه سر غیر تا او را
با هیبت تیز و لباس ایشان از پوست حیوانات و طعام ایشان گوشت وحوش و طیور بود که سال دیگر تمام ذو القرنین کوه و هر
از آن قوم ایشان بیایند و کشته و غارت کنند ایشان را آمد ذو القرنین را خبر کردند که سکر ایشان بر قوم بتنگ کاشتند تا کی کی
و در هر بیابان در آمد بعضی رسم جز است و دوری ایشان آمدند پس بجانب شرق روان شد و قوم بسیار ایشان را که
نور سلاد انسان روان کرد و لشکر ایشان بنگالی است و بجانب جنوب توجه شد و قوم هالووی رسید که در قطر غیر بودند
مسخر کرد و بجانب کران که در قصص سیاسی مذکور شد پس روی بشرق نهاد تا وی رسید بموضعی که میوه و عمارات است در جانب شرق
دیار فرو آفتاب بر اهلی آنجا تابید و بر ایشان آفتاب اثر کرد و که چنان پوششی بر خود نداشتند که از آفتاب خود را بپوشانند
نشستند که میان ایشان و آفتاب ستر بپوشید ایشان را پوشش نبود و زمین ایشان بنیاد از نبات و درخت نبود تا گاه که ایشان را بپوشاند
آفتاب طلوع که میرسید ایشان در آب فرو رفتندی و در خانه ها در زیر زمین پنهان شدندی و چون آفتاب فرو رفتی بیرون آمدندی
گرفته از آفتاب بریان کرده بخوردندی و ایشان قوم بسیار بودند پس ایشان را ترک کرد و از آنجا بجانب شمال آمد و بجانب قطب
شمال است روان شد و بقومی رسید که ایشان را اولاد ترک گفتندی و ایشان همه لادو کور بودند قومی را اولاد یاجوج و ماجوج
گفتند که لشکر ها و اولاد بسیار عظیم و محکم کردند و مجاز مر دم میشد که به جانب ایشان آید پس آمد و از شرق
و رسید در اوائل شمال از منقطع ارض ترک میان دو کوه که ایشان را از منه و اولاد و سمل است که تا تقدیر النبی المختار

یاجوج و ماجوج است پس رفت در پیش اندوه کوه کرد هر را، همین نه محیط و بشگفتی غریب سخن که سالار بی فقند و کس نزاد

و القرنین حتی لیشان در رفت پس اهل کاه پیش اسکندر آمده ترجم ایشان گفت ای ذوالقرنین به درستی یاجوج و ماجوج

کنند کاسند در زمین، از شغب این کوه ها پروه آمد از کیفیه ایجمیع بر است میخورد و اگر چه پر از بینند آدم در خوف آن

بکار برند و لیشان قبیله از اولاد یافث بن نوح و در شکل و جمال ایشان اختلاف کرد از بعضی گویند بالا کوتاه و در

بعضی دیگر بشر و تیمهای دراز که از قبیلشان در از ترست و بر زمین می کشند بتعجب و در پیش است که صنع الذی اتقن کل

شجره از ری می باشند و الله در خدمت آدم طول آن صد و بیست گز و صنع طول چرخی ساویست و صنع انشد در پیش

در پیش و از کوش دیگر لحاف سازند ٥ و گفت بنی ستد اچنین آهو از کار کرده با اسکندر از ست ایشان لیدند و ملازد

لفوم بتنگ آمده ایم پرون سرا یم از ایشان الهی خود مزد بر آن شد که میان ما و ایشان بندی سازی پس از آن نزدیک شود

لیشان از پرون آمدن اسکندر گفت آنچه حق تعالی مرا داده است از آن بهترست مرا از آنچه شما میدهید و لیکن حاجتست

شما بیاری کنید مردان تا آنکه کار کنند و بیاری از آهن و مس بیاورید که فرمود خشتها از آهن ساختند بر خشت تمام

تا این همه را روز نخشت آهن زدند که هر خشتی صد و پنجاه من بود و پشت پنج دریا هر جوف یا زیده

کنده تا آب رسید پس در زیر زمین بر روی آب یک خره از سنگ خارا نهادند و خشتهای آهنین بر بالای آن فرش کرده چون

بر فرش یافت میان دو کوه برابر ساختند تهیه بر بالای آن ریخته دهها بر جوانب آن فی کشید و مرد هیزم بسیار

چیدند و بید کوه و بند آن خشتهای آهنین را مانند آتش گشت بیدم بیاوریم بر بالای این آهن گرم شده رو گداختند

دیوار صد و پنجاه گز ار فاع بالا بر آمد مانند کوه یکپاره و مثل آن در پس یاجوج و ماجوج سبب آنرا بوده و سال ها نتوانند

الا روز و بحت تخریب آنرا نتوانند شد و سالخ کردن آهن را زانکه خلاف عادت ساختند ذوالقرنین بود که افزون از قوت

سد بر بند و بر آن آهن مانند آتش که دود رنگ از آتش بالا بر آمد و خطیه بیشتر گرد بیابد آهن گرمی اچنین قره ٥

در سال هم روز آمده که در آتش در خوف بی حساب کشید که شده است سالم ترجمان سالار ستان ایشان و چیزی دیدی پنجاه

مردو بالاسو را سپید و لیلی تحقیق لال حوال از دو اوراز ساره بیش صاحب از مینه و بشمار شده و آنجا پیش فانشاه

صاحب

صاحب شروان و او را تدبیر کرده سلطان و از آنجا پیش صاحب سریر رفت و مکتوب ابا نویسد و ازینجا پیش طرخان ملک خزر رفت و

بایشان دلیلی از فرستاده و بیست و شش روز بر فتند زمینی رسیدند که دود و بوی ناخوش می آمد روز دیگر رفتند شهری رسیدند

رسیدند که از اقلیم یاجوج و ماجوج خراب گشته در آن دو بیست و هفت روز دیگر رفتند به حصنی رسیدند نزدیک کوه که

در شعب آن بود و مردم این حصون بزبان عربی و فارسی سخن میگفتند و در دین اسلام بودند و از قرآن قرآن میخواندند و از

این سالم ترجمان پیش سد رسیدند کوه الدر بود در نور قطع گشته و بر آن کوه هیچ سبزی نبود و آن را همه سد و بنیاد کرده

بود و بر و از خشت آهنین بود طول و قدر آن رو ده هزار طول هر دو سی بیست و پنج گز و عرض بیست و پنج گز و آب

در چشمه آن سد و دیوار از آن بر دو چشمه کاق قریب به گز سید الفو و بیشتر از آن در آب بر گوشه کوه

قطره نیز و پنج گز در پیش دیوار است عمر یحیت و دیوار سد اچنین بنکونیده که بر سر آن مردم رسید چنانکه

پنج شش روز طول آن در دیوار سد بر سر آن بود و ترتیب صد گز و بیش از آن که شتر و اسپ بر آن آمد تا آنجا

شهر فی سرافکنده خانه ماهیان بر رفته و بر روی آن هیچ نوع معمور نبود و گفت جوف دیوار سد پس شد که چنانکه هیچ

در هیچ هم تو است رفت و در میان دیوار سد در سرو مصراع آهنین بود بیست و پنج گز و عرض پانزده گز و ضخامت

بر آن در قفلی که هفت گز ده طول و هفت گز و عرض و بند یاوه و کلیدی دو از ده در ان دیوار چنان آن

آهن آن کلید هر گز از آن در بیست و پنج هر چار گز و در آن بر آن آویخته و آن سالار پس چنان بر و از خشت آهنین

وسلب سخت و یکپاره کون از آن کلید که زمستان یکبار گز و نیم و حجم آن دو حجم آن و یکبار آن نیمه و ستم

در هر جمعه یکبار نوبت بدو و هر کس در پیش بیت تا آن در صدق دو هفته مرتبه ضربت بیدوه تا برآمدن وز دنی تا قوم یاجوج

ماجوج بشنوند که کسانی سد برقرار اند و در جوار آن حصن چنین بود که محافظان آن سد جمع میکنند و دامنه

در پیش اهل آن دیر از آن صادرشی و ترجمان اللاحق و الجار قریب حاکم افغان سالم ترجمان از راه الیان و آنجا از الله

گویند و لورد و کوه بیش چهاده بر رفت و بر تکینی سمرقند رسید و از آنجا او را و لایت بر ده رفت و از آنجا بازگشت

بغداد آمد و مقدمه سالم ترجمان در بیرون سفر سالم تا جاهوی صفة باب کمال و تربیت از اقلیم هفتم و لاف ثاسه و ذوالقرنین

که از قسطنطنیه کهنه‌تر ... شهر عظیم و بزرگ است و قرای بسیار دارد و از عجایب آنجا یکی آن است که ... [illegible] ... آید ه ... صنم ...

و زمین ایشان ... [illegible] ... مقام ... [illegible] ... از ایشان ... [illegible] ... کنند و

از ... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... شهر است که ... [illegible] ... کنند و ...

کنند و در اطراف ... [illegible] ... مکس و بشقرد و دو اس و رکس از اقلیم ... [illegible] ...

و دیگر بلاد است ... [illegible] ... بسیار ... [illegible] ...

... [illegible] ... ولایت بسیار ... [illegible] ... فواخرشش مجاز است ه در صبح ... آید

... [illegible] ... در جزیره دریا ... [illegible] ... است و ... [illegible] ...

... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... است و ... [illegible] ...

دارد ... بلغار ... فواخرشش معال ... [illegible] ... است و شهر ... [illegible] ... است ...

حوالی آن ... [illegible] ... بلغار ... [illegible] ... قسطنطنیه ... [illegible] ... بحر ...

و شب ... [illegible] ... است ه بدانکه ... [illegible] ... ایشان از وسط اقالیم و ... [illegible] ... ایشان

هم از اعتدال دور است و زمین ایشان در غایت حرارت است ... [illegible] ... از شمال و جنوب ...

... [illegible] ... است و ... [illegible] ... شمال ... [illegible] ... قطب ... [illegible] ... ایشان ...

... [illegible] ... شهر ... [illegible] ... راه است و ... [illegible] ... در اطراف آن ... [illegible] ...

... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... بسیار ... [illegible] ... شب و ...

... [illegible] ... روز ... [illegible] ... تمام ... [illegible] ... صبح ... [illegible] ...

... [illegible] ... تمام ... [illegible] ... صبح ... [illegible] ... قطب ... [illegible] ...

و ... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... مردم ... [illegible] ... ایشان ...

سفر کنند ... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... آن ... [illegible] ... ایشان ...

بسیار

بسیار ... [illegible] ... و سرما ... [illegible] ... در ...

... [illegible] ... برف ... [illegible] ... آن گرده ... [illegible] ...

سیاه ... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... از اطراف دریا ... [illegible] ... در دریا ... [illegible] ...

ایشان آن ... [illegible] ... در دریا ... [illegible] ... بهم بندند و ... [illegible] ... از شهر

ایشان باشند و ... [illegible] ... ایشان ... [illegible] ... است و ... [illegible] ...

... [illegible] ... و ... [illegible] ... بسیار ... [illegible] ... بر زمین ... [illegible] ...

... [illegible] ... است ... [illegible] ... آید ... [illegible] ...

... [illegible] ... در آن دریا ... [illegible] ... قطب ... [illegible] ... در تابستان ...

سر ایشان ... [illegible] ... بر دایره افق ... [illegible] ... شود ه بدانکه ... [illegible] ...

در هر روی زمین ... [illegible] ... قطب معدل النهار ... [illegible] ... معدل بر افق منطبق

... [illegible] ... معدل النهار ... [illegible] ...

... [illegible] ... قطب ... [illegible] ... الرأس ... [illegible] ... جنوب ... [illegible] ...

... [illegible] ... شمال ... [illegible] ... جنوب ... [illegible] ...

شمال ... [illegible] ... معدل النهار بر افق ... [illegible] ... قطب ...

الرأس ... [illegible] ... افق ... [illegible] ... قطب جنوبی ... [illegible] ...

... [illegible] ... شب ... [illegible] ... روز ... [illegible] ... شب ... [illegible] ...

... [illegible] ... حرارت ... [illegible] ...

... [illegible] ... باشند ... [illegible] ... همین ... [illegible] ...

... [illegible] ... بسیار باشند ...

و چنین نسناس گویند بسیار بوده به آدمی مانند بوده و نسناس خبر از آن [illegible] بشکار کشند است و اطعام در رود ها بسیار هست و در آن

و جنس هستند که از درختی بیرون آیند مانند بیرون آمدن آهوان هم از آن [illegible] در نظر [illegible] و وادی هستند [illegible]

ایشان [illegible] که روند زنان و بچه با خود برند طعام ایشان گوشت شکار [illegible] برند [illegible] آورده اند

و همانش [illegible] ایشان که [illegible] جمع کند [illegible] باران

[illegible] خویش [illegible] کنند [illegible] خویش

[illegible] کنند دیگر [illegible] دستور [illegible] جمع آید

و جنس کنند و هر کدام [illegible] هر کدام [illegible] سبب [illegible] فرزند [illegible]

است [illegible] درخت [illegible] ایشان

و از مردم [illegible] کنند [illegible]

نتوانند آمد ه در تواریخ [illegible] و فهم و نطق صفت ایشان [illegible]

[illegible] ذکر کرده [illegible] عالم [illegible] نسناس در کتب سیر آمده [illegible]

آدمی [illegible] ایشان [illegible] نیست [illegible] کنند [illegible]

[illegible] مشرق [illegible] آدمی وحشی در جزایر از این نوع مردم اند سفید چهره و وحشی [illegible] دارند

[illegible] پوشند [illegible] آدم [illegible] آدمی [illegible] کوهها [illegible]

بچه خوب صورت [illegible] ایشان [illegible]

فرزندان [illegible] ایشان [illegible]

[illegible]

دوست دارند [illegible] آدمی بی سر در عجایب المخلوقات آمده که در جزایر بحر چین [illegible]

[illegible] دوالپای در [illegible]

وصفی

و صفی [illegible] که در جزایر بحر چین [illegible] کوه [illegible] آدمی [illegible]

[illegible] خوانند [illegible] مردم [illegible] فرزند [illegible] ایشان [illegible] گوش [illegible] می دارند ه

گوش بالا در عجایب المخلوقات که در جزایر بحر چین گروهی [illegible] چهره [illegible] ایشان

[illegible] گروهی [illegible]

[illegible] گلیم گوش گروه از

[illegible] یاجوج و ماجوج [illegible] ایشان [illegible]

سبب [illegible] گلیم گوش خوانند [illegible] مشرق

از [illegible] آدمی مردم خوار در جزایر بحر چین [illegible] گروه سیاه چهره [illegible]

[illegible] مردم [illegible] آدمی

نیم تن در جزایر بحر چین گروهی اند [illegible] آدمی [illegible]

[illegible]

کتب [illegible] عابر بن [illegible] سام بن نوح [illegible]

این قوم را نسناس خوانند [illegible]

[illegible] یاجوج و ماجوج [illegible] کاتب الحروف [illegible]

[illegible] آدم [illegible]

[illegible] عجایب المخلوقات [illegible] اسکندر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

برکه و میوه‌ها از نقره و لعل و لآلی و شهرستانها چهار در ... در صحن آن ... همه از زر سرخ کرد
... صد هزار برج بنیاد نهاد و بر هر برجی قصری ... و در هر طرفی بیست هزار ... برج
هزار ... پانصد سال ... آن ... تمام شد ... شداد ... و هزار
قصر در اطراف ... در شرق و غرب ... پرده ...
... شداد ... چون
... تمام ... [illegible]
ارکان ... شداد ... رسید ... قصر ...
قدم در قصر ... صیحه ... [illegible]
... [illegible]
... عبدالله ... [illegible]
... [illegible]
ابن قلابه ... روایت ... شداد ...
... [illegible]
... [illegible] ذکر
مسافت بلاد اقالیم ... عرب ... دریای قلزم ...
و سنگ ... مصر ... شام ... مغرب ...
... اندلس ... بلاد فرنگ ...
... بلاد روم ... بلاد ارمن ... ترکستان ... بلاد اذربایجان ...
... بلاد روس ... بلاد صقلاب ...

از ... فرسنگ ... عراق عرب صد و پنجاه فرسنگ در صد فرسنگ ... عراق عجم صد و پنجاه فرسنگ در صد و پنجاه
فرسنگ ... خوزستان صد فرسنگ در صد فرسنگ ... فارس صد و شصت فرسنگ در صد و بیست فرسنگ ... کرمان صد و هشتاد فرسنگ
در صد و هشتاد فرسنگ ... هندوستان ... چهار ماه راه است در طول و در عرض سه ماه ... ممالک چین چهار ماه راه در طول و در
عرض ... ممالک ماوراءالنهر ... یک ماه راه ... ممالک خراسان دویست فرسنگ در صد و پنجاه فرسنگ دشت قبچاق
یک ماه در یک ماه ممالک کشمیر صد فرسنگ در صد فرسنگ والله اعلم ... تمام

